

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
ΒΛΑΣΣΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΜΠΕΡΔΟΥΣΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΨΕΥΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΤΕΡΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ: Α)ΜΕ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥΣ ,
Β)ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ, ΜΕΣΩ ΗΠΙΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ.
(ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ, ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ, ΚΛΠ.)

ΕΙΣΗΓΗΣΗ- ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ - ΔΡ. ΑΡΧ. ΜΗΧ. ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ Ε.Μ.Π

ΑΘΗΝΑ 2010

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε αρχικά τους επιβλέποντες καθηγητές μας, τον κ. Γιώργο Βαρελίδη καθώς και την κα. Καλλιόπη Βαρελίδου, εκ των οποίων ο καθένας με τον τρόπο του, βοήθησε στην επιλογή του θέματος της πτυχιακής εργασίας με το οποίο μας δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθούμε με ένα τόσο ενδιαφέρον και σημαντικό θέμα.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις υπηρεσίες που μας παραχώρησαν στοιχεία που μας βοήθησαν στην εκπόνηση της εργασίας μας

Τέλος, ευχαριστίες οφείλουμε στις οικογένειές μας αλλά και στους φίλους μας, που μας έδειξαν αμέριστη υπομονή και συμπαράσταση.

Περιεχόμενα

- Πρόλογος.....Σελ.4

- Κεφάλαιο 1

- 1.1 Ιστορική αναδρομή.....Σελ.6
- 1.2 Ο «ορισμός» του σημερινού πάρκου.....Σελ.8
- 1.3 Μικρότερα αστικά κενά.....Σελ.9
- 1.4 Τυπολογία.....Σελ.13
- 1.5 Τα προβλήματα και η προσφορά του πρασίνου.....Σελ.13
- 1.6 Τα πάρκα στην οργάνωση των πόλεωνΣελ.16

- Κεφάλαιο 2

Πάρκα

- 2.1 Εθνικός Κήπος.....Σελ.26
- 2.2 Πεδίον του Άρεως.....Σελ.43
- 2.3 Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίτσης».....Σελ.54
- 2.4 Μητροπολιτικό πάρκο Γουδή.....Σελ.67
- 2.5 Πάρκο «Μίκης Θεοδωράκης».....Σελ.74
- 2.6 Μεγάλο Πάρκο.....Σελ.81
- 2.7 Πάρκο Ανεξαρτησίας.....Σελ.87
- 2.8 Πάρκο Καραολή και Δημητρίου.....Σελ.94
- 2.9 Νησίδα Γ. Παπανδρέου.....Σελ.100
- 2.10 Κεντρικό Πάρκο Καλλιθέας.....Σελ.106
- 2.11 Πάρκο Φλοίσβου.....Σελ.112
- 2.12 Πάρκο Μητέρας.....Σελ.120
- 2.13 Πάρκο Ενόπλων Δυνάμεων.....Σελ.126
- 2.14 Πάρκο Μπιχάκη.....Σελ.132
- 2.15 Πάρκο «Ανδρέας Παπανδρέου».....Σελ.136
- 2.16 Πάρκο Ελληνικού.....Σελ.142

- **Κεφάλαιο 3**

Άλση

3.1 Άλσος Παγκρατίου.....	Σελ.153
3.2 Αττικό Άλσος.....	Σελ.160
3.3 Άλσος Χολαργού.....	Σελ.169
3.4 Αλσίλλιο Κριάρι.....	Σελ.178
3.5 Σκοπευτήριο Καισαριανής.....	Σελ.184
3.6 Άλσος Άρη Αλεξάνδρου.....	Σελ.191
3.7 Άλσος Λόφου Πέτρου και Παύλου.....	Σελ.197
3.8 Πευκοδάσος- «Άλσος Ολυμπιονικών».....	Σελ.203
3.9 Άλσος Βεΐκου.....	Σελ.209
3.10 Άλσος Περιστερίου.....	Σελ.220
3.11 Πύργος «Παλατάκι» & Περιβάλλον Χώρος.....	Σελ.226
3.12 Πρόνοια.....	Σελ.235
3.13 Φυσικός Πευκώνας.....	Σελ.241
3.14 Άλσος Νέας Σμύρνης.....	Σελ.245

- **Κεφάλαιο 4**

Λόφοι

4.1 Λόφος Στρέφη.....	Σελ.253
4.2 Λυκαβηττός.....	Σελ.259
4.3 Λόφος Φιλοπάππου.....	Σελ.265
4.4 Λόφος Κυνοσάργους.....	Σελ.274

- **Παρατηρήσεις – Συγκρίσεις – Σχόλια.....Σελ.283**

- **Βιβλιογραφία.....Σελ.294**

- **Πρόλογος**

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στην Αθήνα από τον Μάιο του 2009 μέχρι και τον Ιούνιο του 2010. Το αντικείμενο μελέτης της είναι οι αστικοί υπαίθριοι χώροι (με έμφαση στα πάρκα), στον Νομό Αττικής και η λεπτομερής εξέτασή τους.

Ο τρόπος με τον οποίο διεκπεραιώθηκε η έρευνα, ήταν οι – κατά δύναμη - επισκέψεις στους χώρους αυτούς, οι φωτογραφικές αποτυπώσεις όλων των απαραίτητων στοιχείων, ώστε να εξεταστούν όλες οι απαραίτητες σχετικές παράμετροι για την ανάλυση και την εξαγωγή των επιθυμητών συμπερασμάτων.

- **Κεφάλαιο 1**

1.1 Ιστορική αναδρομή

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι αρχιτέκτονες τοπίου Olmstead και Nolen (Αμερική) έδωσαν για πρώτη φορά ένα πλήρη κατάλογο με τις απαραίτητες, για την σύγχρονη πόλη, κατηγορίες αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου. Ο κατάλογος περιλάμβανε τις ακόλουθες έξι κατηγορίες χώρων:

- α) δρόμοι, βουλεβάρτα και λεωφόροι – πάρκα
- β) πλατείες, κοινόχρηστο πράσινο (commons), δημόσιοι κήποι
- γ) παιδικές χαρές τριών κατηγοριών: για μικρά παιδιά, παιδιά σχολικής ηλικίας και για εφήβους
- δ) μικρά πάρκα γειτονιάς
- ε) μεγάλα πάρκα μέσα στην πόλη, και
- στ) μεγάλα πάρκα έξω από την πόλη.

Ήδη ορισμένοι από τους παραπάνω τύπους, π.χ. parkways και commons, δεν συναντώνται στις σημερινές πολεοδομικές μελέτες και εφαρμογές. Νέοι τύποι κυριάρχησαν, π.χ. πεζόδρομοι και παρκοπεζόδρομοι, ενώ ιστορικοί τύποι που είχαν ξεχαστεί για αιώνες, όπως οι τύποι της ελληνιστικής και ρωμαϊκής αγοράς, επανεμφανίζονται σήμερα σε προτάσεις αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων.

Οι τύποι των αστικών υπαίθριων χώρων αναδύονται μέσα από τις αντιλήψεις και τα πρότυπα πολεοδομικής οργάνωσης και καθημερινής ζωής που επικρατούν σε μία δεδομένη ιστορική εποχή. Ο ρόλος τους μέσα στο πολεοδομικό περιβάλλον εξαρτάται από το χαρακτήρα, τη λειτουργία της πόλης καθώς και το κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτή αναπτύσσεται και εξελίσσεται.

Τα δίκτυα των αστικών υπαίθριων χώρων (δρόμοι, πλατείες, κήποι, πάρκα), η πλοκή τους μέσα στο δομημένο ιστό της πόλης και η ένταξη τους στο φυσικό περιβάλλον εκφράζουν και προσδιορίζουν ταυτόχρονα την ταυτότητα της πόλης. Σε ορισμένα μάλιστα παραδείγματα τα κυρίαρχα στοιχεία του δικτύου τελικά ανάγονται σε διαχρονικά σύμβολα της πόλης όπως η πλατεία του Αγίου Μάρκου στην Βενετία και η κεντρική πλατεία στη Σιέννα.

Μέσα στην ιστορική εξέλιξη της πόλης, ένα δίκτυο υπαίθριων χώρων μπορεί να αυτονομηθεί από τις ιστορικές συνθήκες μέσα στις οποίες δημιουργήθηκε και να ενταχθεί οργανικά στην νέα ανάπτυξη της πόλης προσλαμβάνοντας νέες χρήσεις και σημασίες, όπως έγινε με το δίκτυο υπαίθριων χώρων της Ρώμης. Άλλες φορές - τις περισσότερες - καταστρέφεται ή εγκαταλείπεται. Οι τύποι όμως των χώρων που περιλαμβάνει είναι πιθανό να επαναλειτουργήσουν ως σχεδιαστικά πρότυπα σε μεταγενέστερες εποχές και σε άλλους γεωγραφικούς χώρους. Αυτό συνέβη με τα δίκτυα των μεσαιωνικών πόλεων τα οποία τους δύο

τελευταίους αιώνες αποτέλεσαν πρότυπα σχεδιαστικών αρχών για θεωρητικούς της αστικής σύνθεσης (Urban Design) όπως ο Camillo Sitte και ο Gordon Cullen.

Η δύναμη ‘αντίστασης’ ορισμένων τύπων δημόσιων υπαίθριων χώρων στο χρόνο, η ελαστικότητα και προσαρμοστικότητα τους σε αλλαγές κοινωνικοοικονομικών και πολιτιστικών συνθηκών, καθώς και η λειτουργία τους ως διαρκούς πηγής άντλησης ιδεών και προτύπων, καθιστούν αναγκαία τη διαχρονική εξέτασή τους. Γιατί ενώ τα στοιχεία που προσδιορίζουν τη μορφή τους συνδέονται άμεσα με το πλαίσιο μέσα στο οποίο αρχικά εμφανίστηκαν, οι εκάστοτε λειτουργία τους (δηλ. ένταξη στο πολεοδομικό περιβάλλον) συσχετίζεται με τις εγγενείς δυνατότητες προσαρμογής τους στις αλλαγές του παραπάνω πλαισίου.

Μέσα από τη διαχρονική εξέταση των δημοσίων υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου παρατηρεί κανείς ορισμένες ομοιότητες ή διαφορές στα κυρίαρχα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων πλαισίων ανάπτυξης. Για παράδειγμα όταν η κλίμακα της πόλης είναι περιορισμένη και η αυτονομία της τονισμένη αναφερόμαστε σε δίκτυα υπαίθριων χώρων που έχουν διαμορφωθεί ‘οργανικά’, όπως τα δίκτυα της αρχαϊκής και κλασικής ελληνικής ή της μεσαιωνικής πόλης. Αντίθετα όταν η κλίμακα της πόλης είναι μεγάλη και η ίδια ανήκει σε ένα κράτος με ισχυρή κεντρική διοίκηση αναφερόμαστε συνήθως σε δίκτυα αξονικά και ιεραρχημένα, με εξειδικευμένες χρήσεις και ‘θεατρικό’ χαρακτήρα όπως τα δίκτυα της Ρώμης ή του Παρισιού μετά τις επεμβάσεις του Οσμάν.

Στην σημερινή μεγαλούπολη οι περισσότερες κατηγορίες δημόσιων υπαίθριων χώρων συνυπάρχουν κάτω από διαφορετικές εκφράσεις και αρχές σχεδίασης, είναι λίγες όμως οι περιπτώσεις κατά τις οποίες συγκροτούν δίκτυα. Η έλλειψη και ο καταμερισμός των υπαίθριων χώρων αναψυχής και πρασίνου αναγνωρίζονται σήμερα ως προβλήματα εγγενή της ίδιας της σύγχρονης πόλης.

Η επάρκεια και η συγκρότηση ενός δικτύου υπαίθριων χώρων και πρασίνου είναι σήμερα ζητούμενο σε μια πολεοδομική μελέτη αποτελούσε συνήθως μόνιμο χαρακτηριστικό της προβιομηχανικής πόλης. Οι κατηγορίες βέβαια των υπαίθριων χώρων που η τελευταία περιλάμβανε ήταν πολύ λιγότερες από αυτές που αριθμησαν οι Olmstead και Nolen ήταν όμως απόλυτα ενσωματωμένες στην ευρύτερη πολεοδομική οργάνωση.

Για πολλούς μελετητές σήμερα η προβιομηχανική πόλη αποτελεί ένα ιδανικό πρότυπο διαδικασίας και μορφής συγκρότησης δικτύου υπαίθριων χώρων. Η αναφορά όμως σε έναν τύπο δικτύου συνήθως γίνεται αποσπασματικά και ανεξάρτητα από τις συνθήκες μέσα από τις οποίες διαμορφώθηκε και ολοκληρώθηκε. Η χρήση του δε σαν σχεδιαστικό πρότυπο σήμερα τις περισσότερες φορές παραγνωρίζει τις

συνθήκες και τα ζητήματα που θέτει το σύγχρονο πολεοδομικό περιβάλλον.

1.2 Ο «ορισμός» του σημερινού πάρκου

Μιλάμε για πάρκο, αλλά όχι με την αρχική του έννοια κατά την οποία οι κήποι και τα πάρκα δεν είχαν ενταθεί στην οργάνωση και λειτουργία της πόλης, αλλά αποτελούσαν το προνόμιο μόνο της άρχουσας τάξης ή συνδέονταν με ναούς, ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις ήταν δημόσιοι ή κοινόχρηστοι. Η διάκρισή τους τότε ήταν: κήποι γύρω από κτίρια, κήποι ενταγμένοι σε κτιριακά συγκροτήματα (ισλαμικά τεμένη και ανάκτορα της Ισπανίας, μεσαιωνικά κάστρα και μοναστηριακά συγκροτήματα, αγγλικοί κολλεγιακοί υπαίθριοι χώροι), και εκτεταμένοι κήποι και πάρκα.

Εμείς θα ασχοληθούμε με το πάρκο το οποίο προέκυψε από την σύνθεση τελικά ή καλύτερα ‘ανάμιξη’ κατά κάποιον τρόπο της αρχαίας πλατείας με τα στοιχεία φύτευσης, πρασίνου και καλλωπισμού των αρχικών κήπων – πάρκων, τα οποία πέρασαν από τον ιδιωτικό στο δημόσιο χώρο, δημιουργώντας έτσι τον τελικό τύπο του σημερινού πάρκου την ερμηνεία του οποίου τη συναντά κανείς στο λεξικό ή την εγκυκλοπαίδεια ως εξής: *« Έκταση συνήθως μέσα ή γύρω από την πόλη, με πλούσια βλάστηση, κατάλληλα διαρρυθμισμένη με δρόμους, μικρές τεχνητές λίμνες και χώρους για να κάθονται οι επισκέπτες. Είναι χώρος αναψυχής των κατοίκων της πόλης»*. Οι πλατείες βέβαια εξακολουθούν να υπάρχουν και αυτόνομες σήμερα, χωρίς δηλαδή ιδιαίτερα στοιχεία πρασίνου και φύτευσης, αλλά είναι αυτές που αποτέλεσαν τον αρχικό τύπο στον οποίο ενσωματώθηκαν τα προαναφερθέντα στοιχεία πρασίνου και σε συνδυασμό με τις πολεοδομικές λειτουργίες των πλατειών, ‘χτίστηκε’ στο χρόνο ο σημερινός τύπος πάρκου ο οποίος, όπως αναφέρεται και στον παραπάνω ‘ορισμό’, σχετίζεται άμεσα με την πόλη, το πράσινο και την αναψυχή των κατοίκων της και επομένως έχει λοιπόν σημαντικό κοινωνικό και πολεοδομικό χαρακτήρα. Γεγονός είναι επίσης ότι πολλές φορές ένα μεγάλο πάρκο όπως π.χ. το Πεδίον του Άρεως στην Αθήνα, περιλαμβάνει μικρές ή μεγάλες πλατείες οι οποίες βέβαια έχουν άλλο χαρακτήρα από τις αυτόνομες, ή και μια μεγάλη πλατεία – όπως και οι περισσότερες στην περιοχή της Αθήνας – περιλαμβάνει πάρα πολλά στοιχεία πρασίνου ως στοιχεία καλλωπισμού και διακόσμησης, ή ακόμη και μικρά άλση τα οποία δίνουν μια άλλη, διαφορετική νότα στην αντίστοιχη περιοχή από τη μονοτονία του τοπίου της υπόλοιπης πόλης.

1.3 Μικρότερα αστικά κενά

Κατά την ανάπτυξη των περισσότερων πόλεων στη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα δόθηκαν μικρά περιθώρια για την ανάδειξη ή τη διαμόρφωση χώρων πρασίνου σε όλες τις κλίμακες του χώρου. Σε πολλές περιπτώσεις αυτό είναι συνέπεια μιας εκ των πραγμάτων (ad hoc) οικιστικής ανάπτυξης, μεγάλων τμημάτων πόλεων ή και ολόκληρων πόλεων, που προηγείται του σχεδιασμού, ο οποίος έρχεται για να εξομαλύνει, στο μέτρο του δυνατού, ακραίες δυσλειτουργίες. Αυτό είναι η συνηθέστερη περίπτωση των ελληνικών πόλεων του 20ού αιώνα αλλά και πόλεων που αναπτύχθηκαν τον 19ο αιώνα μέσα στη δίνη της βιομηχανικής επανάστασης. Ακόμα όμως και σε πόλεις που διέθεταν σχέδια με πρόβλεψη για μεγάλα πάρκα, δενδροφυτεμένες λεωφόρους και πάρκα γειτονιάς υπάρχουν περιοχές ιδιαίτερα πυκνοδομημένες, όπου το αστικό πράσινο απουσιάζει από το καθημερινό περιβάλλον, έστω και εάν σε άλλα τμήματά τους η υπερβολική παρουσία του θεωρείται ότι διαλύει τον οικιστικό ιστό.

Οι σύγχρονες πόλεις όμως αλλάζουν αργά αλλά σταθερά, όσον αφορά την έκταση και τη δομή τους. Η επέκτασή τους οδηγεί σε συνεχή αναδιανομή των λειτουργιών που με τη σειρά της δημιουργεί κενούς χώρους, τα **αστικά κενά** που προσφέρονται για τις χωροθετήσεις νέων χρήσεων εδάφους. Πολλά μεγάλα [σύγχρονα πάρκα](#) (καθαρά πρασίνου και συνηθέστερα θεματικά) αναπτύσσονται σήμερα στη θέση βιομηχανιών που εγκαταλείπονται γιατί η χωροθέτησή τους μέσα στον αστικό χώρο δεν εξυπηρετεί τις λειτουργικές τους ανάγκες, αλλά και στη θέση στρατοπέδων, αεροδρομίων, άλλων εγκαταστάσεων μέσων μεταφοράς, που δεν ανταποκρίνονται πλέον στον αρχικό τους σκοπό και ρόλο. Ακόμα μεγάλος αριθμός από μικρότερης έκτασης αστικά κενά ευρίσκονται διάσπαρτα μέσα στον αστικό ιστό. Πρόκειται για μικρότερα γήπεδα βιοτεχνιών, πυρήνες κτημάτων που επιβίωσαν έως σήμερα, οικόπεδα που για διάφορους λόγους (πολεοδομικούς ή απλώς ιδιωτικούς) δεν αναπτύχθηκαν, «ξεχασμένες» κοίτες ρεμάτων και εξάρσεις του εδάφους. Ακόμα και δρόμοι που τα γεωμετρικά τους χαρακτηριστικά ξεπερνούν τον λειτουργικό τους ρόλο μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκουν σε αυτή την κατηγορία χώρων που, σε πρώτη προσέγγιση, δεν θεωρήθηκε ότι αποτελούν τους ιδανικούς υποδοχείς για τις «συμβατικές» κατηγορίες αστικού πρασίνου.

Όμως η συνεχής αλλαγή των πόλεων διαφοροποιεί ανάλογα και την αντίληψη των κατοίκων τους γι' αυτές και τα επιμέρους στοιχεία τους. Νέες θεωρήσεις του αστικού φαινομένου αναδύονται και αποδίδουν διαφορετική αξία σε αυτά τα στοιχεία. Έτσι, η **περιβαλλοντική προσέγγιση του αστικού φαινομένου** δίνει όλο και μεγαλύτερη έμφαση στην οικοσυστηματική διάσταση του αστικού πρασίνου και στα δίκτυα

των υπαίθριων χώρων που δημιουργούν δυνατότητες για τη διάχυση της λειτουργίας της φύσης στον ιστό της πόλης. Στόχοι είναι ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, του θορύβου, της υπερθέρμανσης του αστικού ιστού, αλλά και η διασφάλιση της βιοποικιλότητας που γίνεται όλο και πιο αναγκαία καθώς οι αμιγείς φυσικές περιοχές εξωθούνται όλο και πιο μακριά από τις πυκνοδομημένες περιοχές των συνεχώς εξαπλούμενων πόλεων. Ταυτόχρονα ο **αστικός σχεδιασμός** εστιάζει το ενδιαφέρον του στις μικρές ενότητες και δίκτυα του αστικού πρασίνου ως μέσου για την ανάδειξη της έννοιας του τόπου και της ιδιαιτερότητας και της εικόνας επιμέρους περιοχών. Η δυνατότητα για **συμμετοχή των πολιτών**, επίσης, γίνεται όλο και πιο σαφής όταν ο σχεδιασμός αφορά το άμεσο περιβάλλον διαβίωσης τους.

Μέσα σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο τα, μικρά κυρίως, αστικά κενά που είναι διάσπαρτα στον ιστό της πόλης μπορεί να δώσουν την πρακτική δυνατότητα για ανάπτυξη δικτύων κοινόχρηστων χώρων πρασίνου που θα ικανοποιούν συνολικά ή έστω και μερικώς τις απαιτήσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Τα **μικρά πάρκα (pocket parks)** που αποτελούν τη βάση ενός δικτύου πρασίνου είναι μια νέα κατηγορία χώρων αστικού πρασίνου, ανάμεσα στο πάρκο γειτονιάς και τον ιδιωτικό κήπο. Μπορούν να λειτουργούν ως βιοκλιματικοί θύλακες στον ιστό μιας περιοχής και ταυτόχρονα ως ενδιάμεσοι κοινωνικοί χώροι. Διαμορφώνονται, συνήθως, σε κενά οικόπεδα, σε επαφή με το δρόμο ή και το εσωτερικό των οικοδομικών τετραγώνων και πιθανόν να χρησιμοποιούνται ήδη, άτυπα, από τους κατοίκους. Στη φύτευση ή τη συντήρηση της διαμόρφωσης συμμετέχουν πολλές φορές και ομάδες κατοίκων της περιοχής.

Πάρκα τσέπης για την Αθήνα

Η Αθήνα δεν είναι μια πόλη βιώσιμη για τους κατοίκους της, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος. Διότι, σε καθέναν από εμάς αντιστοιχούν 6,84 τ.μ. πρασίνου, αντί του μίνιμουμ των 9 τ.μ. που δικαιούμαστε. Αν τον 19ο αιώνα η δημιουργία κοινόχρηστων χώρων πρασίνου ήταν μια κίνηση αναβάθμισης της ποιότητας ζωής στις πόλεις του βιομηχανικά αναπτυγμένου κόσμου, φαίνεται πως για την ελληνική

πρωτεύουσα του 21ου αιώνα είναι μια υπόθεση (επι)βιωσιμότητας. Οι Αθηναίοι που έβλεπαν τα σχέδια για μεγάλα πάρκα στο Γουδή και τον Ελαιώνα να περνούν (και να χάνονται), έχουν τώρα εναποθέσει τις ελπίδες τους στο Μητροπολιτικό Πάρκο του Ελληνικού. «Η κατάσταση είναι κρίσιμη. Επιβάλλεται να αποκτήσουμε μεγάλα πάρκα, τα οποία όμως και πάλι δεν αρκούν» λέει η Πολυξένη Κοσμάκη, καθηγήτρια στον Τομέα Πολεοδομίας - Χωροταξίας του Τμήματος Αρχιτεκτόνων στο ΕΜΠ, που πιστεύει πως το μητροπολιτικό συγκρότημα της Αθήνας προσφέρεται για τη δημιουργία ενός δικτύου από πολύ μικρά πάρκα, διάστικτα μέσα στον αστικό ιστό.

Τα «πάρκα τσέπης», που διεθνώς δεν μετρούν πάνω από 15 χρόνια ζωής, αποτελούν μια νέα κατηγορία χώρων αστικού πρασίνου ανάμεσα στο πάρκο γειτονιάς και τον ιδιωτικό κήπο - την ιδέα για τη δημιουργία τους γέννησαν οι ανάγκες της εποχής: η υπερσυγκέντρωση των ανθρώπων στα αστικά κέντρα, η συρρίκνωση των δημόσιων χώρων και η συνειδητοποίηση, καθυστερημένα έστω, πως έχουμε φτάσει σε εκείνο το σημείο όπου κανένα μέτρο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής δεν είναι περιττό.

«Τα πρώτα πάρκα τσέπης (pocket parks) δημιουργήθηκαν στο Μανχάταν και το Μπρονξ της Νέας Υόρκης, με πρωτοβουλία των κατοίκων στις γειτονιές», λέει η κ. Κοσμάκη, εξηγώντας πως εκείνο που πέτυχαν οι Νεοϋορκέζοι ήταν να ιδρύσουν έναν ενδιάμεσο κοινωνικό χώρο, που λειτουργούσε σαν πολύτιμος βιοκλιματικός θύλακας στον ιστό της περιοχής τους. «Μιλάμε για κενά οικοπέδα που ενδεχομένως χρησιμοποιούνται ήδη άτυπα από τους περίοικους, χώρους που μπορεί να ξεκινούν από 300 τ.μ. και να φτάνουν το πολύ τα δύο ή τρία στρέμματα και είναι ανοιχτά προς το σύστημα των δρόμων», εξηγεί. «Συμπληρώνουν το δίκτυο πρασίνου, το οποίο ξεκινάει από το περιαστικό πράσινο, συνεχίζει στα μεγάλα αστικά πάρκα, στα πάρκα γειτονιάς και καταλήγει στα πάρκα τσέπης».

Στην πυκνοδομημένη Αθήνα, όμως, πόσο ρεαλιστικό είναι να σχεδιαστεί ένα δίκτυο από πάρκα τσέπης; «Φανταστείτε τα σαν κενά οικοπέδα, ακάλυπτους χώρους και αστικά κενά που προκύπτουν, τα οποία προσφέρονται για νέες χωροθετήσεις εδαφών», απαντά. Όσο ασφυκτική κι αν είναι η δόμηση, ο τρόπος με τον οποίο επεκτείνεται και αναδιαμορφώνεται το μητροπολιτικό συγκρότημα της Αθήνας αναδιανέμοντας τις λειτουργίες του, το σώμα της πόλης αποκαλύπτεται διάσπαρτο από αστικά κενά. Η μοίρα των οποίων συνδέεται συνήθως με χρήσεις που δίνουν προτεραιότητα στην οικοδόμηση και την εντατική εκμετάλλευση της γης, «εκμετάλλευση που πάντως δεν αφορά το κοινό όφελος», παρατηρεί η κ. Κοσμάκη και αναρωτιέται αν αυτή η τάση δεν συνιστά τελικά ένδειξη πολιτισμικής οπισθοδρόμησης. Δεν έχει άδικο όταν παρατηρεί πως στην ελληνική πρωτεύουσα δεν διαπιστώνουμε

μικρή αναλογία εμπορικών καταστημάτων ανά κάτοικο - «το αστικό πράσινο είναι το αγαθό εν ανεπαρκεία».

Αν η οικιστική ανάπτυξη της πρωτεύουσας ουσιαστικά σαμποτάρισε το μέλλον της, το σκηνικό του παρόντος μας περιέχει παρ' όλα αυτά τις ευκαιρίες για τη διάχυση της φύσης στον αστικό ιστό. Βιομηχανικά συγκροτήματα που εγκαταλείπονται, καθώς η παραγωγή αναπόφευκτα εξοβελίζεται από το αστικό περιβάλλον, μικρότερα γήπεδα βιοτεχνιών, πυρήνες κτημάτων που επιβίωσαν έως σήμερα, οικόπεδα που για λόγους πολεοδομικούς ή απλώς ιδιωτικούς δεν οικοδομήθηκαν, ξεχασμένες κοίτες ρεμάτων και εξάρσεις του εδάφους, ακόμη κι ένας αδιέξοδος δρόμος με ικανό πλάτος - όλα ανήκουν σε αυτή την κατηγορία χώρων που μια γειτονιά, σε συνεργασία με το δήμο, θα μπορούσε να μετατρέψει σε πάρκα τσέπης, περιγράφει η κ. Κοσμάκη. «Ο σχεδιασμός για τη δημιουργία ενός μικρού χώρου πρασίνου στην Καλλιθέα, για παράδειγμα, μπορεί να γίνει σε επίπεδο δήμου. Είτε με απαλλοτριώσεις είτε με συμφωνίες για χρήση γης σε περιπτώσεις οικοπέδων που παραμένουν ανεκμετάλλευτα από τους ιδιοκτήτες τους», προτείνει. Ωστόσο, για το σύνολο του μητροπολιτικού συγκροτήματος θα ήταν απαραίτητο να υπάρξει κεντρικός σχεδιασμός - όπως συνέβη με τα πάρκα τσέπης του Βερολίνου. Είναι άλλωστε αυτονόητο πως τα οφέλη για το σύνολο του πληθυσμού πολλαπλασιάζονται όσο το δίκτυο επεκτείνεται.

Με τα κινήματα πολιτών να διεκδικούν πλέον ενεργό ρόλο στη διαχείριση των δημόσιων χώρων, η πρόταση για τον σχεδιασμό πάρκων τσέπης στις γειτονιές της Αθήνας ακούγεται ρεαλιστική. «Εξάλλου, η φιλοσοφία αυτής της νέας κατηγορίας χώρων αστικού πρασίνου στηρίζεται στη συμμετοχή των κατοίκων τόσο στη δημιουργία όσο και στη συντήρηση του πάρκου», επιμένει η κ. Κοσμάκη, που μιλάει τελικά για μια ιδέα με μάλλον χαμηλό κόστος, απλή στην υλοποίηση. Για γκαζόν ούτε κουβέντα.

Από τη στιγμή που ο στόχος είναι ο έλεγχος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, του θορύβου και της υπερθέρμανσης του αστικού ιστού, φυτεύοντας γκαζόν θα ήταν σαν να βάζουμε αυτογκόλ: «Δεν μπορεί να παίξει τον επιθυμητό βιοκλιματικό ρόλο, εφόσον πρόκειται για χαμηλή βλάστηση που μάλιστα απαιτεί πολύ νερό και περιποίηση. Αυτό που χρειαζόμαστε επειγόντως στην Αθήνα είναι φυτά με ελάχιστες απαιτήσεις» εξηγεί, «για παράδειγμα πικροδάφνες, κυπαρίσσια ή αγριελιές».

Προφανώς, τα πάρκα τσέπης δεν θα μπορούσαν να μετατρέψουν την Κυψέλη σε Φιλοθέη, αλλά και οι κάτοικοι της Φιλοθέης θα έβλεπαν την ποιότητα της ατμόσφαιρας στη γειτονιά τους να βελτιώνεται χάρη σε ένα δίκτυο πρασίνου επιμερισμένο σε ολόκληρο το μητροπολιτικό συγκρότημα.

1.4 Τυπολογία

Δύο κατηγορίες αστικών υπαίθριων χώρων προβάλλουν μέσα από μια διαχρονική εξέταση της πόλης:

α) Οι κήποι και τα πάρκα: η οργάνωσή τους βασίζεται στην εκτεταμένη φύτευση. Λειτουργούν σαν τόποι ανάπαυσης και αναψυχής ή σαν χώροι εισαγωγής σε σημαντικά κτίρια (π.χ. ναούς, ανάκτορα).

β) Οι δρόμοι και οι πλατείες: ενιαίες επιφάνειες με κύριο προορισμό την υπαίθρια κοινωνική ζωή και ανταλλαγή. Τα στοιχεία φύτευσης εδώ δεν έχουν πρωτεύοντα ρόλο.

Οι δύο παραπάνω κατηγορίες αντιπροσωπεύουν και σήμερα τις δύο διαφορετικές προσεγγίσεις στο αντικείμενο σχεδιασμού αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου:

1) Την προσέγγιση του Σχεδιασμού και Αρχιτεκτονικής Τοπίου (Landscape & Architecture)

2) Την προσέγγιση της Πολεοδομικής Σύνθεσης (Urban Design)

Η εμφάνισή τους και η εξέλιξή τους παρακολουθεί την ιστορία συγκρότησης και εξέλιξης της πόλης. Καταλήγουν δε σε 'τελειωμένες μορφές' ήδη από την προβιομηχανική εποχή. Οι μορφές αυτές εκφράζουν και την ισορροπημένη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον της φύσης. Αν και ο φόβος και η ανασφάλεια απέναντι στα φαινόμενα της φύσης παραμένουν και εκφράζονται με συμβολικά στοιχεία στον τρόπο οργάνωσης και διαμόρφωσης του χώρου, το φυσικό τοπίο στην εποχή ανάπτυξης των αρχικών τύπων αστικών υπαίθριων χώρων θεωρείται περισσότερο σαν φυσικός πόρος. Είναι η εποχή της συνεχούς, επίμονης και προσεκτικής καλλιέργειας της γης. Η καλλιέργεια ρυζιού στην Κίνα και στην Άπω Ανατολή γενικά, οι διευθετήσεις των ποταμιών για άρδευση στους αρχαίους πολιτισμούς της Μεσοποταμίας και η απόλυτη προσαρμογή της μεσαιωνικής πόλης στα τοπογραφικά χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος, αποτελούν αντιπροσωπευτικές εκφράσεις της παραπάνω εποχής.

1.5 Τα προβλήματα και η προσφορά του πρασίνου

Διανύουμε ήδη τον 21^ο αιώνα, η τεχνολογία και η επιστήμη σε όλο τους το φάσμα έχουν φτάσει στα υψηλότερα ίσως από ποτέ επίπεδα και στα πιο προηγμένα στάδια (σε σχέση με την αρχαιότητα), αλλά ενώ γενικά εμείς αρεσκόμαστε σαν είδος να υπερηφανευόμαστε για τα επιτεύγματά μας, σε κάποιες άλλες περιπτώσεις, απορροφημένοι από τη μέθη του θριάμβου και της επιτυχίας των προσπαθειών μας για ένα καλύτερο μέλλον, αγνοούμε παντελώς κάποιες άλλες παραμελημένες πτυχές της ζωής μας οι οποίες αφορούν άμεσα το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε αλλά και το βιοτικό μας επίπεδο, το οποίο

αναπτύσσεται και διαμορφώνεται ανά την περίπτωση σε υψηλό, μέσο, ή χαμηλό...

Είναι γνωστό ότι στη σύγχρονη πόλη η ρύπανση του περιβάλλοντος έχει φτάσει σε πολλές περιπτώσεις σε απαράδεκτο βαθμό. Οι πηγές της ρύπανσης είναι περισσότερες από ποτέ και σχετίζονται με οτιδήποτε έχει να κάνει με την καθημερινή μας και ζωή και της καθημερινές μας δραστηριότητες. Με τις μετακινήσεις μας, την παραγωγή κάθε είδους αγαθών (βιομηχανία), την κατανάλωσή τους, τη θέρμανση των κτιρίων, τα κάθε λογής απόβλητα και καυσαέρια που παράγονται από όλα αυτά, τη σκόνη, το θόρυβο και γενικά την παρουσία και την ύπαρξη όλων αυτών των πηγών κάθε είδους αρνητικής ενέργειας. Παράγοντας επίσης στη διατήρηση της ρύπανσης είναι και η υψηλή κτιριακή πυκνότητα που δυσκολεύει την ανανέωση του αέρα και την εξουδετέρωση των αποβλήτων στα πλαίσια των φυσικών διαδικασιών που ακολουθούνται ή θα έπρεπε να ακολουθούνται στη φύση. Ακόμα τα κτίρια και γενικότερα οι πόλεις δυσκολεύουν τις κινήσεις των νερών και μολύνουν το έδαφος και τη θάλασσα με τα στερεά και υγρά απόβλητά τους. Επίσης με την άντληση φυσικών πόρων για οικοδομικά υλικά και άλλες πρώτες ύλες, όχι απλώς ρυπαίνεται, αλλά και καταστρέφεται το περιβάλλον.

Ποιό λοιπόν θα μπορούσε να ήταν αυτό το ένα βήμα μπροστά για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ρύπανσης του περιβάλλοντος, των κακών συνθηκών ζωής μέσα σε μια πόλη, του κυκλοφοριακού προβλήματος, των πυκνοκτισμένων περιοχών, των όλων προβλημάτων ψυχικής και σωματικής υγείας που προκαλούν οι εκάστοτε συνθήκες στους κατοίκους, των οικονομικών προβλημάτων και των προβλημάτων καλαισθησίας στην εικόνα και την γενική εμφάνιση και ποιότητα μια πόλης;

Κατά καιρούς έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι ένα άκτιστο οικόπεδο μέσα στην πόλη θεωρείται ότι δεν επιτελεί τον σκοπό του και για τον λόγο αυτό και η πολιτεία – άλλοτε μάλιστα και με έμφαση – επιβάλλει στον ιδιοκτήτη τον φόρο ακαλύπτων χώρων και έτσι τον υποχρεώνει έμμεσα να το «αξιοποιήσει» χτίζοντάς το. Όμως σήμερα, ένα άκτιστο οικόπεδο αποτελεί μια λειτουργία συχνά πιο σημαντική από άλλες λειτουργίες κτισμένου χώρου και μάλιστα η λειτουργία αυτή είναι μια κοινωνική προσφορά χωρίς αντάλλαγμα.

Όταν λοιπόν ακόμα και στην περίπτωση ενός ιδιωτικού άκτιστου οικοπέδου σε μια κτισμένη περιοχή διαπιστώνεται πόσο αυτό λειτουργεί σαν πνεύμονας στη ζωή μιας πόλης, είναι φανερό ότι στο σύνολο των ακαλύπτων από κτίρια και ελεύθερων γενικά χώρων πέφτει ένα σημαντικό φορτίο: να δεχτούν λειτουργίες και να επιτελέσουν έργο που κανένα κτίριο ή τεχνολογικό επίτευγμα δε μπορεί να καλύψει.

Είναι λοιπόν η προσφορά των υπαίθριων χώρων και του πρασίνου στην πόλη και τους κατοίκους της, μια σημαντική και πολυσύνθετη

λειτουργία η οποία συμβάλει είτε στην προσφορά αγαθών στο φυσικό χώρο και το περιβάλλον, είτε στο κοινωνικό, ψυχολογικό και αισθητικό επίπεδο, είτε προσφέροντας στον οικονομικό τομέα.

Όσον αφορά το πράσινο και την προσφορά του στο φυσικό χώρο και το περιβάλλον της πόλης, αρκεί να σημειωθεί ότι συμμετέχει αποφασιστικά στις παρακάτω διεργασίες, επηρεάζοντας και τα λοιπά φυσικά στοιχεία στην πόλη:

- α) Στην παραγωγή οξυγόνου
- β) Στην συγκράτηση των εδαφών
- γ) Στη συγκράτηση του υδροφόρου ορίζοντα
- δ) Στην προστασία από τον άνεμο
- ε) Στην καταπολέμηση της σκόνης
- στ) Στη δημιουργία μικρών οάσεων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες

Στον κοινωνικό, ψυχολογικό και αισθητικό τομέα οι παροχές είναι οι εξής:

- α) Παροχή χώρων για περίπατο, χαλάρωση, ξεκούραση, αναψυχή
- β) Παροχές ατομικής ή ομαδικής άθλησης με ειδικές ή μη εγκαταστάσεις
- γ) Συμβολή γενικά στην ψυχική και σωματική υγεία του πληθυσμού
- δ) Παροχή χώρων διεξαγωγής διαφόρων κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων
- ε) Βελτίωση των συνθηκών εργασίας και καλύτερη αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου
- στ) Συμβολή στην καλύτερη αισθητική εμφάνιση της πόλης, κ.α.

Και τέλος στον οικονομικό τομέα όπου κι εδώ η προσφορά είναι μεγάλη, κάποια από τα σχετικά αντικείμενα είναι:

- α) Η εξοικονόμηση ενέργειας (π.χ. με τη μείωση χρήσης κλιματιστικών)
- β) Μείωση δαπανών καθαρισμού νερών, αέρα, εδάφους από ρύπους αλλά και των δρόμων της πόλης από τη σκόνη
- γ) Εκμετάλλευση της ξυλείας
- δ) Αξιοποίηση καρποφόρων δέντρων και γενικότερα αγροτική οικονομία
- ε) Αύξηση της παραγωγικότητας του ενεργού πληθυσμού σύμφωνα με την αναφορά της προηγούμενης παραγράφου
- στ) Προγράμματα προληπτικής ιατρικής που μειώνουν το κόστος νοσηλείας

Είναι λοιπόν το πράσινο και οι υπαίθριοι χώροι μέσα σε μια πόλη που θα αποτελέσουν αυτές τις μικρές αλλά τόσο πολυσήμαντες καθημερινές οάσεις, οι οποίες προσφέρουν στους κατοίκους τις απαραίτητες στιγμές χαλάρωσης και ανάκτησης δυνάμεων για την αντιμετώπιση της πάντοτε δύσκολης «επόμενης μέρας».Γι' αυτό και στις μέρες μας έχουν ξεκινήσει, έστω και αργά, αρκετά προγράμματα ανάπλασης πόλεων τα οποία συμπεριλαμβάνουν στα σχέδιά τους εκτός των άλλων, τη δημιουργία όσο το δυνατών περισσότερων χώρων πρασίνου και

ελεύθερων χώρων και γενικά τη δημιουργία μιας όμορφης εικόνας της πόλης.

Ελπιδοφόρο είναι επίσης το γεγονός ότι σε περιοχές που πρόσφατα μπήκαν στο σχέδιο και τώρα αρχίζουν ή και συνεχίζουν να κτίζονται και να δημιουργούνται, εκτός από τους περισσότερους – συγκριτικά με τις ήδη υφιστάμενες περιοχές – ελεύθερους χώρους και χώρους πρασίνου, η δόμηση των κτιρίων είναι σ' αυτές και κατά πολύ πιο αραιά από εκείνη των ήδη υφιστάμενων περιοχών και εκτός του ότι οι συνοικιακές οδοί είναι πλατύτατες, όλα τα οικοδομικά τετράγωνα διαθέτουν πρασιά (π.χ. Παλλήνη, Βριλήσσια κ.α.), γεγονός το οποίο συμβάλλει κι αυτό στη βελτίωση όλων των παραπάνω δυσμενών συνθηκών διαβίωσης που προαναφέραμε.

1.6 Τα πάρκα στην οργάνωση των πόλεων

α) Οι ρυθμοί στην αρχιτεκτονική των πάρκων

Τα πάρκα ή άλση ή κήποι, δημιουργούνται βάσει σχεδίου των αρχιτεκτόνων των κήπων ή αρχιτεκτόνων τοπίου. Η κατάρτιση σχεδίου ενός πάρκου, απαιτεί να συνδυάσει ο αρχιτέκτων καλλιτεχνικές, μηχανικές, βοτανικές και φυτοκομικές γνώσεις. Σε κάθε πάρκο διακρίνουμε τις δενδροστοιχίες, τις συστάδες δέντρων και θάμνων, τη χλόη, τις πρασιές και τα παρτέρια λουλουδιών, τα μεμονωμένα δέντρα Στους πράσινους τάπητες από γρασίδι. Επίσης το πάρκο μπορεί να κοσμεύεται με σιντριβάνια, τεχνητούς βράχους και πηγές, με λίμνες, με γεφυράκια, με ρυάκια, με αγροτικά περίπτερα, κλπ.

Τρεις είναι οι ρυθμοί στην αρχιτεκτονική των πάρκων: ο συμμετρικός ή γεωμετρικός ή γαλλικός, ο φυσικός ή αγγλικός και ο μικτός, δηλαδή ο συνδυασμός του συμμετρικού και του φυσικού.

α) Συμμετρικός ή γαλλικός ρυθμός. Κατά το ρυθμό αυτό οι γραμμές είναι ευθείες. Επί των πράσινων ταπήτων φυτεύονται θάμνοι αειθαλείς, οι οποίοι μετά από κλάδεμα αποκτούν διάφορα σχήματα, π.χ. σφαίρας, πυραμίδας κλπ. Κατά το ρυθμό αυτό υπήρχε η τάση να μεταβάλλουν τη φύση παρά να την μιμηθούν. Κήποι συμμετρικού ρυθμού ήταν αυτοί της Αρχαίας Ελλάδας (Ακαδημία), της Αιγύπτου, οι κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας, της Μικράς Ασίας και οι ρωμαϊκοί. Βάσει του συμμετρικού ή γεωμετρικού ρυθμού δημιουργήθηκαν αξιόλογα πάρκα στη Γαλλία γύρω από τα εκάστοτε ανάκτορα των βασιλέων (π.χ. το πάρκο του Φοντανεμπλώ και του Σαιν Ζερμέν). Το πάρκο των Βερσαλλιών άρχισε να δημιουργείται επί Λουδοβίκου του 14^{ου} βάσει σχεδίου των αρχιτεκτόνων Λεμερσιέ και Μποϊσέ. Αλλά ο συμμετρικός ρυθμός

βελτιώθηκε κατά μεγαλειώδη τρόπο στη Γαλλία από τον περίφημο αρχιτέκτονα Λε Νοτρ. Σ' αυτόν ανέθεσε ο βασιλιάς Λουδοβίκος 14^{ος} να μεταβάλλει και να τελειοποιήσει το σχέδιο του πάρκου των Βερσαλλιών. Έργο επίσης του Λε Νοτρ είναι το πάρκο Σαντιγύ, η μεταρρύθμιση του Φονταινεμπλώ, του Κεραμεικού των Παρισίων, η λεωφόρος των Ηλυσίων Πεδίων, το πάρκο του Σαιν Κλου, κλπ. Ο Λε Νοτρ κλήθηκε και από άλλες χώρες της Ευρώπης για τη δημιουργία πάρκων.

Ο συμμετρικός ρυθμός ήκμασε μέχρι το 17^ο αιώνα, οπότε άρχισε να παρακμάζει και να εμφανίζεται ο φυσικός ή αγγλικός ρυθμός.

β) Φυσικός ή αγγλικός ρυθμός. Κατ' αυτό το ρυθμό οι ευθείες γραμμές αντικαθίστανται από μη ευθείες. Οι δρόμοι είναι καμπυλωτοί, σχετικά στενοί, το έδαφος των πράσινων ταπήτων φέρει υψώματα και κοιλότητες, τα δέντρα φυτεύονται κατά συστάδες και όχι σε κανονικές αποστάσεις. Άγγλοι αρχιτέκτονες του ρυθμού αυτού είναι ο Κεντ, ο Μπράουν, κ.α. Αργότερα διαδόθηκε ο μικτός ρυθμός, συνδυασμός του συμμετρικού και του φυσικού ρυθμού.

γ) Μικτός ρυθμός. Μικτού ρυθμού είναι το πάρκο Μονσώ, το Μονσουρί στο Παρίσι, κ.α. και το περίφημο πάρκο της Χρυσής Κεφαλής της Λυών, το οποίο ιδρύθηκε το 1856 επί δημαρχίας του γερουσιαστή Βάις. Ο μικτός ρυθμός χρησιμοποιείται και τη σημερινή εποχή.

β) Οι Βερσαλλίες και η νεοκλασική πόλη

«Όποιος γνωρίζει πώς να σχεδιάσει ένα πάρκο καλά δεν έχει καμία δυσκολία στο να επεξεργαστεί το σχέδιο για την οργάνωση μιας πόλης ανάλογα με τη δεδομένη περιοχή και τις συνθήκες. Πρέπει να υπάρχουν πλατείες, σημεία διασταύρωσης, δρόμοι. Πρέπει να υπάρχει κανονικότητα και φαντασία, σχέσεις και αντιθέσεις, συνηθισμένα και ασυνήθιστα στοιχεία που να ποικίλουν στη σκηνή, μεγάλη πειθαρχία στις λεπτομέρειες, σύγχυση, αναστάτωση και αταξία στο σύνολο».(M.A. Laugier)

Από την αρχή η αστική πόλη διαφέρει από τις προηγούμενες. Δεν έχει καθορισμένα όρια, ξεπερνά την παραδοσιακή περιτειχισμένη πόλη και κατά συνέπεια θεωρητικά – και αργότερα και στην πραγματικότητα – είναι αόριστη. Η ενσωματωμένη ασάφεια και αταξία της πόλης δεν αντιμετωπίζεται από την αρχή (τέλη 18^{ου}, αρχές 19^{ου} αιώνα) ως φαινόμενο του νέου οικονομικού της ρόλου – πεδίο για παραγωγική ανάπτυξη και έδαφος παραγωγής αγαθών – αλλά μόνο ως θέμα μορφολογικής διάστασης που επιλύεται μέσω της εικονογραφικής αισθητικής.

Παράλληλα η κρίση του παλιού συστήματος αξιών, που συνοδευόταν από την κρίση των παλαιών αρχέτυπων σχημάτων για την πόλη οδήγησε στον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της φύσης ως παγκόσμιας αξίας. Η

ανάπτυξη της επιστήμης της φυσικής οδήγησε στην απομυθοποίηση των φυσικών φαινομένων και συνέδεσε τη φύση με τη λογική. Παράλληλα η ανάπτυξη της αρχαιολογίας έφερε στη δημοσιότητα την Αρχαία Ελληνική αρχιτεκτονική, η οποία θεωρήθηκε πρότυπο λόγου και αισθητικής. Ο Γάλλος θεωρητικός Laugier συσχετίζει την οργάνωση των απλών φυσικών στοιχείων της πρωτόγονης καλύβας με εκείνη του αρχαίου ελληνικού ναού – αέτωμα, θριγκός, κίονες. Κτίριο και πόλη έπρεπε να εκφράζουν τη σύνδεση λόγου και φύσης σύμφωνα με τις θεωρήσεις της εποχής.

Το πάρκο αποτέλεσε το μέσο για την υλοποίηση της παραπάνω σύνδεσης στην πόλη. Οι συνθετικές αρχές των Βερσαλλιών αποτέλεσαν το νέο πρότυπο πολεοδομικής οργάνωσης και εφαρμόστηκαν και σε παρεμβάσεις σε υφιστάμενες πόλης (π.χ. Παρίσι, Λονδίνο) και στο σχεδιασμό νέων πόλεων (π.χ. Ουάσιγκτον). Οι επιμήκεις άξονες, τα ακτινωτά σχήματα που υποδηλώνουν την τάση για ανοικτή επέκταση της πόλης χαρακτηρίζουν τις νέες πολεοδομικές διατάξεις.

Ο δρόμος αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο. Η νεοκλασική πόλη στηρίζεται στην οδική συνέχεια. Η συνέχεια αυτή τονίζεται με την κτιριακή συνέχεια κατά μήκος των δρόμων, η οποία όμως ταυτόχρονα καθιερώνει την ασυνέχεια ανάμεσα στα σχεδιασμένα τμήματα της πόλης που κατοικούνται από τους αστούς και τα ασχεδίαστα τμήματα που κατοικούνται από τις ‘κατώτερες’ τάξεις. Οι πλατείες χάνουν την αξία τους ως κυρίαρχα στοιχεία οργάνωσης της πόλης και παίζουν το ρόλο των ενδιάμεσων ή τελικών στάσεων στο σύστημα αξόνων. Ακολουθούν συμβατικά γεωμετρικά σχήματα (ορθογώνια, τετράγωνα, κύκλους) και χαρακτηρίζονται από περιγραφική διαμόρφωση. Δεν συναντώνται μόνο στο κέντρο της πόλης αλλά διεισδύουν και στις περιοχές κατοικίας των αστών. Ο ρόλος τους ως τόπος συγκέντρωσης των πολιτών και ενοποιητικών στοιχείων του αστικού χώρου είναι περιορισμένος. Η μη εντατική χρήση τονίζεται με τη φύτευση που υπεισέρχεται σαν απαραίτητο στοιχείο διαμόρφωσης και περιγράφει τα γεωμετρικά σχήματα. Η φύτευση χαρακτηρίζει και τους άξονες (βουλεβάρτα) οι οποίοι λειτουργούν και ως χώροι περιπάτου αστών.

γ) Οι πλατείες – πάρκα στα σχέδια των πόλεων αποικιών

Την ίδια εποχή οι περισσότερες νέες πόλεις που ιδρύονται στην Β. Αμερική διαθέτουν ρυμοτομικό σχέδιο με πρόβλεψη επέκτασης από την αρχή της εγκατάστασης των πρώτων κατοίκων. Το σχέδιο αυτό είχε σαν στόχο να καθορίσει με σαφήνεια τα όρια της δημόσιας και ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Οι πόλεις αυτές ήταν μικρές σε μέγεθος και η κύρια απασχόληση των κατοίκων ήταν η αγροτική καλλιέργεια. Όπως και στις αρχαίες ελληνικές και ρωμαϊκές αποικίες, ένας αυστηρός ορθογωνικός

κάνναβος χαρακτηρίζει την πόλη. Στο κέντρο της πόλης στην τομή των κύριων αξόνων τοποθετείται μια τετράγωνη πλατεία που καλύπτεται με χαμηλό πράσινο. Τετράγωνες ή κυκλικές μικρές πλατείες – πάρκα κατανέμονται στα κέντρα των ομοιόμορφων επιμέρους ενοτήτων τετραγώνων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα νέων πόλεων αποτελούν η Φιλαδέλφεια και η Σαββάνα.

Τα σχέδια των παραπάνω πόλεων χαρακτηρίζονται από πρόθεση ισοκατανομής των ελεύθερων χώρων και της ιδιωτικής γης. Ο ουδέτερος ορθογωνικός κάνναβος και οι χαμηλές πυκνότητες εκφράζουν απόλυτα τις αρχικές προθέσεις. Με την αύξηση όμως της σημασίας και του μεγέθους ορισμένων πόλεων – κυρίως μετά την ίδρυση του νέου αμερικανικού κράτους – οι διαγωνίοι άξονες άρχισαν να επικρατούν. Κλασικό παράδειγμα συμβιβασμού του αποικιακού καννάβου και των νεοκλασικών διαγωνίων αξόνων αποτελεί η πρωτεύουσα των Η.Π.Α. Ουάσιγκτον. Σχεδιασμένη το 1971 από τον Γάλλο αρχιτέκτονα Pierre Chartes L' Enfant, μαθητή του Le Notre, σε συνεργασία με τον Thomas Jefferson, από τους σημαντικότερους πολιτικούς του νέου αμερικανικού κράτους εκφράζει το συμβιβασμό ανάμεσα στη μεγαλοπρέπεια του ευρωπαϊκού δεσποτισμού και την αντιαστική ιδεολογία που κυριαρχούσε στις πρώην αποικίες. Το σχέδιο προέβλεπε επίσης μεγάλες πλατείες στο κέντρο της πόλης και προς τον ποταμό Potomac καθώς και μικρότερες πλατείες στις επιμέρους ενότητες.

δ) Εισαγωγή του πάρκου στην πόλη

Αν στις πρώτες σχεδιασμένες πόλεις της Αμερικής υπήρχε η πρόβλεψη για υπαίθριους δημόσιους χώρους και πράσινο, πολύ σύντομα με την άνοδο των αξιών της αστικής γης και την συνειδητοποίηση του νέου ρόλου της πόλης ως πρωταγωνιστή στην ανάπτυξη, η πρόβλεψη αυτή αρχίζει να εκλείπει. «Οι πλατείες δεν είναι απαραίτητες, οι άνθρωποι μένουν σε σπίτια, όχι σε πλατείες» αναφέρει στην εισήγησή της η επιτροπή για το Σχέδιο της Νέας Υόρκης (1811). Κατά την άποψη της επιτροπής «μια πόλη συνίσταται από σπίτια και όταν οι δρόμοι τέμνονται κάθετα τα σπίτια είναι φθηνότερα για να κτιστούν και ανετότερα για να ζει κανείς». Έτσι πρότεινε την εφαρμογή ενός αυστηρά ορθογωνικού συστήματος δρόμων και τετραγώνων πάνω στο νησί Manhattan ανεξάρτητα από την τοπογραφία του εδάφους και τη μορφή της ακτής. Το σύστημα αυτό έμελλε να αποτελέσει το μοντέλο ρυμοτόμησης των πόλεων στις Η.Π.Α. Σαράντα πέντε όμως χρόνια αργότερα (1856) η έλλειψη πρόβλεψης για δημόσιους υπαίθριους χώρους και πράσινο ανάγκασε το δήμο να αγοράσει σε μεγάλο κόστος έκταση 8.400 στρέμματα για να διαμορφώσει το κεντρικό πάρκο της πόλης.

Δέκα χρόνια νωρίτερα στην Αγγλία, ο δήμος του Birkinhead ήταν ο πρώτος δήμος που ενεργοποίησε την πρόσφατη νομοθεσία (1833 - 1843) η οποία επέτρεπε την μεταφορά κρατικών κεφαλαίων και άσκηση φορολογίας για κοινωφελείς σκοπούς.

Με την ανάπτυξη της βιομηχανίας και των συναφών υπηρεσιών οι πόλεις αναπτύσσονται ραγδαία. Η κερδοσκοπία στη γη ήταν το όχημα επέκτασης της πόλης. Οι εργολάβοι λειτουργούσαν πρακτικά ως ‘πολεοδόμοι’ των νέων περιοχών κατοικίας. Η συνήθης μορφή επέκτασης ήταν η εφαρμογή ενός ορθογωνικού συστήματος δρόμων και τετραγώνων από το οποίο απουσίαζε κάθε πρόβλεψη για πλατείες ή πάρκα. Ο πληθυσμός συνωστιζόταν σε κατοικίες και οι συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης ήταν άθλιες.

Η ιδεολογία που επεκράτησε ήταν όχι η προσπάθεια άρσης του προβλήματος της αστικής βιομηχανικής πόλης εν τη γενέσει αλλά η ‘διόρθωση’ των προβλημάτων της πόλης μέσα από την αποσπασματική και εκ των υστέρων αντιμετώπιση. Η ένταξη των πάρκων εκ των υστέρων στην πόλη θεωρήθηκε σαν ‘απαραίτητη ανάγκη’ και ‘στοιχειώδης προϋπόθεση’ για την βελτίωση των αστικών συνθηκών υγιεινής.

Έτσι το πάρκο από διαμορφωμένο τμήμα εξοχής με αποκλειστικά ιδιωτική χρήση αποκτά τον 19^ο αιώνα νέα σημασία σαν δημόσιος αστικός χώρος με διπλό προορισμό: την υγιεινή και την αναψυχή των κατοίκων. Στην αρχή αναπτύσσεται στις παρυφές της πόλης. Πολύ γρήγορα όμως θα αποτελέσει ένα σημαντικό πόλο επέκτασής της και σιγά – σιγά θα ενσωματωθεί μέσα στο αναπτυσσόμενο αστικό περιβάλλον. Θα λειτουργήσει επίσης ως κύριος τόπος αναψυχής των κατοίκων.

Από την αρχή η διαμόρφωση και λειτουργία ενός αστικού πάρκου αντιμετωπίζεται ως αυτοχρηματοδοτούμενη δημοτική επιχείρηση. Στο Birkinhead Park το πρόγραμμα περιελάμβανε δύο κύριες λειτουργίες, ιδιωτική κατοικία και δημόσια αναψυχή. Το μοντέλο του παραπάνω προγράμματος ήταν το Regent Park – περιουσία του Στέμματος – όπως σχεδιάστηκε από τον John Nash το 1810. Από τη μια πλευρά σαν δημόσιο πάρκο από την άλλη σαν κερδοφόρα επιχείρηση που προσέφερε νέους τύπους κατοικίας στους αστούς. Στο Birkinhead η πώληση της οικοδομήσιμης γης σε υψηλές τιμές λόγω της γειννίας με το πάρκο κάλυψε το κόστος του ίδιου του πάρκου. Το 1872 υπολογίστηκε ότι η ετήσια αύξηση στους – άμεσα συσχετισμένους με την ανάπτυξη του κεντρικού πάρκου της Ν. Υόρκης – φόρους υπερέβαινε τον ετήσιο τόκο της αξίας της γης και του κόστους των βελτιώσεων κατά 4 εκατομμύρια δολάρια. Η χρήση των δημοσίων πάρκων ενθαρρυνόταν και από ασαφείς αθλητικές δραστηριότητες (π.χ. cricket, ιππασία, παγοδρομία).

Όσον αφορά στο σχέδιο της διαμόρφωσης τα όρια των πάρκων ακολουθούσαν ένα γεωμετρικό – ακανόνιστο ή κανονικό σχήμα, εφ’ όσον το άμεσο περιβάλλον τους χαρακτηριζόταν από αστικά οικοδομικά τετράγωνα. Η εικόνα όμως του ίδιου του πάρκου αποσκοπούσε στην εντύπωση ενός εξοχικού τοπίου, ακόμα και όταν περιβαλλόταν από νεοκλασικά κτίρια ή βουλεβάρτα (π.χ. Regent Park). Η διαμόρφωση ακολουθούσε τις αρχές της αγγλικής σχολής κηποτεχνίας. Καμπύλοι δρόμοι, λίμνες και χαμηλοί λόφοι που κατασκευάζονταν από το χώμα των εκσκαφών, συστάδες από δέντρα και γρασίδι χαρακτηρίζουν τη σύνθεση.

Η κυκλοφορία εντός του πάρκου ήταν ξεχωριστή από την κυκλοφορία της πόλης. Ένας περιφερειακός δρόμος διέτρεχε το σύνολο της έκτασης, ενώ ένας κεντρικός δρόμος λειτουργούσε σαν χώρος περιπάτου και καθιστικού. Οι σχεδιαστές των πρώτων πάρκων ήταν από τους κυριότερους αρχιτέκτονες και πολεοδόμους της εποχής όπως οι: John Nash για το Regent Park, Joseph Paxton για το Birkinhead Park, Frederick Law Olmsted για το για το Central Park. Ο τελευταίος ήταν και ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον τίτλο του αρχιτέκτονα τοπίου (Landscape architect) το 1883 και ασχολήθηκε μετά το Central Park αποκλειστικά με σχεδιασμό πάρκων.

Διαφορετικές μορφές εισαγωγής του πάρκου στην πόλη εμφανίζονται σε ορισμένες παραδοσιακές ευρωπαϊκές πόλεις – Βιέννη, Πολωνία, Κοπεγχάγη, Εδιμβούργο κ.α. – όπου η δημόσια έκταση μεταξύ των τειχών που περιέβαλλαν την παλιά πόλη επέτρεψε τη δημιουργία ενός δακτυλίου με πάρκα και δημόσια κτίρια (όπερα, βιβλιοθήκες, δημαρχείο, μουσεία, αγορές). Στην περίπτωση του δακτυλίου της Βιέννης, ο δακτύλιος αυτός λειτούργησε ως ενοποιητικό στοιχείο της παλαιάς και της νέας πόλης, χωρίς η πρώτη να υποστεί επεμβάσεις ανάλογες με εκείνες του Παρισιού.

ε) Τα συστήματα πάρκων και η κίνηση για εξωραϊσμό των πόλεων

Οι πρόγονοί μας ήταν κάτοικοι των δασών, εμείς κάτοικοι διαμερισμάτων. Αυτό μόνο αρκεί για να εξηγήσει την ασυγκράτητη επιθυμία για το φυσικό στοιχείο από τους κατοίκους των πόλεων, την έξοδο στον καθαρό αέρα, έξω από τη σκόνη των εργοστασίων και το συνωστισμό των κατοίκων, στο πράσινο της εξοχής. Αυτό εξηγεί γιατί για τους ανθρώπους των πόλεων στην επιθυμία τους για τη φύση, κάθε δέντρο, κάθε κομμάτι πρασίνου, κάθε γλάστρα, είναι κάτι το ιερό, και, σύμφωνα με αυτό το λαϊκό ένστικτο, ούτε ένας θάμνος δε θα έπρεπε να θυσιαστεί ακόμα και για την πιο ουσιαστική πολεοδομική ανάπτυξη. Αντίθετα πολύ περισσότερο πράσινο θα έπρεπε να προστεθεί σε αυτό που ήδη αναπτύσσεται εκεί.

Το κοινό ανταποκρίθηκε στις προθέσεις των σχεδιαστών των πρώτων πάρκων. Μετά την επιτυχία των τελευταίων, μια ευρύτερη κίνηση εμφανίστηκε στις μεγάλες πόλεις της Ευρώπης και της Αμερικής που αποσκοπούσε στην εξασφάλιση χώρων αναψυχής και πρασίνου στην πόλη. Ο F.L. Olmstead αποτέλεσε τον κύριο εκφραστή αυτής της κίνησης. Σχεδίασε πάρκα και συστήματα πάρκων για τις μεγαλύτερες πόλεις της Αμερικής, όπως Detroit, Buffalo, Brooklyn, Βοστώνη. Στην Βοστώνη συνδύασε τη διαμόρφωση του πάρκου με την αντιπλημμυρική διευθέτηση του ποταμού Charles και τα έργα για την υγιεινή της πόλης. Το σύστημα των πάρκων αποσκοπούσε επίσης στη σύνδεση των περιοχών κατοικίας μεταξύ τους και με την εξοχή. Τις ιδέες του Olmstead ακολούθησαν και άλλοι μεταξύ των οποίων οι H.Cleveland και Ch. Elliot οι οποίοι το 1901 ίδρυσαν το πρώτο ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών αρχιτεκτονικής τοπίου στο Harvard University. Από το παραπάνω πρόγραμμα προέκυψε αργότερα, το 1907, το πρώτο πρόγραμμα σπουδών πολεοδομίας στο ίδιο πανεπιστήμιο.

Κατά το τέλος του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου}, δύο τάσεις κυριάρχησαν στο σχεδιασμό των συστημάτων πάρκων. Η μία είχε νεοκλασική κατεύθυνση και αντλούσε τις ιδέες της από τον επανασχεδιασμό της Ουάσινγκτον σύμφωνα με τις ιδέες του L. Entant. Ονομάστηκε κίνηση για τον εξωραϊσμό των πόλεων και εκφράστηκε στα σχέδια για τον ανασχεδιασμό των υφιστάμενων πόλεων (Σικάγο, San Francisco), όπως και στο σχεδιασμό πάρκων και δημοσίων κτιρίων. Η δεύτερη είχε σαν σκοπό την εξασφάλιση του συστήματος πρασίνου που να συνδέει την πόλη με τα νέα προάστια. Εκφραστές της ήταν οι Fr. Law Olmstead Jr. και Nolen. Το μορφολογικό πρότυπο για τη διείσδυση του πρασίνου από τα προάστια στην πόλη ήταν τα βουλεβάρτα και ακτινωτές λεωφόροι με συνεχείς λωρίδες πάρκων δεξιά και αριστερά. Το πρότυπο για τις παραπάνω λεωφόρους ήταν η Benjamin Franklin Parkway η οποία προτάθηκε το 1890 από τον James H. Windrim και περιελάμβανε δεντροφυτεμένες αλέες για πεζούς και αυτοκίνητα, πάρκα και κήπους. Ο δρόμος αυτός υλοποιήθηκε το 1919.

Η υλοποίηση του συστήματος πρασίνου στηριζόταν στη δυνατότητα των δήμων να αγοράσουν έγκαιρα μια πράσινη ζώνη, τμήμα της οποίας θα προοριζόταν για πάρκα, ενώ το υπόλοιπο για ενοικίαση, με στόχο να μηδενιστεί πρακτικά το κόστος γης των πάρκων. Παράλληλα στηριζόταν στον αυστηρό έλεγχο από πλευράς δήμου των δικτύων αποχέτευσης στην πρόληψη των της ρύπανσης των ρεμάτων και στην κατασκευή από τους δήμους συστημάτων αποχέτευσης για τα μεγαλύτερα προάστια καθώς και στη συνεχή συντήρηση των δημοσίων δρόμων και των πάρκων. Επίσης είχε προταθεί από την εταιρία των Olmsteads η αποζημίωση των ιδιοκτησιών γης στην περίπτωση που η πόλη θέλει να εξασφαλίσει ορισμένα δικαιώματα πάνω στο είδος και στην κατεύθυνση της

ανάπτυξης της γης. Οι Olmstead και Nolen πρότειναν επίσης και τους τύπους των αστικών υπαίθριων χώρων και χώρων πράσινου που θα έπρεπε να περιλαμβάνει μια πόλη. Θεωρούσαν την πόλη ως ένα σύνολο αλληλοσυσχετιζόμενων συστημάτων στην οποία οι αρτηρίες κυκλοφορίας συσχετίζονται με τα μεγάλα πάρκα και το περιαστικό πράσινο, οι μικρές παιδικές χαρές τοποθετούνται δίπλα στα δημοτικά σχολεία, τα πάρκα γειτονιάς και οι μεγαλύτερες παιδικές χαρές κατανέμονται συστηματικά και συσχετισμένα με τα σχολεία. Το μορφολογικό αυτό πρότυπο ήταν η βάση της ιδέας της μονάδας γειτονιάς η οποία αναπτύχθηκε αργότερα από τον Clarence Arthur Perry.

Όμως η κίνηση εξωραϊσμού των πόλεων δεν κατόρθωσε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της εποχής τα οποία συνοψίζονται στην καταστροφή του δομημένου και κοινωνικού ιστού της γειτονιάς. Οι παλιές γειτονιές των πόλεων αντιμετώπιζαν ραγδαίες αλλαγές, ενώ οι άλλες χρήσεις άρχιζαν να επικρατούν σε περιοχές κατοικίας. Η ύπαρξη πάρκου δεν εξασφάλιζε σταθερό μέλλον σε μια περιοχή. Ολόκληρες γειτονιές εγκαταλείπονταν από τους παλαιούς τους κατοίκους οι οποίοι κατευθύνονταν προς τα προάστια, ενώ οι νέοι μετανάστες αντιμετώπιζαν στεγαστικά προβλήματα. Παράλληλα μεγάλωνε και η δυσαρέσκεια των πολιτών για τους φόρους που απαιτούσε η υλοποίηση των προγραμμάτων εξωραϊσμού των πόλεων για τον αυξανόμενο συγκεντρωτισμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Μια νέα κατεύθυνση άρχισε να επικρατεί στο σχεδιασμό της πόλης: ο έλεγχος των χρήσεων γης και ο σχεδιασμός των κηπουπόλεων.

Μια πρόταση της ιδανικής κηπούπολης που διατυπώθηκε το 1905 από τον A.R. Sennett είναι η εξής: «Η πόλη θα πρέπει να είναι μια πόλη χωρίς ευθύγραμμους και στενούς δρόμους, χωρίς ασφυκτικές σειρές σπιτιών, δε θα πρέπει να περιλαμβάνει μονότονους δρόμους με σπίτια εν σειρά, ούτε κλειστά τετράγωνα. Δε θα υπάρχει ανάγκη να διανύει κανείς μεγάλες αποστάσεις καθημερινά από το σπίτι στον τόπο εργασίας. Στις κηπουπόλεις το κάθε σπίτι θα περιβάλλεται από έναν κήπο, οι δρόμοι θα είναι φαρδιοί και ανοικτοί και θα ορίζονται όχι από τούβλα και κονίαμα αλλά από δέντρα με πλούσιο φύλλωμα και πανταχόθεν ελεύθερα σπίτια. Ο κάθε κάτοικος θα μπορεί να προσεγγίσει τον τόπο εργασίας του πεζός, αν θέλει. Θα περπατά μέσα από συνεχόμενους κήπους που θα μοιάζουν με το δικό του. Η διαδρομή θα παρέχει την ησυχία της εξοχής.»

Μια τέτοια ‘αναπαράσταση’ πόλης θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί το Πεδίο του Άρεως. Και λέμε αναπαράσταση για τον προφανή λόγο ότι η Αθήνα δεν θα μπορούσε ποτέ να αποτελεί μια κηπούπολη, καθώς η κατάσταση στη χώρα μας είχε μείνει λίγο πίσω καθώς σε Ευρώπη και Αμερική συνέβαιναν όλα τα παραπάνω. Και μάλιστα η Αθήνα ξεκίνησε να κτίζεται δίχως σχέδιο και στη συνέχεια έγινε η προσπάθεια για την αναδιοργάνωση της. Πόσο μάλλον λοιπόν παρά

κηπούπολη θα μπορούσε να αποτελέσει. Για το λόγο αυτό λοιπόν το πάρκο αυτό δομημένο όπως ακριβώς και μια πόλη, δηλαδή με ασφαλτοστρωμένους δρόμους και πεζοδρόμια, μόνο που στη θέση των κτιρίων υπάρχουν δέντρα και πράσινο, προσπαθεί να ‘αναπληρώσει’ το κενό αυτής της αναπόφευκτης απουσίας, και αποτελεί μια εναλλακτική λύση στην πραγματική αυτή ανάγκη του παρόντος για πράσινο, στην ανάγκη να ήταν και η Αθήνα μια κηπούπολη, γιατί διαβάζοντας κανείς αυτή την πρόταση του Sennett, σκεπτόμενος και παραλληλίζοντας με αυτή (αν μπορεί να νοηθεί κάποιος παραλληλισμός) την περίπτωση της πόλης μας, καταλήγει στο συμπέρασμα πως όλα αυτά που προτείνει ο άνθρωπος αυτός για μια πόλη με ιδανικές συνθήκες ζωής, για εμάς τους Αθηναίους αποτελούν μόνο μια μακρινή φαντασία, ούτε καν ένα πραγματικό όνειρο...

- **Κεφάλαιο 2**

2.1 Εθνικός Κήπος

Φ2.1.1 Φοίνικες από την Λ. Βασιλίσσης Αμαλίας

Ο Εθνικός Κήπος έχει έκταση 158 στρεμμάτων (15,8 εκταρίων) και βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας. Αν στην έκτασή του προστεθεί και ο διπλανός κήπος του Ζαππείου (130 στρέμματα), τότε συγκροτείται στην περιοχή ένα μεγάλο παρτέρι ολικής επιφάνειας 288 στρεμ. (28,8 εκταρίων). Είναι το πρώτο πάρκο που έγινε στη νεότερη Ελλάδα και ο πρώτος κήπος της πρωτεύουσας. Έχει χαρακτηριστικά ενός ευρωπαϊκού πάρκου: άριστες κηποτεχνικές διαμορφώσεις, χωμάτινα μονοπάτια, μελετημένη χάραξη και σύνδεση με την πόλη. Βρίσκεται στον ίδιο χώρο που στην αρχαία εποχή ήταν το ιερό άλσος του Λυκείου, αφιερωμένο στο θεό Απόλλωνα. Περικλείεται από τις λεωφόρους Βασιλίσσης Όλγας, Βασιλίσσης Αμαλίας και Βασιλίσσης Σοφίας και την οδό Ηρώδου του Αττικού, ενώ στην βορειοδυτική πλευρά του δεσπόζει η ελληνική Βουλή και το Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη.

Στην έκταση που καλύπτει, υπάρχουν εκατοντάδες είδη δέντρων, θάμνων και άλλων φυτών, πολλά είδη πουλιών, λίμνες, διάφορα κτίσματα (Παιδική Βιβλιοθήκη, Κτίριο Βοτανολογικής Συλλογής, παραδοσιακό καφεενεδάκι), αρχαιολογικά κατάλοιπα (μωσαϊκό ρωμαϊκής έπαυλης, διάσπαρτα μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη), ένα ηλιακό ρολόι, διακοσμητικά στοιχεία (πέργκολες, λίμνες), προτομές όπως του Αριστ.

Βαλαωρίτη, Ι. Ευνάρδου, Ι. Καποδίστρια, Ζαν Μωρεάς (Jean Moreas), Δ. Σολωμού, Σπ. Σαμαρά. Τέλος, υπάρχει ένας χώρος της ζωοπτηνολογικής συλλογής.

Φ2.1.2 Ηλιακό ρολόι

Το ρωμαϊκό μωσαϊκό δάπεδο: ανακαλύφθηκε σε βάθος ενός μέτρου από το αίθριο μιας ρωμαϊκής έπαυλης. Η συνολική του επιφάνεια είναι 400μ² και μια μαρμάρινη σκάλα οδηγεί στο χώρο. Βρίσκεται προς την πλευρά της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας.

Το ηλιακό ρολόι: βρίσκεται μπροστά από τις Ουασιγκτόνιες στην κεντρική είσοδο από την Λεωφόρο Αμαλίας. Πρόκειται για έναν επικλινή μεταλλικό δείκτη στερεωμένο σε μαρμάρινη βάση στην οποία είναι χαραγμένες οι ώρες. Η σκιά του δείκτη, ανάλογα με τη θέση του ήλιου, δείχνει και τη σχετική ώρα.

Η Παιδική Βιβλιοθήκη: ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1984 από το Υπουργείο Γεωργίας, στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός δικτύου Παιδικών Βιβλιοθηκών σε αγροτικές περιοχές σε όλη την Ελλάδα, διαθέτει δύο αναγνωστήρια, μία αίθουσα παραμυθιού και μία αίθουσα μουσικής και προβολών. Όταν ξεκίνησε, στα ράφια της είχε μόνο 1.500 βιβλία, ενώ σήμερα ξεπερνούν τα 6.000. Το αρχικό σπιτάκι χτίστηκε το 1848 και το γραφείο-ησυχαστήριο («l' hermitage») του Γάλλου κηποτέχνη Μπαρώ (Louis Bateau).

Δέχεται στο χώρο της παιδιά, σχολικές ομάδες παιδιών όλων των βαθμίδων, παιδιά με ειδικές ανάγκες, φοιτητές, σπουδαστές, μελετητές. Συνεργάζεται με διάφορους φορείς και ομάδες που μπορούν να προσφέρουν στο χώρο της βιβλιοθήκης και στο περιβάλλον (Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF, Ελλάδα Καθαρή, περιβαλλοντικές ομάδες σχολείων, συγγραφείς, εικονογράφους κ.λ.π). Συμμετέχει σε εκδηλώσεις για το βιβλίο και σε προγράμματα που προάγουν το χώρο της βιβλιοθήκης και του βιβλίου.

Ιστορία

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα

Ιερό Άλσος του Λυκείου

Ο χώρος του Εθνικού Κήπου ήταν ανέκαθεν χώρος πρασίνου. Γύρω στο 600 π.Χ. στον χώρο αυτό βρισκόταν ένα από τα τρία δημόσια πάρκα εκτός των τειχών της αρχαίας Αθήνας, το ιερό άλσος του Λυκείου, αφιερωμένο στον Απόλλωνα. Λέγεται ότι εκεί μπορούσε να συναντήσει κανείς το Σωκράτη, που τον επισκεπτόταν για περίπατο, φιλοσοφώντας με τους μαθητές του. Το ιερό άλσος αποτελούσε μέρος της παραποτάμιας περιοχής του Ιλισού, η οποία είχε το τοπώνυμο «κήποι». Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, ίχνη του αρχαίου Λυκείου βρίσκονται περίπου ενάμιση μέτρο κάτω από το σημερινό επίπεδο του Εθνικού Κήπου. Η τοποθεσία που είχε επιλεγεί για το άλσος ήταν ιδανική γιατί όλα τα υδραγωγεία της πόλης περνούσαν από εκεί. Ακόμη και σήμερα μία από τις πηγές άρδευσης του Κήπου είναι το αρχαίο υδραγωγείο του Πεισίστρατου.

Φ2.1.3 Μονοπάτι

Φ2.1.4 Καλλωπιστικά φυτά

Η πρώτη μεγάλη καταστροφή για τα πάρκα της Αθήνας χρονολογείται το 86 π.Χ., όταν ο Ρωμαίος στρατηγός Σύλλας έκοψε όλα τα δέντρα από το πάρκο της αρχαίας Ακαδημίας και το Λύκειον του Απόλλωνα, για να φτιάξει πολιορκητικές μηχανές. Η μόνη περίοδος που οικοδομήθηκε ο χώρος του Εθνικού Κήπου ήταν το 2ο μ.Χ. αιώνα, επί Αδριανού. Η περίφημη Πύλη του χώριζε την πόλη του Θησέως, δηλαδή την παλιά Αθήνα, από την πόλη του Αδριανού, την Αδριανούπολη, στο σημερινό Ζάππειο. Τότε κάποιοι Ρωμαίοι αξιωματούχοι έχτισαν εκεί τις βίλες τους. Και πάλι όμως οι βίλες αυτές είχαν τεράστιους κήπους. Το μωσαϊκό μιας τέτοιας βίλας σώζεται μέχρι σήμερα. Μπορεί να το διακρίνει κανείς μπαίνοντας από την είσοδο της Βασιλίσσης Σοφίας, δεξιά της λίμνης.

Από τον 3ο αιώνα και μετά η Αθήνα παρακμάζει και τα πάρκα της παραμένουν για αιώνες χέρσος τόπος.

Βασίλισσα Αμαλία και «Βασιλικός Κήπος»

Ο Εθνικός Κήπος άρχισε να δημιουργείται ως «Βασιλικός Κήπος» το 1836 επί Όθωνος σε αρχική έκταση 30 στρεμμάτων, πίσω από τα τότε Ανάκτορα, τη σημερινή Βουλή. Οι εργασίες οριοθέτησης, επιχωμάτωσης και διαμόρφωσης κράτησαν μέχρι το 1839. Τότε ξεκίνησαν και οι εργασίες δενδροφύτευσης. Η δημιουργία του και διαμόρφωσή του αποτέλεσε όραμα της πρώτης βασίλισσας της Ελλάδας, της Αμαλίας, η οποία ονειρεύτηκε έναν κήπο ανάλογο εκείνων των ευρωπαϊκών ανακτόρων και έφερε ειδικούς (από τη Βαυαρία και τη Γαλλία) προκειμένου να ασχοληθούν τόσο με το σχεδιασμό του και τη δημιουργία του όσο και με τη μετέπειτα συντήρησή του. Περίπου 500 είδη φυτών ήρθαν στην Ελλάδα από όλο τον κόσμο για να τον στολίσουν.

Το ενδιαφέρον της Βασίλισσας Αμαλίας για τον Κήπο ήταν τέτοιο που λέγεται ότι περνούσε τουλάχιστον τρεις ώρες την ημέρα ασχολούμενη προσωπικά με την φροντίδα του. Στην οικογένεια της Αμαλίας, η δημιουργία και η συντήρηση πάρκων και κήπων αποτελούσε παράδοση. Δεν εκπλήσσει λοιπόν, που και εκείνη θέλησε να κοσμήσει την Αθήνα με ένα μεγάλο κήπο. Το 1842 μάλιστα φύτεψε η ίδια τις Ουασιγγκτόνιες που υπάρχουν μέχρι σήμερα στην είσοδο της λεωφόρου Βασιλίσσης Αμαλίας, με σπόρους που έφερε από την Αμερική ενώ στη συνέχεια άρχισε να φέρνει και ζώα. Η συντήρηση ενός τέτοιου κήπου ήταν πολυδάπανη υπόθεση, αφού ο κάθε θάμνος στοίχιζε 2 δραχμές, το ημερομίσθιο 2,5 δραχμές (στον κήπο απασχολούνταν περισσότεροι από 50 κηπουροί) και μια παροχή νερού 200 δραχμές.

Το 1854 η βασική φύτευση έχει ολοκληρωθεί από τον Γάλλο Αρχιτέκτονα κήπων Λουί Μπαρώ, αλλά κανείς εκτός από τους βασιλείς και τους εκλεκτούς καλεσμένους τους δεν μπορούσε να απολαύσει το νέο απόκτημα των Αθηνών. Η είσοδος στο κοινό δεν επιτρεπόταν παρά ελάχιστες μέρες το χρόνο, όταν έλειπαν οι βασιλείς από τα ανάκτορα.

Από το «ιδιωτικό» στο «δημόσιο» πάρκο

Μετά την έξωση του Όθωνα, ο Γεώργιος Α΄ ανέλαβε τη συντήρησή του και συνέχισε να τον φροντίζει, αν και όχι με τον ίδιο ζήλο που επεδείκνυε η Αμαλία, με τη βοήθεια του Βαυαρού γεωπόνου Φρειδερίκου Σμιτ. Με τις φροντίδες του Σμιτ μεταφύτευθηκαν στον κήπο

σπάνια φυτά που έφερε ο Γεώργιος από το Μονπελιέ και το Φοντενεμπλώ, καθώς και μια ποικιλία από εξωτικές ορχιδέες, δημιουργώντας έτσι το πρώτο θερμοκήπιο.

Μέσα στον κήπο κυκλοφορούσαν ελεύθερα πολλά πουλιά, κάποιοι κύκνοι, φλαμίγκος στις λιμνούλες, παγώνια στις αλές. Αργότερα, προστέθηκαν και άλλα ζώα. Δημιουργήθηκε έτσι, σταδιακά ένας μικρός ζωολογικός κήπος της Αθήνας. Κάποια από αυτά μεταφέρθηκαν αργότερα στον Ζωολογικό Κήπο του Παλαιού Φαλήρου. Το 1917 μετά την παραίτηση του βασιλέα Κωνσταντίνου, η βασιλική οικογένεια εγκαταλείπει την Ελλάδα. Ο Κήπος παύει, εκ των πραγμάτων, να είναι Βασιλικός. Και έτσι θα εννοείται και μετά την επιστροφή της βασιλικής οικογένειας. Τα ανάκτορα έχουν μετατραπεί σε νοσοκομείο, εκτός από τα πρώην βασιλικά διαμερίσματα όπου εγκαθίσταται για μικρό χρονικό διάστημα (1920- 22) η βασιλομήτωρ Όλγα.

Το 1923 χαρακτηρίστηκε «κρατικός δημόσιος κήπος» και τέσσερα χρόνια αργότερα, κατά την περίοδο της αβασίλευτης δημοκρατίας, δημιουργείται με νόμο η Επιτροπή Δημοσίων Κήπων και Δεντροστοιχιών και ο Κήπος μετονομάζεται από «Βασιλικό» σε «Εθνικό Κήπο». Έκτοτε μένει ανοιχτός στο κοινό από την ανατολή μέχρι τη δύση του ηλίου.

Το 1927 ανοίχτηκαν νέες εισοδοί καθώς το δίκτυο των δρόμων οδηγούσε στο προαύλιο των Ανακτόρων, τοποθετήθηκαν παγκάκια και καλάθια, κατασκευάστηκαν η λίμνη με τις πάπιες και η παιδική χαρά. Σε κάθε περίπτωση οι όποιες μεταβολές έγιναν πραγματοποιήθηκαν μέσα στο πνεύμα της αρχικής σύλληψης των δημιουργών του, χωρίς να αλλοιωθεί ο ρομαντικός χαρακτήρας του Κήπου.

Οι κίνδυνοι να καταστραφεί

Ο Εθνικός Κήπος κινδύνευσε πολλές φορές να καταστραφεί. Το 1850 κινδύνευσε από πολύ χαμηλές για την περιοχή θερμοκρασίες, -7,5 βαθμοί Κελσίου, με αποτέλεσμα να καταστραφούν πολλά δένδρα. Τον Οκτώβριο 1852 μια φοβερή καταιγίδα προκάλεσε πολλές καταστροφές στον Κήπο και έμεινε γνωστή ως η «καταιγίδα της κολώνας», διότι στη διάρκειά της έπεσε μία κολώνα του ναού του Ολυμπίου Διός.

Την άνοιξη του 1931, η βαριά χιονόπτωση προκάλεσε τόσο μεγάλες καταστροφές στη βλάστηση του Κήπου, ώστε το Ζάππειο ήταν ορατό από τη λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας. Ανάλογες απώλειες προκλήθηκαν και τον χειμώνα του 1934 από το δριμύ ψύχος, οπότε και καταστράφηκαν τα περισσότερα εσπεριδοειδή. Αργότερα, την περίοδο της Γερμανικής Κατοχής (1941- 1944) ο Κήπος γνώρισε την εγκατάλειψη, καταστράφηκε μεγάλος αριθμός φυτών ενώ οι σοβαρές ζημιές που προκλήθηκαν στα υδραυλικά δίκτυα και τις αποχετεύσεις απείλησαν σοβαρά το πάρκο με ξηρασία.

Μόλις το 1956 ο Κήπος ξαναβρήκε την προπολεμική καλή του εμφάνιση χάρη στις προσπάθειες ανασυγκρότησης μετά την απελευθέρωση. Το 1978 όμως, στις 6 Ιανουαρίου, μια ανεμοθύελλα με ταχύτητα 130 χλμ./ώρα έσπασε και ξεριζώσε δένδρα ηλικίας πάνω από 100 χρόνων, τα οποία με τη σειρά τους έπεσαν πάνω σε θάμνους, καταστρέφοντας 650 από αυτούς.

Πιο πρόσφατα, το 2002 αρκετά από τα φυτά του «κάηκαν» από τον χιονιά (ολικός παγετός), ενώ κινδύνευσε και λόγω έλλειψης νερού με κορύφωση την περίοδο από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο του 2004. Μία από τις σοβαρότερες μάλιστα παρεμβάσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια στον κήπο ήταν η διευθέτηση του μεγάλου προβλήματος της ύδρευσης. Ο Κήπος από την περίοδο της δημιουργίας του υδρευόταν από ένα αρχαίο υδραγωγείο, γνωστό ως Πεισιστράτειο, το οποίο είχε επισημανθεί μέχρι την πλατεία Αγίου Θωμά στο Γουδή, όπου εθεωρείτο ότι ήταν πηγή. Από εκεί, με έναν κλειστό αγωγό, το νερό έφτανε στο κέντρο της πόλης και έτσι ποτίζονταν τα 158 στρέμματα. Όμως η κατασκευή πάρκινγκ δίπλα στο Νοσοκομείο Παίδων δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στον αρχαίο αγωγό (γαλαρία), με αποτέλεσμα να παύσει η κανονική ροή του. Με πολλή προσπάθεια το πρόβλημα αποκαταστάθηκε το φθινόπωρο του 2004, ενώ τέσσερις γεωτρήσεις εξασφάλισαν 200 κυβικά νερού/24ωρο. Μαζί με τα 1.200 κυβικά νερού που έρχονται ανεμπόδιστα πλέον από το Γουδή, ο Κήπος δεν αντιμετωπίζει από το 2006 μέχρι σήμερα κανένα πρόβλημα ύδρευσης.

Διοικητική ευθύνη

Διοικητικά μέχρι το 1997 ο Εθνικός Κήπος ανήκε στην Επιτροπή Δημοσίων Κήπων και Δενδροστοιχιών, ενώ στη συνέχεια εντάχθηκε στην Περιφέρεια Αττικής.

Με τον Ν.3274/2004 η χρήση του Εθνικού Κήπου παραχωρείται για 99 χρόνια στον Δήμο Αθηναίων και την ευθύνη του αναλαμβάνει το Δημοτικό Νομικό Πρόσωπο «Δήμος Αθηναίων - Εθνικός Κήπος», που συστάθηκε με την υπ' αριθμόν 10282/11-3-05 ΑΠΟΦΑΣΗ Γ.Γ.Π. ΑΤΤΙΚΗΣ. Σκοπός του τελευταίου είναι η καλύτερη οργάνωση, διαχείριση, συντήρηση, βελτίωση του πρασίνου, των εγκαταστάσεων και των υποδομών, φύλαξη και γενικά η προστασία του Εθνικού Κήπου.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Πρότυπο οι Αγγλικού Κήποι του Μονάχου

Ο βασιλικός κήπος οριοθετήθηκε το 1836 από τον Φρειδερίκο Γκαίρτνερ (Friedrich von Gaertner), τον αρχιτέκτονα που κλήθηκε να χτίσει τα ανάκτορα του βασιλιά, σε μια έκταση 500 περίπου στρεμμάτων.

Επειδή η έκταση αυτή απέκλειε τον δρόμο Αθήνας- Αμαρουσίου- Κηφισιάς, το σχέδιο αυτό αναθεωρήθηκε το 1839 από τον Χοχ (Hoch), διευθύνοντα μηχανικό της οικοδομής των ανακτόρων.

Τα 158 φυτεμένα στρέμματα του κήπου διαμορφώθηκαν σταδιακά υπό την επίβλεψη Γερμανών και Γάλλων ειδικών από το 1839 μέχρι το 1886, περίοδο στην οποία εγκαταστάθηκε στον Κήπο και η βασιλική φρουρά. Το 1923 ο κήπος χαρακτηρίστηκε δημόσιος, ενώ το 1927 με Νομοθετικό Διάταγμα ονομάστηκε «Εθνικός Κήπος», όπως είναι και σήμερα γνωστός.

Τις πρώτες φυτευτικές εργασίες οργάνωσε και επέβλεψε ο Γάλλος κηποτέχνης Λουί Μπαρώ (Louis Bureau) το 1840, όπου φυτεύτηκαν 15.000 καλλωπιστικά φυτά που μεταφέρθηκαν από τη Γένοβα, καθώς επίσης και με αυτοφυή είδη. Με αυτά τα φυτά καλύφθηκαν 30 στρέμματα κήπου, από τη μεσημβρινή πλευρά της Βουλής ως το Ζάππειο, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Χοχ. Ήταν η πρώτη φορά που φυτευόταν πάρκο στη νεότερη Ελλάδα και όλοι ενδιαφέρονταν. Στα χρόνια που ακολουθούν ο κήπος συνέχισε να επεκτείνεται με την επίβλεψη του Μπαρώ, ο οποίος ανέλαβε τη διεύθυνση του κήπου από το 1840 έως το 1854, έτος κατά το οποίο έφτιαξε τους περίφημους κήπους του Ντολμά Μπαζέ στην Κωνσταντινούπολη. Ο Κήπος είναι «γραφικού ρυθμού», προσαρμοσμένου στις ελληνικές συνθήκες και συμπληρωμένου με λιγοστά στοιχεία «κλασικού ρυθμού». Έχει ως πρότυπο τους αγγλικούς κήπους του Μονάχου. Όλοι οι δρομίσκοι του (συνολικά 7,5 χιλιόμετρα) είναι ελικοειδείς, που οδηγούν πάντα σε κάτι διαφορετικό: ένα παρτέρι, μια ομάδα θάμνων, μια λίμνη, έναν πετρόκηπο. Καλύπτουν έκταση 22 στρεμμάτων, ενώ είναι στρωμένοι απλώς με χαλίκι, ώστε να δένουν όσο το δυνατόν περισσότερο με το περιβάλλον.

Τον Μπαρώ διαδέχθηκε ο Φρειδερίκος Σμιτ, ο οποίος διηύθυνε τον κήπο επί 30 χρόνια, φέρνοντας από το εξωτερικό πολλά φυτά, κατάλληλα για το κλίμα της Αττικής, συμπληρώνοντας έτσι τη φύτευση του κήπου στα σημερινά της όρια. Επίσης, σύμβουλοι της Αμαλίας ήταν οι διάσημοι βοτανολόγοι της εποχής Κάρολος Φράαλ και Θεόδωρος Ορφανίδης. Ο προσωπικός Κήπος του Ορφανίδη βρισκόταν στο χώρο που εκτείνεται από τη λεωφόρο Βασιλίσσης Αμαλίας ως την πλατεία Ζαπείου και χωριζόταν από τον Κήπο με ξύλινο φράχτη. Μια πορτούλα επέτρεπε την μεταξύ τους επικοινωνία. Από την πόρτα αυτή η βασίλισσα Αμαλία επισκεπτόταν τον καθηγητή και του ζητούσε συμβουλές για τα φυτά της. Σε μια από τις επισκέψεις της, ο μεγάλος βοτανικός της αφιέρωσε μια νέα παραλλαγή Τουλίπας, που για πρώτη φορά άνθισε στον κήπο του, την «Tulipa Amaliae».

Υδροδότηση Κήπου

Ο χώρος του Εθνικού Κήπου ήταν ανέκαθεν χώρος πρασίνου. Γύρω στο 600 π.Χ. στον ίδιο χώρο βρισκόταν ένα από τα τρία δημόσια πάρκα εκτός των τειχών της αρχαίας Αθήνας, το ιερό άλσος του Λυκείου, αφιερωμένο στον Απόλλωνα. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, ίχνη του αρχαίου Λυκείου βρίσκονται περίπου ενάμισο μέτρο κάτω από το σημερινό επίπεδο του Εθνικού Κήπου. Η τοποθεσία που είχε επιλεγεί για το άλσος ήταν ιδανική γιατί όλα τα υδραγωγεία της πόλης περνούσαν από εκεί. Ακόμη και σήμερα μία από τις πηγές άρδευσης του Κήπου είναι το αρχαίο υδραγωγείο του Πεισίστρατου.

Το υπόγειο υδρευμαστευτικό δίκτυο του Πεισίστρατου (600-528 π.Χ.) ξεκινούσε από τον Υμηττό, διέσχιζε την Αθήνα αρχικά παράλληλα με τον Ιλισό και έφτανε μέχρι την αρχαία αγορά. Με την πάροδο των αιώνων, το υδραγωγείο αχρηστεύθηκε κατά μεγάλο μέρος στο πεδινό του τμήμα και το νερό ανέβλυζε ως πηγή δίπλα στον Άγιο Θωμά (Γουδή). Το 1920 συνέδεσαν σε αυτό καινούργιους μαντεμένιους σωλήνες και έτσι μέχρι σήμερα 1.050 κυβικά νερού χύνονται καθημερινά στην πρώτη λίμνη του Κήπου από την είσοδο της λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας, ακολουθώντας την ίδια αρχαία διαδρομή μέσω σωληνώσεων μήκους 2,5 χιλιομέτρων. Στο πότισμα συμβάλλουν 4 γεωτρήσεις ημερήσιας παροχής 200 m³.

Λίμνες

Ο Κήπος διαθέτει συνολικά έξι μικρές και μεγάλες λίμνες, που χρησιμεύουν και ως υδαταποθήκες, με μέσο βάθος ένα μέτρο και καταλαμβάνουν συνολικά έκταση δύο στρεμμάτων.

Η λίμνη στην λεωφόρο Βασ. Σοφίας (στο ψηλότερο σημείο του Κήπου) αποτελεί την κεντρική υδαταποθήκη του Εθνικού Κήπου όπου φτάνει το νερό που έρχεται από τον Άγιο Θωμά και από εκεί, μέσω ενός πολύπλοκου και σοφού συστήματος υπέργειων και υπόγειων αυλάκων διοχετεύεται σε ολόκληρο τον Κήπο, τόσο για την άρδυσή του όσο και για το γέμισμα των άλλων λιμνών.

Πρόσβαση

Η κύρια είσοδος του πάρκου είναι από τη Λεωφόρο που μετονομάστηκε σε Αμαλίας προς τιμήν της, αφού αυτή οραματίστηκε τον κήπο. Υπάρχουν άλλες έξι εισοδοί στον κήπο: μία από την οδό Βασιλίσσης Σοφίας, τρεις από την οδό Ηρώδου Αττικού και δύο από την περιοχή τού Ζαπείου πάρκου.

Έργα τέχνης στον Κήπο

Φ2.1.5 Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Για έναν Κήπο που δημιουργήθηκε σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ήταν αναμενόμενο η διακόσμησή του να εμπλουτιστεί με έργα τέχνης. Στο εσωτερικό του υπάρχουν έξι προτομές. Μπαίνοντας στον Κήπο ο επισκέπτης θα συναντήσει τις προτομές του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια και του Ελβετού τραπεζίτη Ιωάννη Ευνάρδου, που φιλοτεχνήθηκαν το 1866 από τον κλασικιστή γλύπτη Ιωάννη Κόσσο (1832-1878), αλλά και τις προτομές των ποιητών Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και Διονυσίου Σολωμού, η πρωτοβουλία ανέγερσης των οποίων ανήκε στον Κώστα Ελευθερουδάκη -ιδρυτή του ομώνυμου εκδοτικού οίκου-, ο οποίος κάλυψε και τη σχετική δαπάνη στα μέσα της δεκαετίας του 1920. Την προτομή του Διονυσίου Σολωμού φιλοτέχνησε ο γλύπτης και καθηγητής του Πολυτεχνείου Θωμάς Θωμόπουλος (1881-1938), ενώ αυτή του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη ο Φωκίων Ρωκ (1886 - 1941), μαθητής του Θωμόπουλου και του Κώστα Δημητριάδη.

Κοντά στην είσοδο αυτή θα συναντήσει κανείς και την προτομή του μουσουργού και συνθέτη του Ολυμπιακού Ύμνου Σπύρου - Φιλίσκου Σαμάρα (1861-1917), έργο φιλοτεχνημένο από τον ακαδημαϊκό Μιχάλη Τόμπρο (1889-1974).

Κοντά στην έξοδο προς τον κήπο του Ζαπτείου τον αποχαιρετά η νεότερη ορειχάλκινη προτομή του λογοτέχνη Ζαν Μωρεάς (Jean Moreas-φιλολογικό ψευδώνυμο του Ιωάννη Παπαδιαμαντόπουλου (1856-1910). Την προτομή του συγγραφέα του «Μανιφέστου του Συμβολισμού» επιμελήθηκε ο διακεκριμένος Γάλλος γλύπτης Εμίλ Αντουάν Μπουρντέλ, προσωπικός φίλος του Μωρεάς.

Χλωρίδα και πανίδα

ΧΛΩΡΙΔΑ

Φ2.1.6 Φοίνικες

Στη βλάστηση του Εθνικού Κήπου περιλαμβάνονται τόσο χαρακτηριστικά μεσογειακά είδη, όσο και πολλά ξενικά, κάποια από τα οποία υπάρχουν μόνο εκεί και πουθενά αλλού στην Ελλάδα. Στο σύνολό τους σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1981 στον Κήπο, καταγράφηκαν περίπου 7.000 δένδρα, 40.000 θάμνοι και άλλα φυτά, που ανήκαν σε 519 είδη και ποικιλίες. Από αυτά, 102 ήταν αυτοφυή ελληνικά (κουτσουπιές, πικροδάφνες, χαρουπιές κ.ά.), ενώ τα υπόλοιπα προέρχονται από όλες τις ηπείρους. Οι περίφημες Ουασιγκτόνιες, οι Καζουαρίνες της Αυστραλίας, οι κινέζικοι Αείλανθοι και ο μοναδικός στην Ελλάδα Κύκας ο στρεπτόφυλλος, δίνουν στο πάρκο μια εξωτική όψη.

Ο Εθνικός Κήπος χαρακτηρίζεται από μία θαυμάσια επιλογή φυτών, διαθέτει δε «φυτικά μνημεία» καθώς πολλά από τα δέντρα, που φυτεύθηκαν αρχικά διατηρούνται μέχρι σήμερα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η παλαιότερη Γιούκα αλλά και οι αιωνόβιες Ουασιγκτόνιες (φοινικοειδές με παλαμοειδή φύλλα που ονομάστηκε έτσι προς τιμήν του πρώτου προέδρου των ΗΠΑ Τζ. Ουάσιγκτον), οι οποίες συγκροτούν την εντυπωσιακή δεντροστοιχία της εισόδου Β. Αμαλίας και έχουν ύψος 21μ. περίπου. Στα φυτά που είναι άμεσα συνδεδεμένα με την ιστορία του Κήπου καθώς υπάρχουν εδώ και πολλά χρόνια, ανήκει μια Αρία που φτάνει τα 160 χρόνια, οι Βραχυχίτωνες, η Καζουαρίνα, τα

Οριζοντιόκλαδα Κυπαρίσσια, οι Κανάριοι Φοίνικες, η Φλαμουριά και άλλα ακόμη.

Ο επισκέπτης σήμερα στον Κήπο περπατάει ανάμεσα από Κουτσουπιές, Ίταμους, Αγγελικές, Βιβούρνα, Πεύκα, Λεύκες, Πλατάνια, Νεραντζιές, Δάφνες, Αγριλιές, Φυτολάκες, Αθάνατους, Μπαμπού. Στα χαμηλά υπάρχουν τα Πυξάρια, τα Δενδρολίβανα, οι Πυράκανθοι, οι Άκανθες. Πολλά από τα δένδρα είναι σφιχταγγαλιασμένα από αιωνόβιους Κισσούς, το φυτό του θεού Διονύσου. Το 75% των δένδρων είναι αειθαλή, ενώ τα υπόλοιπα (25%) ανήκουν στα φυλλοβόλα.

Στο εσωτερικό του Κήπου ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει από κοντά και ένα από τα δέντρα που συναντά σπάνια κανείς στην Αττική: τη βελανιδιά, το δέντρο του Δία κατά τη μυθολογία. Οι βελανιδιές μάλιστα του Κήπου χρονολογούνται από το 1845.

Στην Λίμνη που βρίσκεται κοντά στην είσοδο της λεωφόρου Βασίλισσας Σοφίας κολυμπούν Κυπρίνοι ενώ σε μια μικρή οβάλ λιμνούλα στο κέντρο του Κήπου ζουν Νεροχελώνες.

Φ2.1.7 Χλωρίδα του κήπου

Φ2.1.8 Καλλωπιστικά φυτά

ΠΑΝΙΔΑ

Πτηνά του Εθνικού Κήπου

Ο Εθνικός Κήπος κατέχει ξεχωριστή θέση ανάμεσα στις αγαπημένες γωνιές των πουλιών της Αθήνας, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Σε αυτόν βρίσκουν τροφή και καταφύγιο μερικά από τα πιο γνωστά είδη σπουργιτιών αλλά και ορισμένα σπάνια πουλιά. Οι πυκνές φυλλωσιές των χιλιάδων φυτών είναι ιδανικό καταφύγιο για τα μικρόσωμα μεταναστευτικά πουλιά που περνούν από το λεκανοπέδιο. Για άλλα πάλι αποτελεί μια φιλόξενη γωνιά που τους εξασφαλίζει τροφή το χειμώνα, όταν πολλοί από τους χιλιάδες θάμνους του Κήπου γεμίζουν με καρπούς. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τα σποροφάγα

αλλά και για τα εντομοφάγα πουλιά που αυτή τη δύσκολη περίοδο του έτους αλλάζουν αναγκαστικά το διαιτολόγιο τους τρώγοντας περισσότερους καρπούς παρά έντομα. Τέλος, για μερικά πουλιά μοιάζει τόσο κατάλληλος χώρος επιβίωσης ώστε αποφάσισαν να εγκατασταθούν μόνιμα εδώ.

Φ2.1.9 Περιστερία

Στους χειμερινούς επισκέπτες του Κήπου ανήκουν ο Δενδροφυλλοσκόπος (*Phylloscopus collybita*), που πρέπει να τον αναζητήσει κανείς με αρκετή υπομονή καθώς κινείται συνεχώς ανάμεσα στις φυλλωσιές και ο Κοκκινολαίμης (*Erithacus rubecula*), το πτηνό με το σκούρο πορτοκαλοκόκκινο στήθος και πρόσωπο, που αν και μικρόσωμος δεν περνά απαρατήρητος καθώς δεν διστάζει να πλησιάζει σε απόσταση αναπνοής τους ανθρώπους. Στα πουλιά που ξεχειμωνιάζουν στον Εθνικό Κήπο ανήκουν και ο Θαμνοψάλτης, ο Μαυροσκούφης, ο Χρυσοβασιλίσκος, ο Βασιλίσκος, η Τσίγλα, οι Παπαδίτσες, το Λούγαρο, το Φλυτζούνι. Επίσης, εμφανίζονται στον Κήπο, ο Στραβολαίμης, ο Τσαλαπετεινός που φωλιάζει στο θέατρο του Διονύσου, τα Βραχοκιρκίνεζα της Ακρόπολης, οι Σταχτάρες και τα Χελιδόνια που φωλιάζουν στην Πλάκα

Μονάχα το καλοκαίρι μπορεί να συναντήσει κανείς τον Μυγοχάφτη (*Muscicapa striata*) κι αυτό γιατί το συγκεκριμένο είδος πουλιού τρέφεται αποκλειστικά με έντομα και το χειμώνα μεταναστεύει στην Αφρική. Στέκεται πάντοτε σε περίοπτες θέσεις και κάθε τόσο εφορμά για να αρπάξει ένα περαστικό έντομο και επιστρέφει αμέσως στη θέση του. Λίγο μικρότερη σε μέγεθος αλλά παρόμοια με περιστέρι η Δεκαοχτούρα (*Streptopelia decaocto*), το πουλί με την χαρακτηριστική φωνή που μοιάζει να λέει «Δεκαοχτώ!» αποτελεί ένα από τα πιο συνηθισμένα πτηνά του κήπου αλλά και μια ξεχωριστή περίπτωση στον κόσμο των πουλιών αφού, ανεξήγητα, μέσα σε λίγες δεκαετίες κατάφερε, χωρίς τη

βοήθεια του ανθρώπου, να αποικίσει σχεδόν ολόκληρη την Ευρώπη (μέχρι το 1930 περιοριζόταν στα Βαλκάνια).

Στον κήπο μπορεί να δει κανείς ακόμα την Καρακάξα (*Pica pica*), το πιο χαρακτηριστικό πτηνό από τα είδη των Κορακοειδών με την μακριά ουρά και τα όμορφα ασπρόμαυρα σχέδια, τον Καλόγερο (*Parus major*), που εντυπωσιάζει με τις ακροβατικές κινήσεις του καθώς μπορεί ακόμα και να κρεμαστεί ανάποδα προκειμένου να ανακαλύψει έντομα ή προνύμφες, τον Κότσυφα (*Turdus merula*), του οποίου το σύντομο αλλά πολύ μελωδικό μοτίβο του κελαηδήματός του είναι από τα πιο ευχάριστα ακούσματα του Κήπου αλλά και τον Σπίνο (*Fringilla coelebs*) με το εξίσου δυνατό και πολύ μελωδικό κελάηδημα, που έχει ονομαστεί και «σπουργίτης του δάσους» επειδή είναι από τα πιο χαρακτηριστικά και τα πιο συνηθισμένα πουλά των δασών μας.

Μια καθημερινή, συστηματική παρακολούθηση των πτηνών που επισκέπτονται τον Εθνικό Κήπο αποδεικνύει ότι ανήκουν σε ένα μεγάλο αριθμό διαφορετικών ειδών.

Μεταξύ αυτών είναι και ασυνήθιστα είδη όπως ο Στραβολαίμης (*Jynx Torquilla*), ένα σπάνιο είδος δρυκολάπτη, αλλά και ο μικροσκοπικός Καμποδενδροβάτης (*Certhia brachydactyla*), που σκαρφαλώνει με άνεση στους κορμούς.

Τακτικά εμφανίζεται και ένα μεγάλο και εντυπωσιακό είδος νυκτόβιου αρπακτικού (κουκουβάγιας), ο Χουχουριστής (*Strix aluco*). Τέλος, ο Κήπος, όπως είναι αναμενόμενο, συνιστά και καταφύγιο όλων των «φτερωτών δραπετών» που καταφέρνουν να ξεφύγουν από το κλουβί τους. Οι παπαγάλοι είναι οι πιο συνηθισμένοι από αυτούς.

Εγκαταστάσεις αθλητισμού και πολιτισμού.

Ο Εθνικός Κήπος διαθέτει παιδική χαρά, τεχνητή λίμνη και πολλά μονοπάτια ιδανικά για βόλτα με το ποδήλατο. Εντός του Κήπου λειτουργεί η Παιδική Βιβλιοθήκη, ενώ υπάρχει και Βοτανολογικό Μουσείο.

Η Παιδική Βιβλιοθήκη: ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1984 από το Υπουργείο Γεωργίας, στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός δικτύου Παιδικών Βιβλιοθηκών σε αγροτικές περιοχές σε όλη την Ελλάδα, διαθέτει δύο αναγνωστήρια, μία αίθουσα παραμυθιού και μία αίθουσα μουσικής και προβολών. Όταν ξεκίνησε, στα ράφια της είχε μόνο 1.500 βιβλία, ενώ σήμερα ξεπερνούν τα 6.000. Το αρχικό σπιτάκι χτίστηκε το 1848 και το γραφείο-ησυχαστήριο («l' hermitage») του Γάλλου κηποτέχνη Μπαρώ (Louis Bureau).

Δέχεται στο χώρο της παιδιά, σχολικές ομάδες παιδιών όλων των βαθμίδων, παιδιά με ειδικές ανάγκες, φοιτητές, σπουδαστές, μελετητές.

Συνεργάζεται με διάφορους φορείς και ομάδες που μπορούν να προσφέρουν στο χώρο της βιβλιοθήκης και στο περιβάλλον (Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF, Ελλάδα Καθαρή, περιβαλλοντικές ομάδες σχολείων, συγγραφείς, εικονογράφους κ.λ.π). Συμμετέχει σε εκδηλώσεις για το βιβλίο και σε προγράμματα που προάγουν το χώρο της βιβλιοθήκης και του βιβλίου. Κάθε πρώτο Σάββατο του μήνα (Οκτώβριο μέχρι και Ιούνιο) πραγματοποιείται εκδήλωση για μικρά παιδιά συνεργαζόμενη με την Ομάδα «Παραμυθοσέντουκο», καλωσορίζοντας το μήνα που έρχεται με αφηγήσεις λαϊκών παραμυθιών με συνοδεία μουσικής.

Η Βοτανολογική Συλλογή των ειδών του Κήπου που αυτήν την στιγμή επισκευάζεται και προσωρινά δεν λειτουργεί.

Τέλος, αξίζει να ρίξει μια ματιά κανείς στο ρωμαϊκό μωσαϊκό δάπεδο που βρίσκεται προς την πλευρά της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας και ανακαλύφθηκε σε βάθος ενός μέτρου από το αίθριο μιας ρωμαϊκής έπαυλης, η συνολική του επιφάνεια είναι 400μ² και μια μαρμάρινη σκάλα οδηγεί στο χώρο, αλλά και στο ηλιακό ρολόι που βρίσκεται μπροστά από τις Ουασιγκτόνιες στην κεντρική είσοδο από την Λεωφόρο Αμαλίας. Πρόκειται για έναν επικλινή μεταλλικό δείκτη στερεωμένο σε μαρμάρινη βάση στην οποία είναι χαραγμένες οι ώρες. Η σκιά του δείκτη, ανάλογα με τη θέση του ήλιου, δείχνει και τη σχετική ώρα.

Φ2.1.10 Επισκέπτες

Φ2.1.11 Επισκέπτης

Πληροφορίες – Ωράριο

Εθνικός Κήπος είναι ανοιχτός για το κοινό από την Ανατολή μέχρι τη Δύση του Ηλίου όλες τις ημέρες του χρόνου και η είσοδος είναι ελεύθερη

Στην παιδική βιβλιοθήκη μοιράζουν τόσο το έντυπο της Παιδικής Βιβλιοθήκης με πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητές της, όσο και το χάρτη του Εθνικού Κήπου, ένα έντυπο που, εκτός από την κατατοπιστική κάτοψη, περιλαμβάνει πλήθος πληροφοριών για τη βλάστηση και την ιστορία του.

Μέσα στο χώρο του Εθνικού Κήπου, απαγορεύεται η χρήση παντός είδους τροχοφόρων. Τα μόνα τροχοφόρα που κυκλοφορούν ανήκουν στην Υπηρεσία του Εθνικού Κήπου και συμμετέχουν στις κηποτεχνικές εργασίες που εκτελούνται μέσα στον Κήπο.

Τέλος, μια ενδιαφέρουσα διαδρομή για τζόκιν είναι μέσα στον Εθνικό Κήπο, με μια στάση για να θαυμάσει κανείς το Παναθηναϊκό Στάδιο, που βρίσκεται επί της οδού Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Ωράριο λειτουργίας Παιδικής Βιβλιοθήκης: Κάθε μέρα από τις 9 π.μ. έως τις 3 μ.μ. εκτός από Κυριακή, Δευτέρα και αργίες.

Ωράριο καφενείου: καθημερινά από τις 8.00 το πρωί μέχρι τη Δύση του Ηλίου (είσοδος από την οδό Ηρώδου του Αττικού).

Ωράριο γραφείων Εθνικού Κήπου: καθημερινά από τις 7.00 το πρωί μέχρι τις 2.30 το μεσημέρι. (είσοδος από την οδό Ηρώδου του Αττικού, ακριβώς πίσω από το καφενείο).

Σημερινή κατάσταση

Αναπλάσεις

Ανάπλαση 2005-2006

Από το 1854 που ολοκληρώθηκε η βασική φύτευση του Κήπου η βλάστηση συμπληρώθηκε ή ανανεώθηκε πολλές φορές, με τελευταία το 2005- 2006. Τέσσερα χρόνια νωρίτερα, το 2002, με πρωτοβουλία του ΥΠΕΧΩΔΕ, πραγματοποιήθηκε μερική ανάπλαση του Κήπου που αφορούσε όμως τεχνικά έργα, κλαδεύματα δένδρων- θάμνων και λίγες φυτεύσεις.

Τον Οκτώβριο του 2005, το ΝΠΔΔ «Δήμος Αθηναίων- Εθνικός Κήπος», συνέταξε κηποτεχνική μελέτη ανανέωσης- επαναφύτευσης πολλών τμημάτων και κυρίως αυτών, που παρουσίαζαν μεγάλα κενά και έντονη υποβάθμιση. Στόχος του προγράμματος ήταν η ανανέωση στους

υπάρχοντες νεραντζιόνες, που αποτελούν ιστορικές συστάδες του Κήπου, αλλά και η συμπλήρωση των δενδροστοιχιών με τις Ουασιγγκτόνιες στην είσοδο επί της λεωφόρου Βασιλίσσης Αμαλίας και τις κουτσουπιές από την κεντρική λίμνη έως την είσοδο της λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας. Την περίοδο αυτή προετοιμάστηκαν συστηματικά οι χώροι και φυτεύτηκαν 1.042 καλλωπιστικά δένδρα, θάμνοι και αναρριχώμενα.

Ανάπλαση 2008-2009

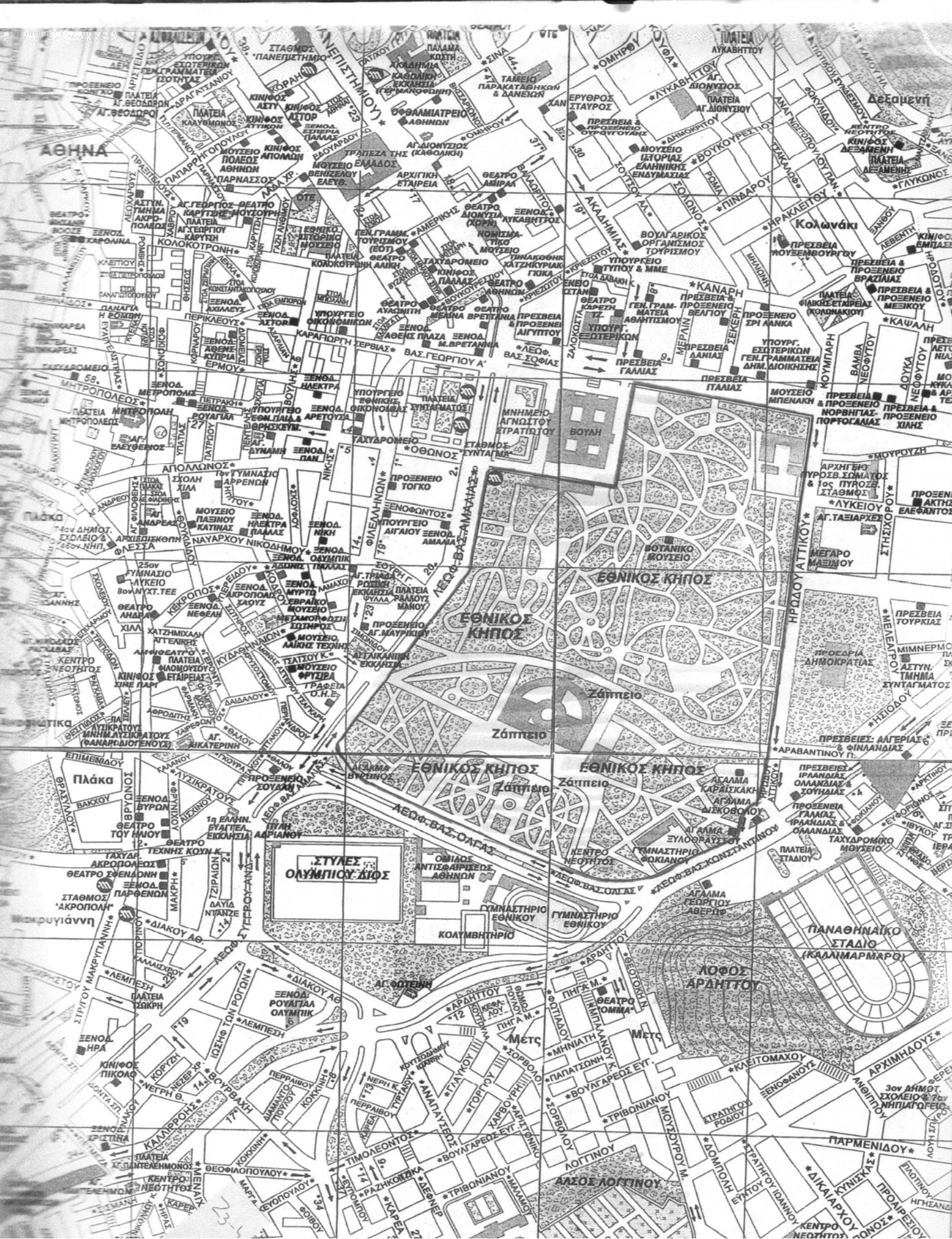
Το έργο περιλαμβάνει ηλεκτροφωτισμό, δημιουργία προγράμματος καθαρισμού και συντήρησης, δημιουργία προγράμματος φύτευσης εποχιακών φυτών, διαμόρφωση χώρων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ολοκλήρωση των φυτοτεχνικών παρεμβάσεων.

Μετά τις παραπάνω αναπλάσεις το πάρκο βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση. Επομένως ο Εθνικός Κήπος είναι ένας ασφαλής και καθαρός χώρος πρασίνου και αναψυχής για τους κατοίκους και επισκέπτες της πρωτεύουσας.

Προτάσεις

Για την ανάδειξη του Εθνικού Κήπου προτείνουμε:

- πεζοδρόμηση της Λεωφόρου Βασ. Όλγας ώστε να δημιουργηθεί μια ενότητα υπαίθριων χώρων με τον αρχαιολογικό χώρο του ναού του Διός.(Διατήρηση των γραμμών των μέσων μαζικής μεταφοράς και απαγόρευση των αυτοκινήτων).
- μετατόπιση των περιπτέρων και μικροπωλητών από την κεντρική είσοδο του κήπου για την ανάδειξή της.
- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του κήπου και φύτευση νέων καθώς είναι σημαντική η μείωση τους τα τελευταία χρόνια.
- τακτικός καθαρισμός των λιμνών που αποτελούν το φυσικό περιβάλλον των οργανισμών που ζουν σε αυτό αλλά και σημαντικό πόλο έλξης των επισκεπτών.
- απαγόρευση της εισόδου των αυτοκινήτων στον πεζόδρομο μεταξύ του κήπου και του χώρου όπισθεν του Ζαπείου Μεγάρου για την αποφυγή στάθμευσης τους που δυσκολεύουν την κίνηση των πεζών και ιδιαίτερα των ατόμων με κινητικά προβλήματα.

2.2 Πεδίον του Άρεως

Φ2.2.1 Άγαλμα του Βασιλιά Κων/νου Α' έφιππου.

Το Πεδίον του Άρεως σχεδιάστηκε το 1934 με σκοπό να τιμηθούν οι ήρωες της Επανάστασης του 1821, για αυτό και είναι διακοσμημένο με τις προτομές τους κατά μήκος της κεντρικής οδού του πάρκου. Περικλείεται από τις οδούς Μαυρομματαίων, Ευελπίδων, Μπούσγου και από τη λεωφόρο Αλεξάνδρας. Στην είσοδο του πάρκου στη συμβολή της λεωφόρου Αλεξάνδρας με την οδό Μαυρομματαίων βρίσκεται αδριάντας του βασιλιά Κωνσταντίνου Α' έφιππου. Στην πλευρά επί της προαναφερθείσας λεωφόρου υπάρχει άγαλμα της Αθηνάς πάνω σε ψηλό βάθρο.

Στο Πεδίον του Άρεως λειτουργούν τρεις παιδικές χαρές

Φ2.2.2 Παιδική χαρά

- Μία περιφραγμένη πλησίον του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου η οποία απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας , με εισόδους είτε από την οδό Μαυρομματαίων είτε από τη συμβολή της λεωφόρου Αλεξάνδρας με την οδό Μαυρομματαίων.
- Μία επίσης περιφραγμένη πλησίον της πλατείας Πρωτομαγιάς η οποία απευθύνεται σε παιδιά έως 12 ετών,
- Μία ανοιχτή με όργανα αθλήσεως όπισθεν πλακόστρωτου (κεντρικού άξονα). Είσοδος από άγαλμα Βασιλιά Κωνσταντίνου

Φυσική συνέχεια του Πεδίου του Άρεως αποτελεί η πλατεία Πρωτομαγιάς (η οποία υπέρκειται της οδού Μουστοξύδη με εμβαδόν περίπου 25 στρεμμάτων).

Ιστορία

Αρχιτεκτονική

Το Πεδίον του Άρεως κατατάσσεται αποτελείται ουσιαστικά από ένα σύνολο χαράξεων με γεωμετρικές καμπύλες και κυρίως τόξα κύκλων που

ορίζουν διαδρομές περιπάτου. Οι διαδρομές αυτές εκκινούν και καταλήγουν σε κυκλικά επισημασμένες διασταυρώσεις με μικρά θέματα.

Κατά την αρχική σχεδίαση και φύτευσή του ελήφθησαν υπόψη τα εξής:

- 1) ότι το πάρκο θα παραμένει ανοιχτό όλο το εικοσιτετράωρο,
- 2) θα έχει υψηλή βλάστηση περιφερειακά,
- 3) θα έχει σκιά κατά τους θερινούς μήνες και άφθονο ηλιακό φως το χειμώνα,
- 4) θα παρέχει ευχάριστη εντύπωση από την εναλλαγή χρωμάτων, φύλλων και ανθέων καθώς και διαδοχικές ανθοφορίες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Ιδιαίτερες περιοχές:

Πλατάνια: Μία διπλή δενδροστοιχία με κυκλικά καθιστικά γύρω από τον κορμό τους με ασφαλτοστρωμένο δάπεδο συνθέτουν το συγκεκριμένο τοπίο.

Ροδόνας: Πρόκειται για μία σπειροειδή διαδρομή με τριανταφυλλιές .
Αριές: Πρόκειται για μία κυκλική δενδροστοιχία από 15 δέντρα Αριές, ένα προστατευμένο «ξέφωτο» που προσφέρει αίσθηση γαλήνης και ιδιωτικότητας .

Πρώην Θέατρο «Αλίκη»: Είναι ένας εγκαταλελειμμένος χώρος υπαίθριου θεάτρου .

Η οδός Ηρώων: πρόκειται για έναν ασφαλτοστρωμένο δρόμο με τις προτομές των αγωνιστών του 1821 .

Η κεντρική πλατεία του πάρκου: αποτελεί το σημείο σύγκλισης όλων των αξόνων του πάρκου. Εκεί βρίσκεται το Θέατρο Άλσους Πεδίου Άρεως, το κτήριο του οποίου αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα του μεσοπολέμου.

Η πλατεία Πρωτομαγιάς: είναι η οροφή του υπόγειου χώρου στάθμευσης και η οροφή του βυθισμένου τμήματος της οδού Μουστοξύδη. Διατηρεί αναψυκτήριο, τουαλέτες, μικρό υπαίθριο θέατρο .

«Green Park»: είναι τοποθετημένο στο νότιο άκρο του Πάρκου επί της οδού Μαυρομματαίων. Το κτήριο του αποτελεί επίσης, αντιπροσωπευτικό δείγμα της εποχής του Μεσοπολέμου με διακοσμητικά στοιχεία Art Nouveau.

Αναψυκτήριο «Γαρδένια»: βρίσκεται στο πρώτο μεγάλο πλάτωμα που συναντά ο επισκέπτης στο εσωτερικό του πάρκου, στη σύγκλιση των αξόνων που ξεκινούν από την είσοδο της οδού Μαυρομματαίων Β. Κων/νου και την οδό Ηρώων. Στο εσωτερικό του πάρκου συναντά κανείς δύο ναούς. Το Ναό των Παμμεγίστων Ταξιαρχών και το ναό του Αγίου Χαραλάμπους.

Τα αγάλματα εντός του πάρκου

Σήμερα εντός του πάρκου συναντά κανείς το Ηρώων του Νότη Μπότσαρη (υψηλή μαρμάρινη στήλη με βάση), ενώ κατά μήκος της λεωφόρου Ηρώων μπορεί να θαυμάσει τις προτομές Αγωνιστών του 1821. Πιο αναλυτικά, στην αριστερή πλευρά της λεωφόρου με κατεύθυνση από το πλάτωμα με το άγαλμα του Μπότσαρη προς την κεντρική πλατεία δεσπόζουν οι προτομές των:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ, ΚΙΤΣΟΣ ΤΖΑΒΕΛΑΣ, ΠΕΤΡΟΜΠΕΗΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ, ΔΟΜΝΑ ΒΙΣΒΙΖΗ (νεότερο άγαλμα, τοποθετήθηκε το 2005), ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΙΕΖΩΤΗΣ

Αντίστοιχα, από τη δεξιά πλευρά της λεωφόρου με την ίδια κατεύθυνση:

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ, ΛΑΣΚΑΡΙΝΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ, ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ, ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ, ΜΑΝΤΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ, ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΠΛΑΠΟΥΤΑΣ

Εκτός από τα αγάλματα του βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄ έφιππου και της Αθηνάς εντός του πάρκου στον περίβολο του Ιερού Ναού των Αγ. Ταξιάρχων υπάρχουν: μία μαρμάρινη στήλη με προτομή Περικλή Βαρατάση (Λοχαγός Λόχου Φιλελλήνων 1897), μία προτομή Αλεξάνδρου Πραΐδη (Υπολοχαγός Κρητικής Επανάστασεως), μία μαρμάρινη στήλη ιερολογίτη Δημητρίου Σούτσου καθώς και ένα κενοτάφιο του Αλεξάνδρου Υψηλάντη (άγαλμα του ήρωα επικλινούς). Επίσης, υπάρχει μνημείο Ιερού Λόχου, μια σύνθεση δηλαδή, με επιγραφική πλάκα προς τιμήν του στρατηγού Τσιγάντε και των ιερολογιτών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Τέλος, στο εσωτερικό του πάρκου θα συναντήσει κανείς το σπήλαιο του Πανός, μια γλυπτική σύνθεση του γλύπτη Βασσάλου σκαλισμένη σε βράχο.

Πρόσβαση

Είσοδοι:

Σήμερα λειτουργούν συνολικά 16 είσοδοι από τις οποίες οι έξι είναι προσβάσεις στην πλατεία Πρωτομαγιάς.

- Η κύρια είσοδος βρίσκεται στη συμβολή της λεωφόρου Αλεξάνδρας με την οδό Μαυρομματαίων όπου υπάρχει το άγαλμα του Βασιλέως Κωνσταντίνου του Α'. Η συγκεκριμένη είσοδος αποτελεί την αφετηρία του μεγάλου δενδροφυτεμένου άξονα του πάρκου, με πλάτος 20 μέτρων, που οδηγεί στον πυρήνα του και συνδέει το πάρκο με την πλατεία Αιγύπτου.
- Η είσοδος επί της λεωφόρου Αλεξάνδρας όπου έχει τοποθετηθεί το άγαλμα της Αθηνάς βρίσκεται στον άξονα της οδού Σπυριδώνος Τρικούπη που συνδέει το πάρκο με την πυκνοκατοικημένη περιοχή των Εξαρχείων και καταλήγει στην πλατεία Εξαρχείων.
- Η είσοδος του υπαίθριου χώρου του αναψυκτηρίου «Green Park» οδηγεί στο εσωτερικό του πάρκου
- Μικρή είσοδος επί της οδού Μαυρομματαίων, απέναντι από την οδό Αντωνιάδου που διαγώνια οδηγεί στην οδό Ηρώων μέσα στο πάρκο
- Η είσοδος επί της οδού Ευελπίδων στον άξονα της οδού Σπετσών οδηγεί στην περιοχή της Κυψέλης
- Η διακοπή του περιφερειακού δακτυλίου από τον δρόμο πίσω από τις εγκαταστάσεις της Γ.Υ.Σ. δημιουργεί εισόδους για τους κατοίκους της Κυψέλης οι οποίοι οφείλουν να διασχίσουν και τον άξονα της οδού Ευελπίδων
- Η είσοδος στο νότιο άκρο της οδού Μπούσγου, απέναντι από τον λόφο Φινόπουλου οδηγεί στον περιφερειακό δακτύλιο του πάρκου και στην εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους.
- Μικρή είσοδος επί της Μπούσγου η οποία οδηγεί στο παλαιό φυτώριο.
- Εκατέρωθεν της οδού Μουστοξύδη ένα σύστημα από ράμπες και σκάλες οδηγεί στην πλατεία Πρωτομαγιάς.

Χλωρίδα και πανίδα

ΧΛΩΡΙΔΑ

Το Πεδίον του Άρεως χαρακτηρίζεται από καθαρά αστικό πράσινο με φυτά ελληνικής και μεσογειακής προέλευσης, κυρίως καλλωπιστικά. Περιλαμβάνει πάνω από 70 είδη δέντρων, εκ των οποίων μεγάλο αριθμό φυλλοβόλων καθώς και πλατύφυλλα δέντρα που δεν καίγονται εύκολα σε περίπτωση φωτιάς. Επίσης, περιλαμβάνει 65 είδη θάμνων ενώ φυτεύονται άνω των 40 ειδών εποχιακά ανθόφυτα. Υπάρχουν δέντρα όπως: χαλέπιο πεύκη, κουκουναριά, κυπαρίσσι, ελιά, αριά, ευκάλυπτος, χαρουπιά, κέδρος, ακακία, δάφνη Απόλλωνα, πλάτανος, μιμόζα, αμυγδαλιά, κερασιά, ψευδοπιπεριά, κ.ά.

Φ2.2.3 Φοίνικας

Οι φοίνικες που υπάρχουν στο Πεδίο του Άρεως είναι οι φοίνικες που μέχρι πριν λίγα χρόνια βρίσκονταν στην πλατεία Ομονοίας μεταφέρθηκαν στο φυτώριο του Πεδίου του Άρεως όπου και βρίσκονται μέχρι σήμερα. Η απομάκρυνσή τους από την πλατεία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια προβλεπόμενης ανάπλασης της περιοχής και έτσι μεταφέρθηκαν σε δεσμευμένο δοχείο στο πάρκο με σκοπό να παραμείνουν εκεί μέχρι να τελειώσουν τα έργα και να ξαναφυτευτούν εκεί όπου βρίσκονταν αρχικά.

ΠΑΝΙΔΑ

Στο εσωτερικό του πάρκου βρίσκουν καταφύγιο διάφορα πουλιά της πόλης, όπως ο σπουργίτης, ο κότσυφας, η δεκαοχτούρα, η καρακάξα, ο κοκκινολαίμης αλλά και ερπετά, όπως η χελώνα.

Σημερινή κατάσταση

Η σημερινή κατάσταση του Πεδίου του Άρεως φέρει την εικόνα εγκατάλειψης και έλλειψης εκσυγχρονισμού με αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής. Φιλοξενεί περιορισμένες δραστηριότητες και μάλιστα με όχι ικανοποιητικό τρόπο, έχει απαρχαιωμένη υποδομή, ελλιπή εξοπλισμό, καθώς και προβλήματα ασφάλειας. Δεν αποτελεί χώρο εκτόνωσης και φυσικής / παιδικής αναψυχής, δεν είναι ισχυρός τόπος συνάθροισης, κοινωνικών ανταλλαγών και επικοινωνίας.

Φ2.2.4 Κατεστραμμένο παγκάκι

Φωτισμός και φύλαξη

Τα δύο μεγαλύτερα προβλήματα που υπάρχουν είναι η έλλειψη φωτισμού και η απουσία φύλαξης. Το πάρκο είναι ιδιαίτερα σκοτεινό τις νυχτερινές ώρες και αυτό δημιουργεί τόσο προβλήματα ασφάλειας, αλλά επίσης και αισθητικής. Η τοποθέτηση περισσότερων στηλών φωτισμού κρίνεται αναγκαία.

Σήμερα ο χώρος δεν φυλάσσεται ικανοποιητικά. Την φύλαξη έχει αναλάβει εταιρία security η οποία πραγματοποιεί μια υποτυπώδη περιπολία από δύο άτομα. Όπως είναι λογικό η λύση αυτή δεν είναι η ενδεδειγμένη αν σκεφτεί κάποιος την αναλογία έκτασης και φυλάκων.

Έλλειψη προσωπικού

Παλαιότερα το μόνιμο προσωπικό του Πεδίου του Άρεως αποτελούνταν από 97 άτομα αλλά κατόπιν της συνταξιοδότησης πολλών και της μη αντικατάστασης τους από άλλα άτομα, σήμερα αριθμούνται μόλις 6 μόνιμοι υπάλληλοι.

Λόγω της έλλειψης προσωπικού δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα όπως ο μη καθαρισμός του χώρου που σήμερα δεν είναι ούτε καν στοιχειώδης, βλέποντας παντού εικόνες από σκουπίδια. Η πρόσληψη προσωπικού είναι μια πρόταση που πρόκειται να καλυτερεύσει πολλές από τις υπάρχουσες συνθήκες

Καταστροφή υποδομών

Παράλληλα άξιο αναφοράς είναι το ότι έχει καταστραφεί σχεδόν ολοσχερώς ένα σημαντικό μέρος των εγκαταστάσεων του πάρκου από τις παιδικές χαρές και τις τουαλέτες, έως τα παγκάκια και τις βρύσες. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν καν οι απαραίτητες υποδομές υγιεινής που θα έπρεπε να διαθέτει ένα πάρκο και από τη στιγμή που δεν υπάρχει η δυνατότητα συντήρησης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το χτιστό συγκρότημα 4 τουαλετών που ήδη υπάρχουν. Ακόμα λύση στο ότι κάποιος επισκέπτης δεν μπορεί να βρει μια πηγή νερού μέσα στο Πεδίο του Άρεως θα μπορούσε να δοθεί μέσω της τοποθέτησης βρύσεων κατά τόπους μέσω της εκμετάλλευσης των γεωτρήσεων που ήδη υπάρχουν.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η τάση της κοπής μέρους της γλωρίδας κάτι το οποίο ουσιαστικά αναιρεί το βασικότερο λόγο ύπαρξης του Πεδίου του Άρεως, που είναι ένας χώρος πρασίνου. Ταυτόχρονα, η ύπαρξη δρόμων μεγάλου πλάτους και καλυμμένων από τσιμέντο -πέραν του κεντρικού οδικού δικτύου που χρησιμεύει για τη διέλευση οχημάτων όπως ασθενοφόρα ή οχήματα που σχετίζονται με τις λειτουργίες του

πάρκου - διευκολύνει το παράνομο παρκάρισμα και τη χρήση αυτοκινήτου Ι.Χ. μετατρέποντας το χώρο σ' ένα ατέλειωτο πάρκινγκ.

Φ2.2.5 Ξηλωμένα παγκάκια και κάγκελα

Ιδιωτικές παρεμβάσεις

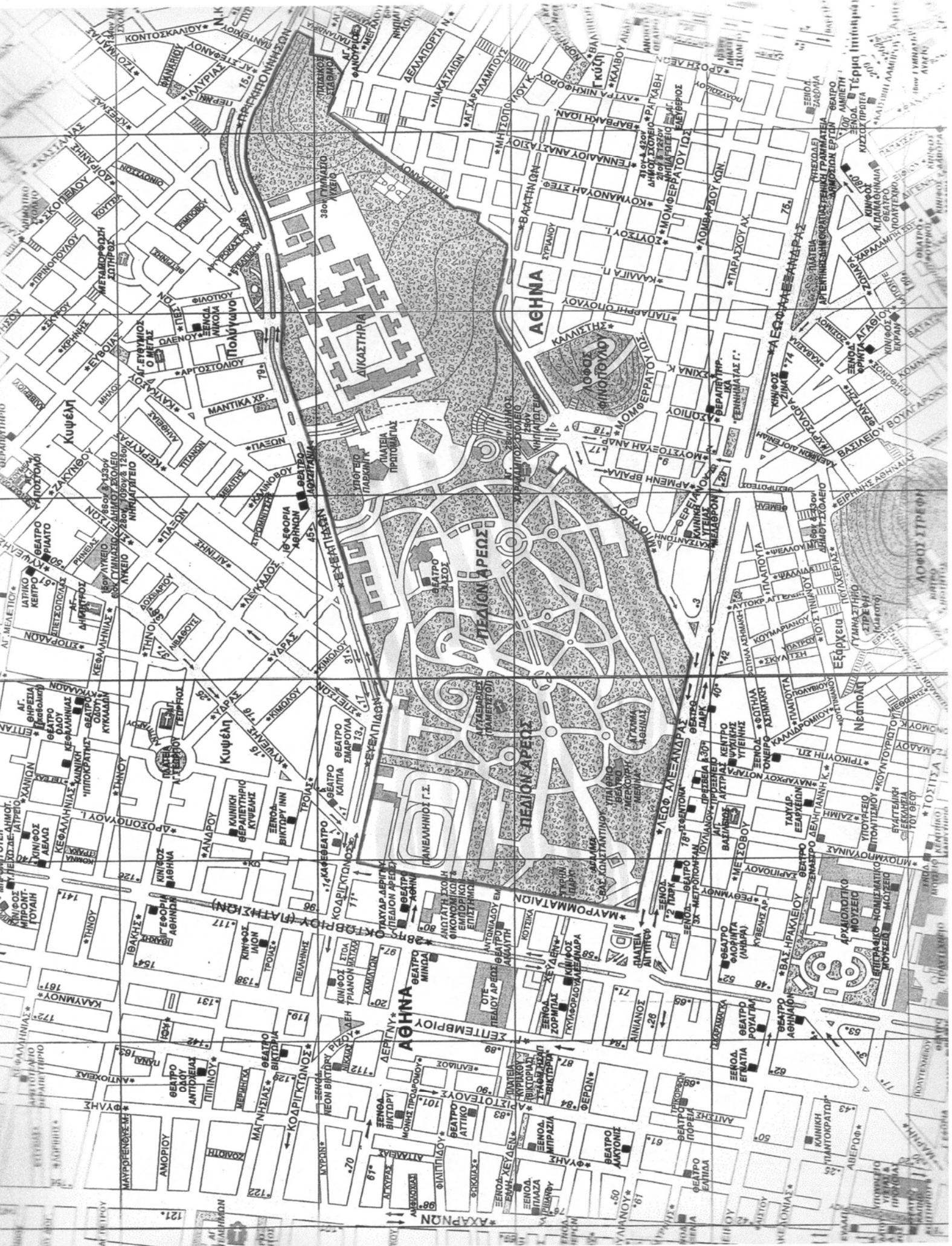
Παράνομα και αυθαίρετα κτίσματα

Στο χώρο υπάρχουν κτίρια που έχουν χτιστεί αυθαίρετα, χωρίς άδεια. Πρόκειται για τα κτίρια της καφετερίας Green Park όπου έχουν γίνει παράνομες επεκτάσεις, τα σκηνικά του θεάτρου Άλσους καθώς και κτίρια του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου. Όσο αφορά την τελευταία περίπτωση, έχουν βγει αποφάσεις από την πολεοδομία για αυθαίρετα και κατεδαφιστέα κτίρια. Στις 2/5/1988 η Κ.Ε.Δ. παραχώρησε στον Π.Γ.Σ. έκταση 5,5 στρεμμάτων αλλά στον 8ο όρο της σύμβασης αναφέρεται πως οι αθλητικές εγκαταστάσεις που θα δημιουργούνταν δε θα έθιγαν το χαρακτήρα πρασίνου της περιοχής. Κάτι τέτοιο φυσικά δεν πραγματοποιήθηκε καθότι στη συγκεκριμένη περιοχή χτίστηκε ένα τριώροφο γυάλινο κτίριο.

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- να εφαρμοστούν οι αποφάσεις της πολεοδομίας για την κατεδάφιση των παράνομων και αυθαίρετων εγκαταστάσεων του Πανελληνίου ή τουλάχιστον η πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους άθλησης να είναι ελεύθερη.
- περιορισμό των εμπορικών εκθέσεων και μικροπωλητών που προσβάλουν τον μνημειακό χαρακτήρα του πάρκου.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του πάρκου.
- σύγχρονη μελέτη φωτισμού για την αποφυγή εγκληματικών ενεργειών της νυχτερινές ώρες.
- πρόσληψη συνεργείων καθαρισμού και κηπουρών για την περιποίηση του πάρκου.
- αντικατάσταση του μεγάλου σε έκταση τσιμεντένιου οδικού δικτύου από ένα στενότερο πλακόστρωτο για την αποφυγή χρήσης των αυτοκινήτων στο χώρο.
- αντικατάσταση σπασμένων καθισμάτων.

2.3 Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίτσης»

Φ2.3.1 Πόργος Βασιλίσσης(www.attiko prasino.gr)

Το Πάρκο "Αντώνης Τρίτσης" έχει έκταση 1000 στρ. και αποτελεί ένα από τα τελευταία καταφύγια άγριας ζωής στο αστικό περιβάλλον της Αθήνας. Μέλη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, την τελευταία δεκαετία, παρατηρούν τα πουλιά του Πάρκου και έχουν καταγράψει 168 διαφορετικά είδη. Φυλλοβόλα δέντρα, πεύκα και άλλα κωνοφόρα, αγροτικές καλλιέργειες και καλαμιώνες σφύζουν από ζωή, ιδιαίτερα κατά τη μετανάστευση των πουλιών.

Σήμερα στο Πάρκο μια μεγάλη ποικιλία φυτών επιβιώνει από το πρόσφατο παρελθόν, από την εποχή που δημιουργήθηκε στην περιοχή ένα εύφορο κτήμα και ιδιαίτερα κατά την οθωνική περίοδο όταν η βασίλισσα Αμαλία είχε μετατρέψει την περιοχή σε ένα πρότυπο Κέντρο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας, φυτεύοντας χιλιάδες δέντρα.

Σημαντική για την παρουσία των πουλιών είναι και η ποικιλομορφία στη βλάστηση: πεύκα και άλλα κωνοφόρα, φυλλοβόλα δέντρα, αγροτικές καλλιέργειες (αμπέλια, φυστικιές, ελιές), καλαμιώνες και ανοιχτά πεδία με χόρτα δίνουν την ευκαιρία να εμφανιστούν διαφορετικά είδη με ειδικές προτιμήσεις το καθένα. Θάμνοι πλούσιοι σε χειμωνιάτικους καρπούς (πυράκανθοι, κισσός) αξιολογούνται ανάλογα από τα πουλιά που τρέφονται με αυτούς τους δύσκολους μήνες.

Περίπτερο Ενημέρωσης NATURASHOP

Το Θεματικό Πάρκο Βιολογικών & Παραδοσιακών Προϊόντων NATURASHOP λειτουργεί στο Πάρκο "Α. Τρίτσης" και με την εύκολη πρόσβασή του απευθύνεται σε όλους τους κατοίκους της Αττικής. Δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL με τη διαμόρφωση των παλιών βασιλικών στάβλων στο κέντρο του Πάρκου. Οι εγκαταστάσεις φιλοξενούν δεκαπέντε νέες επιχειρήσεις και ένα παραδοσιακό καφενείο με μια μεγάλη ποικιλία βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων.

Εκτός από προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας, ο χώρος προσφέρει μαθήματα καταναλωτικής συμπεριφοράς με τη βοήθεια μόνιμης σχετικής φωτογραφικής έκθεσης, αλλά και προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για τα παιδιά.

Επιπλέον, διοργανώνονται εκδηλώσεις, όπως ημερίδες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, εκθέσεις, θεατρικές και μουσικοχορευτικές παραστάσεις καθώς και άλλα δρώμενα για το περιβάλλον και τον πολιτισμό.

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία λειτουργεί στο χώρο του NATURASHOP Περίπτερο Ενημέρωσης, στο οποίο ο επισκέπτης μπορεί να ενημερωθεί για τις δράσεις της, τα προγράμματα εθελοντικής εργασίας, να προμηθευτεί ενημερωτικό υλικό και τις εκδόσεις της ΕΟΕ καθώς και να παρακολουθήσει ενημερωτικές προβολές.

Οι λίμνες του πάρκου

Με βασικό συστατικό τους το "ζωογόνο" νερό, οι υγρότοποι είναι σημαντικοί βιότοποι για πολλά είδη ζώων και φυτών.

Φ2.3.2 Λίμνη.

Σήμερα, οι μικροί "υγρότοποι" του Πάρκου που είναι τεχνητές λίμνες φιλοξενούν πλήθος από υδρόβιους οργανισμούς. Οι τεχνητές λιμνούλες δημιουργήθηκαν σε μια θέση όπου προϋπήρχαν περιοδικοί νερόλακοι και σύντομα εποίκιστηκαν από υδροχαρή φυτά, Πάρκο. αλλά και αμφίβια (βατράχια και φρύνους), ενώ υδρόβια και παρυδάτια πουλιά γρήγορα ανακάλυψαν αυτή την όαση. Σήμερα, τροφοδοτούνται με νερό κυρίως από γεωτρήσεις καθώς και επιφανειακή απορροή.

Φ2.3.3 Λίμνη (www.attiko prasino.gr)

Ιστορία

Το κτήμα της Επταλόφου

Το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης "Αντώνης Τρίτσης", ανάμεσα στους Δήμους Ιλίου, Αγίων Αναργύρων και Καματερού, αποτελεί τμήμα ενός μεγαλύτερου κτήματος 2.500 στρεμ. (γνωστό ως "Πύργος Βασιλίσσης") που είχε διαμορφωθεί κατά την Οθωνική περίοδο σε Πρότυπο Κέντρο Γεωργίας & Κτηνοτροφίας.

Μέσα στο εύφορη κοιλάδα του ποταμού Κηφισού, με το εξαιρετικό κλίμα, η τοποθεσία του σημερινού πάρκου γοήτευσε κάποτε τόσο την βασίλισσα Αμαλία που θέλησε να το αποκτήσει.

Έτσι, το πάρκο (1.000 στρ.) είναι μέρος του μεγάλου (2.500 στρ.) κτήματος που απέκτησε (μεταξύ των ετών 1848-1861) η βασιλική οικογένεια της νεοαπελευθερωθείσας Ελλάδας προκειμένου να δημιουργήσει ένα πρότυπο Κέντρο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.

Για να βελτιώσει και να εκσυγχρονίσει τις αγροτικές δραστηριότητες στην περιοχή έγιναν τότε εντατικές προσπάθειες τις οποίες επόπτευε η ίδια η Αμαλία.

Στο αγρόκτημα φυτεύτηκαν χιλιάδες οπωροφόρα δέντρα, 3.700 μουριές, πολλά στρέμματα φιστικιές, ~180 στρ. αμπέλια, χιλιάδες ελαιόδεντρα και σπάνιες ποικιλίες καλλωπιστικών φυτών από το εξωτερικό. Δούλεψαν οι ανακτορικοί κηπουροί Σμιτ και Μπαρώ που είχαν φτιάξει και τον Βασιλικό Κήπο. Καλλιεργήθηκε επίσης βαμβάκι, δημητριακά, πατάτες, ψυχανθή κ.ά.

Φ2.3.4 Γεφυράκι

Το κτήμα γέμισε ζώα που έφεραν από διάφορα σημεία της Ευρώπης αλλά και από την Αφρική και τις Ινδίες. Αγελάδες, πρόβατα μερινός, αραβικά άλογα, μέχρι και Καμηλοπαρδάλεις!

Τα προϊόντα του κτήματος απέσπασαν επαίνους και βραβεία σε εκθέσεις της εποχής.

Πύργος Βασιλίσσης. Με φανερό την επιρροή της "Μεγάλης Ιδέας" (για την απελευθέρωση του Γένους-όλου δηλαδή του Ελληνισμού-), στους έξι φυσικούς λοφίσκους που υπήρχαν στο αγρόκτημα προστέθηκε το 1857 με εντολή της Αμαλίας και ένας 7ος τεχνητός. Στους λόφους αυτούς η βασίλισσα έδωσε ονόματα Αργοναυτών: Ιάσων, Πολυδεύκης, Κάστωρ, Θησέας, Ηρακλής, Ορφεύς, Πηλεύς. Η ίδια έδωσε στο κτήμα την επωνυμία "Επτάλοφος", όπως ονομάζεται αλλιώς και η Κωνσταντινούπολη.

Αν και το κτήμα πέρασε ήδη από το 1870 σε χέρια άλλων ιδιωτών, υπάρχουν αρκετά στοιχεία να θυμίζουν την περίοδο εκείνη.

Μεταξύ αυτών βέβαια, ο "πύργος βασιλίσσης". Πρόκειται για την βασιλική έπαυλη που κατασκευάστηκε στη θέση ενός παλιού πύργου. Το κτίσμα είναι γοθικού ρυθμού, κατ'απομίμηση του πύργου Hohen Schwangau όπου γεννήθηκε ο Όθωνας.

Φ2.3.5 Χώρος για ξεκούραση (www.attiko-prasino.gr)

Σύντομη αναδρομή στη διαχείριση του κτήματος της Επταλόφου

Στην ευρύτερη περιοχή του σημερινού πάρκου υπήρχαν κατά την Τουρκοκρατία μεγάλα τσιφλίκια που, τα χρόνια της απελευθέρωσης, πέρασαν σε χέρια εύπορων οικογενειών.

* 1ος αγοραστής κτήματος 300 στρ. που βρισκόταν στην περιοχή του σημερινού πάρκου είναι ο Ανδριώτης караβοκύρης Ιωάννης Παπαθεοδώρου Λεφάκης

* 1838 το κτήμα αγοράζουν οι άγγλοι John Williams και George Miles για να το καλλιεργήσουν συστηματικά.

- * 1840 μοναδικός ιδιοκτήτης γίνεται ο John Williams.
- * 1848 αγοράζεται το κτήμα από τον Δημήτριο Κοντάκη.
- * 1848 τον ίδιο χρόνο, με προτροπή της Αμαλίας, αγοράζεται το κτήμα από την βασιλική οικογένεια.
- * 1848-1861 με τη σύναψη άλλων 47 συμφωνητικών διαμορφώνεται ένα ενιαίο κτήμα 2.500 στρ.
- * 1854 εγκαινιάζεται το κτίριο "πύργος βασιλίσσης".
- * 1857 με την προσθήκη 7ου τεχνητού λοφίσκου η Αμαλία ονομάζει το κτήμα "Επτάλοφος".
- * 1862 καταργείται δυναμικά η βασιλεία του Όθωνα και η αντιβασιλεία της Αμαλίας. Έντονο αντιοθωνικό-αντιβασιλικό μένος σταματούν κάθε έργο στο κτήμα της Επταλόφου.
- * 1863 με το ψήφισμα της Β' Εθνικής Συνελεύσεως της 3ης Ιουλίου 1863, η διαχείριση του κτήματος της Επταλόφου ανατίθεται στο Υπουργείο των Οικονομικών
- * 1864 το κτήμα ενοικιάστηκε στον Ηλία Παπαηλιόπουλο (σύζυγο της Κυρίας των Τιμών Πηνελόπης Λιδωρίκη-Παπαηλιοπούλου).
- Πάρκο (Κάντε κλικ για μεγαλύτερη εικόνα)
- * 1870 αγοράζει το κτήμα ο βαρόνος Σίμων Σίνας
- * 1878 περιέρχεται στον Γεώργιο Παχύ. Μετά το θάνατό του το κτήμα περνά στην οικογένεια Σερπιέρη (αφού η κόρη του Γ. Παχύ, η Λαυρία, είχε παντρευτεί τον Φερνάρδο, γιο του Ιταλού διάσημου μεταλλωρύχου και επιχειρηματία Giovanni Baptista Serpieri).
- * 1987 εκπονούνται οι πρώτες μελέτες από τον Οργανισμό Αθήνας και κατοχυρώνεται ο ενιαίος χαρακτήρας της έκτασης που κινδύνευε να διαμελιστεί από αντιφατικές χρήσεις.
- * 1993 ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ προχωρούν στην δημοπράτηση της πρώτης φάσης του

έργου για την δημιουργία ενός πρότυπου οικολογικού πάρκου και υπερτοπικού πόλου αναψυχής.

Οι ενέργειες για τη δημιουργία ενός σύγχρονου πάρκου ξεκίνησαν το 1987 και τα τελευταία χρόνια η Πολιτεία προχώρησε στην υλοποίηση σημαντικών έργων διαμόρφωσης του χώρου. Το υγρό στοιχείο των γλυκών νερών, σπάνιο στην Αττική, αναδείχθηκε σε κυρίαρχο χαρακτηριστικό του τοπίου με τη δημιουργία σειράς τεχνητών λιμνών. Έτσι, η οικολογική αξία του κτήματος που είχε γλιτώσει από την ισοπέδωση της μεγαλούπολης έγινε ακόμη μεγαλύτερη προσελκύοντας νέα είδη άγριων ζώων.

Φ2.3.6 Μονοπάτι.

Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι είναι "αυτόχθονο" φυτό που, ούτως ή άλλως, σχηματίζει δάση στην Αττική αλλά και σε πολλά ακόμη σημεία χαμηλού υψομέτρου της χώρας. Καλύπτει μεγάλο μέρος των λόφων του Πάρκου φιλοξενώντας στις συστάδες της πλήθος πουλιών, άλλα και άλλων ζώων όπως οι νυχτερίδες. Αλλα βελονοφόρα είδη καθώς και μικρά ξέφωτα με θάμνους συμπληρώνουν την εικόνα του δασικού οικοσυστήματος.

Πρόσβαση

Το πάρκο έχει τρεις κύριες εισόδους τις εισόδους Α και Γ (Από τη λεωφόρο δημοκρατίας) και την Β (από την οδό Φυλής).

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Εδώ και χιλιάδες χρόνια οι αγροτικές δραστηριότητες (γεωργία και κτηνοτροφία) διαμορφώνουν το φυσικό τοπίο στην ευρωπαϊκή ύπαιθρο και επηρεάζουν τη βιοποικιλότητά της.

Στο Πάρκο, σήμερα, συναντούμε εκτεταμένα τμήματα με πολυετείς δενδρώδεις καλλιέργειες. Οι ελιές, τα αμπέλια, οι φιστικιές, οι συκιές, θυμίζουν ακόμα στον επισκέπτη το χαρακτήρα του πρότυπου Κέντρου Γεωργίας και Κτηνοτροφίας που είχε ο χώρος στα τέλη του 19ου αιώνα. Πλήθος πουλιών, μικροθηλαστικών και ερπετών βρίσκουν καταφύγιο και τροφή στις αγροτικές εκτάσεις που φροντίζονται από το προσωπικό του Πάρκου.

Δάσος

Το πιο κοινό δέντρο των αλσυλίων του Πάρκου μας είναι η Χαλέπιος Πεύκη. Οι βελόνες της είναι πολύ λεπτές και τα κουκουνάρια κρέμονται από τα κλαδιά με ένα μικρό "ποδίσκο". Είναι το δέντρο που κατάφερε να επιβιώσει χωρίς φροντίδα για πολλά χρόνια

Φ2.3.8 Δάσος(www.attiko prasino.gr)

Πανίδα

Τα τελευταία χρόνια έχουν παρατηρηθεί στο Πάρκο 168 διαφορετικά είδη πουλιών.

Κορμοράνοι και ερωδιοί σε λίμνη του πάρκου

* έχουν ξεχειμωνιάσει ή σταθμεύσει κατά τη μετανάστευση σπάνια είδη πουλιών (όπως η Χαλκόκοτα, ο Ήταυρος και ο Πορφυροτσικνιάς).

* ο αριθμός των υδροβίων που αναπαράγεται αυξάνεται από χρόνο σε χρόνο (ένα είδος το 2002, δύο είδη το 2003, τρία είδη το 2004).

* εύκολα καθένας μπορεί να παρατηρήσει ιδιαίτερα ασυνήθιστα για τον αστικό ιστό είδη (όπως ο Σταχτοτσικνιάς, η Αλκυόνη κ.ά.)

Σημαντικά είδη πουλιών που παρατηρούνται στο Πάρκο είναι ο σταχτοτσικνιάς, νερόκοτα, φαλαρίδα, νανοβουτηχτάρι, αλκυόνη, δαχτυλιδολαίμης, ψιττακίσκος, σουσουράδα, χελιδόνα, σπίζες, καρδερίνα, φλώρος, κοκκινολαίμης, δεκαοχτούρα και περιστέρι.

Φ2.3.9 Σαχτοτσικνιάς(www.attiko prasino.gr)

Εκτός από τα πουλιά, στο Πάρκο έχουν καταγραφεί και τρία είδη ψαριών (Κυπρίνος *Cyprinus carpio*, Χρυσόψαρο *Carassius auratus*, Κουνουπόψαρο *Gambusia affinis*), δύο είδη αμφιβίων (Λιμνοβάτραχος *Rana ridibunda*, Πρασινόφρυνος *Bufo viridis*), τέσσερα είδη ερπετών (το Σαμιαμίδι *Hemidactylus turcicus*, η μεγάλη σαύρα Πρασινογουστέρα *Lacerta viridis*, η χερσαία Κρασπεδοχελώνα *Testudo marginata* και η νεροχελώνα Χρυσέμυς ή Κοκκινοχοιράδα *Chrysemys scripta elegans*).

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

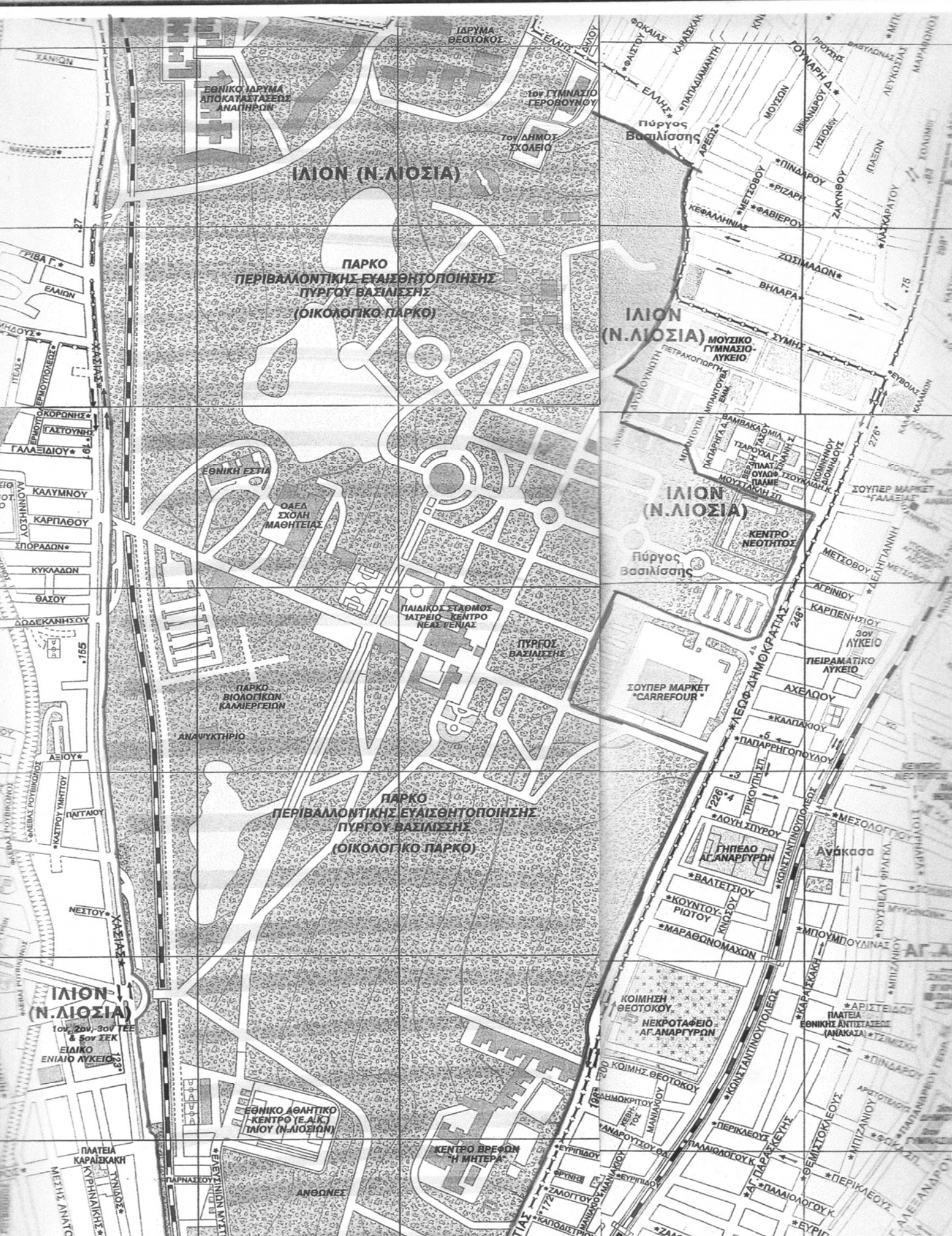
Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για το πάρκο προτείνουμε:

- ανάδειξη της εισόδου από την οδό Χασιάς που δείχνει μερική εγκατάλειψη του πάρκου.
- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του πάρκου.
- τακτικός καθαρισμός των λιμνών που αποτελούν το φυσικό περιβάλλον των οργανισμών που ζουν σε αυτό αλλά και σημαντικό πόλο έλξης των επισκεπτών.

2.4 Πάρκο Γουδή

Φ2.4.1 Είσοδος πάρκου

Πρόκειται για έναν κατάφυτο χώρο έκτασης 49 στρεμμάτων, που φιλοξενούσε άλλοτε το Στρατόπεδο «Γουδή», σήμερα έχει διαμορφωθεί σε οργανωμένο χώρο αναψυχής και αθλοπαιδιών αποτελώντας σημαντική διέξοδο για τους κατοίκους της περιοχής αλλά και υπερτοπικά. Ο χώρος προσφέρεται για αναψυχή και ξεκούραση, διοργάνωση υπαίθριων εκδηλώσεων ενώ αποτελεί ιδανικό προορισμό και για τα παιδιά.

Μέσα στο χώρο του πάρκου υπάρχει οργανωμένη παιδική χαρά με ξύλινες κατασκευές πλήρως ενταγμένη στην όλη περιβάλλουσα σύνθεση. Η συγκεκριμένη παιδική χαρά με την εκμετάλλευση των υψομετρικών διαφορών στη χάραξη δημιουργεί τρισδιάστατο ανάγλυφο χώρο και προτείνει ένα νέο τρόπο παιγνιδιού άρρηκτα συνδεδεμένο με το περιβάλλον. Το υδάτινο στοιχείο που αναβλύζει από το χώρο της παιδικής χαράς επαυξάνει την αίσθηση επαφής με τη φύση.

Στο χώρο του πάρκου υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις τένις, γηπέδου ποδοσφαίρου, κλειστού γυμναστηρίου και ανοικτού γηπέδου καλαθοσφαίρισης (μπάσκετ). Στον περιβάλλοντα χώρο του κλειστού γυμναστηρίου υπάρχει γήπεδο Mini ποδοσφαίρου. Περιμετρικά του κτιρίου υπάρχουν και άλλες προσπελάσεις που συνδέονται με την πλατεία του διατηρητέου κτιρίου.

Αναψυκτήριο

Στο εσωτερικό του πάρκου υπάρχει και αναψυκτήριο όπου μπορούν οι επισκέπτες να χαλαρώσουν απολαμβάνοντας τη γύρω θέα, ενώ σε πολύ κοντινή απόσταση βρίσκεται και το κέντρο «ΡΥΘΜΟΣ» που ο περίβολός του γειτνιάζει με το Πάρκο Γουδή.

Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου

Εντός του πάρκου βρίσκεται και ο Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου. Κοντά στο ναό ελεύθερες φυτεύσεις δένδρων και θάμνων οριοθετούν το χώρο.

Φ2.4.2 Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου

Χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων

Στον ευρύτερο χώρο του πάρκου περιλαμβάνεται και χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, παραπλεύρως του χώρου του 4ου Συστήματος Δασοπροσκόπων.

Πρόσβαση

Οι οδικές προσπελάσεις του πάρκου πραγματοποιούνται από δύο βασικούς άξονες:

α) από την οδό Γ. Παπανδρέου και

β) από την διάνοιξη της οδού Παπαδιαμαντοπούλου.

Επί της οδού Γ. Παπανδρέου υπάρχουν δύο χώροι στάθμευσης Ι.Χ. αυτοκινήτων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών συνολικής δυναμικότητας 80 θέσεων. Επί της οδού Παπαδιαμαντοπούλου υπάρχει χώρος στάθμευσης λεωφορείων για την εξυπηρέτηση των αθλητικών εγκαταστάσεων.

Επί της οδού Γ. Παπανδρέου υπάρχουν δύο εισοδοί προς το πάρκο, μία κύρια και μία δευτερεύουσα. Στην επέκταση της οδού Μ. Αλεξάνδρου έχει διαμορφωθεί η κεντρική είσοδος του πάρκου αναψυχής, στη γωνία της οδού Γ. Παπανδρέου και Μ. Αλεξάνδρου. Εκτός της κεντρικής εισόδου πεζών του πάρκου έχει προβλεφθεί επί της οδού Γ. Παπανδρέου στη διασταύρωσή της με την οδό Γρ. Ζώγκου και δεύτερη είσοδος για την εξυπηρέτηση των αθλητικών εγκαταστάσεων και καταλήγει σε κυκλική πλατεία του γηπέδου μπάσκετ έως την είσοδο του γηπέδου τέννις.

Η τρίτη είσοδος του πάρκου έχει γίνει από την οδό Παπαδιαμαντοπούλου, ενώ υπάρχει και είσοδος από την οδό Μ. Αλεξάνδρου που οδηγεί στο Ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου.

Από την κεντρική είσοδο ξεκινά ο κύριος διάδρομος του πάρκου που διακλαδίζεται σε δευτερεύοντες επιμέρους πεζόδρομους και μονοπάτια. Η κύρια διαδρομή αρχίζει από την κεντρική είσοδο, που σηματοδοτείται με την τοποθέτηση περιστυλίου από μεταλλική κατασκευή πάνω στην οποία έχουν αναπτυχθεί αναρριχητικά φυτά, διασχίζει το πάρκο και καταλήγει στο υπάρχον δώροφο διατηρητέο κτίριο στο βόρειο τμήμα του Πάρκου, το οποίο αποτελούσε Διοικητήριο του Στρατού. Στο μέσο περίπου της διαδρομής του κεντρικού διαδρόμου υπάρχει μικρή κυκλική πλατεία, στο κέντρο της οποίας υπάρχουν αναβαθμοί υπό τύπο βάρου για υπαίθριες εκδηλώσεις.

Το βασικό συνδετήριο στοιχείο της όλης σύνθεσης είναι η ιδιαίτερα εντυπωσιακή υδάτινη διαδρομή με τη μορφή μικρού ποταμού που πηγάζει ως καταρράκτης από τη θέση της παιδικής χαράς και καταλήγει στο βόρειο τμήμα στο ύψος του διατηρητέου κτιρίου. Η πορεία του υδάτινου στοιχείου είναι ελικοειδής αυξομειούμενου πλάτους και συνολικού μήκους 300m. Κατά μήκος της διαδρομής του νερού υπάρχουν και δύο ξύλινες γέφυρες πρόσβασης.

Φ2.4.3/ Φ2.4.4 Διάδρομος

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Ο χώρος καλύπτεται κυρίως από χλοοτάπητα, δενδροφυτεύσεις και θαμνώδεις φυτεύσεις, ελευθέρων κυρίως σχημάτων. Αραιή δενδροφύτευση από Ακακίες Κων/πόλεως, Κερκίδες και Καλλωπιστικές Δαμασκηνιές πλαισιώνει το μονοπάτι απέναντι από το γεφύρι του περιβάλλοντα χώρου του δημοτικού αναψυκτηρίου. Υδροχαρή δένδρα όπως Ιτιά κλαίουσα, Ευκάλυπτος και Πλάτανος, έχουν τοποθετηθεί κατά μήκος της υδάτινης διαδρομής. Δένδρα και θάμνοι έχουν φυτευτεί γύρω από τα γήπεδα των αθλοπαιδιών. Κάποια δένδρα και πιο ψηλοί θάμνοι έχουν φυτευτεί προς την μεριά του αναψυκτηρίου που βρίσκεται εντός του πάρκου, όπου υπάρχει διαμορφωμένος χώρος καθιστικού. Στους χώρους των καθιστικών έχουν επιλεγθεί φυλλοβόλα είδη, μέτριου μεγέθους, τα οποία όμως δημιουργούν τους καλοκαιρινούς μήνες με το φύλλωμά τους, ικανοποιητική σκίαση.

Η θέση της παιδικής χαράς, συνδυάζεται με φυτά χαμηλού έως μεσαίου μεγέθους αφού επιδιώκεται ο αποτελεσματικός έλεγχος της κίνησης των παιδιών. Η κυκλική χάραξη της πλατείας συνοδεύεται από διακοπτόμενες φυτεύσεις δένδρων και θάμνων πάνω σε ομόκεντρους κύκλους που αναπτύσσονται ελεύθερα γύρω από την προαναφερθείσα

κυκλική διάταξη αφήνοντας μεγάλα ξέφωτα από γρασίδι ώστε να δημιουργείται ανοικτό περιβάλλον με θέες προς όλες τις κατευθύνσεις

Φ2.4.5/ Φ2.4.6 Χλωρίδα

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του πάρκου και στα δέντρα του τσαλαπετινοί και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Στο χώρο του Πάρκου έχει προβλεφθεί η προσβασιμότητα και η εξυπηρέτηση των ατόμων με κινητικά προβλήματα.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- τη διασύνδεση και ενοποίηση των υπαίθριων χώρων και χώρων πρασίνου (Πάρκο Σχολής Χωροφυλακής, Πάρκο Αθανάτων, Γυμναστήριο Γουδή) και τη δημιουργία ενός δικτύου «διαδρόμων» και «διαδρομών».
- εμπλουτισμό της χλωρίδας του πάρκου με δέντρα, φυτά και θάμνους.

2.5 Πάρκο «Μίκης Θεοδωράκης»

Φ2.5.1 Κιόσκι

Το πάρκο «ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ», πρώην κτήμα Ταμείου Υγείας Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (Τ.Υ.Π.Ε.Τ.), έκτασης 18 περίπου στρεμμάτων, βρίσκεται στην «καρδιά» του αστικού ιστού της πόλης των Βριλησίων, και περικλείεται από τις οδούς Μπακογιάννη, Πλαταιών, Υμηττού και Λυκαβηττού.

Πρόκειται για σημαντικότατο πνεύμονα πρασίνου της πόλης, όπου φύονται από δεκαετίες πολλά πεύκα και αποκτήθηκε με πόρους του Δήμου Βριλησίων, με επιβολή δυνητικής φορολογίας στους πολίτες. Το 2006 ολοκληρώθηκε η ανάπλασή του και από τότε ανήκει στα κορυφαία έργα της πόλης με Βιοκλιματικό Σχεδιασμό.

Το πάρκο περιλαμβάνει και ήπιες αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και σχεδιάστηκε με γνώμονα την δημιουργία ενός χώρου λειτουργικού, φιλόξενου και ταυτόχρονα θελκτικού στον χρήστη.

Στο πλαίσιο της τελευταίας ανάπλασης του χώρου κατασκευάστηκαν εντός αυτού κτήριο Πολιτιστικών Εκδηλώσεων, παιδική χαρά, κυλικείο, διάδρομος jogging.

Κτήριο Πολιτιστικών Εκδηλώσεων

Πρόκειται για ένα μικρό κτήριο πολιτιστικής χρήσης με κυλικείο, για εκδηλώσεις του Δήμου και εικαστικές εκθέσεις των εργαστηρίων της πόλης.

Φ2.5.2 / Φ2.5.3 Εσωτερικό κτηρίου πολ. εκδηλώσεων. (attiko-prasino.gr)

Παιδική χαρά

Η μεγάλη παιδική χαρά, με πολλά παιχνίδια και πολυόργανα άθλησης και ψυχαγωγίας, βρίσκεται δίπλα στο κυλικείο του μικρού κτηρίου πολιτιστικών εκδηλώσεων του Δήμου, για την ψυχαγωγία των μικρών παιδιών της πόλης και την ξεκούραση των συνοδών τους και των ηλικιωμένων.

Φ2.5.4 Παιδική χαρά.

Φ2.5.5 Χλωρίδα του πάρκου.

Διάδρομος άθλησης

Ο διάδρομος άθλησης (με τελική επίστρωση συνθετικού υλικού - tartan) που κατασκευάστηκε είναι συνολικού μήκους περίπου 400 μ.,

ιδανικός για περίπατο και τρέξιμο (Jogging) αλλά και για ποδήλατο, για την άθληση όλων των ηλικιών.

Φ2.5.6 Διάδρομος άθλησης.

Πρόσβαση

Το πάρκο διαθέτει έξι (6) εισόδους: τρεις (3) από την οδό Μπακογιάννη και τρεις (3) από την οδό Υμηττού. Επί της οδού Μπακογιάννη υπάρχει χώρος στάθμευσης για τους επισκέπτες του χώρου και ποδηλατόδρομος που τρέχει κατά μήκος όλη σχεδόν την οδό (σε μήκος 900 περίπου μέτρων).

Φ2.5.7 Δέντρα του πάρκου.

Χλωρίδα

Το Πάρκο περιλαμβάνει: 10 στρέμματα χλοοτάπητα, 100 μεγάλα πεύκα, 153 νέα δένδρα ύψους άνω των 5.00 μ. όπως: ακακίες Κων/λεως, Σοφόρες, Πλατάνια, Προύνοι, Κατάλπες, Μουριές, Φοίνικες, Κουτσουπιές, Μανόλιες, Κυπαρίσσια, Κέδροι DEODORA, Αριές, Δάφνες Απόλλωνος, Κιρλεουτέριες, Λικιδάμβαρεις, Ιπποκαστανιές,

Σφενδάμια, Φλαμουριές, Σημύδες, Κέλτις, Ιβίσκους Συριακούς, καθώς και θάμνους μεγάλης ποικιλίας, όπως φωτίνιες, βιβούρνα, δενδρολίβανα, αρμπαρόριζες, κυδωνίαστρα, λαντάνες, λεβάντες, λουΐζες, διμορφοθήκες, μπούζια, ροδιές, σπειραίες, υπέρικοι, τσιντόνιες, φορσύθιες, όπως επίσης, και εποχιακά ανθόφυτα.

Φ2.5.8 Χλωρίδα του πάρκου.

Φ2.5.9 Χλωρίδα του πάρκου.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Υπάρχει πρόσβαση για ΑΜΕΑ και έχει προβλεφθεί η χωροθέτηση παιχνιδιών- δραστηριοτήτων για ΑΜΕΑ στην παιδική χαρά.

Επί της οδού Μπακογιάννη υπάρχει χώρος στάθμευσης για τους επισκέπτες του χώρου και ποδηλατόδρομος που τρέχει κατά μήκος όλη σχεδόν την οδό (σε μήκος 900 περίπου μέτρων).

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Αναπλάσεις

Η ανάπλαση του πάρκου ολοκληρώθηκε το έτος 2006. Για το σχεδιασμό της μελέτης τον σχεδιασμό, ελήφθησαν υπ' όψιν οι εξής παραδοχές:

- Διατήρηση των υπάρχοντων χαράξεων των κινήσεων μέχρι τώρα των πεζών, ενίσχυση και σαφής οριοθέτηση των ήδη διαμορφωμένων αξόνων κίνησης από τους χρήστες του κτήματος.
- Περιμετρική ροή μονοπατιού jogging (διατρέχει όλο τον περιβάλλοντα χώρο και ενοποιεί τα μονοπάτια κίνησης πεζών).
- Επέκταση της παιδικής χαράς και οριοθέτησή της, με ταυτόχρονη χωροθέτηση παιχνιδιών- δραστηριοτήτων για ΑΜΕΑ.
- Χωροθέτηση κτηρίου πολιτιστικής χρήσης με κυλικείο σε άμεση σχέση με την παιδική χαρά, με χώρο εκτόνωσης προς αυτήν.

Φ2.5.10 Χλωρίδα του πάρκου.

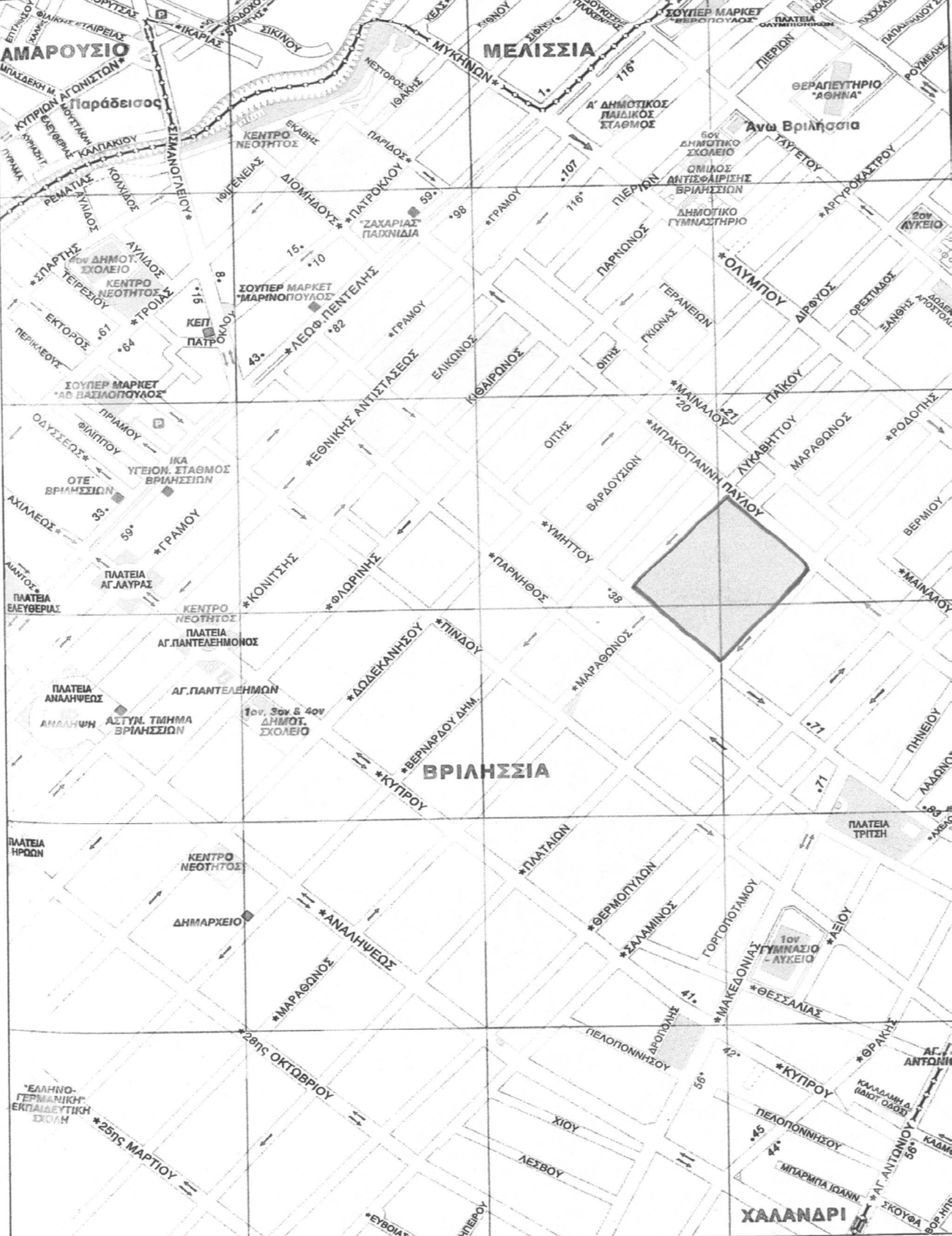
Φ2.5.11 Εργασίες ανάπλασης (attiko-prasino.gr).

Κύριο χαρακτηριστικό της ανάπλασης ήταν ο βιοκλιματικός χαρακτήρας του έργου που έγκειται:

- στον απόλυτο σεβασμό του υφιστάμενου υψηλού πρασίνου (μεγάλα πεύκα ηλικίας άνω των 60 ετών).

- στον εμπλουτισμό του πρασίνου με φύτευση δεκάδων νέων μεγάλων δένδρων, εκατοντάδων θάμνων, εκατοντάδων ανθοφύτων, μεγάλων εκτάσεων χλοοτάπητα.

- στην εγκατάσταση πλήρους αυτοματοποιημένου αρδευτικού συστήματος, συνδεδεμένου με το αρδευτικό δίκτυο γεωτρήσεων του Δήμου.

2.6 Μεγάλο Πάρκο (Παπάγου)

Φ2.6.1 Είσοδος πάρκου.

Το αποκαλούμενο Μεγάλο Πάρκο, βρίσκεται στα διοικητικά όρια του Δήμου Παπάγου Αττικής. Αποτελείται από τα δύο οικοδομικά τετράγωνα (Ο.Τ.): Το Ο.Τ. 182, που καταλαμβάνει εμβαδόν 67 στρεμμάτων και ουσιαστικά, αυτό το οικοδομικό τετράγωνο, αποτελεί το λεγόμενο Μεγάλο Πάρκο και το Ο.Τ. 184, που καταλαμβάνει εμβαδόν 9 στρεμμάτων και είναι χαρακτηρισμένο σαν οικοδομικό τετράγωνο για την ανέγερση εμπορικών καταστημάτων.

Το σχήμα της έκτασης που καταλαμβάνει το μεγάλο πάρκο, είναι ουσιαστικά ένα τρίγωνο που περικλείεται από τις οδούς Κορυτσάς,

Πεντέλης και Στρατάρχου Αλέξανδρου Παπάγου, έχει συνολικό εμβαδόν 76 στρέμματα (αθροιστικά, και για τα δύο οικοδομικά τετράγωνα).

Φ4.6.2 Κιόσκι εντός του πάρκου.

Πρόσβαση

Το Πάρκο διαθέτει οκτώ κύριες εισόδους: Μία στην οδό Πεντέλης, δύο στην οδό Κορυτσάς, δύο στην περιοχή «Ομπρέλα» και τρεις στην λεωφόρο Στρατάρχου Παπάγου.

Χλωρίδα και πανίδα

Στον ευρύτερο χώρο του μεγάλου πάρκου Παπάγου απαντώνται περίπου 10.000 φυτά. Συγκεκριμένα συναντάμε μια μεγάλη ποικιλία δέντρων, στα οποία κυριαρχούν τα κωνοφόρα αλλά υπάρχουν και αρκετά άλλα είδη όπως ευκάλυπτοι, ακακίες, σχίνα, ψευδοπιπεριές, χαρουπιές, κουτσουπιές, αριές, αμυγδαλιές, κ.α. καθώς και πολλά είδη θάμνων όπως κουμαριές, πουρνάρια, πικροδάφνες, μηδική, ιβίσκοι, βιβούρνα, αγγελικές, καλλιστήμονες, πολύγαλα, κ.α.

Φ4.6.3 Χλωρίδα.

Εγκαταστάσεις Αθλητισμού πολιτισμού και αναψυχής

Στο χώρο του πάρκου υπάρχει λίμνη με καταρράκτες που περικλείεται από πέτρινους διαδρόμους πλάτους 5,00 μ. Επίσης υπάρχει το αναψυκτήριο VERDE του οποίου η πρόσβαση γίνεται από την οδό Πεντέλης, και από τον ιερό Ναό της Αγίας Σκέπης, καθώς και θερινό θέατρο στο οποίο διοργανώνεται κάθε χρόνο το Φεστιβάλ Παπάγου και πλήθος άλλων εκδηλώσεων.

Περιλαμβάνει επίσης, παιδική χαρά με σύγχρονο εξοπλισμό, τον χώρο αθλητισμού και αναψυχής ΦΟΙΒΟΣ, γήπεδο τένις με κερκίδες, ειδικά διαμορφωμένο χώρο για αναψυχή σκύλων, κρήνες, καθιστικά, μοντέρνους φωτιστικούς ιστούς και πλακόστρωτους διαδρόμους.

Φ4.6.4 / Φ4.6.5 Λίμνη.

Το πάρκο είναι ανοιχτό για το κοινό καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας (δεν υπάρχει περιορισμός στο ωράριο).

Η διέλευση των ζώων εντός του πάρκου απαγορεύεται, υπάρχει όμως ειδικά διαμορφωμένος χώρος για αναψυχή σκύλων.

Κατά τη χρονική περίοδο από τον Ιούνιο έως και τον Οκτώβριο πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις καθώς και το Φεστιβάλ Παπάγου στο θερινό θέατρο εντός του πάρκου.

Φ4.6.5 Πεζόδρομος.

Σημερινή κατάσταση

Δεν υπάρχει επαρκής φύλαξη του χώρου και δεν έχει γίνει συντήρηση.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του πάρκου.
- τακτικός καθαρισμός των λιμνών που αποτελούν σημαντικό πόλο έλξης των επισκεπτών.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του πάρκου.

ΧΟΛΑΡΓΟΣ

Ανω Χολαργός

ΠΑΠΑΓΟΥ

ΑΘΗΝΑ

2.7 Πάρκο Ανεξαρτησίας

Φ2.7.1 Συντριβάνι

Το Πάρκο Ανεξαρτησίας βρίσκεται στο δήμο Αργυρουπόλεως μεταξύ των οδών Ολυμπίας και Ανεξαρτησίας, έχει έκταση 23 στρεμμάτων και βρίσκεται στη θέση παλαιού ρέματος. Αποτελείται από τρία τμήματα, πλάτους περίπου 50 μ. και μήκους το κάθε ένα περίπου 500 μ.

- Το πρώτο τμήμα αρχίζει από τα σχολικά συγκροτήματα της οδού Ολυμπίας φτάνει μέχρι την οδό Παπανδρέου και είναι κυρίως πευκόφυτο.
- Το δεύτερο τμήμα φτάνει έως την οδό Μπιζανίου και περιλαμβάνει παιδική χαρά, δύο γήπεδα μπάσκετ και μία εκκλησία.
- Το τρίτο τμήμα φτάνει μέχρι την Λεωφόρο Κύπρου και περιλαμβάνει το Δημοτικό Αναψυκτήριο, υπαίθριο επιδαπέδιο σκάκι, καθιστικούς χώρους με κιόσκια αλλά και το Μνημείο της Εθνικής Αντίστασης.

Το σύνολο των πεζοδρομίων του πάρκου είναι φυτεμένα σε δενδροστοιχίες ενώ η πλακόστρωση τους καθώς και των υπολοίπων χώρων είναι στρωμένη με κυβόλιθους με επιφάνειες πλήρως υδατοπερατές και σε ωραίους χρωματισμούς. Το πάρκο διαθέτει εγκατάσταση δικτύου ύδρευσης από υπόγειες δεξαμενές.

Φ2.7.2 Είσοδος πάρκου

Φ2.7.3 Χρωματιστοί κυβόλιθοι(www.attiko-prasino.gr)

Το πρώτο τμήμα έχει εγκαταστάσεις αναψυχής με παιδική χαρά, δύο καθιστικούς χώρους και ένα σιντριβάνι.

Φ2.7.4/Φ2.7.5 Παιδική χαρά και σιντριβάνι (www.attiko-prasino.gr)

Το δεύτερο τμήμα έχει εγκαταστάσεις αναψυχής με παιδική χαρά, περιφραγμένη και εξοπλισμένη με όργανα, δύο γήπεδα μπάσκετ και μια εκκλησία με περιφραγμένο το περίβολο.

Φ2.7.6 Γήπεδο καλαθοσφαίρισης

Στο τρίτο τμήμα συναντά κανείς ένα Δημοτικό Αναψυκτήριο με υπαίθριο χώρο στεγασμένο με πέργκολες δίπλα σε λιμνούλα, ένα υπαίθριο επιδαπέδιο σκάκι, δύο καθιστικούς χώρους με κιόσκια ενώ στην απόληξη του πάρκου υπάρχει ειδικά διαμορφωμένος χώρος με μνημείο της Εθνικής Αντίστασης.

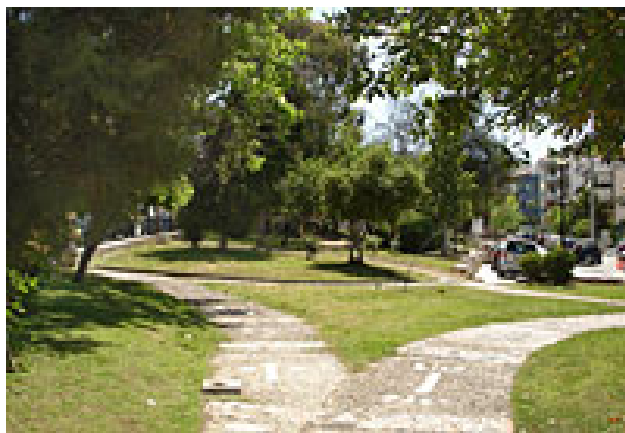
Φ2.7.8 Μνημείο Εθνικής Αντίστασης

Φ2.7.9 Συντριβάνι

Πρόσβαση

Η πρόσβαση στο Πάρκο Ανεξαρτησίας είναι ελεύθερη όλο το 24ωρο και γίνεται από αρκετές εισόδους. Σε κάθε είσοδο υπάρχουν διαμορφωμένες ράμπες ΑΜΕΑ.

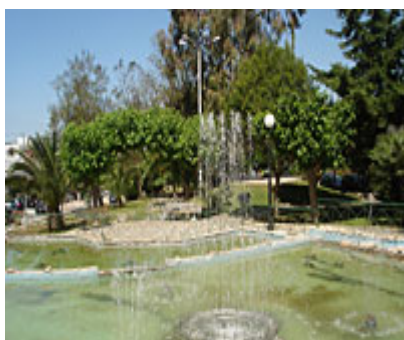

Φ2.7.10 Μονοπάτια

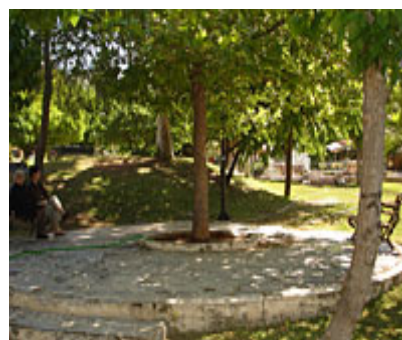
Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

- το πρώτο τμήμα είναι φυτεμένο σε κάναβο ανά 4 μ. στο μεγαλύτερο μέρος του με πεύκα αλλά και κυπαρίσσια,
- στον περίβολο της Εκκλησίας του δεύτερου τμήματος υπάρχει πλακόστρωτο με παρτέρια φυτεμένα με δένδρα, θάμνους, και εποχιακά φυτά,
- το τρίτο τμήμα είναι φυτεμένο με αραιά δένδρα και θάμνους και περιλαμβάνει ένα μεγάλο συντριβάνι.

Φ2.7.11 Συντριβάνι

Φ2.7.12 Παρτέρι

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένα είδη δέντρων και θάμνων εντός του πάρκου είναι τα εξής:

Είδη δέντρων

Λείλαντ , Κλέουσα, Ακακίες, Βραχιχίτονες, Προύνοι, Γλαύκοι, Τούγιες, Λεύκες, Γκαζουαρίνα, Μουριές, Πλατάνια, Ευκάλιπτοι, Πεύκα, Κυπαρίσσια, Πικροδάφνες, Ελιές, Κιανόφυλλα, Γαζίες .

Φ2.7.13 Πεύκα και κυπαρίσσια

Είδη θάμνων

Φοίνικες, Λιγούστρα, Ελέαγνοι, Τριανταφυλλιές, Αγγελικές, Ιβίσκος, Τεύτριο, Βιβούρνιο, Λιγουστίνι, Γιασεμί, Φωτίνι.

Φ2.7.14 Ιβίσκος (πηγή: www.attiko-prasino.gr)

Πανίδα

Τα πτηνά (δεκαοχτούρες, σπουργίτια, περιστέρια κλπ.) αποτελούν το βασικό τμήμα της πανίδας του πάρκου, ενώ εντός αυτού βρίσκονται γάτες, σκύλοι και κάποιες χελώνες.

Φ2.7.15 Χελώνα

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως ως πνεύμονας πρασίνου αλλά και ως τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης παρόλο, τον αποσπασματικό του χαρακτήρα, μετά την τελευταία ανακατασκευή το 1997 με προϋπολογισμό μελέτης 155.000.000 εκ. δραχμές, αναδείχθηκε σε χαρακτηριστικό και υποδειγματικό τόπο έλξης και αναφοράς για ολόκληρη την περιοχή.

Ο φωτισμός με ψηλές στήλες είναι επαρκείς και ομοιόμορφος ώστε να είναι ασφαλής προς χρήση και τις απογευματινές και βραδινές ώρες.

Σε κάποια σημεία του πάρκου παρατηρούμε απεριποίητη βλάστηση. Πολλά σκουπίδια δίνουν την εικόνα ενός πάρκου που στερείται καθαριότητας. Σπασμένα παγκάκια και κάδοι απορριμάτων που υπάρχουν σε κάποια σημεία συνθέτουν ένα σκηνικό μικρής εγκατάλειψης.

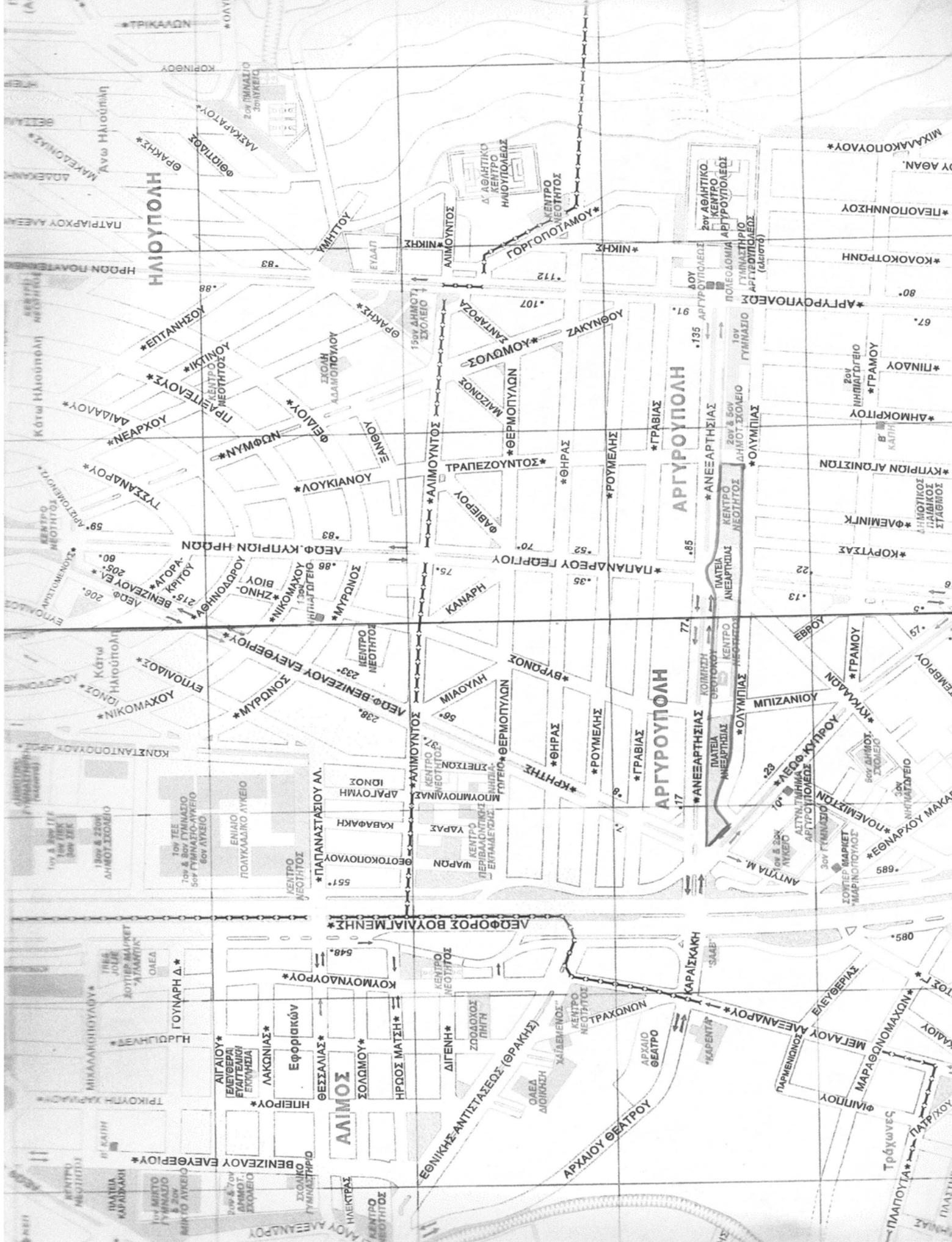
Ιδιωτικές παρεμβάσεις

Κατά τις μεσημεριανές και τις βραδινές ώρες παρατηρούνται άστεγοι που βρίσκουν καταφύγιο μέσα στο πάρκο και κοιμούνται στα παγκάκια.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του πάρκου.
- αντικατάσταση των σπασμένων καθισμάτων.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του πάρκου.

2.8 Πάρκο Καραολή και Δημητρίου

Φ 2.8.1 Λίμνη

Το πάρκο Καραολή και Δημητρίου εκτείνεται κατά μήκος της οδού Καραολή και Δημητρίου στο Δήμο Βύρωνα. Πρόκειται για ένα κεντρικό σημείο πρασίνου πολύ κοντά στο Δημαρχείο της πόλης.

Φ 2.8.2 / Φ 2.8.3 Μονοπάτι

Στο πάρκο της οδού Καραολή και Δημητρίου υπάρχει παιδική χαρά. Η διαμόρφωση του χώρου συμπληρώνεται με μία λίμνη και μία γέφυρα.

Φ2.8.4 Παιδική χαρά

Πρόσβαση

Πρόσβαση στο σημείο μπορεί να έχει κανείς από τις οδούς Παλ. Πατρών Γερμανού, Νέας Ελβετίας (Θειρών), Φλέμινγκ, Γρηγορίου Ε', Φορμίωνος (Ροδόπης, Αδάνων) και Μυσίας (Αργυρουπόλεως). Η πρόσβαση στο πάρκο είναι ελεύθερη.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Τη χλωρίδα του πάρκου αποτελούν τα πεύκα με την πολύ έντονη παρουσία τους σε όλο το πάρκο, κυπαρίσσια, πικροδάφνες, γαζίες.

Πανίδα

Μέσα στο πάρκο συναντάμε σπουργίτια, περιστέρια, μερικές χελώνες, αδέσποτους σκύλους και γάτες.

Σημερινή κατάσταση

Ανάπλαση

Τα βασικά στοιχεία της ανάπλασης έχουν ως εξής:

Ο βασικός στόχος της είναι οι παρεμβάσεις να αναδειχθούν σε ένα σύγχρονο υπερτοπικό πόλο, με κυρίαρχο στοιχείο το πράσινο, σε συνδυασμό με ένα οργανικό πλέγμα χρήσεων και δραστηριοτήτων, που θα προσελκύουν τους επισκέπτες και τους διερχόμενους. Ο σχεδιασμός

υπακούει όχι μόνο στα συνήθη αισθητικά, μορφολογικά και λειτουργικά κριτήρια, αλλά και σε προδιαγραφές οικολογικού σχεδιασμού των ελεύθερων δημόσιων χώρων, ώστε να συμβάλλει η διαμόρφωση στον περιορισμό του φαινομένου της «θερμικής νησίδας» σε τοπικό επίπεδο, καθώς και στις θερμικές και οπτικές ιδιότητες των υλικών.

Φ2.8.5 Τρισδιάστατη απεικόνιση πάρκου μετά την ανάπλαση(www.attiko-prasino.gr)

Βασικοί άξονες της ανάπλασης είναι:

- Βελτίωση του αστικού μικροκλίματος με στόχο τη μείωση των έντονων θερμοκρασιών που αναπτύσσονται – κυρίως – τους θερμούς μήνες του έτους
- Αύξηση των Διαδρόμων των πεζών και αντίστοιχη μείωση των ταχυτήτων των οχημάτων πεζών
- Χρήση Φιλικών προς το περιβάλλον Υλικών κ.λπ.
- Την κατάλληλη σήμανση με στόχο την ενημέρωση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση στον χώρο και σηματοδότηση του χώρου ενός «Γραμμικού Πάρκου».

Φ2.8.6 Διάδρομος

Πρόκειται για σύνθεση λιτή, χωρίς περιττά στοιχεία και άσκοπες «διακοσμητικές» προσεγγίσεις. Επιδιώκεται η «διεύρυνση» του χώρου, μέσα από την αίσθηση της άνεσης που θα επιτευχθεί μετά την ενοποίηση των χώρων με τις καθέτους οδούς και με τη δημιουργία νέων στοιχείων αναγνωσιμότητας και σημειολογικής αναφοράς.

Εντός του χώρου υπάρχουν καθιστικοί πάγκοι ιδανικοί για ξεκούραση.

Φ2.8.7 Παγκάκια για ξεκούραση

Φ2.8.8 Το πάρκο το βράδυ

Η ιδιαίτερα ανεξέλεγκτη βλάστηση και ο κακός φωτισμός που οδηγούσε σε υποβάθμιση της περιοχής άλλαξε αμέσως μετά την ανάπλαση του πάρκου που πραγματοποιήθηκε το 2006. Το έργο στοίχισε 2.380.000 ευρώ, με τα χρήματα να προέρχονται από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (μέτρο 2.3 του ΠΕΠ Αττικής) και αφορούσε στην ενίσχυση αστικού πρασίνου και διαμόρφωση χώρων αναψυχής στο Δήμο Βύρωνα.

Πρόκειται για ένα πάρκο, πνεύμονα πρασίνου στο οποίο συναντάμε πολύ λίγα αρνητικά στοιχεία καθώς οι κάτοικοι της περιοχής μαζί με τις δημοτικές αρχές το προσέχουν και το διατηρούν καθαρό ειδικά μετά την ανάπλαση που έγινε. Παρατηρούνται ελάχιστες ζημιές σε παγκάκια και κάδους απορριμάτων καθώς και ελάχιστα σκουπίδια.

Φ2.8.9 / Φ2.8.10 Μονοπάτι

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη προσωπικού καθαριότητας.
- αντικατάσταση των σπασμένων καθισμάτων και κάδων απορριμμάτων.

2.9 Νησίδα Γ. Παπανδρέου

Φ 2.9.1 Μονοπάτι

Η συγκεκριμένη περιοχή στο Δήμο Ζωγράφου αποτελείται από την Νησίδα επί της Γ. Παπανδρέου, καθ' όλο το μήκος της οδού καθώς και από τα εκατέρωθεν πεζοδρόμια και τους κοινόχρηστους χώρους των πολυκατοικιών.

Στο ύψος της οδού Σπηλιωτοπούλου, υπάρχει οργανωμένη παιδική χαρά εντός της πλατείας Ελευθερίας.

Κατά μήκος της νησίδας υπάρχουν παγκάκια για ξεκούραση και αναψυχή, ενώ τη διαμόρφωση του χώρου συμπληρώνει συντριβάνι.

Πρόσβαση

Είσοδοι υπάρχουν από την οδό Γ. Παπανδρέου καθώς και από την οδό Μουρκούση.

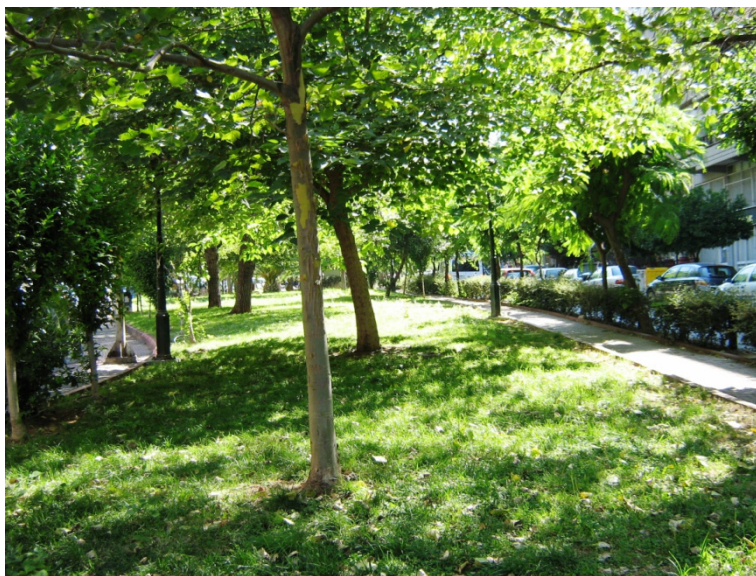
Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Η Νησίδα Γ. Παπανδρέου περιλαμβάνει πλήθος δέντρων και θάμνων καλλωπιστικού κυρίως χαρακτήρα και μεσογειακής προέλευσης. Υπάρχουν δέντρα όπως: Πεύκα, Κυπαρίσσια, Πικροδάφνες, Ελιές κ.α.

Πανίδα

Σπουργίτια, περιστέρια, χελώνες, γάτες, σκύλοι συνθέτουν την πανίδα του πάρκου.

Φ2.9.5 Χλωρίδα πάρκου

Η φύτευση πριν την ανάπλαση ήταν ακαθόριστη και ο χώρος δεν είχε ορισμένη δομή. Με την ανάπλαση μορφοποιήθηκε ενιαία ο χώρος και ως προς τη φύτευση και ως προς την συνολική του όψη όσον αφορά στις προστιθέμενες κατασκευές. Η ανάπλαση πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις (Φάση Α΄, Φάση Β΄, Φάση Γ΄). Η Φάση Α΄, ολοκληρώθηκε το 2002, η Φάση Β΄ κατά το 2004 και η Φάση Γ΄ το έτος 2007.

Α΄ ΦΑΣΗ

Οριοθετείται από τις οδούς: Λ. Παπάγου και Σπηλιωτοπούλου και περιλαμβάνει μία περιοχή εμβαδού 8.200m² και μήκους 613m. Κατά μήκος της Νησίδας, υπάρχει δενδρώδης βλάστηση από ψηλά δένδρα για σκίαση, φυτικές μπορντούρες από καλλωπιστικά φυτά, μεμονωμένα ανθόφυτα σε συγκεκριμένες θέσεις που με την παρουσία τους τονίζουν σημεία προς ανάδειξη, χλοοτάπητας σε μεγάλη έκταση, βραχόκηποι σε περίοπτες θέσεις, αναρριχώμενα φυτά σε πέργκολες και συνθέσεις που δημιουργούν ευχάριστα μονοπάτια περιπάτου. Μεταξύ των παρτεριών στο εσωτερικό της Νησίδας, έχουν διαμορφωθεί καθιστικά με χρήση πρασίνου και υδάτινου στοιχείου δημιουργώντας αίσθηση αναψυχής και ανάσα δροσιάς στους περιπατητές. Ξεχωριστά στοιχεία του χώρου αποτελούν η ύπαρξη ποδηλατοδρόμου προς το ανερχόμενο ρεύμα της Γ. Παπανδρέου, κατασκευασμένου από κατάλληλο δάπεδο καθώς και ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για τον περίπατο των ζώων.

Φ 2.9.2 Χώροι για περίπατο

Φ2.9.3 Χώροι για περίπατο και ξεκούραση

Β΄ ΦΑΣΗ

Οριοθετείται από την οδό Σπηλιωτοπούλου και την πλατεία Ρυθμού και περιλαμβάνει μία περιοχή εμβαδού 2.700m² και μήκους 490m. Στους διαμορφωμένους χώρους πρασίνου των εκατέρωθεν πεζοδρομίων, υπάρχουν φυτικές μπορντούρες, μεμονωμένα φυτά σε συγκεκριμένες θέσεις, χλοοτάπητας, αναρριχώμενα φυτά σε πέργκολες, πολυετής πόες, δίνοντας έντονη παρουσία με το φύλλωμα, τα χρώματα και το άρωμά τους ακόμα και το χειμώνα, είτε σε μεμονωμένες θέσεις είτε σε συνδυασμούς από ετήσια ανθόφυτα σε κατάλληλα διαμορφωμένα παρτέρια, ή σε συνδυασμό με ανθόφυτα και διακοσμητικές πέτρες βραχόκηπου.

Γενικότερα, το φυτικό υλικό, τα συμπληρωματικά στοιχεία (καθιστικά παραδοσιακού τύπου, ξύλινες και μεταλλικές πέργκολες, μονοπάτια), τα διακοσμητικά φωτιστικά (ψηλά και χαμηλά), καθώς και τα κατασκευαστικά υλικά έχουν τοποθετηθεί έτσι ώστε να βελτιώσουν την εικόνα της πόλης και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις έγιναν με βάση τα χαρακτηριστικά της περιοχής και των ίδιων των φυτών.

Στη Β' φάση, έχουν χρησιμοποιηθεί στοιχεία που υπάρχουν και στην Α' φάση Παπανδρέου, όπως ποδηλατόδρομος, ώστε να υπάρχει μια φυσική συνέχεια του έργου, αλλά και νέα στοιχεία όπως θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων

Φ2.9.4 Χώροι πρασίνου(www.attiko prasino.gr)

Γ' ΦΑΣΗ

Οριοθετείται από τις οδούς Δαμασίππου και Λ.Παπάγου και περιλαμβάνει μία περιοχή εμβαδού 1630m² και μήκους 215 m. Στους διαμορφωμένους χώρους πρασίνου των εκατέρωθεν πεζοδρομίων, ακολουθείται το ίδιο μοτίβο στις φυτεύσεις με τις υπόλοιπες φάσεις, ενώ υπάρχει και συνέχεια τόσο στη χρήση υλικών όσο και στις υπάρχουσες κατασκευές (ξύλινες πέργκολες, διάδρομοι για της διερχομένους κ.λ.π.). Μ' αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η ενοποίηση και η ολότητα του χώρου καθ' όλο το μήκος της οδού.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Ιδιαίτερα στοιχεία του χώρου αποτελούν η ύπαρξη ποδηλατοδρόμου προς το ανερχόμενο ρεύμα της Γ. Παπανδρέου, καθώς και ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για τον περίπατο των ζώων. Έχει επίσης προβλεφθεί η προσβασιμότητα των ατόμων με κινητικά προβλήματα στο χώρο.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του πάρκου.

2.10 Κεντρικό Πάρκο Καλλιθέας

Φ2.10.1 Συντριβανι.

Το Κεντρικό Πάρκο της Καλλιθέας έχει έκταση 10 περίπου στρεμμάτων και βρίσκεται δίπλα στην πλατεία Δαβάκη και πολύ κοντά στο Δημαρχείο της πόλης. Περικλείεται από τις οδούς: Ματζαριωτάκη, Σιβιτανίδου και Γρυπάρη καθώς και από τη λεωφόρο Ελ. Βενιζέλου (Θησέως).

Εντός του πάρκου υπάρχει παιδική χαρά καθώς και πολυάριθμοι καθιστικοί πάγκοι, ιδανικοί για ξεκούραση και αναψυχή. Επίσης, λειτουργεί κυλικείο της Δημοτικής Επιχείρησης της πόλης.

Ιστορία

Παλιό Αμαξοστάσιο Τραμ

Στο τέλος του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου, δημιουργείται σε χώρο της πόλης μας στη συμβολή των οδών Δαβάκη και Θησέως αμαξοστάσιο για το ατμοκίνητο και στη συνέχεια ηλεκτροκίνητο τραμ. Τα τραμ που συνέδεαν την Καλλιθέα με την Ακαδημία και το νέο Φάληρο, λειτούργησαν ως το 1954. Οι εγκαταστάσεις του αμαξοστασίου παρέμειναν ως το 1968, οπότε γκρεμίσθηκαν και στη θέση τους δημιουργήθηκε το σημερινό πάρκο της πλατείας Δαβάκη.

Κωνσταντίνος Δαβάκης

Στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο 1940- 41 οι Καλλιθεάτες έδωσαν το παρόν, με πρώτο τον ήρωα του αποσπάσματος Πίνδου, Συνταγματάρχη Κωνσταντίνο Δαβάκη. Το όνομά του δόθηκε σε κεντρικό δρόμο της πόλης στον οποίο βρίσκεται και το σπίτι του αλλά και στην κεντρική πλατεία με το πάρκο.

Φ2.10.2 Ανδριάντας Κωνσταντίνου Δαβάκη.

Πρόσβαση

Πρόσβαση μπορεί να έχει κανείς στο πάρκο από όλες τις οδούς που το περικλείουν καθώς υπάρχουν αρκετές εισοδοί.

Φ2.10.3 Είσοδος του πάρκου.

Χλωρίδα και πανίδα

Εντός του χώρου συναντά κανείς κυρίως δέντρα και θάμνους ελληνικής και μεσογειακής προέλευσης.

Τα πτηνά (δεκαοχτούρες, σπουργίτια κλπ.) αποτελούν το βασικό τμήμα της πανίδας του πάρκου, ενώ εντός αυτού βρίσκονται και κάποιες χελώνες.

Φ2.10.4 Καλλωπιστικά φυτά

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

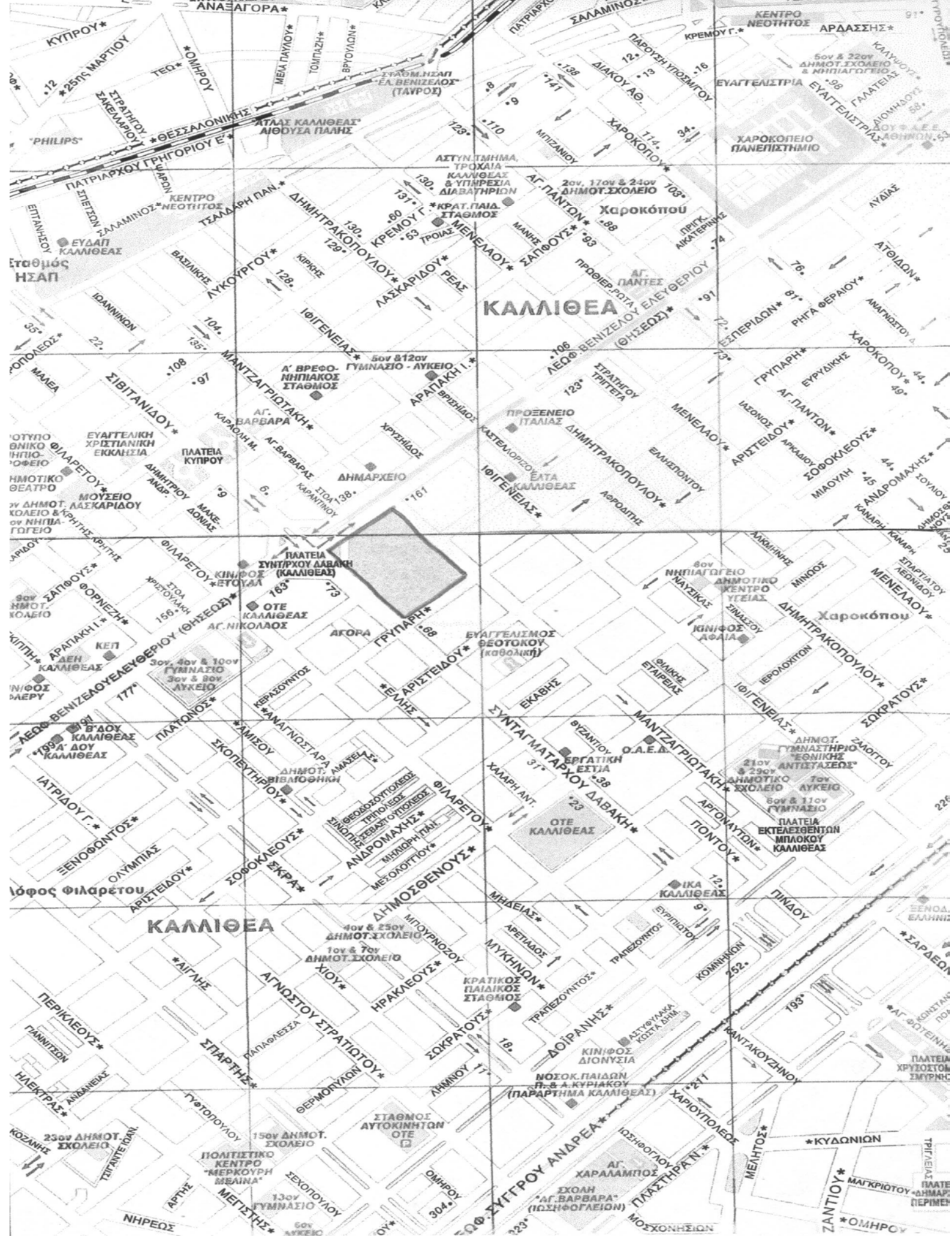
Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Ανάπλαση

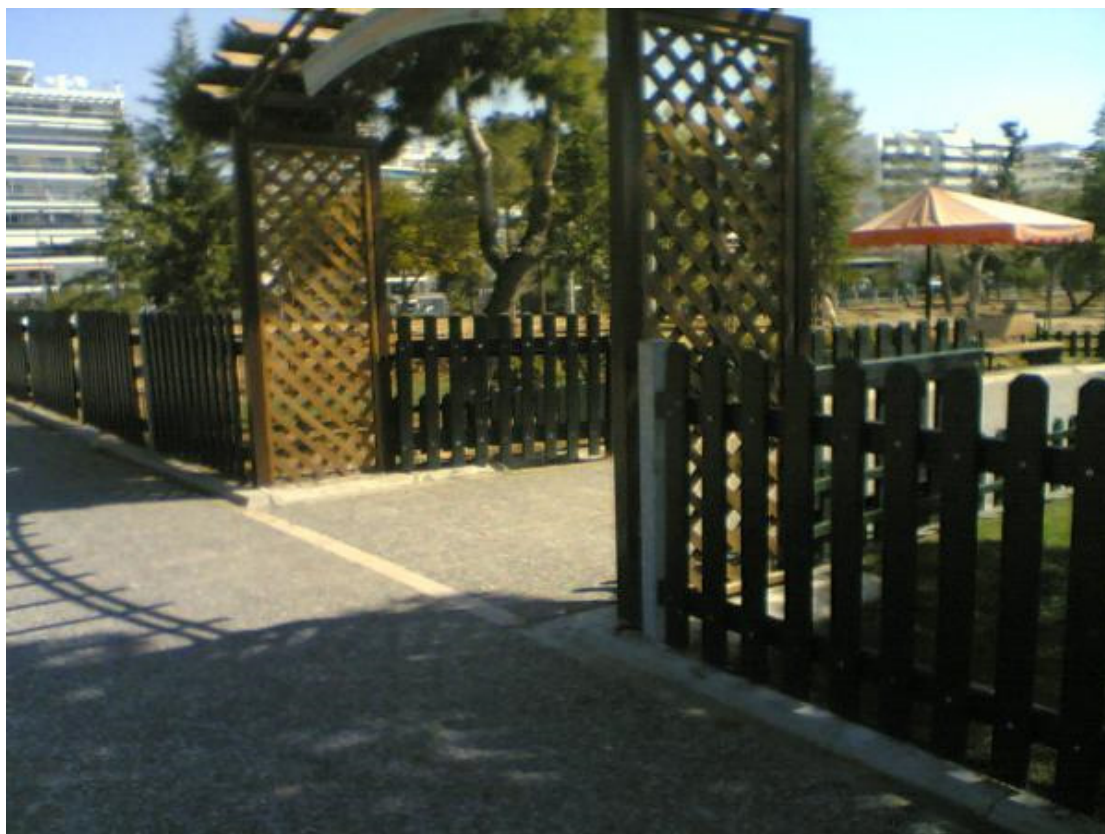
Το πάρκο της Πλατείας Δαβάκη ανακαινίστηκε το 2001 επί Δημαρχίας Κώστα Ασκούνη.

Φ2.10.5 Μονοπάτι.

2.11 Πάρκο Φλοίσβου

Φ2.11.1 Είσοδος πάρκου

Το Πάρκο Φλοίσβου βρίσκεται στην παραλιακή ζώνη του Δήμου Παλαιού Φαλήρου στη λεωφόρο Ποσειδώνος και αποτελείται από 3 πάρκα, το πάρκο Ναυτικής Παράδοσης, το Δημοτικό Πάρκο Παλαιού Φαλήρου και το πάρκο Απολλωνος. Στο χώρο του πάρκου λειτουργεί ο μεγαλύτερος παιδότοπος στην Ελλάδα.

Το **Πάρκο Ναυτικής Παράδοσης** βρίσκεται στην περιοχή Ξηροτάγαρος. Εκεί το μόνιμα ελλιμενισμένο θωρηκτό Αβέρωφ λειτουργεί ως ναυτικό μουσείο. Επίσης ελλιμενίζεται και το αντίγραφο αρχαίας τριήρους. Το Πάρκο Ναυτικής Παράδοσης φιλοξενεί επίσης ένα μεγάλο χάλκινο άγαλμα ύψους 2,6 μ. του ναυάρχου Π. Κουντουριώτη, που φιλοτέχνησε στην Ουγγαρία ο γνωστός γλύπτης Μέμος Μακρής. Στα όρια του Πάρκου Ναυτικής Παράδοσης υπάρχει το κέντρο "Sea Park" και ο καλοκαιρινός κινηματογράφος "Φλοίσβος".

Φ2.11.2 Θωρηκτό Αβέρωφ

Το Δημοτικό Πάρκο Παλαιού Φαλήρου βρίσκεται ανάμεσα στη λεωφόρο Ποσειδώνος και τη θάλασσα, στο ύψος της Μαρίνας Φλοίσβου, και ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια του Πάρκου Ναυτικής Παράδοσης.

Φ2.11.3 Φοίνικες

Φ2.11.4 Μονοπάτι

Το Πάρκο Απόλλωνος αποτελεί χώρο πρασίνου στο Τροκαντερό.

Φ2.11.5 Διάδρομος για περίπατο

Φ2.11.6 Γρασίδι και δέντρα για χαλάρωση

Το συγκεκριμένο πάρκο αποτελεί κέντρο διασκέδασης και αναψυχής. Πρόσφατα, στο χώρο εγκαινιάστηκε και λειτουργεί ήδη, πρότυπη παιδική χαρά, μεγάλης δυναμικότητας. Ο χώρος της παιδικής χαράς καλύπτει συνολικά 13 στρέμματα από τα οποία τα 6 στρέμματα είναι οι εγκαταστάσεις της παιδικής χαράς και τα υπόλοιπα είναι καλυμμένα από πράσινο ποικίλου ύψους και είδους.

Πρότυπος Δημοτικός Παιδότοπος

Φ2.11.7 Παιδική χαρά

Η παιδική χαρά του Πάρκου αποτελεί τον μεγαλύτερο παιδότοπο στην Ελλάδα. Μπορεί να φιλοξενήσει ταυτόχρονα 1.400 παιδιά ηλικίας από 2 έως 12 ετών και διαθέτει πρότυπα, δημιουργικά και ασφαλή σύνολα παιχνιδοκατασκευών, όλα κατασκευασμένα σύμφωνα με τις κοινοτικές οδηγίες και υπάρχει πρόβλεψη για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Στον παιδότοπο δεσπόζει ένα μεγάλο όργανο έκτασης 1.000 τετραγωνικών μέτρων, που διαθέτει τσουλήθρες, πατάρια και επιτρέπει την πρόσβαση μέσω ραμπών και τριγωνικών σκαλών με λαβές, ώστε να διευκολύνονται παιδιά με αναπηρίες.

Εκτός από κούνιες, τραμπάλες και τα υπόλοιπα γνωστά παιχνίδια, έχουν στηθεί θεματικά κάστρα, πύργοι και καράβια.

Ο χώρος διακρίνεται σε έξι τμήματα: ένα με παιχνίδια που απευθύνονται σε νήπια 2- 5 ετών, ένα για παιδιά μέχρι 12 ετών, ένα για περίπατο, μια έκταση για αθλοπαιδιές με υπαίθρια όργανα γυμναστικής και γήπεδα mini soccer και καλαθοσφαίρισης, ξύλινο αμφιθέατρο 80

θέσεων όπου θα διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις και καντίνα απ' όπου οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επιβλέπουν τα παιδιά τους.

Φ2.11.8 Γήπεδο μπάσκετ (www.attiko-prasino.gr)

Φ2.11.9 / Φ2.11.10 Πρίν και μετά την ανάπλαση (www.attiko-prasino.gr)

Πρόσβαση

Η πρόσβαση στο πάρκο γίνεται από τις εισόδους που υπάρχουν από την Λ. Ποσειδώνος.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Το πάρκο Φλοίσβου έχει φυτευτεί πριν από πολλά χρόνια με μεγάλο ποσοστό υψηλής βλάστησης αρμονικά προσαρμοσμένη στις περιοριστικές κλιματιστικές συνθήκες της παραθαλάσσιας περιοχής. Οι

θαμνώδεις συστάδες παρουσιάζουν εντυπωσιακά σύνολα σε μέγεθος και ευρωστία.

Στο πρώτο μέτωπο συναντά κανείς συστάδες από Αλμυρίκια από μέτρια μέχρι πολύ πυκνή φύτευση. Αποτελούν φυσικό φράχτη στην ισχυρή επίδραση της θάλασσας, έχουν το ρόλο του κυματοθραύστη στην περιοχή.

Η μορφή του Πάρκου βρίσκεται σε ικανοποιητικά καλή κατάσταση μετά από την επιμελή φροντίδα του από τους υπαλλήλους- κηπουρούς της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και πρασίνου του Δήμου Παλαιού Φαλήρου.

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του πάρκου και στα δέντρα του τσαλαπετινοί και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης.

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

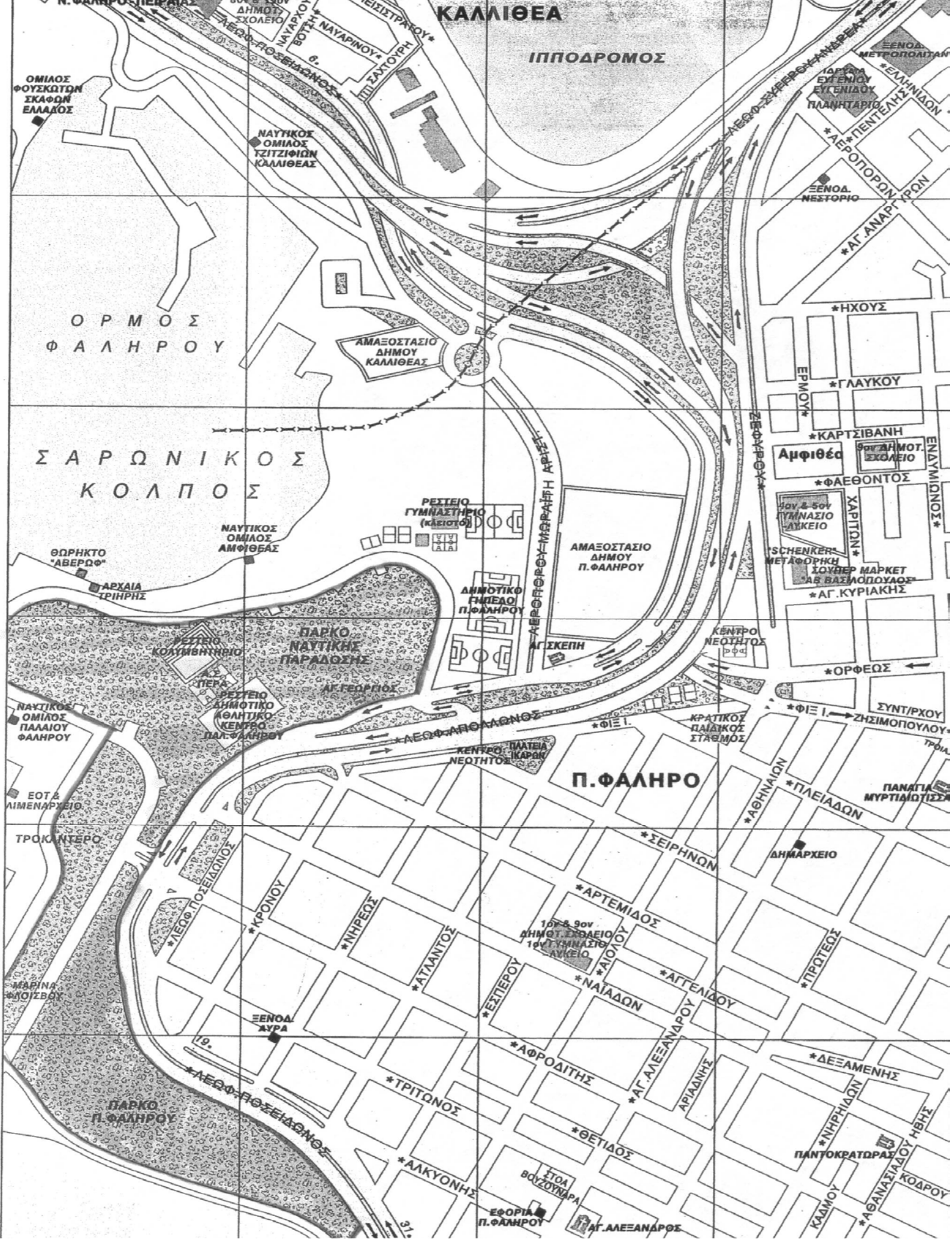
Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του πάρκου.
- εμπλουτισμός των δέντρων, φυτών και θάμνων του πάρκου.

ΚΑΛΙΘΕΑ

2.12 Πάρκο Μητέρας

Φ2.12.1 Χλωρίδα (πηγή: www.attiko-prasino.gr)

Το Πάρκο Μητέρας καλύπτει μια έκταση 34 στρεμμάτων ανάμεσα στους Δήμους Αγίας Βαρβάρας, στον οποίο και ανήκει και σε αυτούς του Χαϊδαρίου και του Αιγάλεω. Είναι ένας μοναδικός πευκώνας με τεράστια δέντρα και ιδιαίτερη ομορφιά.

Πρόσβαση

Οι δρόμοι γύρω από το πάρκο είναι οι εξής: Διομήδη Κομνηνού, Γούναρη, Περικλέους και Ιπποκράτους.

Ο χώρος είναι ανοιχτός και ελεύθερος. Όλες οι εισοδοί είναι κατάλληλες και για ΑΜΕΑ, ενώ προσφέρεται για περίπατο, αναψυχή και ποδήλατο.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Στην ευρύτερη περιοχή του πάρκου συναντάμε τα εξής είδη δένδρων: Χαλέπιος και Τραχεία Πεύκη, Πλάτανος, Λεύκα, Αργυρόλευκα, Ευκάλυπτος, Ακακία κυανόφυλλη, Ελιά, Καρυδιά, Αϊλανθος, Σφένδαμος, Κυπαρίσσι ορθόκλαδο και πλαγιόκλαδο καθώς και άτομα Χαρουπιάς, Κουτσουπιάς, Κερλετόριας, Γιακαράντας, Γρεβιλλέας, Μοσχοϊτιάς, Προύνου, Δάφνης, και Βραχυχίτωνα.

Φ2.12.2 Πεύκα στο Πάρκο Μητέρας

Το πάρκο εναρμονίσθηκε με τον περιβάλλοντα χώρο και φυτεύτηκαν στα νέα παρτέρια ανθεκτικά είδη δένδρων και θάμνων, τα περισσότερα ελληνικά και λίγα ξενικά. Τα δέντρα επιλέχτηκαν με πλούσια ανθοφορία στα μεγάλα παρτέρια (κυρίως περιμετρικά του χώρου) για δημιουργία πρόσθετων αντιθέσεων και στα καθιστικά για τη δημιουργία σκιάς και είναι τα εξής: Αριά, Χαρουπιά, Ακακία Ροβίνια, Χειμώνανθος, Κουτσουπιά, Προύνος, Ακακία Κων/πόλεως, Σφένδαμος.

Θάμνοι φυτεύτηκαν σε ομάδες δύο ή περισσότερων ειδών για να δημιουργηθούν ανθόκηποι μαζί με πόες διαφόρων ειδών και χρωμάτων: όπως τσιντόνια, φορσύθια, βερβερίδα, πλουμπάγκο, τριανταφυλλιά (τριανταφυλλέωνας) δενδρολίβανο, φωτία, κότινος, τεύκτριο.

Πόες - αρωματικά φυτά: λεβάντα, λεβαντίνη, σάλβια, αγριοφασκόμηλο, μαργαρίτα διμορφοθήκη. Αναρριχώμενοι θάμνοι δίπλα σε πέργκολα όπως Γλιτσίνια και Κληματίδα για τη δημιουργία σκιάς και την προσθήκη χρώματος για την έντονη ανθοφορία τους.

Πανίδα

Η πανίδα του πάρκου είναι ελάχιστη λόγω της ιδιαιτερότητας του (δίπλα στο νοσοκομείο- πρώην κλειστός ελεγχόμενος χώρος). Υπάρχουν χελώνες, φωλιές από κοτσύφια και άλλα πουλιά, μικρά πουλιά όπως σπουργίτι, κορυδαλλός και άλλα.

Στο χώρο του Πάρκου υπάρχει παιδική χαρά ενώ στα νέα έργα που έχει δρομολογήσει ο Δήμος προβλέπεται και η κατασκευή διαδρομής ποδηλάτου μήκους τριών (3) χιλιομέτρων στο πάρκο.

Φ2.12.3 Παιδική χαρά

Παλαιότερα, στη θέση του Πάρκου Μητέρας, ήταν ο χώρος του Κέντρου Κοινωνικής Αποκατάστασης Χανσενικών όπου φιλοξενούνταν οι Χανσενικοί, απομονωμένοι, μέσα σε έναν μαντρωμένο χώρο με πεύκα πλάι στο πρώην Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων. Μόλις ο χώρος πέρασε στη δικαιοδοσία του Δήμου κατεδαφίστηκε ο ψηλός μαντρότοιχος που έκρυβε το χώρο και τον κρατούσε χρόνια, μακριά από τους πολίτες. Μετά το συμβολικό γκρέμισμά του, τη θέση του πήρε ένας χαμηλός περίβολος φτιαγμένος από πέτρα, με ενσωματωμένα στοιχεία του παλιού μαντρότοιχου για να κρατούν ζωντανή την ιστορική μνήμη.

Στη συνέχεια ξεκίνησαν τα έργα και ολοκληρώθηκαν για τη διαμόρφωση του πάρκου (6 στρέμματα γκαζόν με το είδος uganda και συγκεκριμένη ποικιλία black Jack) με τη δημιουργία δρόμων περιπάτου, ποδηλατοδρόμου, τριανταφυλλεώνα, παιδότοπου και ανοικτού θεάτρου.

Φ2.12.4 Χώρος για περίπατο

Το άλσος συνδέεται με την Ιερά Οδό, στην οποία επίσης υλοποιούνται έργα αναβάθμισης και με το πρώην εργοστάσιο ΒΙΟΧΡΩΜ, που αγόρασε Δήμος με προοπτική τη δημιουργία πρότυπου πολυχώρου πολιτισμού και ψυχαγωγίας. Τα έργα που υλοποιούνται αποτελούν ενιαία παρέμβαση ανάπλασης μιας μεγάλης περιοχής που αναδεικνύουν την αισθητική ταυτότητα της πόλης.

Σημερινή κατάσταση

Ο χώρος μέχρι σήμερα διαμορφώνεται και είναι σε εξέλιξη η αποκατάσταση- ανακαίνιση (αντισεισμική προστασία) του παλαιού «ναΐσκου» των Χανσενικών και του περιβάλλοντος χώρου όπως και υπό κατασκευή άλλη μία παιδική χαρά από την πλευρά Περικλέους.

Φ2.12.5 Περίπατος και ποδήλατο

Φ2.12.6 Διαμορφωμένος ποδηλατόδρομος

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

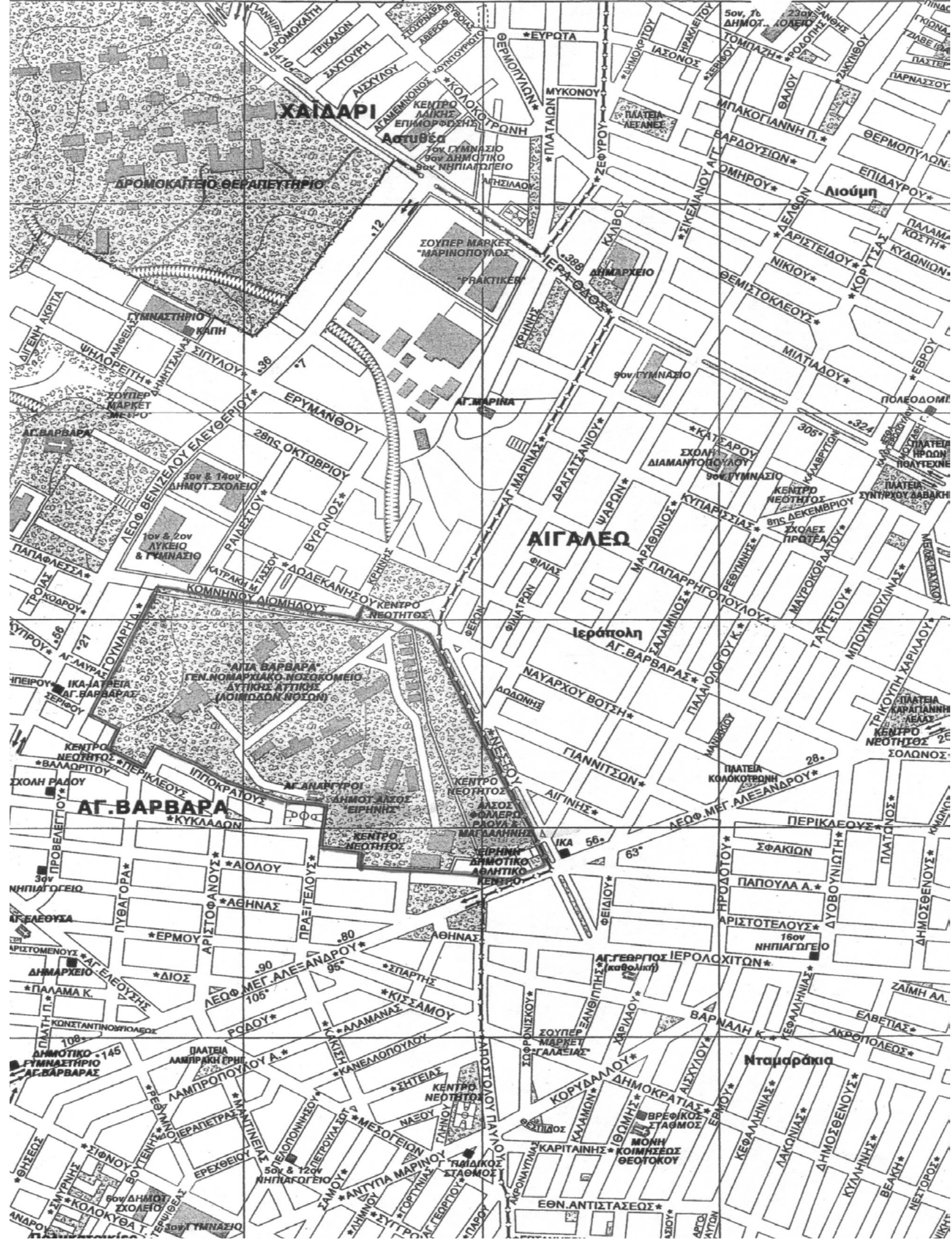
Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- αντικατάσταση των σπασμένων καθισμάτων.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη και φροντίδα του άλσους.

ΧΑΪΔΑΡΙ

Αστυβέα

ΑΙΓΑΛΕΩ

Ντασρακία

2.13 Πάρκο Ενόπλων Δυνάμεων

Φ2.13.1 Φοίνικες

Το Πάρκο Ενόπλων Δυνάμεων αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα πάρκα στο Δήμο Ταύρου. Έχει έκταση 50 στρέμματα, βρίσκεται στα όρια του Βοτανικού και περικλείεται από τις οδούς Χαμοστέρας - Πέτρου Ράλλη - Σάμου - Λ. Ειρήνης – Αχιλλέως.

Το πάρκο είναι ανοιχτό από τις 8:00π.μ. έως τη 1:00μ.μ. και προσφέρεται για περίπατο, ήπιας μορφής αθλητική δραστηριότητα όπως τρέξιμο, αλλά και για πικνικ.

Το Πάρκο διαθέτει:

1. Ένα αναψυκτήριο χωρητικότητας 500 ατόμων στο οποίο γίνονται διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμοι, βαφτίσεις, συνεστιάσεις κ.α.)
2. Παιδική Χαρά
3. Δημοτικό Κινηματογράφο
4. Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής
5. Υπαίθριο Θέατρο
6. Πάρκινγκ 100 θέσεων
7. Τραπεζάκια Πινγκ-Πονγκ

Ιστορία

Το Πάρκο ανήκει κατά κυριότητα στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Διαμορφώθηκε από το Υπουργείο και παραδόθηκε στο Δήμο Ταύρου για χρήση το έτος 1997.

Φ2.13.2 Συντριβάνι

Πρόσβαση

Η Κεντρική είσοδος του πάρκου είναι επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως. Σε αυτό το σημείο μπορεί να έχει κανείς πρόσβαση χρησιμοποιώντας λεωφορείο ή ακόμα και τον Προαστιακό Σιδηρόδρομο (στάση Ρουφ). Το πάρκο διαθέτει και άλλες εισόδους: μία επί της Λεωφόρου Ειρήνης, μία στην οδό Αχιλλέως και άλλη μία, τέταρτη στην οδό Σάμου.

Φ2.13.5 Μονοπάτι

Χλωρίδα

Ο χώρος αποτελείται από 50 στρέμματα πράσινο το οποίο περιλαμβάνει χλοοτάπητα, καλλωπιστικά δέντρα (πλατάνια, λεύκες αργυρόφυγγες, ευκάλυπτοι, μελιές, γιακαράντες, φοίνικες, ακακίες κων/πόλεως, μουριές, κεγρετόριες, προυνούς κ.α) σε συνολικό αριθμό 1000. Επίσης, υπάρχουν καλλωπιστικοί θάμνοι όλων των ειδών (π.χ. πικροδάφνες, τριανταφυλλιές, δαφνοκέρασοι, λιγούστρα, ενώνυμα, δεντρολίβανα κ.α.) σε συνολικό αριθμό που ξεπερνούν τις 5.000.

Φ2.13.3 Καλλωπιστικά δέντρα.

Φ2.13.4 Πεύκα

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Φ2.13.5 / Φ2.13.6 Παιδική χαρά.

Αναπλάσεις

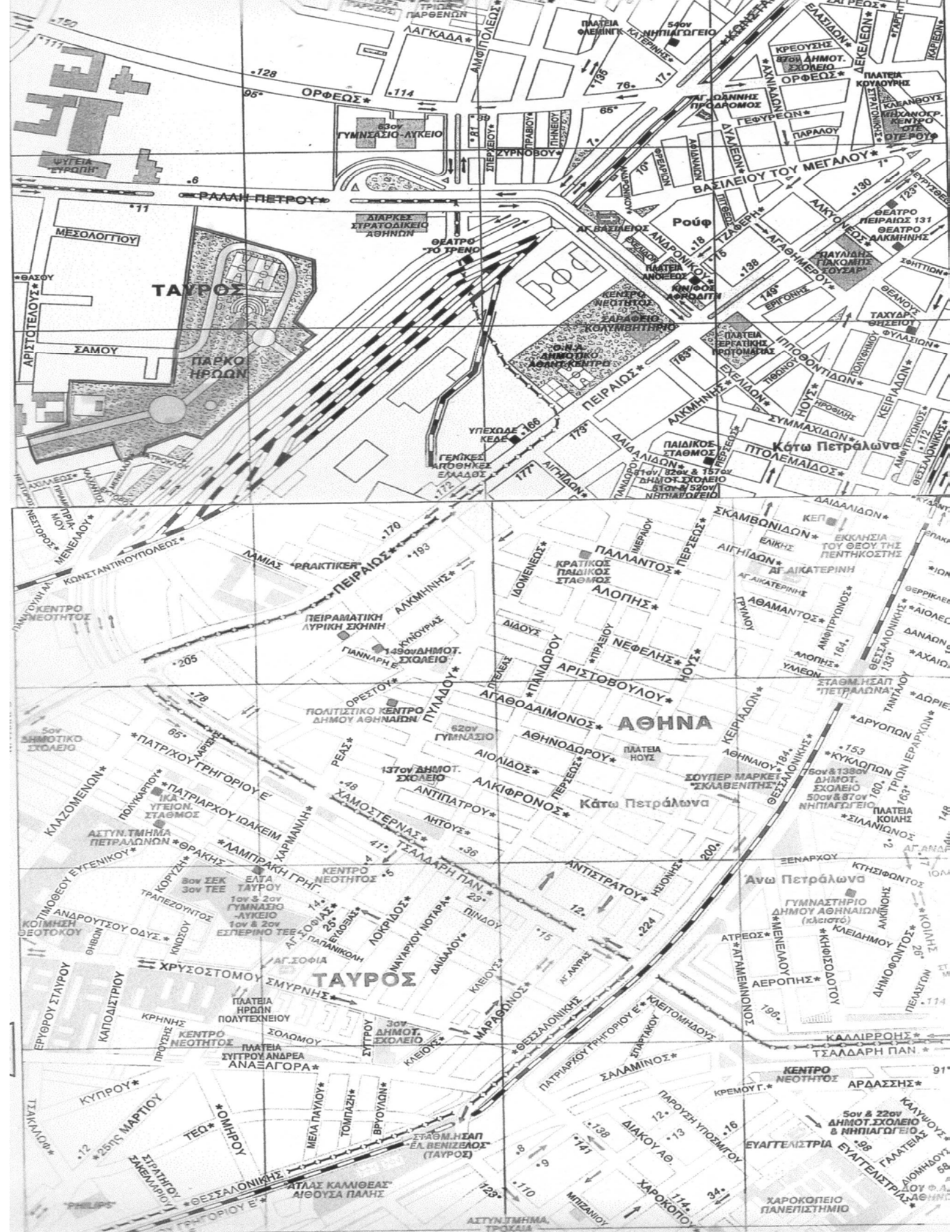
1. Τον Ιούνιο του 2008 διαμορφώθηκε σε μια έκταση 10 στρεμμάτων ένα σύγχρονο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής με σκοπό να αποτελέσει χώρο εκπαίδευσης παιδιών στα ζητήματα κυκλοφορικής αγωγής όχι μόνο του Δήμου Ταύρου αλλά και των λοιπών γειτονικών Δήμων.

2. Έχει εκπονηθεί μελέτη ολοκλήρωσης της διαμόρφωσης και αναβάθμισης του πρασίνου περιλαμβάνοντας και διαμόρφωση λίμνης σε κεντρικό σημείο του Πάρκου.
3. Τον Ιούλιο του 2008 διαμορφώθηκε παιδική χαρά με χρηματοδότηση της Νομαρχίας Αθηνών.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του πάρκου.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του πάρκου.

2.14 Πάρκο Μπιχάκη

Φ2.14.1 Μονοπάτι. (attiko-prasino.gr)

Το Πάρκο Μπιχάκη βρίσκεται στο Δήμο Αγίου Ιωάννη Ρέντη μεταξύ των οδών Μπιχάκη – Καβάφη – Κάλβου και της λεωφόρου Κωνσταντινουπόλεως. Πρόκειται για ένα πάρκο 2.200 τ.μ. που περιλαμβάνει παιδική χαρά αλλά και γήπεδο μπάσκετ.

Φ2.14.2 Χλωρίδα του πάρκου.

Φ2.14.3 Πάρκο Μπιχάκη.(attiko-prasino.gr)

Εντός του πάρκου υπάρχει παιδική χαρά νηπίων και παιδών. Παραπλεύρως επί της οδού Μπιχάκη υπάρχει γήπεδο Μπάσκετ.

Φ2.14.4 Παιδική χαρά.

Φ2.14.5 Παιδική χαρά.

Πρόσβαση

Το πάρκο έχει δύο εισόδους. Η μία επί της οδού Καβάφη και η άλλη επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως.

Η πρόσβαση στην περιοχή εξυπηρετείται από την Δημοτική Συγκοινωνία Δήμου Αγ. Ιωάννη Ρέντη, από τον προαστιακό σιδηρόδρομο και από τα λεωφορεία των γραμμών του ΟΑΣΑ.

Φ2.14.6 Παιδική χαρά.

Χλωρίδα και πανίδα

Τα φυτά του πάρκου ανήκουν σε αυτά της Μεσογειακής χλωρίδας. Πρόκειται κυρίως για δένδρα όπως κουκουναριές, ελιές, κυπαρίσσια, ακακίες, χαρουπιές, κουτσουπιές, ενώ ο επισκέπτης θα συναντήσει και φοίνικες και πεύκα.

Υπάρχει εναλλαγή μεταξύ αειθαλών και φυλλοβόλων δένδρων έτσι ώστε το πάρκο να προσφέρει δροσιά σε όλους τους χώρους του κατά την καλοκαιρινή περίοδο ενώ το χειμώνα να δημιουργούνται ηλιόλουστα σημεία.

Φ2.14.5 Μονοπάτι.

Φ2.14.5 Χλωρίδα του πάρκου.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

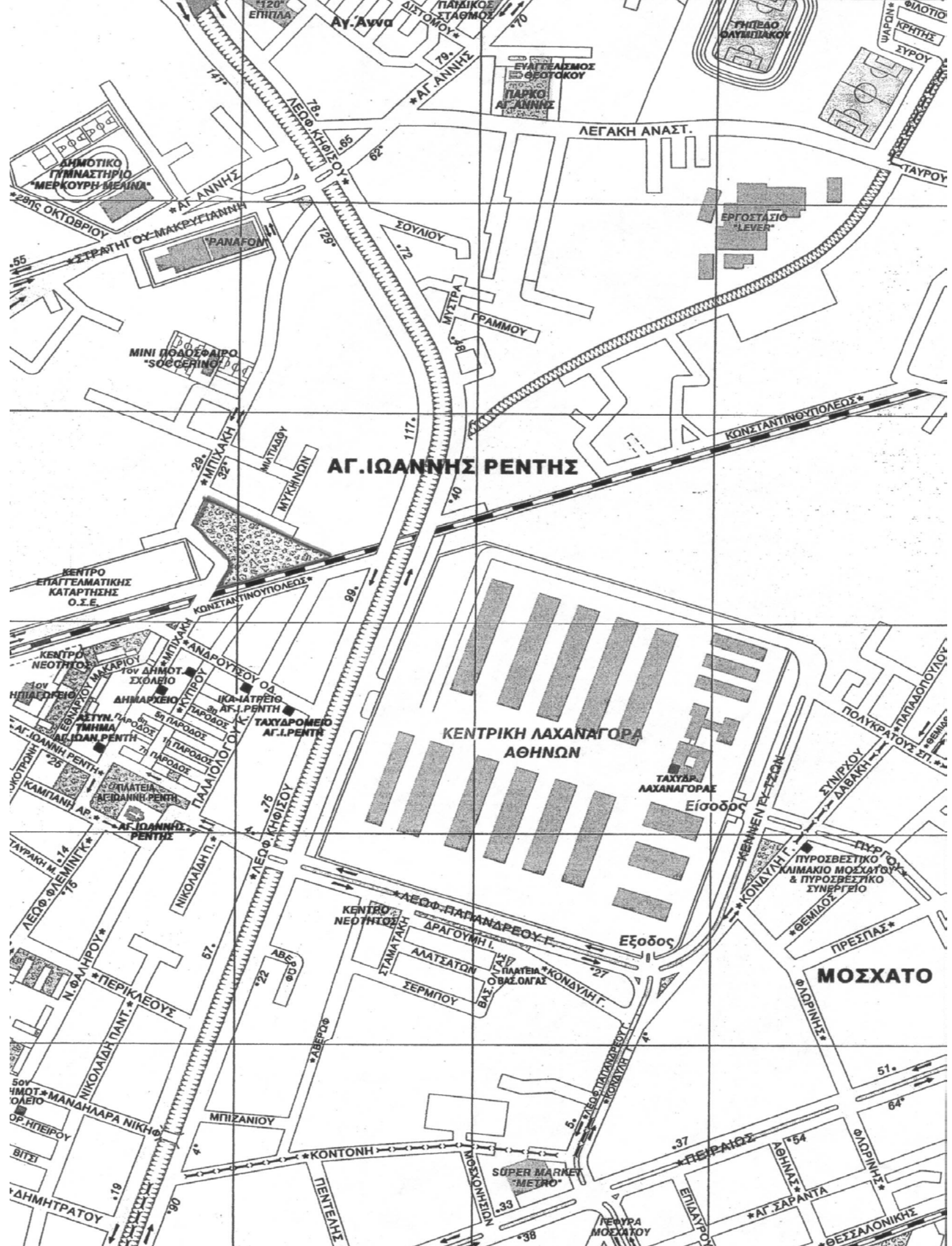
Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

ΑΓ.ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΕΝΤΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΟΣΧΑΤΟ

2.15 Πάρκο «Ανδρέας Παπανδρέου» (Κερατσίνι)

Φ2.15.1 Πανοραμική άποψη του πάρκου (attiko-prasino.gr).

Το Πάρκο «Ανδρέας Παπανδρέου» αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους χώρους πρασίνου του Δήμου Κερατσινίου. Βρίσκεται στο λόφο Σελεπίτσαρι, η έκτασή του καλύπτει 43 στρέμματα και περικλείεται από τις οδούς Φαρμακίδου, Μυστρά και Μαραθωνοδρόμων.

Στο εσωτερικό του Πάρκου ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και τις προτιμήσεις του διάφορες δραστηριότητες. Οι εγκαταστάσεις αθλητισμού, οι εγκαταστάσεις πολιτισμού καθώς και οι χώροι αναψυχής του δίνουν την ευκαιρία να περάσει δημιουργικά το χρόνο του.

Εντός του χώρου υπάρχει γήπεδο ποδοσφαίρου 5 X 5 αλλά και υπαίθρια

σκακιέρα για τους λάτρεις του συγκεκριμένου παιχνιδιού. Επίσης, υπάρχουν χαραγμένοι δρόμοι για περίπατο ή για ποδήλατο.

Φ2.15.2 Διάδρομος περιπάτου.

Παράλληλα, υπάρχει παιδική χαρά και αναψυκτήριο, αλλά και ένα ανοιχτό θέατρο χωρητικότητας 400 ατόμων.

Τέλος, σαν εκπαιδευτικός χώρος λειτουργεί εντός του πάρκου και το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του Δήμου Κερατσινίου (Κ.Ε.Κ.), όπου κατά τους θερινούς μήνες πραγματοποιούνται ποικιλόμορφες πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως θεατρικές παραστάσεις, διάφορες εκθέσεις, συναυλίες, κ.ά.

Φ2.15.3 Αναψυκτήριο.

Φ2.15.4 Παιδική χαρά.

Πρόσβαση

Το Πάρκο έχει μία κύρια είσοδο επί της οδού Μυστρά και άλλη μία δευτερεύουσα επί του ίδιου δρόμου κοντά στην πρώτη. Δεν υπάρχει συγκοινωνιακό δίκτυο και η πρόσβαση είναι εφικτή μόνο από πεζούς και οχήματα (κυρίως από τις λεωφόρους Πέτρου Ράλλη και Γρηγορίου Λαμπράκη).

Φ2.15.5 Είσοδος του πάρκου.

Ιστορία

Ο χώρος στο παρελθόν ήταν λατομεία. Η ανάπλασή του και η μετατροπή του σε χώρο πρασίνου και αναψυχής ξεκίνησε το 1996 (1η φάση) και ολοκληρώθηκε το 1999 (2η φάση).

Φ2.15.6 Προτομή του Ανδρέα Παπανδρέου.

Χλωρίδα

Ο επισκέπτης του Πάρκου συναντά δέντρα και καλλωπιστικά φυτά αλλά και χλοοτάπητα.

Τα είδη χλωρίδας που υπάρχουν στο πάρκο είναι: σπαρτά, ελιές, φοίνικες, ουασικτόνιες, εσπεριδοειδή (πορτοκαλιές, λεμονιές), χαρουπιές, ακακίες Κωνσταντινουπόλεως, λείλαντ, κουκουναριές, αγιόκλιμα, βουκαμβίλιες, τριανταφυλλίες.

Φ2.15.6 Χλωρίδα του πάρκου.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Στο χώρο του πάρκου το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) του Δήμου Κερατσινίου διαθέτει σε όλους τους επισκέπτες δωρεάν ασύρματο Internet σε υψηλές ταχύτητες. Ένας φορητός υπολογιστής, ένα ipod ή ένα κινητό τηλέφωνο δίνουν στον επισκέπτη τη δυνατότητα δωρεάν πρόσβασης στο Διαδίκτυο.

Προσπελασιμότητα

Το Πάρκο «Ανδρέας Παπανδρέου» είναι ανοιχτό για τους πολίτες από τις 9 π.μ. έως τις 10 μ.μ. και είναι προσβάσιμο στα ΑΜΕΑ.

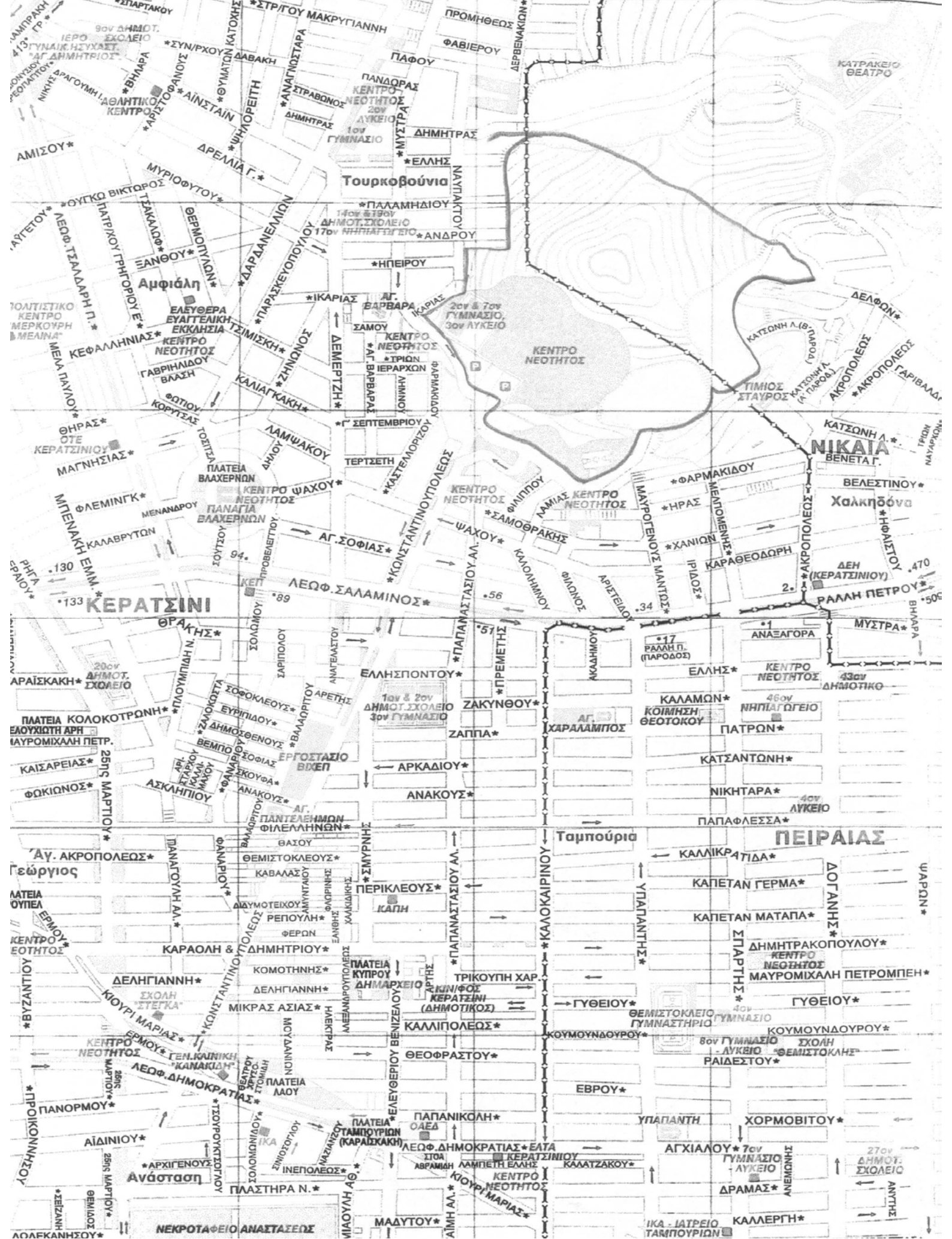
Τα ζώα δεν επιτρέπονται εντός του πάρκου. Επίσης, δεν επιτρέπεται το παιχνίδι με μπάλα στο πράσινο.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

2.16 Πάρκο Ελληνικού

Το Πάρκο Αεροπορικής Βάσης Ελληνικού έχει εμβαδόν περίπου 110 στρέμματα και βρίσκεται στο Δήμο Αργυρούπολης, καταλαμβάνοντας τμήμα της Αεροπορικής Βάσης Ελληνικού.

Το Μητροπολιτικό Πάρκο του Ελληνικού είναι ένα υπό δημιουργία πάρκο στο χώρο του πρώην_αεροδρομίου_στο Ελληνικό.

Η πρόταση για την υλοποίηση του έργου επιλέχθηκε το 2003 μετά από διαγωνισμό που προκηρύχθηκε από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε σε συνεργασία με την Διεθνή Ένωση Αρχιτεκτόνων ανάμεσα από 159 προτάσεις.

Σύμφωνα με τα σχέδια του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε, το μητροπολιτικό πάρκο αυτό πρόκειται να είναι το μεγαλύτερο που έγινε ποτέ στην Ελλάδα.

Εντός της έκτασης υπάρχουν περίπου 1.500 δέντρα, εκ των οποίων περισσότερα από τα 230 είναι ευκάλυπτοι ύψους 20- 30 μέτρων.

Στο σημείο που βρίσκεται σήμερα το δεντρόφυτο τμήμα της Αεροπορικής Βάσης του Ελληνικού πρόκειται να κατασκευαστούν δύο κόμβοι αυτοκινητοδρόμων, σύμφωνα με όσα προβλέπει το Προεδρικό Διάταγμα του ΥΠΕΧΩΔΕ για τα «Νέα Οδικά Έργα Αττικής».

Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως ζώνη υψηλού πρασίνου και διαθέτει δίκτυο ηλεκτροφωτισμού και ύδρευσης. Πρόκειται για έναν χώρο πρασίνου που με μικρές παρεμβάσεις μπορεί να αποδοθεί άμεσα στους κατοίκους.

Πρόσφατα μέρος του πάρκου έκτασης περίπου 7 στρεμμάτων καταστράφηκε (με την κοπή δεκάδων ευκαλύπτων) εξαιτίας των έργων επέκτασης του μετρό στην Αργυρούπολη. Συχνά επίσης, βλέπουν το φως της δημοσιότητας σχέδια για την κατασκευή στο σημείο σταθμών μετεπιβίβασης λεωφορείων, υπογείων χώρων στάθμευσης και άλλων εγκαταστάσεων που αλλοιώνουν το χαρακτήρα του πάρκου.

«Νέα Οδικά Έργα Αττικής»

Στο σημείο που σήμερα βρίσκεται το Πάρκο της Αεροπορικής Βάσης Ελληνικού πρόκειται να κατασκευαστεί ο κόμβος της λεωφόρου Βουλιαγμένης που εισχωρεί σαν σφήνα στον οικιστικό ιστό της Αργυρούπολης και του Ελληνικού, προκαλώντας σε όλη τη περιοχή αύξηση του κυκλοφοριακού φόρτου, ενισχύοντας την ηχορύπανση και επιβαρύνοντας περισσότερο την ατμόσφαιρα.

Οι κάτοικοι της Αργυρούπολης και του Ελληνικού τονίζουν ότι υπάρχει η δυνατότητα να μεταφερθούν οι κόμβοι έξω από τον οικιστικό ιστό των πόλεων, να ελαχιστοποιηθούν οι διαστάσεις τους, να υπογειοποιηθούν οι συνδέσεις τους με τη λεωφόρο Βουλιαγμένης και να «μετακινηθούν» στο εσωτερικό της διπλανής περιοχής της Αεροπορικής Βάσης, ο οποίος δεν είναι χώρος υψηλού πρασίνου.

Επίσης, οι σταθμοί μετεπιβίβασης λεωφορείων και υπογείων χώρων στάθμευσης μπορούν να τοποθετηθούν στην αμέσως διπλανή -μη δεντρόφυτη περιοχή- της Βάσης και σε απόσταση λίγων μόλις μέτρων από τις προβλεπόμενες θέσεις τους.

Το Πάρκο Αεροπορικής Βάσης Ελληνικού βρίσκεται πλησίον της έκτασης του πρώην Αεροδρομίου που προορίζεται για τη δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου Ελληνικού. Το αίτημα των κατοίκων και των Δημάρχων Αλίμου, Αργυρούπολης, Γλυφάδας, Ελληνικού για το Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού είναι η δημιουργία ενός πάρκου υψηλού πρασίνου στο σύνολο της έκτασης του πρώην αεροδρομίου και της παραλίας του Ελληνικού, με ήπιες λειτουργίες άθλησης, πολιτισμού και αναψυχής, ανοικτού και ελεύθερου στη χρήση όλων, χωρίς πολεοδόμηση.

Μελέτη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Με βάση τα νέα δεδομένα τα οποία προκύπτουν από την ολοκλήρωση της α' φάσης της έρευνας που εκπονεί το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και η ΤΕΔΚΝΑ για τους Δήμους Αλίμου, Αργυρούπολης, Γλυφάδας και Ελληνικού, προτείνονται:

- Η άρση των εσωτερικών περιφράξεων και η άμεση απομάκρυνση αυθαίρετων εκθεσιακών λυόμενων κατασκευών στον προαύλιο χώρο του πρώην ανατολικού αερολιμένα.
- Η εγκατάλειψη του ιδιαίτερα δαπανηρού σχεδίου δόμησης νέων πολεοδομικών ενοτήτων και η ακύρωση του προγράμματος πώλησης τμημάτων του χώρου.
- Η ακύρωση των επίσης πολυδάπανων προτεινόμενων οδικών έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ 2009) στα σκέλη των Λεωφόρων Ποσειδώνος και Αλίμου (υπογειοποιήσεις, διαπλατύνσεις και ανισόπεδοι κόμβοι).
- Σε ό,τι αφορά τη δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου, υπάρχει άμεσα η δυνατότητα σταδιακής υλοποίησης έργων πρασίνου με βάση το ευρωπαϊκό κόστος, και συγκεκριμένα:
 - Η άμεση απόδοση σε δημόσια χρήση πάρκου, του νότιου τμήματος έκτασης 1.705 στρεμμάτων.
 - Η άρση των περιφράξεων του Ολυμπιακού Πόλου και η άμεση απόδοση του αντίστοιχου βόρειου τμήματος έκτασης 1.801 στρεμμάτων σε δημόσια χρήση πάρκου και αθλητισμού.
 - Η σταδιακή απόδοση των υπολοίπων τμημάτων μετά από τις απαιτούμενες θεσμικές ρυθμίσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς (υπουργείο Εθνικής Αμυνας, Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας κ.ά.).
 - Η εξαίρεση από την ανοικτή χρήση των τμημάτων με χρήση μεταφορών (Τραμ, ΕΘΕΛ, ΚΤΕΟ, Αττικό Μετρό) έκτασης 189 στρεμμάτων με έλεγχο της δόμησης. Η σταδιακή αξιοποίηση του υπάρχοντος κτιριακού δυναμικού με αποκλειστική διάθεση των εσόδων στη δημιουργία, λειτουργία και συντήρηση του πάρκου. Η παράλληλη εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου και μελέτης βιωσιμότητας με βάση τα νέα δεδομένα και τη σημερινή συγκυρία.
- Τέλος, στην παράκτια ζώνη προτείνεται η άμεση εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας περί ακτών και περί λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος με παράλληλη ανάκληση διοικητικών αποφάσεων «εξαιρέσεων» οι οποίες έχουν εκδοθεί από το πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ.

Αναφορά στις αρχές σχεδιασμού του προγράμματος:

- Τα «υλικά οικοδόμησης» των σεναρίων θα πρέπει να είναι σχετικά με τη φύση, τον πολιτισμό και τον κοινωνικό ρόλο του πάρκου.
 - Οι λοιπές παράμετροι (εμπορικής αξιοποίησης, άντλησης πόρων) υπεισέρχονται ως αναπόφευκτοι περιορισμοί.
- Λόγω της σοβαρότητας του έργου και της συνακόλουθης μεγάλης δαπάνης, κανένα σενάριο για την ανάπτυξη του χώρου δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί αν δεν πληρούνται οι αναγκαίοι οικονομικοί όροι και περιορισμοί.
- Τα κριτήρια αξιολόγησης των εναλλακτικών σεναρίων θα καθοριστούν από το βαθμό που ικανοποιούνται οι βασικοί στόχοι του έργου.
- Θα ληφθεί υπόψη η συμβολή της ανάπτυξης του Ελληνικού στην επίτευξη στόχων που αφορούν σε άλλες περιοχές.

Τέλος, για τη διατύπωση εναλλακτικών σεναρίων, υπογραμμίζεται ότι: «Η διατύπωση εναλλακτικών σεναρίων δεν αποτελεί απλή συμμόρφωση προς τις αφηρημένες απαιτήσεις της θεωρίας του σχεδιασμού. Η χρησιμότητά τους βρίσκεται κυρίως στη δυνατότητα που παρέχουν για εποικοδομητικό διάλογο με τους ενδιαφερόμενους φορείς».

Πρόταση ΥΠΕΧΩΔΕ:

Η δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου του Ελληνικού είναι ένα σπουδαίο έργο, το μεγαλύτερο έργο ανάπλασης που έχει σχεδιαστεί στην Ελλάδα, το οποίο θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων του λεκανοπεδίου.

Η εξαιρετική θέση του πρώην Αεροδρομίου του Ελληνικού μέσα στα όρια της πόλης και η έκτασή του (5.300 στρέμματα) το καθιστούν μοναδικό στοιχείο για την πολεοδομική ανάπτυξη και την αναγέννηση της Αθήνας.

Το Μητροπολιτικό Πάρκο του Ελληνικού, μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μοντέλο ανάπλασης μεγάλης κλίμακας με κέντρο το πράσινο, όπου θα συνδυάζεται η αναψυχή, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός.

Το Πάρκο σε συνδυασμό με τις Ολυμπιακές υποδομές και τις παρεμβάσεις στην παράκτια ζώνη, τις καθαρές θάλασσες, τις σύγχρονες μαζικές μεταφορές, θα συμβάλλει αποφασιστικά στο να καταστεί η Αθήνα λειτουργική και ευχάριστη στους κατοίκους της, αλλά και να γίνει

επιτέλους ένας σύγχρονος μεταολυμπιακός προορισμός τουριστικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι σημαντικό ρόλο στην επιτυχία του εγχειρήματος θα παίζει τόσο η υψηλή ποιότητα του σχεδιασμού και η φυσιογνωμία του Μητροπολιτικού Πάρκου Ελληνικού, που θα προκύψει, όσο και η συνεπής, ορθολογική διαχείριση του συνολικού προγράμματος κατά τα στάδια της υλοποίησης και λειτουργίας του Πάρκου.

Αναφορά στις βασικές παραμέτρους και τις θεμελιώδεις αρχές στις οποίες στηρίζονται οι προδιαγραφές του έργου:

- Το καινούριο πάρκο στο Ελληνικό θα είναι 4000 στρέμματα και θα δημιουργηθεί σε έκταση 5.300 στρεμμάτων και εξαιρουμένων των 1000 στρεμμάτων που θα αξιοποιηθούν για ήπια πολεοδομική ανάπτυξη. Το σύνολο των ενιαίων ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου στην περιοχή του Ελληνικού θα ανέρχεται περίπου σε 5.600 στρέμματα δεδομένου ότι προβλέπουμε τη βύθιση της λεωφόρου Ποσειδώνος και την ενοποίηση του Πάρκου με τον Άγιο Κοσμά και με δεδομένο ότι το Πάρκο συνορεύει με το Γκόλφ της Γλυφάδας.
- Προτείνεται αυτοχρηματοδότηση του έργου για να εξασφαλίσουμε την απρόσκοπτη κατασκευή του και την πολύ καλή συντήρηση του Πάρκου. Από τη συνολική έκταση των 5300 στρεμμάτων, θα αξιοποιηθούν 1000 στρέμματα για ήπια οικιστική ανάπτυξη και εμπορική εκμετάλλευση, πάντα φυσικά με σεβασμό στο περιβάλλον. Από τα 1000 στρέμματα το 35% δηλαδή τα 350 στρέμματα θα είναι κοινόχρηστοι χώροι και από τα 650 στρέμματα που μένουν για δόμηση θα καλυφθεί το 40%. Δηλαδή από τα 1000 στρέμματα τα 740 στρέμματα θα είναι ελεύθεροι χώροι.
- Υπολογίζεται ότι από τα έσοδα της ήπιας πολεοδόμησης θα κατασκευαστεί το πάρκο, θα υπάρχουν χρήματα για την πολύ καλή συντήρησή του και θα μένει υπόλοιπο πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ, με τα οποία μπορεί και πρέπει να δημιουργηθεί πράσινο στις πυκνοδομημένες και επιβαρυνμένες περιοχές του λεκανοπεδίου. Με μελετημένο σχέδιο να κατεδαφιστούν πολυκατοικίες, (φυσικά με αποζημιώσεις) ώστε να δημιουργηθούν χώροι πρασίνου και να διευρυνθούν πλατείες και δρόμοι για να ανασάνει το Λεκανοπέδιο.
- Σχεδιάζεται το περιφερειακό σύστημα μεταφορών του Μητροπολιτικού Πάρκου ώστε να εξασφαλιστεί η άνετη και

γρήγορη πρόσβαση των πολιτών από όλο το Λεκανοπέδιο στο Πάρκο. Η προέκταση της Αττικής Οδού, το ΜΕΤΡΟ, το Τραμ όλοι οι δρόμοι και τα μέσα μαζικής μεταφοράς μπορούν να οδηγούν στο Πάρκο του Ελληνικού.

- Δημιουργία ενός ισχυρού Οργανισμού Ανάπτυξης και Διαχείρισης του Πάρκου, υπό την εποπτεία του ΥΠΕΧΩΔΕ, που να μπορεί να διαχειριστεί αυτό το πολύ μεγάλο έργο. Ο Οργανισμός αυτός θα στελεχωθεί με όλο το απαραίτητο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό και θα διαθέτει όλες τις αναγκαίες θεσμικές και λειτουργικές εγγυήσεις για να επιτελέσει το έργο του.

Η πορεία μέχρι σήμερα

Ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας ανέθεσε (1996) στο Πολυτεχνείο την εκπόνηση ερευνητικού προγράμματος ανάπτυξης του Μητροπολιτικού Πάρκου Πρασίνου με λειτουργίες Πολιτισμού, Αθλητισμού και Αναψυχής και τμήμα για επιχειρηματική εκμετάλλευση.

Τον Δεκέμβριο του 2003, προκηρύχθηκε Διεθνής Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός, σε συνεργασία με την Διεθνή Ένωση Αρχιτεκτόνων για τη δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου και Πολεοδομική Ανάπτυξη, διατηρώντας κάποιες χρήσεις και κτήρια. Ο Διεθνής Διαγωνισμός διεξήχθη με μεγάλη επιτυχία (159 προτάσεις από τις οποίες 62 ελληνικές και 97 αλλοδαπές) και βραβεύτηκαν 3 προτάσεις ενώ έτυχαν διάκρισης άλλες 6.

Όπως αναφέρεται στην έκθεση της διεθνούς κριτικής επιτροπής του διαγωνισμού, βασικό κριτήριο απονομής του 1^{ου} βραβείου στην συγκεκριμένη πρόταση ήταν η σαφής ταυτότητά της, ενώ συγχρόνως επιδεικνύει εξαιρετική ικανότητα αφομοίωσης, νέων απαιτήσεων και στοιχείων που πιθανώς θα προκύψουν. Παράλληλα, προτείνονταν σαφής στρατηγική υλοποίησης του έργου.

Οι σημαντικότερες αποφάσεις που θα διαμορφώσουν την φυσιογνωμία του Μητροπολιτικού Πάρκου είναι οι ακόλουθες :

- Ενοποίηση του Μητροπολιτικού Πάρκου του Ελληνικού με την παράκτια ζώνη του Αγίου Κοσμά μέσω της μετατόπισης και της υπογειοποίησης της Λεωφόρου Ποσειδώνος. Η παράκτια ζώνη του Αγίου Κοσμά έχει έκταση περίπου 800 στρέμματα εκ των οποίων 770 είναι ελεύθεροι χώροι. Η ενοποίηση ενός καταπράσινου

πάρκου με μία πολύ ωραία παραλιακή περιοχή θα μας δώσει κάτι το μοναδικό.

- Ενέργειες σχετικά με την ανασύσταση των ρεμάτων που προϋπήρχαν της κατασκευής του αεροδρομίου. Πρόκειται για μια σειρά έξι διαδρόμων ικανού πλάτους που συνδέουν τον υφιστάμενο αστικό ιστό με την ακτή ενσωματώνοντας χώρους αναψυχής, πεζόδρομους, οδικό δίκτυο, διαδρόμους ποδηλασίας . Επισημαίνω ότι τα ρέματα αυτά θα λειτουργούν ταυτόχρονα ως ταμειυτήρες συλλογής των ομβρίων υδάτων για να αντιμετωπιστεί το θέμα της άρδευσης του Πάρκου.
- Ο βασικός διάδρομος προσγείωσης – απογείωσης διατηρείται σαν χώρος κίνησης των πεζών και δίνει τη μεγάλη προοπτική των χώρων. Ο λοξός διάδρομος που διατρέχει την ολυμπιακή πλατεία φθάνει μέχρι την ακτή και τις αθλητικές εγκαταστάσεις του Αγ. Κοσμά. Στους δύο αυτούς άξονες αρθρώνονται πλατφόρμες θεματικών πάρκων για αναψυχή, παιχνίδι, ξεκούραση, εκδηλώσεις. Η αστική ανάπτυξη διαμορφώνεται σαν συνέχεια των παρακείμενων αστικών χώρων.
- Το σύνολο των τετραγωνικών που θα καταστραφούν δεν μπορούν να υπολογιστούν αυτή τη στιγμή γιατί υπάρχουν αρκετά στρατιωτικά κτήρια την ακριβή διάσταση των οποίων δεν γνωρίζουμε. Σημειώνω όμως ότι από τα 419 μικρά και μεγάλα κτήρια που υπάρχουν στην περιοχή του Πάρκου θα διατηρηθούν μόνο τα 41.

Η περιοχή της πρώην Αμερικανικής Βάσης και σήμερα της Πολεμικής Αεροπορίας ενσωματώνονται πλήρως στο Πάρκο. Το μόνο που θα διατηρηθεί είναι το κτήριο του FIR.

Η οριοθέτηση και τα βασικά χαρακτηριστικά του Μητροπολιτικού Πάρκου του Ελληνικού

Από την περιοχή των 5.300 στρεμμάτων του Ελληνικού αφαιρούνται τα 1000 στρέμματα που προορίζονται για ήπια πολεοδόμηση και 290 στρέμματα που αφορούν παραμένουσες δραστηριότητες (FIR, Εκθεσιακό Κέντρο, Αμαξοστάσια Τραμ, ΟΑΣΑ (ΕΘΕΛ) και το χώρο που θα καταλάβει η περιφερειακή λεωφόρος Ποσειδώνος, Βουλιαγμένης, Υμηττού.

Η Περιοχή του Πάρκου, έκτασης 4010 στρεμμάτων συνολικά, θα περιλαμβάνει:

(α) Τους ελεύθερους χώρο του Πάρκου. Χώροι αναψυχής ελεύθερου χώρου, χώροι περιπάτου, ελεύθεροι χώροι συγκέντρωσης κοινού, χώροι πικ-νικ, υδάτινες επιφάνειες και χώροι πρασίνου

(β) Εγκαταστάσεις με δραστηριότητες Αστικού Πάρκου: Εγκαταστάσεις αναψυχής, πολιτιστικούς χώρους, αθλητικές εγκαταστάσεις (Slalom, Πολυλειτουργικό και οι κύριες αθλητικές εγκαταστάσεις Hockey, Baseball και Softball).

(γ) Βασικές απαιτούμενες Υποδομές: Χώροι Στάθμευσης, Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, σταθμός διανομής ΔΕΗ)

Για την αυτοχρηματοδότηση της κατασκευής του Πάρκου, της συντήρησής του και της δημιουργίας χώρου πρασίνου σε άλλες περιοχές του λεκανοπεδίου θα αξιοποιηθούν 1000 στρέμματα για ήπια οικιστική ανάπτυξη και εμπορική εκμετάλλευση, πάντα φυσικά με σεβασμό στο περιβάλλον. Αναλυτικότερα προβλέπονται :

(α) Ζώνες Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων
650 στρ.

(β) Μικτές Ζώνες (Κατοικία – Τουρισμός):
350 στρ.

Από αυτά τα 1000 στρέμματα το 35% δηλαδή τα 350 στρέμματα θα είναι κοινόχρηστοι χώροι δηλαδή δρόμοι, πλατείες και τοπικό πράσινο. Τα 650 στρέμματα που θα χρησιμοποιηθούν ως οικοπεδική γη το ποσοστό κάλυψης θα είναι 40%, συνεπώς στα 1000 στρέμματα μόνο τα 260 στρέμματα θα οικοδομηθούν τα υπόλοιπα 740 στρέμματα θα είναι ελεύθεροι χώροι.

Το περιφερειακό σύστημα μεταφορών του Μητροπολιτικού Πάρκου

Ο σχεδιασμός του περιφερειακού συστήματος μεταφορών του Μητροπολιτικού Πάρκου αποτελεί ιδιαίτερα κρίσιμο στοιχείο ολόκληρου του έργου. Άλλωστε πρέπει όλοι οι πολίτες του Λεκανοπεδίου να έχουν πρόσβαση στο πάρκο.

Στα πλαίσια αυτά προβλέπονται οι ακόλουθες πολύ σημαντικές παρεμβάσεις:

Η πρώτη αφορά στην μετατόπιση και υπογειοποίηση της Λ. Ποσειδώνος διαμέσου του χώρου του Ελληνικού και σε μέση απόσταση 400μ από την υφιστάμενη αρτηρία ώστε να εξασφαλίζεται λειτουργική ενοποίηση του υπό διαμόρφωση χώρου με την παραλιακή ζώνη και τις εγκαταστάσεις του Αγ. Κοσμά.

Η δεύτερη παρέμβαση αφορά στην προγραμματισμένη ανάπτυξη ενός νέου οδικού συνδέσμου με χαρακτηριστικά ελεύθερης λεωφόρου μεταξύ της Λ. Ποσειδώνος και του αυτοκινητόδρομου της Αττικής οδού μέσω της Σήραγγας Υμηττού. Προβλέπονται δύο ανισόπεδοι κόμβοι της νέας λεωφόρου με την Λ. Ποσειδώνος και Βουλιαγμένης. Η νέα αυτή λεωφόρος θα διέρχεται στο βόρειο όριο του Πάρκου και θα υπογειοποιηθεί σε μεγάλο μήκος της ώστε να γίνεται ισόπεδα η σύνδεση του Πάρκου με τις παρακείμενες περιοχές κατοικίας.

Η τρίτη παρέμβαση αφορά στην κατασκευή δύο σταθμών Metro στη Λ. Βουλιαγμένης, στην περιοχή του Μητροπολιτικού Πάρκου.

Η τέταρτη παρέμβαση που θα συζητηθεί με το Υπουργείο Μεταφορών είναι η πιθανή επέκταση της γραμμής του τραμ μέχρι το δίκτυο του Metro ώστε να υπάρχει δυνατότητα μετεπιβίβασης. Η νέα γραμμή του τραμ τοποθετείται στο βόρειο άκρο του πάρκου.

- **Κεφάλαιο 3**

3.1 Άλσος Παγκρατίου

Φ3.1.1 Μεταλλικό κiosk για ξεκούραση.

Το άλσος Παγκρατίου φυτεύτηκε το 1908 με τη φροντίδα της βασίλισσας Σοφίας. Βρίσκεται στο κέντρο του Παγκρατίου και καταλαμβάνει έκταση περίπου 30 στρεμμάτων. Στην αρχή είχε μόνο πεύκα, αλλά μετά το 1936, όταν παραχωρήθηκε στο Δήμο Αθηναίων, φυτεύτηκαν πολλά είδη δένδρων και θάμνων. Πριν από τη γερμανική κατοχή στο άλσος του Παγκρατίου υπήρχε ζωολογικός κήπος.

Το Άλσος περικλείεται από τις οδούς Ευτυχίδου, Σπύρου Μερκούρη, Αρχέλαου και Ξενοκλέους.

Ιστορία

Η ιστορία του Άλσους Παγκρατίου ξεκινάει στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, όταν η Φιλοδασική Εταιρεία επιλέγει τη συγκεκριμένη τοποθεσία για να εγκαταστήσει φυτώριο δασικών ειδών,

με σκοπό τη φύτευση δέντρων και θάμνων στους λόφους της Αθήνας. Εκείνη την εποχή, και για πολλές δεκαετίες ακόμη, η βλάστηση του Άλσους δε διέφερε και πολύ από τη φυσική βλάστηση της περιοχής.

Οι εποχές, όμως, άλλαξαν ραγδαία και το Παγκράτι, ως συνοικία γειτνιάζουσα του κέντρου της Αθήνας, έγινε από τις πυκνοκατοικημένες περιοχές από την αρχή της δεκαετίας του '50, με αποτέλεσμα το Άλσος σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα να αποτελεί πλέον πολύτιμο θύλακα δροσιάς και αναψυχής για τους κατοίκους της περιοχής και ταυτόχρονα πεδίο μάχης για την «αξιοποίηση» του από διάφορους φορείς (Δήμος, Εκκλησία, ιδιωτικά κεφάλαια).

Το 1936, οπότε και η Φιλοδοσική Εταιρεία δώρισε στο Δήμο Αθηναίων την έκταση του Άλσους για να λειτουργήσει ως ελεύθερος δημόσιος χώρος αναψυχής, το Άλσος Παγκρατίου και η βλάστησή του παραμένουν οι σιωπηλοί μάρτυρες, αλλά και συνδεδετικός κρίκος, με την παρελθούσα φυσική κατάσταση της ευρύτερης περιοχής.

Πρόσβαση

Το πάρκο διαθέτει εισόδους από τις οδούς Ευτυχίδου, Σπύρου Μερκούρη, Αρχέλαου και Ξενοκλέους.

Φ3.1.2 Είσοδος από την Σ. Μερκούρη.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Η λεπτομερής καταγραφή και χαρτογράφηση της βλάστησης ενός σημαντικού τμήματος του Άλσους από τους «Πολίτες για τη Σωτηρία του Άλσους Παγκρατίου» κατέδειξε ότι υπάρχουν τουλάχιστον 20 φυτικά

είδη δέντρων και μεγάλων θάμνων, ανάμεσά τους πεύκα, κυπαρίσσια, ελιές, μουσμουλιές, κουτσουπιές, μουριές, λεύκες, πλατάνια, αλλά και ο υπέροχος οπωρώνας με νεραντζιές στο βοριοδυτικό άκρο του Άλσους (Μερκούρη & Αρχελάου).

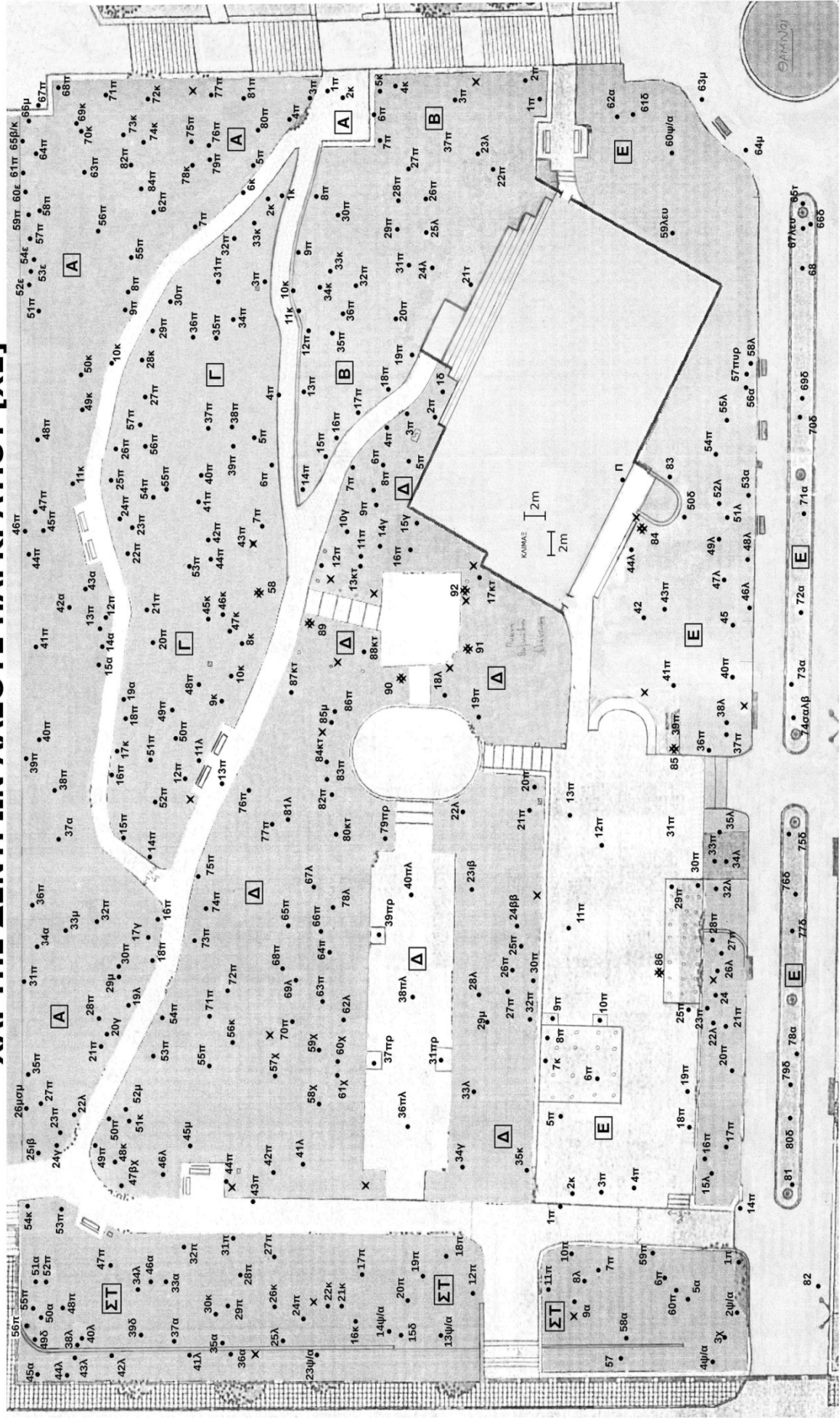
Φ3.1.3 Χλωρίδα του άλσους.

Χάρτης βλάστησης άλσους Παγκρατίου

Οι κάτοικοι του δήμου Παγκρατίου απαρίθμησαν τα δέντρα που βρίσκονται στο άλσος, καταγράφοντας το είδος και την κατάστασή τους και τοποθέτησαν ταμπελάκια με αριθμούς. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να γνωρίζουμε ποια δέντρα είναι υγιή, ποια χρήζουν φροντίδας και να τα εντοπίζουμε ανά πάσα στιγμή. Επιπλέον μαθαίνουμε τα είδη βλάστησης που απαντούμε στο άλσος.

ΧΑΡΤΗΣ ΔΕΝΤΡΩΝ ΑΛΣΟΥΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ [X1]

2η εκδ. 21/12/09

- π: πεύκο
- γ: γιακάραντα
- μ: μισμυριλιά
- κ: κυπαρίσσι
- κτ: κουτσουπιά
- α: αγγελική
- ε: ελιά
- μ: μουριά
- τ: τούγια
- πλ: πλατάνος
- χ: χαρουπιά
- ιβ: ιβίσκος
- βχ: βραχυχίτωνας
- ββ: βεβούρνο
- λ: λιγούστρο
- δ: δάφνη
- ψ/α: ψευδοακακία
- πυρ: πυράκανθος
- β/κ: βρωμοκαρυδιά
- λευ: λευκά (αργυρόφυλλα)
- πρ: προυνός (αγριοδαμασκηνιά)

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του άλσους και στα δέντρα του τσαλαπετινοί και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φ3.1.4 Μονοπάτι.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου δεν είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς αν και υπάρχουν φωτιστικά συστήματα δεν είναι όλα σε λειτουργία.

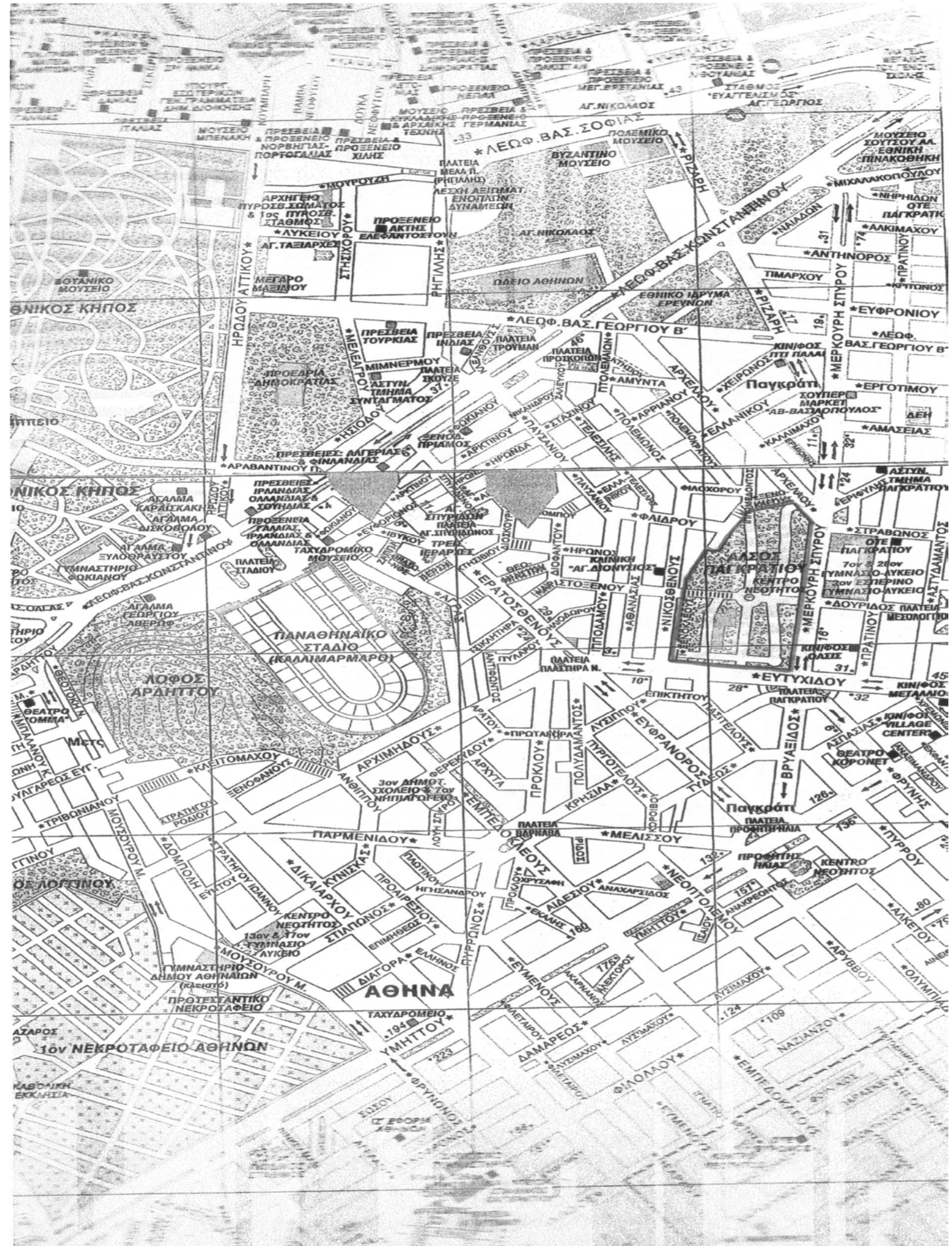
Καθαριότητα

Ο χώρος είναι σχετικά καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

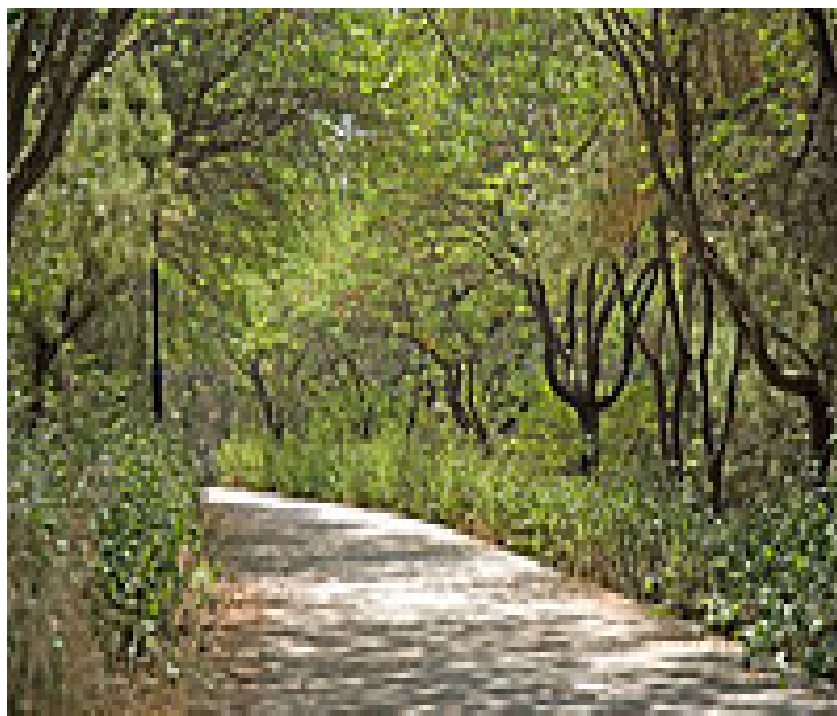
Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- αντικατάσταση των σπασμένων καθισμάτων.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη και φροντίδα του άλσους.

3.2 Αττικό Άλσος

Φ3.2.1 Μονοπάτι εντός του Άλσους

Το Αττικό Άλσος αποτελεί χώρο περιαστικού δάσους, ένα χώρο πρασίνου και αναψυχής, σημαντικής οικολογικής αξίας για το Λεκανοπέδιο Αττικής. Καταλαμβάνει μεγάλο τμήμα του ορεινού όγκου των Τουρκοβουνίων, στα όρια των Δήμων Αθηναίων, Γαλατσίου και Νέας Φιλοθέης. Έχει έκταση 550 στρεμμάτων, μέγιστο υψόμετρο 337μ και ελάχιστο 200μ. Αποτελείται από δύο λόφους με βραχώδεις γυμνές πλαγιές και γκρεμούς. Περιέχει δασύλλια και ένα σπήλαιο. Έχει ποσοστό φυτοκάλυψης 67% και ελεύθερους χώρους και εγκαταστάσεις 33%.

Από τη συνολική έκταση 550 στρεμμάτων, ένα μέρος καταλαμβάνει μια περιοχή κατοικίας, ο οικισμός Γεωργίου Παπανδρέου, ένα μικρό μέρος καταλαμβάνει ο Δήμος Αθηναίων με τις δεξαμενές και εκ των υπολοίπων τα φυτεμένα μέρη του Αττικού Άλσους είναι 230 στρέμματα (από αυτά τα 80- 90 στρέμματα είναι σε επίπεδη επιφάνεια και τα υπόλοιπα σε πρανή και βραχώδη τμήματα του άλσους).

Ιστορία

Τα Τουρκοβούνια.

Η περιοχή του Αττικού Άλσους είναι γνωστή και ως περιοχή των «Τουρκοβουνίων», χαρακτηρισμό που διατηρεί από το 1456. Σύμφωνα με μια εκδοχή, η ονομασία τους προέρχεται από την στρατοπέδευση των Τούρκων στρατιωτών, για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, κατά την διάρκεια των επιχειρήσεων του 1456 των Οθωμανών για την κατάληψη της Αθήνας. Τα Τουρκοβούνια, παλιότερα λέγονταν και Λυκοβούνια, γιατί τότε - και μέχρι και πριν από κάποια χρόνια - ήταν μια ακατοίκητη περιοχή, οπότε εκεί πιθανόν να υπήρχαν λύκοι.

Στην περιοχή αυτή βρίσκονταν αργότερα τα λατομεία της Αθήνας. Από το τέλος όμως, της δεκαετίας του 1960 η περιοχή άρχισε να μπαζώνεται από διάφορες εκσκαφές και απομακρύνθηκαν τα λατομεία. Μέρους των Τουρκοβουνίων και των λατομείων είναι το Αττικό Άλσος.

«Παπανδρέικα»

Το έτος 1964, ο τότε πρωθυπουργός Γεώργιος Παπανδρέου, παραχώρησε έκταση 300 στρεμμάτων από την πλευρά του Πολυγώνου σε άπορες οικογένειες από την Κρήτη. Χτίστηκαν περίπου 100 σπίτια, τα περισσότερα από τα οποία κατοικούνται έως και σήμερα, ενώ το τμήμα αυτό ονομάστηκε «Οικισμός Παπανδρέου». Το καθεστώς της δικτατορίας, προχώρησε σε αναγκαστική απαλλοτρίωση της έκτασης - ήταν η εποχή που ο δικτάτορας Παπαδόπουλος ήθελε να χτίσει εκεί μια «νέα Αγια-Σοφιά». Ωστόσο οι κάτοικοι αρνήθηκαν να αποχωρήσουν από τα σπίτια τους. Έως και σήμερα υπάρχει δικαστική εκκρεμότητα μεταξύ του Δημοσίου και των ιδιοκτητών των σπιτιών αυτών ή των κληρονόμων τους.

Φ3.2.3 Μονοπάτι.

2000- 2003: Αποκατάσταση Αττικού Άλσους

Το 1996 το ΥΠΕΧΩΔΕ αναθέτει την ευθύνη για τη συντήρηση, φύλαξη και εκμετάλλευση του άλσους στο Ειδικό Ταμείο Μόνιμων Οδοστρωμάτων Αθηνών (Ε.Τ.Μ.Ο.Α.), υπηρεσία του Υπουργείου. Τέσσερα χρόνια αργότερα με το Π.Δ. 98/ 2000 «Περί καταργήσεως του Ε.Τ.Μ.Ο.Α.» (Φ.Ε.Κ. 85 Δ' / 15- 03- 2004) εντάσσεται στις αρμοδιότητες της Υπερνομαρχίας Αθηνών- Πειραιώς η ευθύνη της διατήρησης, συντήρησης και διαχείρισης του Αττικού Άλσους.

Πρώτο μέλημα της Υπερνομαρχίας υπήρξε η αποκατάστασή του και για το σκοπό αυτό απομακρύθηκαν μπάζα και σκουπίδια, επιδιορθώθηκε σημαντικό τμήμα του ηλεκτροφωτισμού τόσο περιφερειακά όσο και σε εσωτερικές οδούς του Άλσους και ελήφθησαν μέτρα για τη διατήρηση, τη συντήρηση και την προστασία του χώρου, όπως κυρίως η εικοσιτετράωρη φύλαξή του, ο συστηματικός καθαρισμός του και η αποψίλωσή του από τα ξηρά χόρτα.

Η Υπερνομαρχία Αθηνών- Πειραιώς πέτυχε την θετική αξιολόγηση του έργου «Αποκατάσταση – Αναδιάρθρωση Αττικού Άλσους» για την ένταξή του στο Π.Ε.Π. Αττικής 2000 - 2006 με χρηματοδότηση ύψους 8,900,000 € δόθηκε εντολή δημοπράτησης από την Περιφέρεια Αττικής και τα έργα της ανάπλασης βρίσκονται υπό εξέλιξη.

Πρόσβαση

Το Άλσος διαθέτει εισόδους από τους περιφερειακούς δρόμους Δράκου, Οικονομίδη, Καρπενησιώτη και τον Περιφερειακό δρόμο του Γαλατσίου.

Η εξυπηρέτηση των πολιτών με τα μέσα μεταφοράς γίνεται από όλες σχεδόν της περιοχές της Αθήνας με τακτικές συγκοινωνίες.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Το Αττικό Άλσος περιλαμβάνει 230 στρέμματα πρασίνου με φυτά ελληνικής και μεσογειακής προέλευσης, κυρίως δασικά. Η φύτευσή του ξεκίνησε στο τέλος της δεκαετίας του 1960 (1968) οπότε και φυτεύτηκε μικρή έκταση στην περιοχή Β (κοντά στο σημερινό αναψυκτήριο και τον κινηματογράφο) και ολοκληρώθηκε το 1977 με την φύτευση όλων των περιοχών. Η οικολογική αξία του Άλσους είναι σημαντική για το οικιστικό συγκρότημα της πρωτεύουσας. Ανήκει στην κατηγορία των φυσικών τόπων του Νομού Αττικής ενώ η περιοχή θεωρείται ενδιαφέρουσα λόγω της παρουσίας αξιόλογων ενδημικών φυτών της Αττικής αλλά και γιατί αποτελεί, ή τουλάχιστον αποτελούσε μέχρι πρόσφατα, καταφύγιο άγριας ζωής στην πόλη.

Τμήματα του Αττικού Άλσους καλύπτονται από δενδρώδη δασική βλάστηση (πεύκα, κουκουναριές, χαρουπιές, κυπαρίσσια, κ.λ.π.), καλλωπιστικά δέντρα και θαμνώδη βλάστηση από ξυροφυτικούς κυρίως θάμνους (π.χ. πικροδάφνη, βιβούρνο, πασχαλιά). Σε αυτό θα συναντήσει κανείς σπάρτα, λυγαριές αλλά και ακακίες.

Πανίδα

Τα Τουρκοβούνια στα κείμενα των αρχαίων συγγραφέων αναφέρονται με την ονομασία «Αγχεσμός». Ο Θουκυδίδης ονόμασε τον λόφο που «κόβει» στα δύο την Αττική, Βριλησσό. Και ο Γάλλος περιηγητής Γκιγιετέρ, που ανέβηκε στα Τουρκοβούνια τον 17ο αιώνα, έγραψε ότι «ο Αγχεσμός είναι όρος δασώδες και μέσα σε αυτό ζουν πολλά άγρια ζώα και πουλιά».

Πράγματι, το Αττικό Άλσος αποτελεί ένα νησί κορυφών και πράσινου για τα άγρια πουλιά. Η περιοχή έχει τους πιο εκτεταμένους γκρεμούς στο λεκανοπέδιο μεγάλα τμήματα των οποίων δεν είναι φυσικά, αλλά απομεινάρια παλιών λατομείων. Σε αυτό το σημείο της Αττικής έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 95 είδη πουλιών, εκ των οποίων τα 26 από αυτά αναπαράγονται στο συγκεκριμένο μέρος. Στο Αττικό Άλσος παρατηρούνται βραχοκιρκινέζοι, πετρίτες, τσιχλογέρακα, γερακίνες, τσίχλες, κεφαλάδες, φυλλοσκόποι, πετροκόττυφες, κουκουβάγιες, κ.λ.π. ενώ ο χαμηλός λόφος αποτελεί το μοναδικό καταφύγιο στο Λεκανοπέδιο για πολλά είδη πουλιών όπως ο Βραχοτσοπανάκος, ο Τσαλαπετεινός και ο Γαλαζοκόττυφας.

Μέχρι πριν λίγα χρόνια υπήρχαν διάφορα είδη άγριων ζώων στο άλσος όπως αλεπούδες και είδη αρπαχτικών πτηνών, αλλά και φίδια. Τα τελευταία όμως χρόνια με τις τακτικές επισκέψεις πολιτών η πανίδα περιορίστηκε στα είδη που συναντά κανείς και μέσα στις πόλεις.

Σημερινή κατάσταση

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 ξεκίνησαν τα έργα για την πρώτη ανάπλαση στο Αττικό Άλσος και ολοκληρώθηκαν το 1997. Στο πλαίσιο αυτής συμπληρώθηκε η φύτευση, πλακοστρώθηκαν δρόμοι, δημιουργήθηκαν κτήρια και εγκαταστάσεις των οποίων οι θέσεις καθορίστηκαν με σχετικό Προεδρικό Διάταγμα το 1996 (παιδικές χαρές, αναψυκτήρια, κινηματογράφος, θέατρο, αποθήκες, φυλάκεια εισόδου, σταθμός Πρώτων Βοηθειών, γήπεδα τένις και μπάσκετ, αποδυτήρια, χώροι υγιεινής). Επίσης, στις εργασίες για τη συγκεκριμένη ανάπλαση συγκαταλέγονται και ο ηλεκτροφωτισμός του άλσους στο σύνολο της επιφάνειάς του, η δημιουργία δικτύου άρδευσης, δικτύου πυρόσβεσης, τηλεφωνικού δικτύου και τεσσάρων αντλιοστασίων για την άρδευση του άλσους και την ύδρευση των εγκαταστάσεων αλλά και η κατασκευή δύο δεξαμενών (μία για πόσιμο και μία για αρδεύσιμο νερό).

Φ3.2.4 Γήπεδο τένις εντός του Άλσους.

Φ3.2.5 Μέρος της παιδικής χαράς.

Άρδευση

Σε όλη την έκταση του άλσους υπάρχει δίκτυο άρδευσης το οποίο όμως χρήζει συμπλήρωσης τόσο σε παροχές όσο και σε σωλήνες. Το νερό που χρησιμοποιείται προέρχεται από γεώτρηση επαρκούς παροχής για την αρδευόμενη έκταση και για το δίκτυο πυρόσβεσης.

Αναπλάσεις

Προβλέπεται μια δεύτερη για το άλσος ανάπλαση που υπογράφηκε στις 18/11/2008 και με 18 μήνες προθεσμία η οποία περιλαμβάνει αρχιτεκτονική μελέτη, φυτο τεχνική μελέτη και παρεμβάσεις.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Στόχος της αρχιτεκτονικής μελέτης της αναδιάρθρωσης-αποκατάστασης του Αττικού Άλσους, είναι η ανάδειξη του Άλσους σε ένα σύγχρονο Υπερτοπικό Πόλο με κυρίαρχο στοιχείο το δασικό πράσινο, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του Αθλητισμού, της Εκπαίδευσης, του Πολιτισμού και της Ψυχαγωγίας.

Βασικές αρχές τις Αρχιτεκτονικής Μελέτης:

- Η λειτουργική και οπτική σύνδεση των παρεμβάσεων με τον ιστό της πόλης
- Η εφαρμογή βιοκλιματικής αντίληψης σύμφωνα με τη φιλοσοφία του οικολογικού σχεδιασμού
- Η εύκολη προσπέλασή του από τις ομάδες επισκεπτών (παιδιά, άτομα με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένοι, κλπ)
- Η εσωτερική του οργάνωση με ορθολογική και λειτουργική διάταξη χώρων και η ανάπτυξη δικτύου κυκλοφορίας
- Η ανάπτυξη του φυτικού πλούτου
- Ο εξοπλισμός με σύγχρονες εγκαταστάσεις υποδομής

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑ ΟΜΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β

Φ3.2.6 Άποψη κεντρικής εισόδου μετά την ανάπλαση (πηγή: www.attiko-prasino.gr)

ΦΥΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Η Φυτοτεχνική πρόταση στοχεύει στη συνολική αναβάθμιση και ανάπλαση του Άλσους, με σκοπό να δημιουργηθεί ένα χώρος ιδιαίτερης αισθητικής και περιβαλλοντικής αξίας.

Φ3.2.6 Άποψη της δεύτερης εισόδου μετά την ανάπλαση (πηγή: www.attiko-prasino.gr)

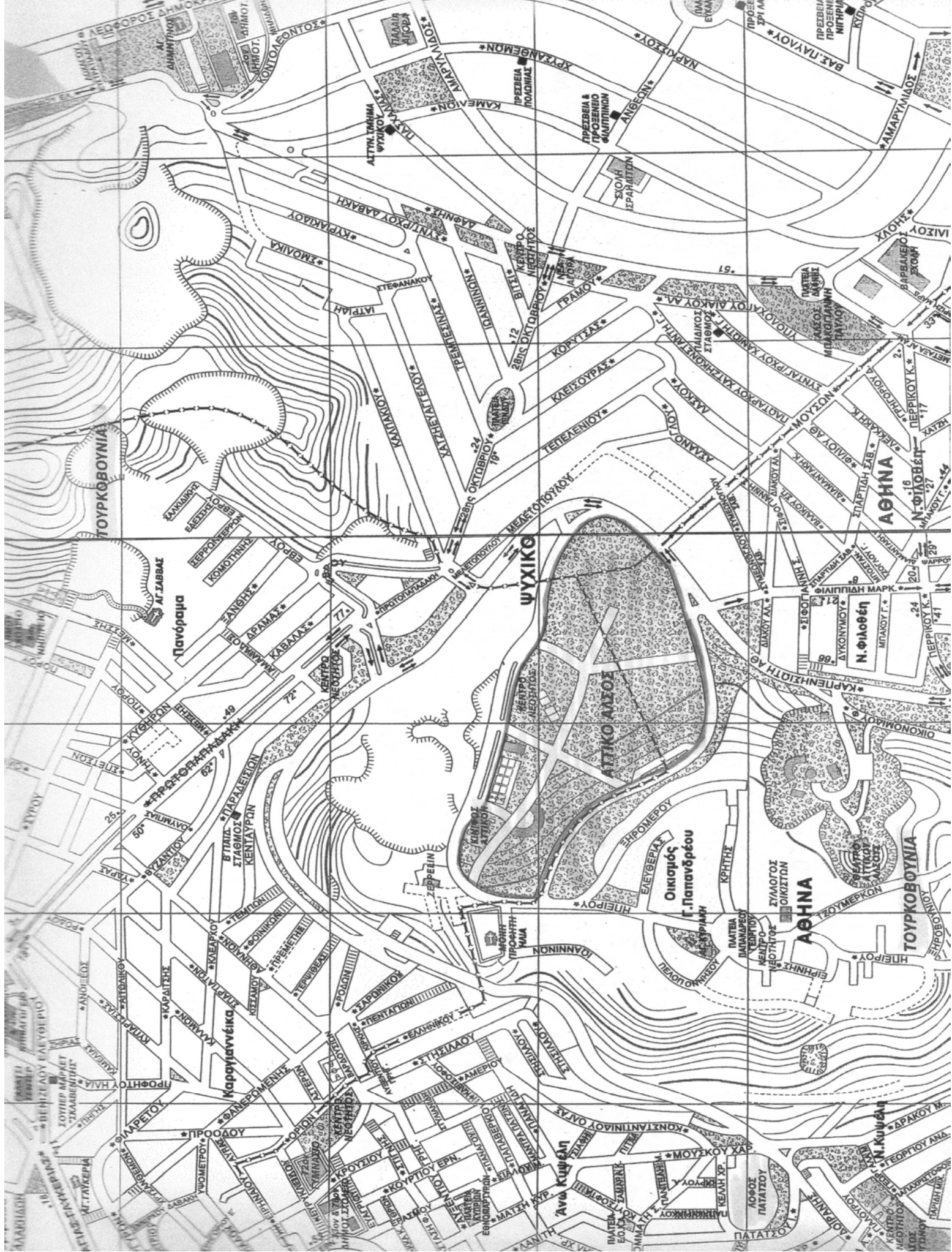
Βασικές αρχές της φυτοτεχνικής μελέτης :

- * Βελτίωση του αστικού μικροκλίματος
- * Αύξηση πρασίνου με λιγότερες σκληρές επιφάνειες
- * Χρήση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών
- * Κατάλληλη σήμανση με στόχο την ενημέρωση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση στο χώρο και σηματοδότηση του χώρου σε ένα σύγχρονο Άλσος, πόλο έλξης, αναψυχής, άθλησης και πολιτισμού.

ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

1. Μετεωρολογικός Σταθμός
2. Μικρό Γεωλογικό Εκθετήριο

3. Υπόδειγμα Ενεργειακού Κτιρίου
4. Δημιουργικός χώρος για δημιουργία Φυτολογίου του Αττικού Άλσους από μαθητές.
5. Βοτανικός περίπατος
6. Αγροτικό Αττικό Τοπίο
7. Θάμνοι της Αττικής
8. Κήποι της Νότιας Ελλάδας
9. Διαμόρφωση διαδρομής jogging
10. Διαμόρφωση παιχνιδότοπων
11. Ανάδειξη Σημείων Θέας
12. Στέγαστρα και πλατώματα για πραγματοποίηση εκδηλώσεων
13. Υπαίθριο Αμφιθέατρο – Εκσυγχρονισμός και ανακαίνιση των χώρων για ένα λειτουργικό θέατρο σύγχρονων απαιτήσεων
14. Αθλητικές εγκαταστάσεις
15. Δίκτυο μονοπατιών
16. Αποκατάσταση και εγκατάσταση αρδευτικού δικτύου
17. Έργα πυροπροστασίας και αποκατάστασης, βελτίωσης και εγκατάστασης δικτύου πυρόσβεσης
18. Διευθέτηση χώρων στάθμευσης
19. Α.Μ.Ε.Α. (Ράμπες σε διαβάσεις 2μ για άτομα με μειωμένη κινητικότητα)

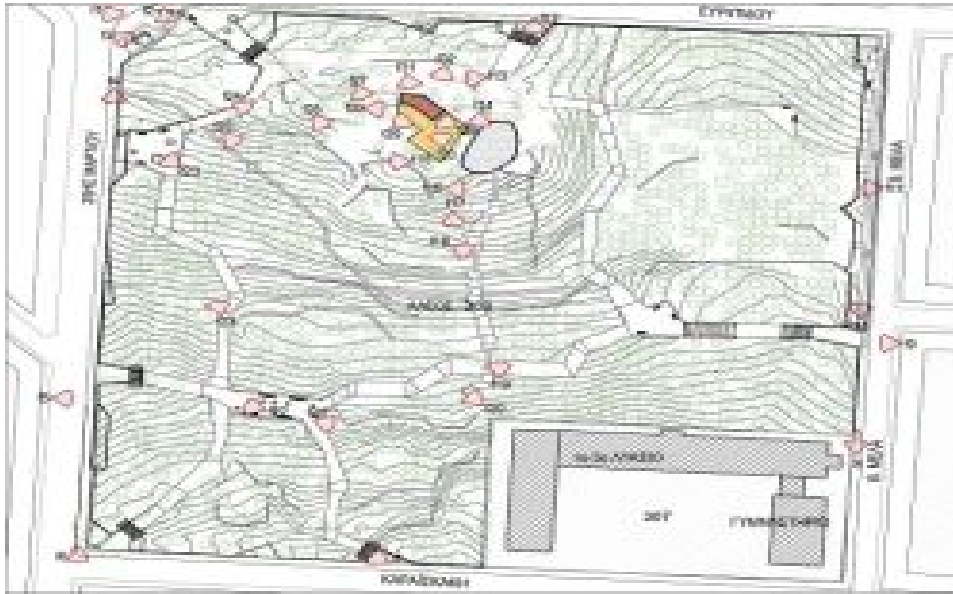

3.3 Άλσος Χολαργού

Φ3.3.1 Μονοπάτι.

Το Άλσος Χολαργού βρίσκεται στο οικοδομικό τετράγωνο (Ο.Τ.) 308 και περιβάλλεται από τις οδούς Ευριπίδου, 25ης Μαρτίου, Καραϊσκάκη και Β. Μελά. Βρίσκεται απέναντι από το Δημαρχείο Χολαργού και την παιδική χαρά της λεωφόρου Περικλέους. Καταλαμβάνει έκταση 30.239,42 τ.μ. και στο νοτιοανατολικό τμήμα του βρίσκεται το 1ο και το 3ο λύκειο Χολαργού.

Φ3.3.2 Χάρτης άλσους.

Ο χώρος του άλσους είναι περιφραγμένος με μεταλλικό κιγκλίδωμα και τσιμεντένια βάση που έχει επενδυθεί με πέτρα. Περιμετρικά του άλσους υπάρχει πεζόδρομος που άλλοτε είναι πλακόστρωτος και άλλοτε με διαμόρφωση του φυσικού εδάφους. Ενίοτε διαμορφώνονται χτιστά καθιστικά κατά μήκος του περιμετρικού πεζόδρομου.

Παιδική Χαρά

Στο κεντρικό σημείο του άλσους λαμβάνει χώρα και ένας μικρός κόσμος ανάπαυσης και ξεγνοιασιάς των μικρών σε ηλικία φίλων της περιοχής, ο οποίος περιλαμβάνει παιχνίδια όπως τσουλήθρες τραμπάλες, πολύ-όργανα κλπ, τα οποία συνθέτουν τον ελεύθερο χώρο της παιδικής χαράς.

Φ3.3.3 / Φ3.3.4 Παιδική χαρά.

Δημοτικό Αναψυκτήριο

Φ3.3.5 Δημοτικό αναψυκτήριο.

Στο εσωτερικό του άλσους λειτουργεί δημοτικό αναψυκτήριο, το οποίο καταλαμβάνει έκταση επιφάνειας 44,88 τ.μ. και είναι ξύλινο με μονόριχτη στέγη. Κατά την κατασκευή του αναψυκτηρίου αυτού ενσωματώθηκαν στο εσωτερικό του δύο πεύκα. Το έτος κατασκευής του είναι το 2007 ενώ το έτος έναρξης λειτουργίας του δημοτικού αυτού αναψυκτηρίου είναι το 2008.

Ξύλινες κατασκευές και καθιστικά

Φ3.3.6 Κατασκευή των προσκόπων Χολαργού.

Φ3.3.7 Καθιστικό

Διάφορες ξύλινες κατασκευές όπως ξύλινα κιόσκια, καθιστικά αλλά και ένα γεφυράκι βρίσκονται διάσπαρτα στον χώρο του άλσους. Το γεφυράκι αυτό βρίσκεται κοντά στην λίμνη και γεφυρώνει το ρυάκι. Νότια και δυτικά κοντά στην δυτική είσοδο βρίσκεται μία πέτρινη βρύση.

Ο χώρος του άλσους προσφέρεται για σχολικές εκδρομές και περιπάτους κυρίως για τα γειτονικά σχολεία.

Πρόσβαση

Υπάρχουν έξη είσοδοι περιμετρικά του άλσους οι οποίες οδηγούν στο εσωτερικό του.

Φ3.3.8 Είσοδος από την οδό Ευριπίδου.

Φ3.3.9 Είσοδος από την οδό Β. Μελά.

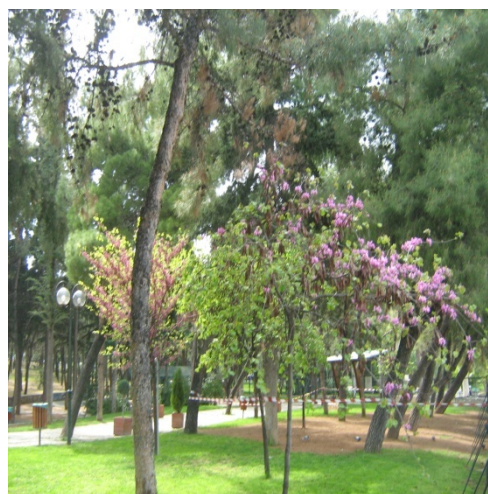
Φ3.3.10 Είσοδος από την οδό 25^{ης} Μαρτίου.

Η κύρια είσοδος είναι η βορειοδυτική, που βρίσκεται στη συμβολή των οδών 25ης Μαρτίου και Ευριπίδου, στο οποίο σημείο βρίσκεται και το μνημείο του «αγνώστου στρατιώτου», έργο φιλοτεχνημένο από τον γλύπτη Γεώργιο Γεωργιάκα

Φ3.3.11 Μνημείο στην οδό 25^{ης} Μαρτίου.

Χλωρίδα

Φ3.3.12 / Φ3.3.13 Χλωρίδα του άλσους.

Το άλσος του Χολαργού με την πλούσια χλωρίδα που το περιβάλλει προσφέρει στους κατοίκους της περιοχής αναψυχή και ξεκούραση, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες του χρόνου, που η θερμοκρασία βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Η βλάστηση είναι κυρίως πευκόφυτη και θαμνώδης.

Αποτελώντας λοιπόν βασικό πνεύμονα της περιοχής δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη να πραγματοποιεί περιπάτους αναζητώντας ανάσες δροσιάς.

Στα τεχνητά χαρακτηριστικά στοιχεία του άλσους, ανήκει η μικρή λίμνη με το ρυάκι, το οποίο βρίσκεται στο κέντρο του συγκεκριμένου χώρου πρασίνου και έχει φορά προς νότια και βόρεια. Το ρυάκι αυτό καταλήγει στην μικρή λίμνη η οποία βρίσκεται στο κέντρο και βόρεια του άλσους .

Φ3.3.14 Πεύκα.

Κατά μήκος του ρυακιού και της νοητής του συνέχειας μέχρι τα νότια, έχει δημιουργηθεί ένας δρομικός ανθόκηπος χαμηλής βλάστησης . Η σχεδίαση του οργανωμένου πρασίνου σε αντίθεση με την φυσικότητα του πευκόφυτου άλσους, τονίζει την ανθρώπινη επέμβαση και προσδίδει στον χώρο την έννοια του κήπου, πράγμα που κάνει το άλσος αυτό περισσότερο προσιτό για τις απαραίτητες αποδράσεις ανάπαυσης των κατοίκων της περιοχής.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.
Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

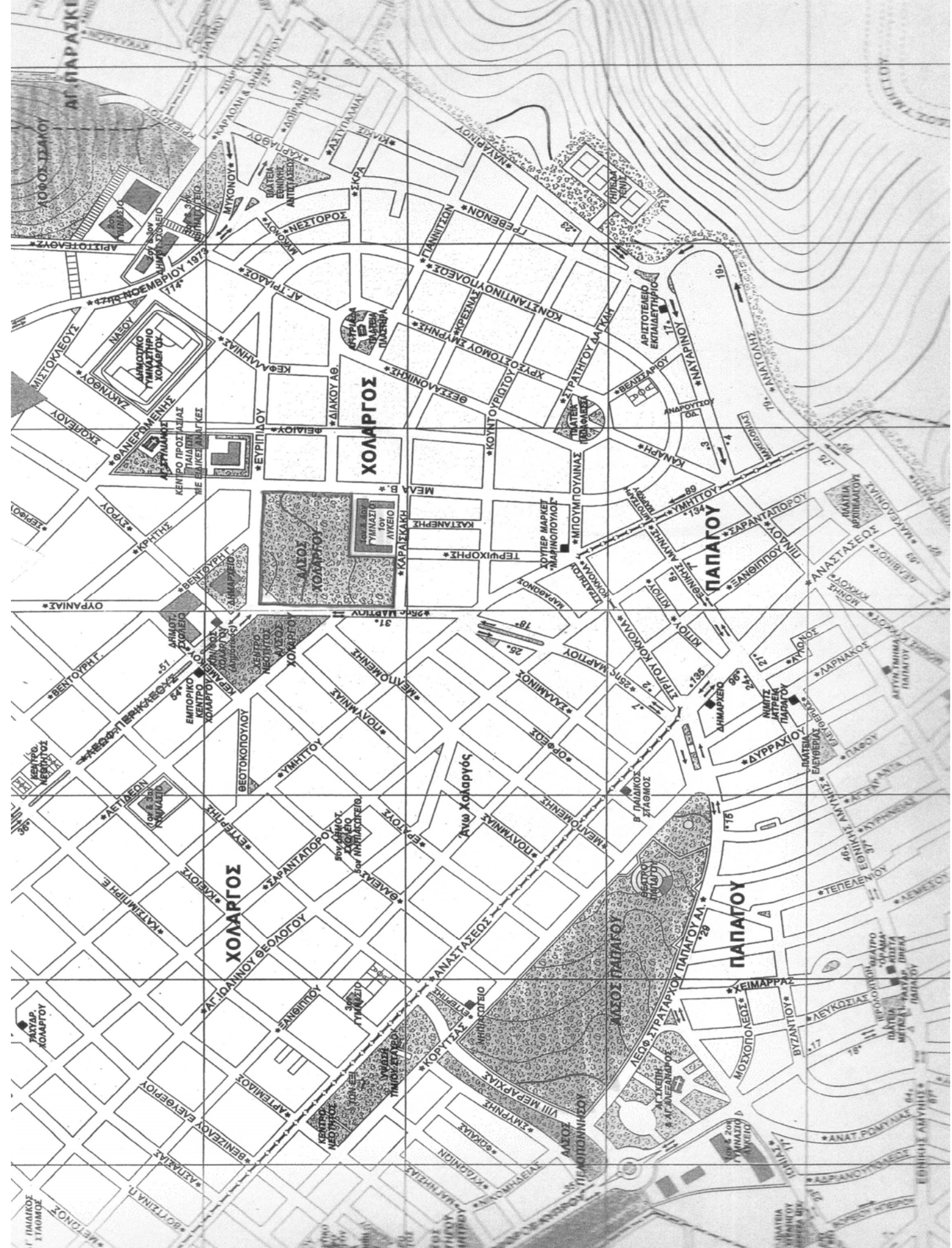

Φ3.3.14 Παγκάκι.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του άλσους.
- πεζοδρόμηση μέρους της 25ης Μαρτίου για την ενοποίηση του άλσους με τον υπαίθριο χώρο που περιβάλλεται από τις οδούς 25ης Μαρτίου, Ευριπίδου, Κεραμικού και Αετιδέων.

3.4 Αλσύλλιο Κριάρι

Φ3.4.1 Είσοδος του άλσους

Το Αλσύλλιο Κριάρη αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πνεύμονες πρασίνου της Ηλιούπολης. Περιβάλλεται από τη λεωφόρο Ελευθερίου Βενιζέλου, τη λεωφόρο Παναγούλη και τις οδούς Κριάρη, Ισαύρων και Εκάβης

Μέσα στο Αλσύλλιο βρίσκεται μια παιδική χαρά ενώ οι ειδικά διαμορφωμένοι διάδρομοι διάβασης εντός του χώρου διευκολύνουν την άνετη διέλευση των πολιτών, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως ποδηλατόδρομοι. Ο επαρκής δημοτικός φωτισμός όλο το εικοσιτετράωρο παρέχει ένα αίσθημα ασφάλειας στους πολίτες και στα παιδιά.

Στο εσωτερικό του συγκεκριμένου χώρου πρασίνου βρίσκεται και μια ημικύκλια τσιμεντένια κατασκευή, η οποία χρησιμοποιείται ως χώρος αποθήκευσης εργαλείων από το Τμήμα Κήπων του Δήμου Ηλιούπολης, αλλά θα μπορούσε να έχει και άλλους χρηστικούς σκοπούς.

Τέλος, υπάρχει και ένα σιντριβάνι, το οποίο δεν βρίσκεται σε λειτουργία αλλά άμεσα θα καλυφθεί με χώμα και θα φυτευτεί.

Φ3.4.2 Παιδική χαρά

Φ3.4.3 Συντριβάνι.

Πρόσβαση

Η τοποθεσία του Αλσυλλίου είναι σε κεντρικό σημείο της Ηλιούπολης, έτσι ώστε να έχουν άμεση πρόσβαση όλοι οι δημότες και με όλα τα μέσα. Ιδιαίτερα οι κάτοικοι της Αγ. Μαρίνας μπορούν να επισκεφτούν το συγκεκριμένο χώρο πρασίνου στα πλαίσια ενός περιπάτου τους, ή διαφορετικά μέσω αυτοκινήτου, ή ακόμη και λεωφορείου.

Υπάρχουν συνολικά έξι πύλες εισόδου στον Αλσύλλιο, οι οποίες είναι από τις οδούς Λ. Ελευθερίου Βενιζέλου, Λ. Παναγούλη, Κριάρη, Εκάβης και δύο από την οδό Ισαύρων.

Φ3.4.4 Μονοπάτι.

Χλωρίδα και πανίδα

Εντός του χώρου υπάρχουν πολλά δέντρα και θάμνοι. Η επιλογή των φυτών έχει γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε αφενός να περιορίζουν με την κόμη τους την ηλιακή ακτινοβολία και να δημιουργούν πιο ευχάριστες συνθήκες διαβίωσης σε περιπτώσεις υψηλών τιμών θερμοκρασίας και αφετέρου να δημιουργηθεί ένας «αντιθορυβικός φράκτης» που συμβάλλει ουσιαστικά στη μείωση της ηχητικής ρύπανσης που είναι μεγάλη επί της Λεωφόρου Ελευθερίου Βενιζέλου (Λ. Κατεχάκη).

Φ3.4.5 Αντιθορυβικός φράκτης (www.attiko prasino.gr)

Επιπλέον, τα πολλά είδη και οι πολλές ποικιλίες φυτών που έχουν επιλεγεί, εξασφαλίζουν πληθώρα χρωμάτων, σχημάτων και μεγεθών. Η διαφορετική εποχή άνθισης των διαφόρων ανθόφυτων, καλλωπιστικών θάμνων και δένδρων, εξασφαλίζει στον περιπατητή την οπτική απόλαυση των χρωμάτων των ανθέων όλο τον χρόνο. Οι ποικίλοι συνδυασμοί πρασίνου των φυλλωμάτων διαφορετικών φυτών συμπληρώνουν την αισθητική αξία του τοπίου του Αλσυλλίου. Επίσης, τα δένδρα και οι θάμνοι του Αλσυλλίου, διαμορφωμένα ελεύθερα ή σε σχήματα με κάποια κλαδέματα, με τη μορφή τους, τη γραμμή των κλαδιών τους και το φύλλωμα τους δίνουν την αίσθηση του γλυπτού στον χώρο.

Φ3.4.6 Χλωρίδα του άλσους

Αναλυτικότερα τα είδη των φυτών που εντοπίζονται στον χώρο είναι πεύκο, λεύκα, λεύκα αργυρόφυλλη, ευκάλυπτος, ακακία, συκιά, λείλαντ, χαρουπιά, φοίνικας, προύνος, τεύκριο, βιβούρνο, πυράκανθο, αγγελική.

Φ3.4.6 Πεύκα.

Σημερινή κατάσταση

Οι εργασίες συντήρησης και καλλωπισμού του Αλσυλλίου έγκειται στη καθαριότητα, στο κλάδεμα, και άλλες καλλιεργητικές φροντίδες που αναβαθμίζουν την γενικότερη εικόνα του Αλσυλλίου από το Τμήμα Πρασίνου και Γεωπονίας του Δήμου Ηλιούπολης.

Στο Αλσύλλιο είναι εγκατεστημένο σύστημα αυτόματου ποτίσματος του χώρου, για την άρτια ανάπτυξη και ευρωστία φυτών και δένδρων.

Προσπελασιμότητα

Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

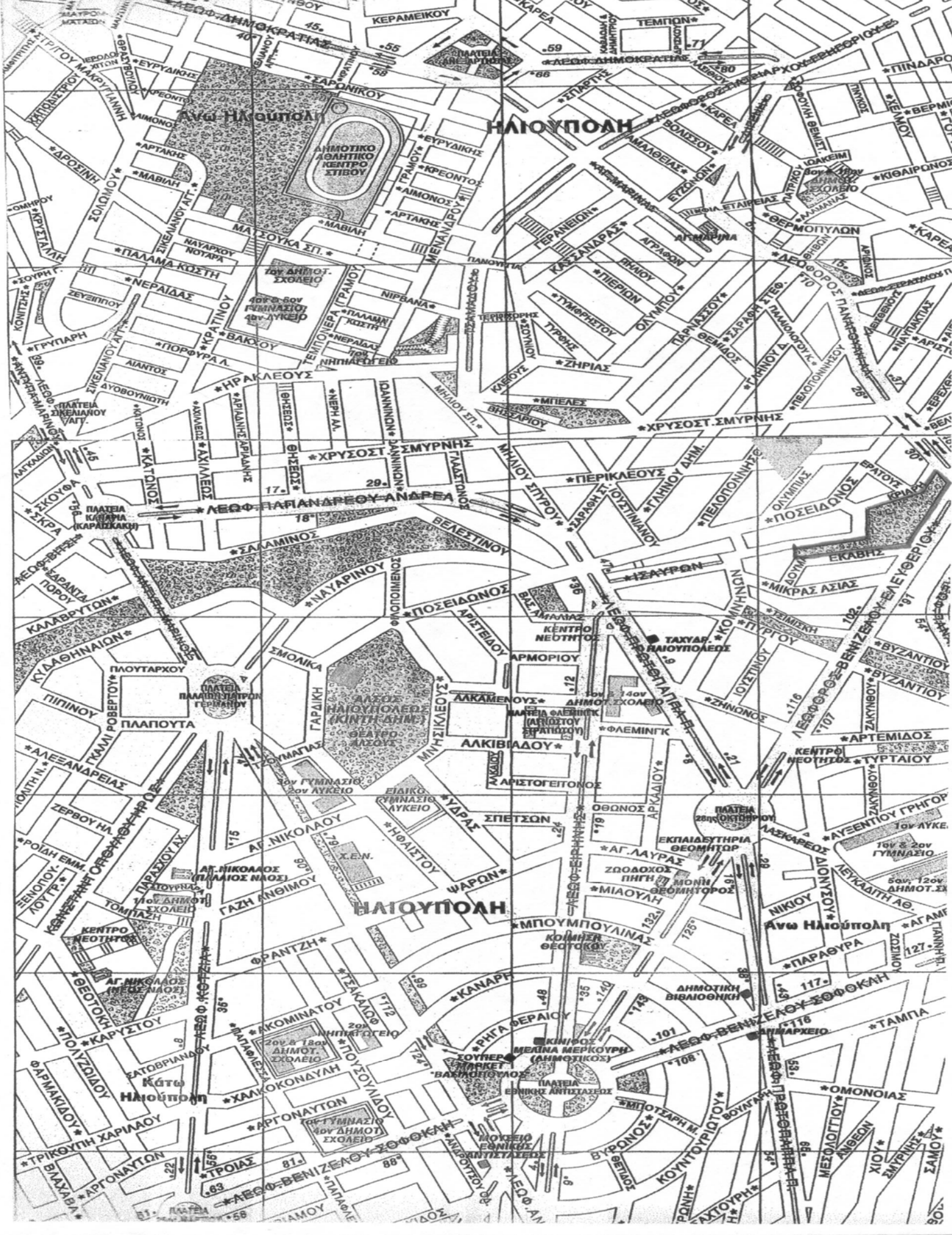
Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Η Καθαριότητα αποτελεί σημαντικής προτεραιότητας παρέμβαση από το Τμήμα Καθαριότητας του Δήμου, από τη στιγμή που επισκέπτονται καθημερινά τον χώρο πολλά άτομα αλλά και από τη στιγμή που στόχος του Δήμου είναι η αναβαθμισμένη ποιότητα διαβίωσης προς όλους τους πολίτες.

Φ3.4.7 Μονοπάτι.

3.5 Σκοπευτήριο Καισαριανής

Φ3.5.1 Χώρος για ξεκούραση

Το Σκοπευτήριο της Καισαριανής είναι ο σημαντικότερος πνεύμονας αστικού πρασίνου για την Καισαριανή από άποψη έκτασης και ποιότητας βλάστησης. Η συνολική έκταση της περιοχής Σκοπευτηρίου ανέρχεται στα 600 στρέμματα.

Η διαμορφωμένη έκταση σε αισθητικό πράσινο, παιδικές χαρές, καθιστικά κ.λ.π. απαρτίζεται από τα εξής τμήματα: το Άλσος Σκοπευτηρίου, τον χώρο του 300άρη Στόχου καθώς και το Πάρκο Σκοπευτηρίου.

- Το **Άλσος Σκοπευτηρίου** είναι 19,60 στρέμματα και η είσοδος σε αυτό πραγματοποιείται από τις οδούς Ηρώων Σκοπευτηρίου και Ν. Εφέσσου (parking) και Ηρώων Σκοπευτηρίου (κύρια είσοδος χώρου).
- Ο χώρος του **300άρη Στόχου** είναι έκτασης 15 στρεμμάτων και αναπτύσσεται παραπλεύρως του Θυσιαστηρίου της Λευτεριάς (Σημερινό Μνημείο) και κάποιος έχει δυνατότητα πρόσβασης και από την οδό Διστόμου.

- Το **Πάρκο Σκοπευτηρίου** είναι ένας χώρος 55 στρεμμάτων σε συνέχεια του 300άρη Στόχου που διαθέτει πλήθος εγκαταστάσεων όπως παιδική χαρά, κυκλοφοριακό πάρκο, θερινό κινηματογράφο.

Φ3.5.2 Χλωρίδα

Φ3.5.3 Πλακόστρωτο

Άλσος Σκοπευτηρίου

Ο χώρος του Άλσους Σκοπευτηρίου έχει 60% δενδρώδη βλάστηση αποτελούμενη κύρια από κυπαρίσσι, πεύκη και 33% θάμνους και ελάχιστο γκαζόν.

300άρης Στόχος

Από τα 15 στρέμματα του 300άρη Στόχου όπου αναπτύσσεται παραπλεύρως του Θυσιαστηρίου της Λευτεριάς (Σημερινό Μνημείο), τα 10 στρέμματα καλύπτονται από γκαζόν, 5.000 θάμνους και ποώδη φυτά.

Πάρκο σκοπευτηρίου

Ένα τμήμα με πευκώδη βλάστηση και διαμορφωμένες σκιερές διαδρομές περιπάτου ή ποδηλάτου ενώνει το χώρο του 300άρη Στόχου με αυτόν του Πάρκου Σκοπευτηρίου. Διασχίζοντας κανείς το πευκόφυτο κομμάτι συναντά μία έκταση 35 στρεμμάτων διαμορφωμένου πρασίνου με 6.000 θάμνους και ποώδη φυτά, 750 δένδρα και 6 στρέμματα γκαζόν.

Φ3.5.4 Χλωρίδα

Ιστορία

Το πάρκο του Σκοπευτηρίου, έκτασης 610 στρεμμάτων χωροθετημένο στην περιοχή Αλεποβουνίου Καισαριανής, αρχικής ιδιοκτησίας του Παλαιού Εκκλησιαστικού Ταμείου, παραχωρήθηκε από Ελληνικό Κράτος το 1930 στην Πανελλήνια Σκοπευτική Εταιρεία (Π.Σ.Ε.) για άσκηση των δραστηριοτήτων της. Το 1976 πουλήθηκε από την Π.Σ.Ε. στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων ένα τμήμα 99.785μ².

Το «Θυσιαστήριο της Λευτεριάς»

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ο χώρος πήρε ιστορική διάσταση καθώς έγινε το «θυσιαστήριο της Λευτεριάς» αφού επιλέχθηκε από τους Ναζί ως τόπος εκτελέσεων. Κατά τα έτη 1942- 1944 έπεσαν θύματα της Ναζιστικής θηριωδίας εκατοντάδες Έλληνες πατριώτες (σύμφωνα με διάφορες πηγές ο αριθμός των νεκρών αγγίζει τους 694), ανάμεσά τους και 200 κομμουνιστές, οι οποίοι παραδόθηκαν στα κατοχικά στρατεύματα από τη μεταξική δικτατορία και εκτελέστηκαν την Πρωτομαγιά του 1944.

Φ3.5.6/ Φ3.5.9 Χώρος εκτέλεσης

Στη μεταπολεμική περίοδο το Σκοπευτήριο εξακολουθεί να λειτουργεί όπως και προπολεμικά, ως χώρος δηλαδή, εξάσκησης των μελών της Πανελληνίας Σκοπευτικής Εταιρείας.

Οι κάτοικοι και ο Δήμος, τόσο προπολεμικά όσο και μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξαν αντίθετοι με την πραγματοποίηση των αθλημάτων της σκοποβολής στο συγκεκριμένο χώρο. Κυριότερος λόγος για τη στάση τους υπήρξε η διαταραχή της κοινής ησυχίας και της δημοσίας τάξης καθώς κάθε τόσο πυροβολισμοί τάραζαν τη συνοικία και προκαλούσαν ατυχήματα, μερικά εκ των οποίων θανατηφόρα.

Η επιλογή του χώρου ως τόπου εκτελέσεων από τις κατοχικές δυνάμεις αποτέλεσε έναν επιπλέον σημαντικό λόγο για την απομάκρυνση των σκοπευτικών δραστηριοτήτων από το χώρο, καθώς το συγκεκριμένο σημείο έχει πια αναδειχθεί στις καρδιές και στις συνειδήσεις του λαού ως το σεπτότερο μνημείο της νεοελληνικής ιστορίας. Καταγράφεται ως σύμβολο θυσιών και αγώνων του ελληνικού λαού στην σκοτεινή περίοδο της φασιστικής κατοχής.

Ο λαός της Καισαριανής που έζησε από κοντά τα τραγικά γεγονότα του Σκοπευτηρίου στη διάρκεια της κατοχής, πρωτοστάτησε και εξακολουθεί να πρωτοστατεί για την απομάκρυνση της Σκοπευτικής Εταιρείας από τον ιερό αυτό χώρο και την παράδοση του στο λαό στον οποίο και ανήκει.

Με πολύχρονους αγώνες (αποκορύφωμα των οποίων ήταν η 17ήμερη κατάληψη του χώρου τον Ιούνιο του 1983) του Καισαριανιώτικου λαού επιτεύχθηκε αρχικά- η ανακήρυξη του χώρου από το Υπουργείο Πολιτισμού σε Ιστορικό- Μνημειακό (το 1984). Ο χαρακτηρισμός αυτός του χώρου κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς απαγορεύεται κάθε παρέμβαση πλέον στο χώρο που αντιστρατεύεται τον χαρακτήρα αυτόν.

Αρκετά χρόνια αργότερα, τον Ιούνιο του 2005 πραγματοποιήθηκε η ανέγερση του Μνημείου των Πεσόντων Πατριωτών. Κατά την τελετή των εγκαινίων του Μνημείου, τόσο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο Πρωθυπουργός, όσο και οι Υπουργοί ΕΣ.Δ.Δ.Α. και Παιδείας, που ήταν παρόντες στην εκδήλωση, μεταξύ πλήθους άλλων επίσημων προσκεκλημένων, ανήγγειλαν την πρόθεσή τους ο χώρος αυτός να αναδειχθεί άμεσα ως Μουσείο Εθνικής Αντίστασης και να συνδράμουν το Δήμο Καισαριανής για την πραγματοποίηση αυτού του οράματος.

Στόχος τόσο του Δήμου όσο και των κατοίκων της περιοχής είναι να περιέλθει στην κυριότητα του πρώτου και το Νεοκλασσικό κτήριο, που δεσπόζει στο πάρκο του Σκοπευτηρίου ώστε να ιδρυθεί το Μουσείο της Εθνικής Αντίστασης. Το τελευταίο θα αποτελεί χώρο ιστορικής μνήμης και θα εμπνέει τους λαϊκούς αγώνες του παρόντος και του μέλλοντος για μια καλύτερη ζωή, για μια δικαιότερη κοινωνία.

Πρόσβαση

Ο εν λόγω χώρος στον οποίο έχουν γίνει τεχνικές παρεμβάσεις και λειτουργεί σαν οργανωμένο πάρκο είναι 100 στρέμματα και οριοθετείται: δυτικά από την οδό Ν. Εφέσσου, βορειοανατολικά από τις οδούς Ερ. Σταυρού, Σολομωνίδου, πίσω μέρος Νήαρ Ηστ, νότια από την οδό Ηρώς Κωνσταντοπούλου όπου συνορεύει με το σχολικό συγκρότημα Λυκείων, Γυμνασίων της Καισαριανής και έχει προσβάσεις από την οδό Διστόμου και την οδό Κάλχαντος.

Φ3.5.6 Σιντριβάνι

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Τη χλωρίδα του χώρου συνιστούν πεύκα και κυπαρίσσια αλλά και θάμνοι: δάφνες, πικροδάφνες, δενδρολίβανα, γιασεμιά κ.α.

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του άλσους και στα δέντρα του τσαλαπετεινοί και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως ως πνεύμονας πρασίνου αλλά και ως τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

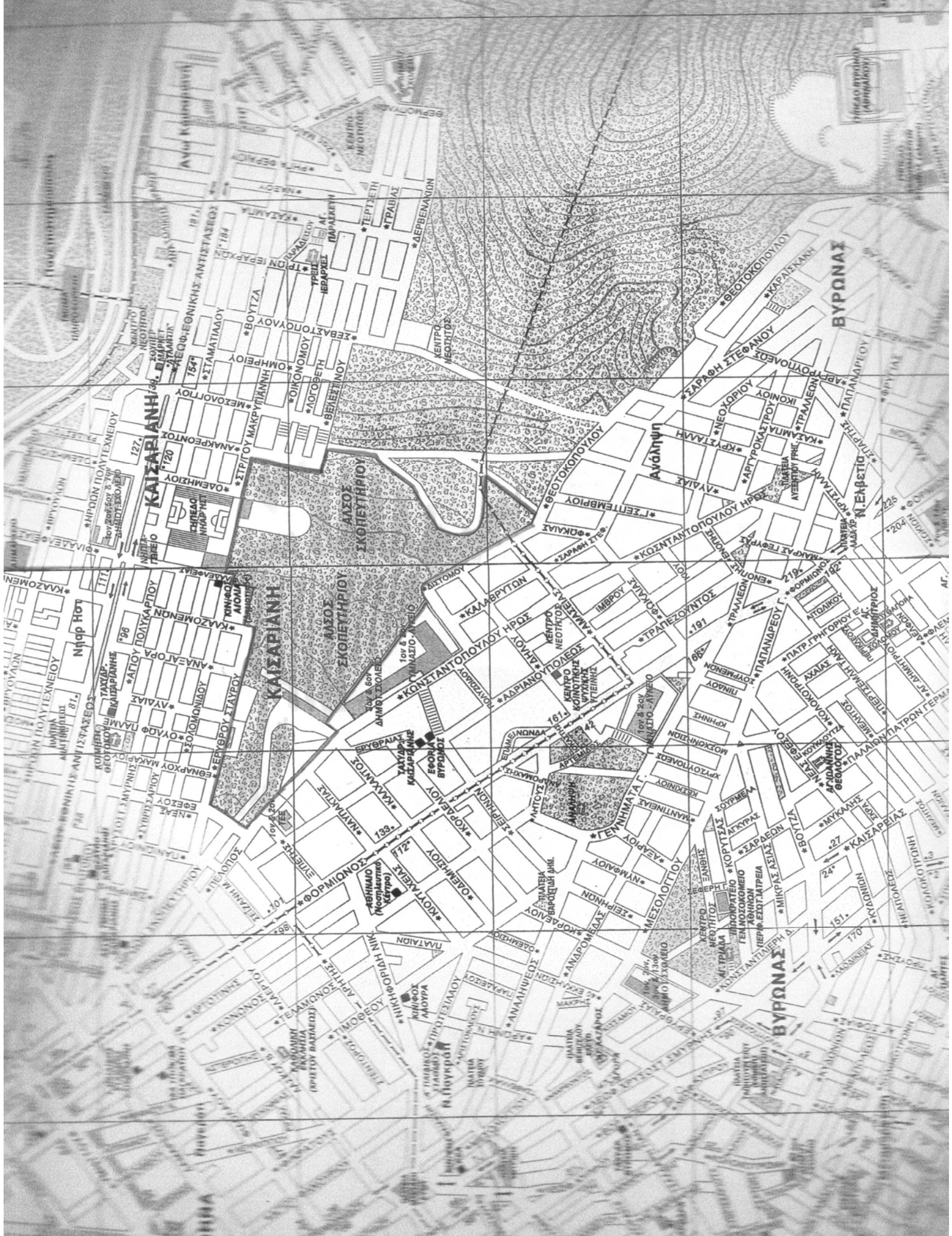
Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

3.6 Άλσος Άρη Αλεξάνδρου

Φ3.6.1 Δέντρα

Απέναντι από την πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου και πολύ κοντά στο Δημαρχείο Υμηττού, εκτείνεται το άλσος Άρη Αλεξάνδρου. Πρόκειται για έναν από τους πιο σημαντικούς πνεύμονες πρασίνου του Δήμου. Έχει έκταση 34.800 τετραγωνικών μέτρων και ορίζεται από τις οδούς: Κολοκοτρώνη, Καλλιπόλεως, Κρήτης, Παπαφλέσσα και Κωνσταντινουπόλεως. Είναι ιδανικό για περίπατο και αναψυχή, διαθέτει παιδική χαρά και στο εσωτερικό του λειτουργεί λέσχη προσκόπων.

Έξω ακριβώς από το πάρκο υπάρχει μνημείο που ανεγέρθηκε από την Κοινότητα Υμηττού αφιερωμένο στους «πεσόντες εν πολέμω» το 1940- 1941.

Φ3.6.2 Μνημείο

Στο εσωτερικό του άλσους υπάρχει λέσχη προσκόπων αλλά και παιδική χαρά, η οποία μάλιστα ανακατασκευάστηκε πρόσφατα. Επίσης,

υπάρχουν καθιστικοί πάγκοι, ξύλινα τραπέζια και πάγκοι κατάλληλοι για πικνικ αλλά και κιόσκια για ξεκούραση. Τέλος, τρεις λιμνούλες που επικοινωνούν ενισχύουν το υδάτινο στοιχείο στο άλσος.

Φ3.6.3 Λέσχη προσκόπων

Φ3.6.4 Παιδική Χαρά

Πρόσβαση

Το άλσος Άρη Αλεξάνδρου έχει πέντε εισόδους. Η κεντρική είσοδος είναι επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως. Δύο εισοδοι είναι επί της οδού Κολοκοτρώνη, μία επί της οδού Καλλιπόλεως και μία επί της οδού Κρήτης.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Στο χώρο του άλσους υπάρχουν πολλά είδη δέντρων όπως πεύκα και κυπαρίσσια αλλά και θάμνοι: πικροδάφνες, δενδρολίβανα, λαντάνες, κίτρινα γιασεμιά, κουμαριές, φασκόμηλο, ρίγανι, γιούκα, κάλλες.

Φ3.6.5 / Φ3.6.6 Χλωρίδα

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του άλσους και στα δέντρα του τσαλαπετινοί, κοτσίφια, και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Φ3.6.7 Μονοπάτι

Φ3.6.8 Λίμνη

Φ3.6.9 Χλωρίδα

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Κατά τη θερινή περίοδο πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις στο άλσος στα πλαίσια του πολιτιστικού προγράμματος που διοργανώνει ο Δήμος.

Προσπελασιμότητα

Δεν υπάρχει προσβασιμότητα για ΑΜΕΑ σε καμία είσοδο του άλσους ενώ η πρόσβαση σε ζώα είναι ελεύθερη.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Φ3.6.10 Παγκάκι

Φ3.6.11 Χλωρίδα

Αναπλάσεις

Τον Ιούνιο του 2008 πραγματοποιήθηκαν αλλαγές στον εξοπλισμό του πάρκου και αντικαταστάσεις καθιστικών πάγκων, ενισχύθηκαν οι τραπέζοπάγκοι και επισκευάστηκαν οι λίμνες.

Φ3.6.12 Παγκάκι

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- τακτικό καθαρισμό της λίμνης που αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης των επισκεπτών.
- να τοποθετηθούν ειδικές κατασκευές για πρόσβαση Α.Μ.Ε.Α. στις εισόδους του άλσους.

3.7 Άλσος Λόφου Πέτρου και Παύλου

Φ3.7.1 Πεύκα.

Στον λόφο Πέτρου και Παύλου του Δήμου Υμηττού υπάρχουν τρία αλσύλια εκτάσεως 15.000m², 750m², 2.000m². Οι δρόμοι που ορίζουν τον λόφο είναι Φίλωνος, Αργυρουπόλεως και Αρχατζικάκη. Στο κέντρο του άλσους βρίσκεται ο Ιερός Ναός Πέτρου και Παύλου με εκτεταμένο αύλειο χώρο.

Στο εσωτερικό του άλσους υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις και συγκεκριμένα: γήπεδο τέννις και γήπεδο μπάσκετ. Επίσης, λειτουργεί παιδική χαρά αλλά και αμφιθέατρο, όπου πραγματοποιούνται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες διάφορες εκδηλώσεις στο πλαίσιο του πολιτιστικού προγράμματος που διοργανώνει ο Δήμος.

Ιστορία

Ο Λόφος Πέτρου και Παύλου χρωστά το όνομά του στον ομώνυμο Ιερό Ναό. Ο Ναός βρίσκεται στο κέντρο του άλσους και με τον εκτεταμένο αύλειο χώρο του αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στα τρία αλσύλλια της περιοχής.

Σύμφωνα με την παράδοση, την περίοδο που οικοδομήθηκε ο οικισμός για τους Μικρασιάτες πρόσφυγες (1927-1930), οι κάτοικοι διεκδικούσαν τα κλειδιά των σπιτιών για να στεγασθούν. Ξεχύθηκαν στους δρόμους με το σύνθημα " Τα κλειδιά ! ". Όταν επιτέλους τα κλειδιά παραδόθηκαν αφιέρωσαν το ναό που χτίστηκε αμέσως μετά στους Αγίους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο.

Φ3.7.2 Ναός Πέτρου και Παύλου.

Πρόσβαση

Το άλσος όπου υπάρχουν τα γήπεδα, η παιδική χαρά και το θεατράκι έχει δύο εισόδους. Η μία είσοδος είναι από την οδό Φίλωνος και η πρόσβαση μπορεί να γίνει οδικώς. Η δεύτερη είσοδος είναι από τις σκάλες που οδηγούν στον Ιερό Ναό Πέτρου και Παύλου, στην οποία η πρόσβαση γίνεται οδικώς μέχρι τις σκάλες επί της οδού Αργυρουπόλεως και μετά μόνο με τα πόδια λόγω των σκαλοπατιών. (Η δεύτερη είσοδος είναι ανοιχτή μόνο όταν γίνονται εκδηλώσεις στο θέατρο του άλσους). Από την πλατεία Υμηττού ο πεζοδρόμος που ξεκινάει από την πλατεία οδηγεί στην οδό Αργυρουπόλεως, που είναι η κάτω πλευρά του άλσους.

Φ3.7.3 Είσοδος με σκαλοπάτια από την οδό Αργυρουπόλεως.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Τη χλωρίδα του χώρου συνιστούν πεύκα και κυπαρίσσια αλλά και θάμνοι: δάφνες, πικροδάφνες, δενδρολίβανα, λαντάνες, ρυγχόσπερμα, γιασεμιά, ρολογιά.

Φ3.7.4 Μονοπάτι.

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του άλσους και στα δέντρα του τσαλαπετινοί και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Φ3.7.5 Χλωρίδα του άλσους.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Δεν υπάρχει προσβασιμότητα για ΑΜΕΑ.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Ανάπλαση

Κατά το έτος 2008 πραγματοποιήθηκε δενδροφύτευση ενός τμήματος του λόφου και νέες φυτεύσεις στα υπάρχοντα αλσύλλια. Επίσης εργασίες αποκατάστασης πραγματοποιήθηκαν και στην παιδική χαρά.

Φ3.7.6 Σκαλοπάτια εντός του άλσους.

Προτάσεις

Για την βελτίωση του πάρκου προτείνουμε:

- να τοποθετηθούν ειδικές κατασκευές για πρόσβαση Α.Μ.Ε.Α. στις εισόδους του άλσους.

3.8 Πευκοδάσος- «Άλσος Ολυμπιονικών»

Φ3.8.1 Άλσος Ολυμπιονικών.

Το άλσος ολυμπιονικών βρίσκεται εντός του γενικού πολεοδομικού σχεδίου του Δήμου Μελισσιών, στο εμπορικό κέντρο της πόλης, και έχει έκταση 15 στρεμμάτων.

Περικλείεται βόρεια από τη Λεωφόρο Δημοκρατίας, έναν κεντρικό κυκλοφοριακό άξονα, δυτικά από έναν πεζόδρομο που συνδέει την Λεωφορο Δημοκρατίας με την οδό Παπαναστασίου και συνορεύει με ένα Εμπορικό κέντρο στο Ο.Τ. 203, νότια από τις οδούς Παπαναστασίου και Ζωοδόχου Πηγής και ανατολικά από την παραρεμάτια περιοχή που ορίζεται δυτικά της οδού Κονίτσης και τα Ο.Τ. 206, 206Α και 206Β.

Ιστορία

Ο χώρος του άλσους ήταν αρχικά ιδιωτική έκταση. Ύστερα από πολλές προσπάθειες το άλσος περιήλθε στην ιδιοκτησία του Δήμου Μελισσιών με την ένταξη στο σχέδιο πόλης της περιοχής της 1ης γειτονιάς το 1995 και την κύρωση της πράξης εφαρμογής το 1998.

Φ3.8.2 Μονοπάτι.

Το 2006-2007, κατ' εφαρμογή μέρους της μελέτης «Προστασία–Ανάδειξη Πευκοδάσους για τη δημιουργία Άλσους Ολυμπιονικών Δήμου Μελισσίων» έγινε μερική ανάπλαση και διαμόρφωση του χώρου.

Φ3.8.3 Ράμπα εντός του πάρκου.

Φ3.8.4 Είσοδος πάρκου.

Πρόσβαση

Οι εισοδοί στο χώρο του άλσους είναι τρεις:

- Η πρώτη βρίσκεται στο βόρειο τμήμα, επί της Λεωφόρου Δημοκρατίας, πίσω από το ιερό της εκκλησίας.
- Η δεύτερη βρίσκεται στο δυτικό τμήμα από Λεωφόρο Δημοκρατίας στο φυσικό πλάτωμα που υπάρχει επί του πεζοδρόμου πίσω από το εμπορικό κέντρο.
- Η τρίτη βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα από την οδό Μακρυγιάννη.

Δεν υπάρχει ωράριο λειτουργίας στο πάρκο ενώ η πρόσβαση σε ζώα είναι ελεύθερη, επίσης υπάρχουν κάποιες διαμορφωμένες ράμπες ΑΜΕΑ.

Πρόσβαση στο χώρο μπορεί να έχει κανείς με λεωφορείο του ΟΑΣΑ ή της Δημοτικής Συγκοινωνίας.

Φ3.8.5 Μνημείο. (www.attiko-prasino.gr)

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Η υψηλή δασική βλάστηση που κυριαρχεί συγκροτείται κυρίως από συστάδες χαλεπίου Πεύκης με υπόροφο κυρίως από αείφυλλα πλατύφυλλα όπως *Pistacia lentiscus* *Myrtus communis*, πρίνο (*Quercus coccifera*), *juniperus oxycedrus* *Plyllyrea media* Οξύκενδρο και άλλα.

Υπάρχει επίσης, πλούσια βλάστηση με κυρίαρχο είδος στις όχθες τους καλαμιώνες και πικροδάφνες και ψηλότερα στα απότομα πρηνή τον πρίνο και τα είδη *Plyllyrea media* *Erica manipuliflora* (ρείκι), *juniperus oxycedrus* *murtus comminis*, *Quercus coccifera* και άλλα.

Φ3.8.6 Χλωρίδα του πάρκου

Πανίδα

Η πανίδα της περιοχής αποτελείται ενδεικτικά από είδη, όπως η χελώνα, η οχιά, το σαμιαμίδι-σαύρα, ο πράσινος ρύνος, η ποντικοβαρβακίνα, το περιστέρι και η φάσα.

Σημερινή κατάσταση

Σειρά εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί εντός του χώρου.

- Έχει γίνει αναδιοργάνωση του προαύλιου χώρου της Εκκλησίας και οργάνωση του χώρου πρόσβασης από τη Λεωφόρο Δημοκρατίας.
- Έχει διαμορφωθεί χώρος εντός του πευκοδάσους 500τ.μ. περίπου με πατητό χώμα περικλειόμενος από ξύλινους πασσάλους ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορες εκδηλώσεις μέσα στον οποίο θα φυτευτούν σε διάφορες θέσεις φυτά και δέντρα.
- Έχει δημιουργηθεί και διαμορφωθεί χώρος μνημείου για καταθέσεις στεφάνων και συγκεντρώσεις στις Εθνικές Εορτές.
- Έχει δημιουργηθεί το δίκτυο ηλεκτρισμού και ύδρευσης.

Προσπελασιμότητα

Οι είσοδοι στο χώρο του άλσους δεν είναι κατάλληλα οργανωμένες, δεν υπάρχουν ράμπες ΑΜΕΑ σε κάθε μία από αυτές.

Αναπλάσεις

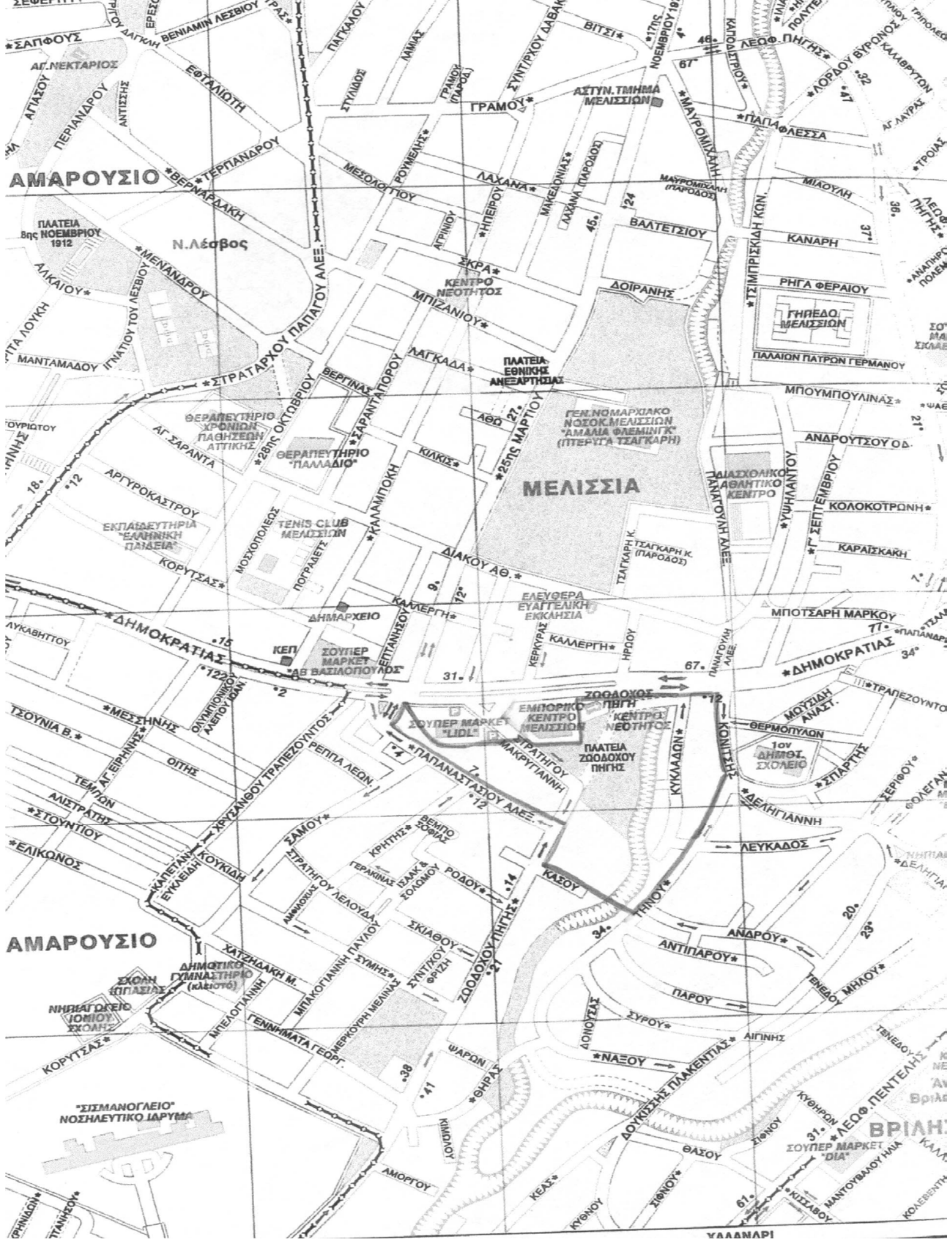
Προβλέπονται και άλλες κατασκευές οι οποίες θα πραγματοποιηθούν με ξύλο και πέτρα ώστε να είναι σύμφωνες με το πνεύμα σεβασμού του φυσικού τοπίου. Κάποια από τα έργα που προβλέπονται είναι:

- Ανοικτά ξύλινα κιόσκια
- Ξύλινοι πάγκοι-καθιστικά
- Πέτρινοι πάγκοι-καθιστικά
- Ξύλινα περίπτερα πληροφόρησης
- Φωτιστικά

Επιπροσθέτως προβλέπεται φυτοτεχνική διαμόρφωση του χώρου η οποία θα γίνει με κριτήρια οικολογικά, αισθητικά και λειτουργικά.

Πρώτη προτεραιότητα στην επιλογή των φυταρίων που θα φυτευτούν και των φυτοτεχνικών μεθόδων είναι η διατήρηση της μορφής του πευκοδάσους.

Επίσης, προβλέπεται οργάνωση των χώρων πρόσβασης και διαμόρφωση των σημείων εισόδου.

ΥΑΔΑΝΑΡΙ

3.9 Άλσος Βεΐκου (Γαλάτσι)

Φ3.9.1 Χλωρίδα του άλσους.

Το άλσος Βεΐκου Βρίσκεται εντός του Δήμου Γαλατσίου και περιβάλλεται από την Λ. Ομορφοκκλησιάς και τις οδούς Μ. Μπότσαρη, Α.Διάκου και Μπουμπουλίνας.

Το Άλσος Βεΐκου περιλαμβάνει αθλητικές εγκαταστάσεις αλλά και εγκαταστάσεις πολιτισμού και παιδικές χαρές.

Φ3.9.2 Είσοδος του άλσους.

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οι Αθλητικές Εγκαταστάσεις του Δήμου Γαλατσίου βρίσκονται στο Άλσος Βεΐκου, ένα καταπράσινο πάρκο 256 στρεμμάτων, όπου ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει την ομορφιά της φύσης, να αθληθεί, να ψυχαγωγηθεί και να περάσει κάποιες ώρες ξεγνοιασιάς και ξεκούρασης, σε ένα πολύ φιλικό περιβάλλον. Ωστόσο το στίγμα το δίνουν οι νέοι που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Αθλητικού Κέντρου. Αυτό οφείλεται στις πάσης φύσεως δυνατότητες που παρέχει ο χώρος: **γήπεδα μπάσκετ** (δύο ανοιχτά γήπεδα με κερκίδες), **γήπεδα τένις** (έξι ανοιχτά γήπεδα και δύο τοίχοι προπόνησης τένις), **γήπεδο βόλεϋ**, **γήπεδο ποδοσφαίρου** (με χλοοτάπητα, κερκίδες και αποδυτήρια), **γήπεδο 5X5**, **κολυμβητήριο** (περιλαμβάνει δύο ανοιχτές θερμαινόμενες πισίνες, μια για μικρά παιδιά και μια για μεγάλους σε πλήρη λειτουργία), **στίβο**, **πίστα πατινάς** και **Κλειστό Γυμναστήριο πολλαπλών χρήσεων** όπου φιλοξενούνται και σημαντικές αθλητικές εκδηλώσεις (εντός του οποίου βρίσκεται γήπεδο μπάσκετ με παρκέ) και ένα χώρο διαμορφωμένο σε **ποδηλατοδρόμιο**. Στο χώρο λειτουργεί και Δημοτικό Ιατρείο προς εξυπηρέτηση όλων των πολιτών που επισκέπτονται το χώρο υπό την επίβλεψη ιατρού και νοσηλεύτριας.

Το Δημοτικό Γυμναστήριο της πόλης αποτελεί έναν πολυχώρο άθλησης και αισθητικής με μοναδικές εγκαταστάσεις, άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό και την απαραίτητη υλικοτεχνική υποστήριξη. Το Άλσος Βεΐκου φιλοξενεί καθημερινά πάνω από 5.000 επισκέπτες. Οι 3.000 είναι πιστοί οπαδοί του αθλητισμού. Παιδικές ακαδημίες λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου με αθλητικά προγράμματα για παιδιά ηλικίας 4-14 ετών, με στόχο τη σωστή σωματική διάπλαση και φυσική

κατάσταση αυτών, ενώ το καλοκαίρι οργανώνει προγράμματα αθλητικού camp.

Οι Αθλητικές Εγκαταστάσεις Δήμου Γαλασίου στοχεύουν να είναι ο απόλυτος πολυχώρος άθλησης, διασκέδασης, ξεκούρασης.

- Παρέχοντας υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλης της οικογένειας για άθληση και απόδραση από την καθημερινότητα.

- Δίνοντας τη δυνατότητα στον καθένα ξεχωριστά να γνωρίσει το άθλημα που του ταιριάζει καλύτερα.

- Να χαλαρώσει στους μοναδικά διαμορφωμένους χώρους άθλησης και περιπάτου ή να πιει τον καφέ του με θέα τα νερά της πισίνας.

Πιο αναλυτικά το Δημοτικό Γυμναστήριο περιλαμβάνει:

ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟ

Το κολυμβητήριο διαθέτει δύο πισίνες, μία μικρή και μία μεγάλη θερμαινόμενη Πισίνα και Αναψυκτήριο.

Μεγάλη Πισίνα: Ακαδημίες για παιδιά από 5 έως 14 ετών και τμήματα με επιτήρηση υπό την ευθύνη αποφοίτων ΤΕΦΑΑ με ειδικότητα στην κολύμβηση και δίπλωμα ναυαγοσωστικής. Επίσης λειτουργούν και τμήματα AQUA AEROBIC για ενήλικες.

Φ3.9.3 Μεγάλη πισίνα (attiko-prasino.gr).

Μικρή Πισίνα: Λειτουργία της μικρής πισίνας για εκμάθηση κολύμβησης για παιδιά από 4-6 ετών. Επίσης λειτουργούν τμήματα συγχρονισμένης

κολύμβησης
παιδιά.

και

AQUA AEROBIC για

Φ3.9.4 Μικρή πισίνα (www.attiko-prasino.gr).

Οι εγκαταστάσεις του Κολυμβητηρίου διαθέτουν ιατρείο υπό την επίβλεψη ιατρού και νοσηλεύτριας.

TENIS

Υπάρχουν 6 γήπεδα τένις (4 με χόρτο και 2 χωρίς τάπητα) και ένα γήπεδο με τοίχο για ελεύθερη προπόνηση.

Φ3.9.5 Γήπεδο τένις.

Φ3.9.6 Γήπεδα Καλαθοσφαίρισης.

ΓΗΠΕΔΑ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

Υπάρχουν δύο γήπεδα καλαθοσφαίρισης ανοικτά.

ΓΗΠΕΔΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

Εντός του χώρου υπάρχει ένα γήπεδο μεγάλων διαστάσεων και ένα γήπεδο 5Χ5.

Μεγάλο Γήπεδο: Στρωμένο με χλοοτάπητα, αγωνιστικού επιπέδου.

Φ3.9.7 Μεγάλο γήπεδο ποδοσφαίρου (www.attiko-prasino.gr).

Γήπεδο 5Χ5: Νέο γήπεδο, στρωμένο με χλοοτάπητα, προστατευτικά πλέγματα και προπονητικοί πάγκοι.

Φ3.9.8 Γήπεδο 5Χ5 (attiko-prasino.gr).

ΣΤΙΒΟΣ

Στίβος Μεγάλων διαστάσεων. Παιδικές ακαδημίες με ΔΩΡΕΑΝ εκμάθηση για παιδιά ηλικίας από 5 έως 17 ετών

ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ

Στο κλειστό Γυμναστήριο λειτουργούν Τμήματα Βόλλεϋ, Μπάσκετ, Ενόργανης Γυμναστικής

Πρόκειται για κλειστό χώρο άθλησης, διαστάσεων 50X45, πολλαπλών χρήσεων, με ξύλινο δάπεδο και κερκίδες 250 ατόμων. Επίσης διαθέτει ξεχωριστή αίθουσα με όργανα γυμναστικής. Το Κλειστό Γυμναστήριο διατίθεται για την διοργάνωση μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Εκτός όμως από τις αθλητικές εγκαταστάσεις λειτουργούν στο Άλσος Βεϊκου δύο παιδικές χαρές αλλά και εγκαταστάσεις πολιτισμού. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για έναν ανοιχτό εκθεσιακό χώρο, ένα διαμορφωμένο χώρο σε θερινό κινηματογράφο, ένα ανοιχτό θέατρο με εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης ηθοποιών (καμαρίνια) καθώς και πέντε διαμορφωμένους μικρούς κλειστούς χώρους που χρησιμοποιούνται περιστασιακά για εκθέσεις ζωγραφικής και διάφορες άλλες εκδηλώσεις του Δήμου Γαλασίου.

Φ3.9.9 / Φ3.9.10 Αεροφωτογραφία του άλσους (attiko-prasino.gr).

Στο Άλσος Βεΐκου λειτουργεί και Δημοτικό Ιατρείο προς εξυπηρέτηση όλων των πολιτών που επισκέπτονται το χώρο υπό την επίβλεψη ιατρού και νοσηλεύτριας.

Ιστορία

Στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα δεν καταγράφεται οικισμός εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου. Το τμήμα του οδικού δικτύου αποτυπώνεται στον χάρτη που συντάχθηκε από τον V.J.A. Kawpert το έτος 1875 σε κλίμακα 1:25.000 και περιλαμβάνει τα ίχνη των σημερινών Λεωφόρων Γαλασίου, Γλυκερίας και Βεΐκου. Στον ίδιο χάρτη απεικονίζεται το βυζαντινό μνημείο του Αγίου Γεωργίου «Όμορφη εκκλησία», που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Αναγεννήσεως και Λ. Βεΐκου απέναντι από το Αθλητικό κέντρο Γαλασίου.

Πριν την ένταξη τμημάτων του Δήμου σε σχέδιο πόλης λειτουργούσε ήδη σημαντικός αριθμός λατομικών χώρων στους λόφους Ελικώνος, Λεβεντάκη, μεταξύ των οδών Παρθενόπης και Αγίων Αναργύρων καθώς και ασβεστοκάμινο στην οδό Ρεθύμνης. Η λειτουργία λατομείων για άμμο και σκύρα στην περιοχή των Τουρκοβουνίων προπολεμικά κατάστρεψε την λοφοσειρά από την Λ. Βυζαντίου-Κύμης μέχρι το σημερινό Αττικό άλσος. Η αποκατάσταση των εγκαταλελειμμένων πλέον λατομικών χώρων αποτελούσε και συνεχίζει να είναι η πρώτη προτεραιότητα των κατοίκων του Δήμου Γαλασίου και των όμορων Δήμων.

Στα διοικητικά όρια του Δήμου Γαλασίου υπάγονται εκτάσεις συνολικού εμβαδού επιφάνειας 4.192 στρέμματα εκ των οποίων τα 2.303 στρέμματα βρίσκονται εντός του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου και τα υπόλοιπα 1.889 στρέμματα βρίσκονται εκτός του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου.

Από τα προαναφερόμενα 1.889 στρέμματα που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως τα 224 στρέμματα περίπου αποτελούν το Αθλητικό κέντρο Γαλασίου που έχει ήδη διαμορφωθεί σε χώρο πρασίνου και βρίσκεται στο βόρειο τμήμα των Τουρκοβουνίων, συνορεύει δε προς

βορρά με τον Δήμο Ν. Ιωνίας (οικισμό Καλογρέζας), προς νοτιοανατολικά με την κορυφογραμμή των Τουρκοβουνίων και πέραν αυτών με τους Δήμους Φιλοθέης και Παλαιού Ψυχικού και τέλος δυτικά με την Λ. Ομορφοκκλησιάς.

Φ3.9.11 Χλωρίδα του άλσους

Το αθλητικό Κέντρο Γαλασίου βρίσκεται εντός του Άλσους Βεΐκου που αποτελεί μια τεράστια έκταση πρασίνου και είναι έναν από τους μεγαλύτερους πνεύμονες της Αθήνας. Διαθέτει καφετέρια, παιδική χαρά, γήπεδα, θέατρο, θερινό κινηματογράφο και αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς Αθηναίους τα σαββατοκύριακα.

Πρόσβαση

Ο χώρος του Αθλητικού Κέντρου είναι περιφραγμένος και διαθέτει πέντε πύλες εισόδου στις τρεις εκ των οποίων δύναται να εισέλθουν οχήματα

πρώτων βοηθειών και συντήρησης αυτού (οχήματα καθαριότητας, υδροφόρες κ.λ.π.). Δυτικά δε και σε επαφή με το συγκεκριμένο χώρο υπάρχουν κατασκευασμένοι δύο μεγάλοι χώροι στάθμευσης οχημάτων με άμεση είσοδο και έξοδο στην Λ. Ομορφοκκλησιάς.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Εντός του Αθλητικού κέντρου υπάρχουν 60,30 στρέμματα γκαζόν, 76,10 στρέμματα με πεύκα και 9,60 στρέμματα με καλλωπιστικά φυτά.

Φ3.9.12 Χλωρίδα του άλσους.

Πανίδα

Κατά διαστήματα εμφανίζονται στο εσωτερικό του άλσους και στα δέντρα του τσαλαπετινοί και άλλα πτηνά, ενώ συχνά παρατηρούνται χελώνες.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

3.10 Άλσος Περιστερίου

Φ3.10.1 Άλσος Περιστερίου

Το Άλσος Περιστερίου αποτελεί μία όαση πρασίνου στο μεγαλύτερο δήμο της Δυτικής Αττικής. Έχει έκταση 60 στρέμματα και βρίσκεται επί της οδού Αγίου Βασιλείου, απέναντι από το Εκθεσιακό Κέντρο Περιστερίου. Είναι ένας χώρος πρασίνου που διαμορφώθηκε σταδιακά με την αξιοποίηση και επέκταση προϋπάρχοντος δασυλλίου ευκαλύπτων. Στα μέσα της δεκαετίας του '80 (1983 – 1986) κατασκευάστηκαν οι κτηριακές εγκαταστάσεις και η περίφραξη, δημιουργήθηκε και ένα μικρό υπαίθριο αμφιθέατρο και χώροι υγιεινής, και στην πορεία (1986 – 1989) έγινε επιπλέον φύτευση και διαμόρφωση των εκτάσεων χλοοτάπητα.

Ο επισκέπτης μπορεί να περπατήσει μέσα στο πυκνό πράσινο, να νοιώσει τα χρώματα και τις μυρωδιές της φύσης σε κάθε εποχή και να χαλαρώσει στα υπαίθρια καθιστικά και στο αναψυκτήριο. Για τους μικρούς επισκέπτες του πάρκου λειτουργεί παιδική χαρά. Τους θερινούς μήνες στο υπαίθριο αμφιθέατρο πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις από διάφορους τοπικούς και άλλους φορείς (ανοικτές συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις κ.λ.π.).

Φ3.10.5 Παιδική χαρά

«Πράσινο σπίτι»

Δίπλα στο Άλσος δημιουργήθηκε το «ΠΡΑΣΙΝΟ ΣΠΙΤΙ», ο πρώτος ενεργειακά αυτόνομος σταθμός περιβαλλοντικής ενημέρωσης. Το κέντρο πληροφόρησης λειτουργεί καθημερινά σε συνεχές ωράριο, και προσφέρει στους επισκέπτες πληροφορίες για θέματα ανακύκλωσης, εξοικονόμησης ενέργειας και νέων ενεργειακών τεχνολογιών.

Φ3.10.6 Πράσινο σπίτι

Πρόσβαση

Στο άλσος οι επισκέπτες μπορούν να φτάσουν με το ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ έως το σταθμό Αγίου Αντωνίου και από εκεί να χρησιμοποιήσουν μία από τις πολλές λεωφορειακές γραμμές που οδηγούν στο άλσος.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Στο Άλσος φιλοξενούνται περίπου 70 είδη δέντρων και θάμνων. Πολλά από αυτά είναι χαρακτηριστικά της ελληνική χλωρίδας και ανήκουν στα ξηροφυτικά μεσογειακά είδη. Περιοδικά σε διάφορα σημεία του Άλσους διαμορφώνονται εποχιακοί ανθόκηποι.

Αναλυτικότερα εντός του άλσους διακρίνει κανείς τα εξής φυτά:

Δέντρα :

Ευκάλυπτος, Κουτσουπιά, Κερλεουτέρια, Αριά, Πλάτανος, Πεύκη, Σωφόρα, Λεμονιά, Νερατζιά, Συκιά, Ελιά, Κυπρεσοκυπάρισσος, Λεμονοκυπάρισσος, Καλόκεδρος, Μουριά, Χαρουπιά, Ιτιά κλαίουσα, Καζουαρίνα, Ακακία, Κυπαρισσι, Τιλιά.

Φ3.10.2 Δέντρα στο Άλσος

Θάμνοι :

Πικροδάφνη, Δάφνη, Μυρτιά, Πλουμέριο, Πλουμπάγκο, Σενεράρια, Ιβίσκος, Φωτίνια, Δαφνοκερασία, Τεύκτριο, Τούγια, Αγγελική, Βιβούρνο, Λιγούστρο, Ιαπωνικό, Ευώνυμο, Τριανταφυλλίες, Λυγαριά, Λαντάνα, Τσιτόνια, Κυδωνίαστρο, Πυξάρι, Λιγουστρίνι, Δεντρώδης τριανταφυλλιά, Τριανταφυλλιάνανα, Ανθοροδιά, Πυράκανθος.

Αναρριχώμενα :

Ίασμος, Ρυγχόσπερμο, Βουκανβίλια, Αγιόκλιμα, Κισσός, Αμπέλοψη, Τριανταφυλλιά.

Τροπικά – Φοινικοειδή :

Φοίνικας κανάριος, Πιτσάλδια, Μπαμπού.

Φυτά εδαφοκάλυψης:

Οστεόσπερμο, Διμορφοθήκη.

Φ3.10.3 Φυτά στο Άλσος

Πανίδα

Εντός του άλσους Περιστερίου μπορεί να συναντήσει κανείς χελώνες αλλά και πουλιά.

Φ3.10.4 Χελώνα στο Άλσος Περιστερίου.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

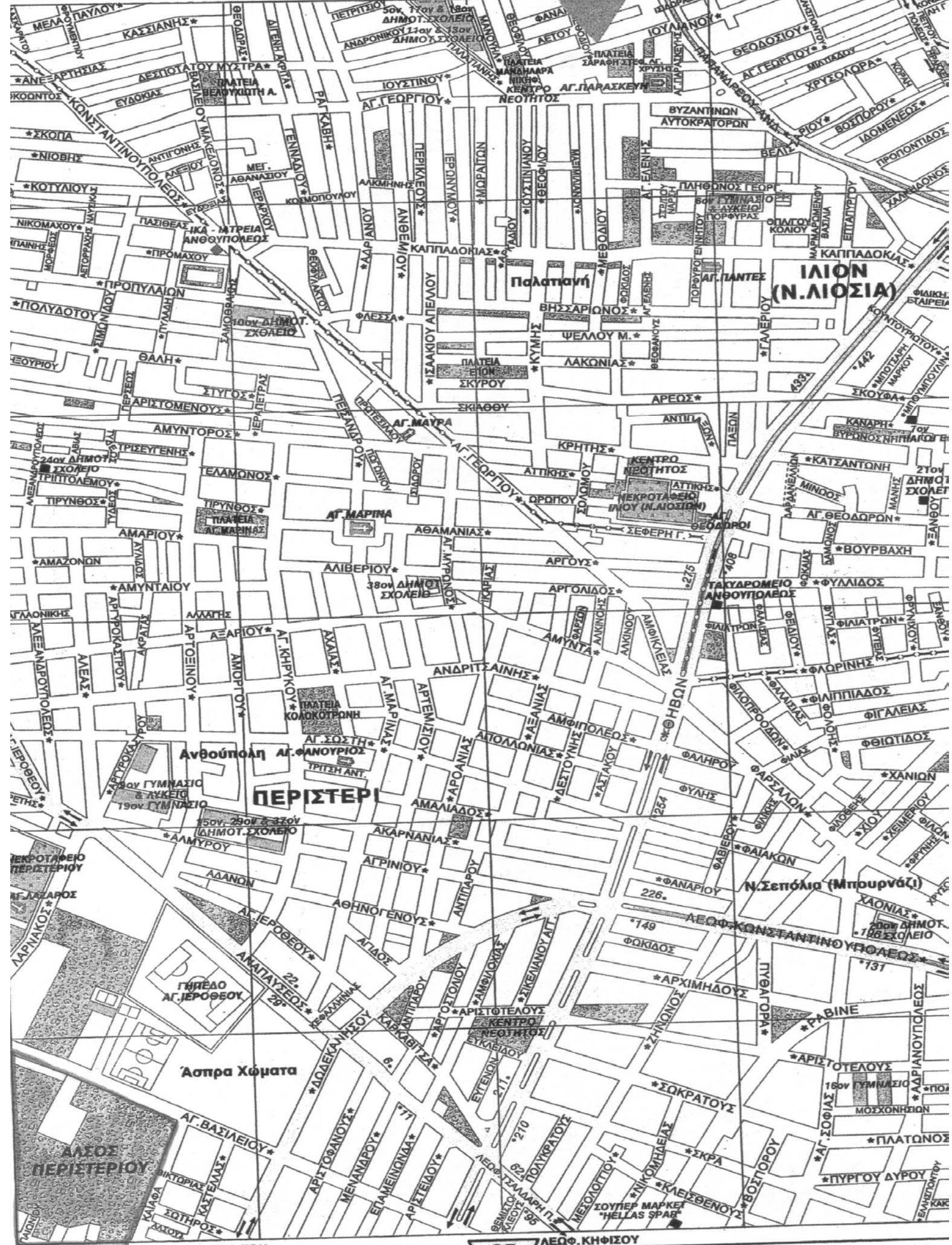
Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- αντικατάσταση σπασμένων καθισμάτων.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του πάρκου.
- εμπλουτισμός των δέντρων, φυτών και θάμνων του πάρκου.

3.11 Πύργος Παλατάκι

Φ3.11.1 Σύγχρονη άποψη του πύργου Παλατάκι(πηγή: www.attiko-prasino.gr)

Ιστορία

«Πύργος Παλατάκι»

Δεν έχει εξακριβωθεί με απόλυτη ιστορική βεβαιότητα πότε ακριβώς και από ποιον χτίστηκε το «Παλατάκι», η έπαυλη όπως την ονόμαζαν παλαιότερα.

Η ιστορική σημασία του χώρου που περιβάλλει τον Πύργο πάντως είναι αναμφισβήτητη καθώς στο σημείο αυτό δόθηκε στις 6 και στις 8 Αυγούστου του 1826 η Μάχη του Χαϊδαρίου κατά την οποία ο Στρατάρχης Καραϊσκάκης και ο Γάλλος Φιλέλληνας Κάρολος Φαβιέρος, ηγούμενοι 2.500 ατάκτων πολεμιστών ο πρώτος και 1.750 ανδρών τακτικού στρατού ο δεύτερος, αντιμετώπισαν σε μια καθοριστική για την έκβαση της μάχης των Αθηνών αναμέτρηση, τις δυνάμεις 12.500 ανδρών του Κιουταχή που πολιορκούσε την Ακρόπολη.

Οι πολλές ομοιότητες που παρουσιάζει η αρχιτεκτονική του Πύργου στη σημερινή του μορφή με άλλα έργα του Πολεοδόμου και Αρχιτέκτονα Σταματίου Κλεάνθη (1802- 1862), οδηγούν πολλούς στο συμπέρασμα ότι το «Παλατάκι» είναι έργο δικό του κτισμένο κατά παραγγελία της Sophie de Marbois, γνωστής και ως Δούκισσας της Πλακεντίας (Duchesse de Plaisence), την οποία ο θρύλος ήθελε να χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο κτήριο για τις μυστικές συναντήσεις της με το λήσταρχο Νταβέλη.

Άλλη ισχυρότατη εκδοχή, στηριγμένη στα κατασκευαστικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία του Πύργου, θέλει το «Παλατάκι» έργο του Γάλλου Μπουλανζέ (Francois Boulanger).

Τέλος, αρκετοί θεωρούν ότι ο Πύργος οικοδομήθηκε το 1880 από τον Αθηναίο τραπεζίτη Νικόλαο Νάζο, στην ιδιοκτησία του οποίου είχε περιέλθει στα τέλη του προηγούμενου αιώνα η έκταση των 30 στρεμμάτων που περιβάλλουν το χώρο. Ο Νάζος, που για ένα διάστημα υπήρξε διευθυντής του Ωδείου Αθηνών, μετέτρεψε το Παλατάκι σε καλλιτεχνικό κέντρο, όπου σύχναζαν οι μεγάλοι Έλληνες ζωγράφοι Νικηφόρος Λύτρας και Νικόλαος Γύζης.

Στη συνέχεια, ιδιοκτήτης του Πύργου έγινε ο Γεώργιος Θων, επιμελητής των ανακτόρων επί Γεωργίου Α'. Ο Θων, γνωστός κυρίως από την έπαυλή του στους Αμπελόκηπους, είναι υπεύθυνος για την τοποθέτηση της μαρμάρινης στήλης προς τιμήν του Καρόλου Φαβιέρου μπροστά στην είσοδο του Πύργου. Η στήλη επιστεφόταν από προτομή του Γάλλου αξιωματικού, η οποία δεν βρίσκεται πλέον στην αρχική της θέση.

Αργότερα, μετά το 1890, η έκταση περιέρχεται στην ιδιοκτησία του Χιώτη Εφοπλιστή Αντώνιου Παλιού και δέκα χρόνια αργότερα, το 1900, το κτήριο ανακαινίζεται και ανακατασκευάζεται.

Κατά την περίοδο 1957- 1971 το Παλατάκι στέγασε την ψυχιατρική κλινική «Άγιος Ιωάννης», γεγονός που προκάλεσε σοβαρότατες ζημιές στο εσωτερικό του. Το 1985 περιήλθε στην ιδιοκτησία του Δήμου Χαϊδαρίου και αμέσως ξεκίνησαν οι εργασίες επισκευής και αποκατάστασης του μνημείου. Σήμερα, στο Παλατάκι στεγάζεται η Διοίκηση του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου και παράλληλα χρησιμοποιείται ως εκθεσιακός χώρος.

Στη συμβολή της λεωφόρου Αθηνών με την οδό Στρ. Καραϊσκάκη, υπάρχει έκταση συνολικού εμβαδού 17 στρεμμάτων. Ο χώρος γνωστός στον κόσμο ως «Παλατάκι», από το κτήριο που υπάρχει εντός αυτού,

βρίσκεται κοντά στο νέο Δημαρχείο του Χαϊδαρίου και αποτελεί ένα από τα πιο κεντρικά σημεία της πόλης.

Σήμερα, μια μαρμάρινη τιμητική στήλη καθώς και μία προτομή του Γ. Καραϊσκάκη, τοποθετημένες στην πλατεία γύρω από το Παλατάκι πιστοποιούν το ιστορικό γεγονός και θυμίζουν στους νεότερους τα γεγονότα του Αυγούστου του 1826.

Φ3.11.2 Η προτομή του Γ. Καραϊσκάκη μπροστά στον Πύργο

Στον περιβάλλοντα χώρο του Πύργου Παλατάκι και στο χώρο που αποτελούσε παλαιό στάβλο του κτηρίου υπάρχει σήμερα το αναψυκτήριο «Το Ιστορικό».

Η μνήμη των δύο αγωνιστών Γ. Καραϊσκάκη και Κ. Φαβιέρου τιμάται κάθε χρόνο σε ειδική εκδήλωση για την Μάχη του Χαϊδαρίου, που οργανώνεται στον αύλειο χώρο του Πύργου Παλατάκι από το Δήμο Χαϊδαρίου.

Στα κείμενα του ιστορικού και πολεμιστή Χρήστου Βυζαντίου (1805-1877) αναφέρεται για πρώτη φορά κάποιος πύργος με κήπο στον οποίο οχυρώθηκε ο Καραϊσκάκης κατά την μάχη του Χαϊδαρίου και αυτή αποτελεί την πρώτη μαρτυρία για την ύπαρξη της έπαυλης με την αρχική της μορφή.

Φ3.11.3 Πύργος Παλατάκι(www.attiko prasino.gr)

Η έκταση επιμερίζεται σε:

- Έκταση 10 στρεμμάτων, στο κέντρο της οποίας βρίσκεται ο ιστορικός Πύργος «Παλατάκι» που διαμορφώθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1980.
- Έκταση 7 στρεμμάτων, στη βόρεια πλευρά της οποίας, βρίσκεται κτήριο με τοιχογραφίες (4 εποχές) του μεγάλου ζωγράφου Νικολάου Γύζη.

Η συνολική έκταση αξιοποιείται από τους κατοίκους ως χώρος αναψυχής και ξεκούρασης. Παράλληλα, τα δύο κτήρια χρησιμοποιούνται από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Χαϊδαρίου.

Στο χώρο υπάρχει ο **Πύργος Παλατάκι** που έχει χαρίσει και το όνομά του στην περιοχή και στο οποίο στεγάζεται σήμερα η Διοίκηση του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου, και το **κτήριο «Νικολάου Γύζη»** όπου στεγάζεται η Βιβλιοθήκη του Δήμου και ένα **αναψυκτήριο**.

Αρχιτεκτονική του Πύργου

Ο Πύργος είναι τυπικό δείγμα αρχιτεκτονικής ρομαντικού ιστορισμού με νεογοθτικά στοιχεία. Βασικά του χαρακτηριστικά είναι ο φρουριακός του χαρακτήρας (επάλξεις, γωνιακοί πύργοι, στενά παράθυρα), οι ραδινές αναλογίες και τα γοθθικίζοντα διακοσμητικά στοιχεία, όπως τα παράθυρα με οξυκόρυφα τόξα, ο εξωτερικός κεραμοπλαστικός διάκοσμος, η διαμόρφωση των επάλξεων και των γωνιακών πυργίσκων.

Φ3.11.4 Αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες Πύργου(www.attiko-prasino.gr)

Ο Πύργος διαθέτει δύο ορόφους, δώμα και ημιυπόγειο, όπου βρίσκονταν τα μαγειρεία και οι βοηθητικοί χώροι. Οι όροφοι αποτελούνται από μικρό αριθμό ψηλοτάβανων αιθουσών, οι μεγαλύτερες από τις οποίες χρησιμοποιούνταν ως τραπεζαρίες και χώροι υποδοχής. Τα ταβάνια είναι κοσμημένα με οροφोगραφίες εξαιρετικής ποιότητας. Ο μικρός αριθμός αιθουσών υποδεικνύει ότι το κτήριο χρησιμοποιούνταν ως εξοχική κατοικία, υπόθεση που ενισχύεται και από τη σχετικά μεγάλη απόσταση που χωρίζει το Παλατάκι από το κέντρο των Αθηνών.

Το κυρίως κτήριο πλαισιωνόταν από βοηθητικά κτίσματα, που περιλάμβαναν ξενώνα, στάβλους (το σημερινό αναψυκτήριο «Το Ιστορικό») και ελαιοτριβείο. Το συγκρότημα του ξενώνα αποτελείται από τρεις πτέρυγες: η κεντρική είναι διώροφη και πλαισιώνεται από δύο μικρότερες ισόγειες, οι οποίες πρόσκεινται παρατακτικά και εγκάρσια προς αυτό σχηματίζοντας ένα Γ. Σε αντίθεση με το Παλατάκι, ο ξενώνας είναι νεοκλασικού ρυθμού ως προς την αρχιτεκτονική.

«Κτήριο Νικολάου Γύζη»

Δίπλα στον Πύργο Παλατάκι υπάρχει σήμερα μετά την αποκατάστασή του το κτήριο «Ν. Γύζης», το οποίο διαθέτει περιβάλλοντα χώρο 8,5 στρεμμάτων. Το νεοκλασικό αυτό αρχιτεκτόνημα, αποτελούσε συμπληρωματικό κτήριο του κεντρικού πύργου και χρησιμοποιείτο για τη φιλοξενία των επισκεπτών (ξενώνας).

Φ3.11.5 Ξενώνας της έπαυλης Παλατάκι(www.attiko.prasino.gr)

Με το πέρασμα του χρόνου το κτήριο παραμελήθηκε, τα κτίσματα χρησιμοποιήθηκαν και αυτά ως ψυχιατρική κλινική και τελευταία, τη δεκαετία του '90 μέχρι τις αρχές του 2000, για βιοτεχνική χρήση. Μεγάλο τμήμα της έκτασης είχε οικοπεδοποιηθεί και χτίστηκαν σε αυτό πολυκατοικίες.

Με την απόκτηση το έτος 1985 και την αποκατάσταση του κεντρικού πύργου με τον περιβάλλοντα χώρο των επτά στεμμάτων, ο Δήμος Χαϊδαρίου έθεσε στόχο την απόκτηση και της συνεχόμενης υπόλοιπης έκτασης με το νεοκλασικό κτήριο και τους υπεραιωνόβιους φοίνικες. Έτσι, το 2000 ο Δήμος απέκτησε έκταση 2,5 στρεμμάτων με δικές του δαπάνες και τον Δεκέμβριο του 2001 έκταση πέντε στρεμμάτων με δαπάνες του Υπουργείου Πολιτισμού. Απομένει για απόκτηση μία έκταση 1.035 τ.μ., για να ολοκληρωθεί ο χώρος.

Το 2002 εκπονήθηκε μελέτη αποκατάστασης του κτηρίου και διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου. Τον Μάιο του ίδιου έτους ανακαλύφθηκαν οι τοιχογραφίες του Ν. Γύζη με θέμα τις Τέσσερις Εποχές, οι οποίες ήταν κρυμμένες κάτω από νεότερους επιχρωματισμούς. Αυτή η κάλυψη των τοιχογραφιών επί πολλά χρόνια διαφύλαξε τα έργα διότι έτσι προστατεύτηκαν από την καταστροφή την περίοδο που το νεοκλασικό κτήριο χρησιμοποιήθηκε ακόμη και ως εργαστήριο.

Φ3.11.6 Το Νεοκλασικό κτήριο «Ν. Γύζης» πριν από τις εργασίες αποκατάστασης και διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου.(Πηγή:από το βιβλίο Αναστασία Λερίου, «Χαιδάρι, συνάντηση με την ιστορία»)

Το έργο της αποκατάστασης του κτηρίου ολοκληρώθηκε το 2006 και με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Χαϊδαρίου το νεοκλασικό κτήριο ονομάστηκε «Ν. Γύζης». Η αίθουσα με τις Τέσσερις Εποχές είναι αποκλειστικά αφιερωμένη στην ανάδειξη των τοιχογραφιών του μεγάλου ζωγράφου, ενώ στους υπόλοιπους χώρους στεγάζεται η Βιβλιοθήκη του Δήμου.

Ο περιβάλλοντας χώρος των πέντε στρεμμάτων του εντός του οποίου βρίσκεται το Παλατάκι χαρακτηρίστηκε κοινόχρηστος χώρος πρασίνου το 1955, ενώ το 1976 ο Πύργος εντός αυτού χαρακτηρίστηκε ως «οίκημα χρήζοντος ειδικής κρατικής προστασίας» από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Τρία χρόνια αργότερα, το 1979, ο περιβάλλον χώρος κηρύχθηκε «διατηρητέος ιστορικός τόπος» και το 1985 ο χώρος περιέρχεται στη δικαιοδοσία και ιδιοκτησία του Δήμου Χαϊδαρίου με την οικονομική συμβολή του Ε.Ο.Τ. και του Υπουργείου Πολιτισμού. Στα χρόνια που ακολουθούν πραγματοποιήθηκαν εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης του κτηρίου και διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου.

Πρόσβαση

Πρόσβαση μπορεί να έχει κανείς στο χώρο από τη λεωφόρο Αθηνών και την οδό Στρατάρχου Καραϊσκάκη.

Επίσης, για την προσέγγιση του χώρου θα μπορούσε ο επισκέπτης να χρησιμοποιήσει τη νέα λεωφορειακή γραμμή της Δημοτικής Συγκοινωνίας που ισχύει από το Δεκέμβριο του 2008.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Τόσο ο Πύργος όσο και τα γύρω κτίσματα κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, πλαισιώνονταν από εκτεταμένους κήπους με ανθώνες, φοίνικες, οπορωφόρα και άλλα δέντρα, ώστε να δημιουργείται ένα ειδυλλιακό περιβάλλον.

Σήμερα η βλάστηση που υπάρχει εντός του περιβάλλοντα χώρου του Πύργου είναι ελληνικής και μεσογειακής προέλευσης.

Πανίδα

Τα πτηνά (δεκαοχτούρες, σπουργίτια, περιστέρια κλπ.) αποτελούν το βασικό τμήμα της πανίδας του πάρκου, ενώ εντός αυτού βρίσκονται και κάποιες χελώνες.

Σημερινή κατάσταση

Στο σύνολο του, ο χώρος λειτουργεί κυρίως σαν πνεύμονας πρασίνου αλλά και σαν τόπος περιπάτου και αναψυχής μέσα στον ιστό της πόλης. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Προσπελασιμότητα

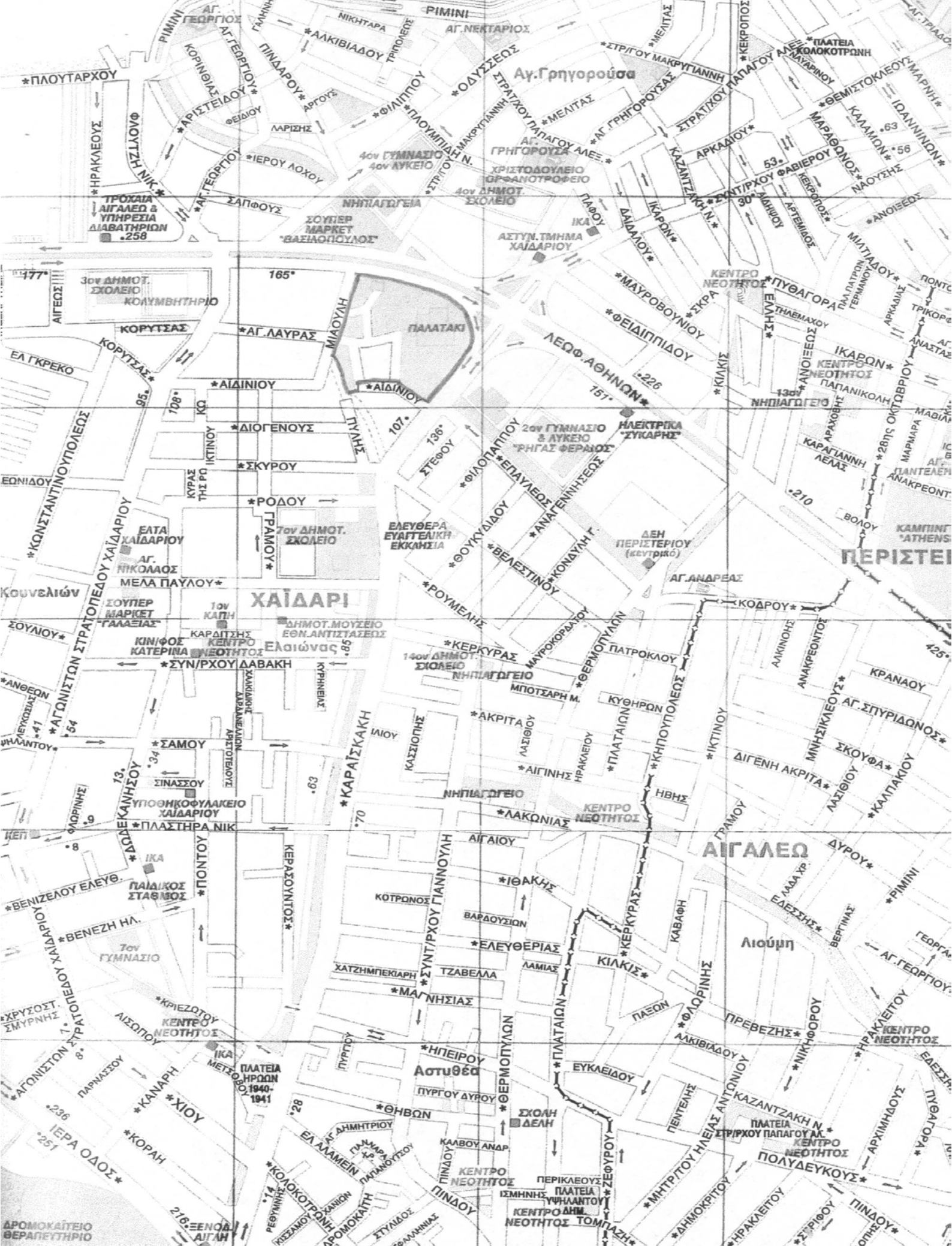
Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

3.12 Πρόνοια

Φ3.12.1 Παιδική χαρά

Ένας λειτουργικός και επισκέψιμος χώρος πρασίνου του Δήμου Περάματος είναι η περιοχή της Πρόνοιας. Βρίσκεται στο οικοδομικό τετράγωνο που ορίζεται από τις οδούς Ηπείρου, 25ης Μαρτίου, Λακωνίας και Καποδιστρίου. Ονομάζεται έτσι γιατί υπάρχουν υποδομές και παλαιότερα λειτουργούσαν υπηρεσίες πρόνοιας (κοινωνικές υπηρεσίες, εργαστήρια εκμάθησης τεχνών, μουσικής κ.ά.).

Διαθέτει αθλητικό κέντρο, το οποίο καταλαμβάνει τα 3/5 της έκτασης, ενώ τα υπόλοιπα 2/5, αποτελούν χώρο πρασίνου. Η συνολική έκταση του χώρου είναι περίπου 13 στρέμματα. Η περιοχή βρίσκεται σε κεντρικό σημείο του Περάματος, γι' αυτό και έχει υψηλή επισκεψιμότητα.

Στα 2/5 της συνολικής έκτασης της Πρόνοιας υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις. Το στάδιο έχει δυνατότητα για στίβο, μπάσκετ και βόλεϊ και παραπλεύρως υπάρχει και το κλειστό γυμναστήριο.

Στο χώρο πρασίνου έχουν δημιουργηθεί τμήματα με παιδικές χαρές. Επίσης υπάρχει και λειτουργεί αναψυκτήριο.

Φ3.12.2 Αθλητικές Εγκαταστάσεις

Πρόσβαση

Ο χώρος διαθέτει τέσσερις διαφορετικές προσβάσεις: δύο στην οδό Καποδιστρίου, μία στην οδό Ηλείου και μία στην οδό 25ης Μαρτίου, η οποία είναι κατάλληλη για ΑΜΕΑ.

Για πρόσβαση με μέσα μαζικής μεταφοράς υπάρχουν λεωφορεία από Πειραιά, από Αθήνα και αποβίβαση στην στάση κοντά στο βενζινάδικο. Δύο στενά πιο πάνω θα συναντήσει κάποιος την Πρόνοια. Υπάρχει επίσης και το τοπικό λεωφορείο του Δήμου, το οποίο κάνει στάση στην οδό 25η Μαρτίου.

Φ3.12.3 Συντριβάνι

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Ο χώρος πρασίνου της Πρόνοιας, παρά τις φυτικές αλλοιώσεις του ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, διατηρεί στο μεγαλύτερο τμήμα του την γηγενή χλωρίδα του. Το Πέραμα, όταν ξεκίνησε να αναπτύσσεται ήταν πευκόφυτο με χαλέπιο πεύκη (*Pinus halepensis*). Δυστυχώς, η συστηματική και πυκνή δόμηση είχε σαν αποτέλεσμα την κοπή εκατοντάδων δέντρων.

Το σημείο αυτό της «Πρόνοιας» είναι το μοναδικό τμήμα του Περάματος που διασώζονται αρκετά παλαιά πεύκα (γύρω στα 70) και αφήνει στον επισκέπτη να φανταστεί το φυσικό τοπίο της πόλης (πυκνές πευκόφυτες, σκιασμένες περιοχές). Επίσης, μεταγενέστερα φυτεύτηκαν μερικοί ευκάλυπτοι, λίγα αλμυρίκια και λεύκες (καβάκι) και αργυρόλευκη, βραχυχίτωνες, γαζίες, κουτσουπιές. Πρόσφατα στην τελευταία ανάπλαση του περιβάλλοντα χώρου γύρω από τον χώρο αναψυκτηρίου προστέθηκαν και άλλα είδη (διάφορα φοινικοειδή, λειλάντι, μπαμπού, δράκαινες, διάφοροι καλλωπιστικοί θάμνοι και έγινε εγκατάσταση χλοοτάπητα). Κατασκευάστηκαν επίσης, ένα συντριβάνι και ένα συντριβάνι με μικρή τεχνητή λίμνη.

Φ3.12.4 Μονοπάτι

Πανίδα

Πανίδα σήμερα δεν υπάρχει εντός του χώρου, αν και κατά διαστήματα παλαιότερα υπήρξαν πτηνά σε κλουβιά.

Σημερινή κατάσταση

Αρχιτεκτονική Αναπλάσεις

Η περιοχή του Περάματος αναπτύσσεται ραγδαία, χωρίς δυστυχώς να υπάρχει δυνατότητα για την δημιουργία αντίστοιχων υποδομών (ελεύθερων χώρων, σχολείων, παιδικών χαρών, χώρων στάθμευσης). Έτσι παρατηρείται πολύ συχνά στο χώρο υπερσυγκέντρωση ατόμων και προσπάθεια κάλυψης πολλών και διαφορετικών αναγκών (π.χ ανάγκη δημιουργίας και άλλων παιδικών χαρών) χωρίς να επαρκεί η έκταση αυτή.

Στο χώρο της Πρόνοιας έχουν γίνει δύο αναπλάσεις τα τελευταία χρόνια. Η μία αφορούσε στην ανάπλαση του περιβάλλοντα χώρου του αναψυκτηρίου και η άλλη την διαμόρφωση των αθλητικών εγκαταστάσεων. Είναι όμως, σε φάση μελέτης η ανάπλαση του χώρου πρασίνου

Προσπελασιμότητα

Δεν υπάρχουν ποδηλατόδρομοι, ενώ η προσβασιμότητα μέχρι τον χώρο κάποιες φορές μπορεί να γίνει πολύ δύσκολη, αφού τα αυτοκίνητα πολλές φορές, λόγω της έλλειψης χώρου στάθμευσης, καταλαμβάνουν πεζοδρόμια.

Υπάρχει μία είσοδος κατάλληλη για ΑΜΕΑ επί της οδού 25ης Μαρτίου.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- να τοποθετηθούν ειδικές κατασκευές για πρόσβαση Α.Μ.Ε.Α. στις εισόδους του άλσους.
- να τοποθετηθούν στα πεζοδρόμια των εισόδων ειδικές μπάρες για την αποφυγή στάθμευσης αυτοκινήτων που δυσκολεύουν την πρόσβαση στο άλσος.

3.13 Φυσικός Πευκώνας

Φ3.13.1 Πλακόστρωτο

Απέναντι από το στρατόπεδο 301 Εργοστάσιο Βάσης στο Δήμο Αγίων Αναργύρων βρίσκονται πευκόφυτες εκτάσεις μεταξύ της λεωφόρου Δημοκρατίας και της σιδηροδρομικής γραμμής Αθηνών – Πελοποννήσου (έκτασης περίπου 10 στρεμμάτων) και μεταξύ των δυο σιδηροδρομικών γραμμών (έκτασης περίπου 5 στρεμμάτων).

Εντός της έκτασης λειτουργεί Αναψυκτήριο.

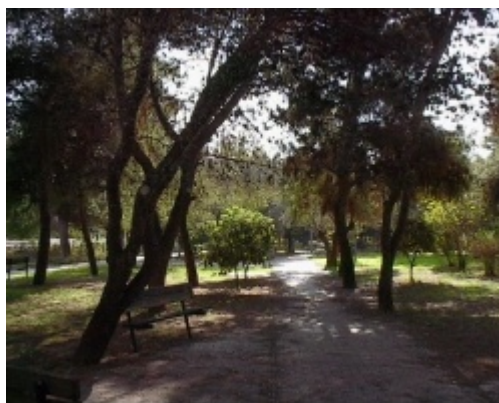
Πρόσβαση

Η κύρια πρόσβαση στο χώρο πραγματοποιείται από τη λεωφόρο Δημοκρατίας.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Οι εκτάσεις, όπως άλλωστε καταδεικνύει και το όνομά τους αποτελούνται κυρίως από πεύκα. Τη χλωρίδα του χώρου συμπληρώνει χλοοτάπητας.

Φ3.13.2 Μονοπάτι

Σημερινή κατάσταση

Κατά την περίοδο 1985-90 ο Δήμος Αγίων Αναργύρων, εκμεταλλεόμενος χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, πραγματοποίησε έργα εξωραϊσμού στον πευκώνα κατασκευάζοντας τοίχους αντιστήριξης, πλακοστρώσεις, καθιστικά, φωτιστικά σώματα κ.α. Επίσης, ανοίχθηκε γεώτρηση για την άρδευση της βλάστησης, έγινε εγκατάσταση χλοοτάπητα και κατασκευάστηκε αναψυκτήριο για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Έτσι μετατράπηκαν οι χώροι αυτοί από εστίες μόλυνσης σε χώρους περιπάτου και αναψυχής.

Προσπελασιμότητα

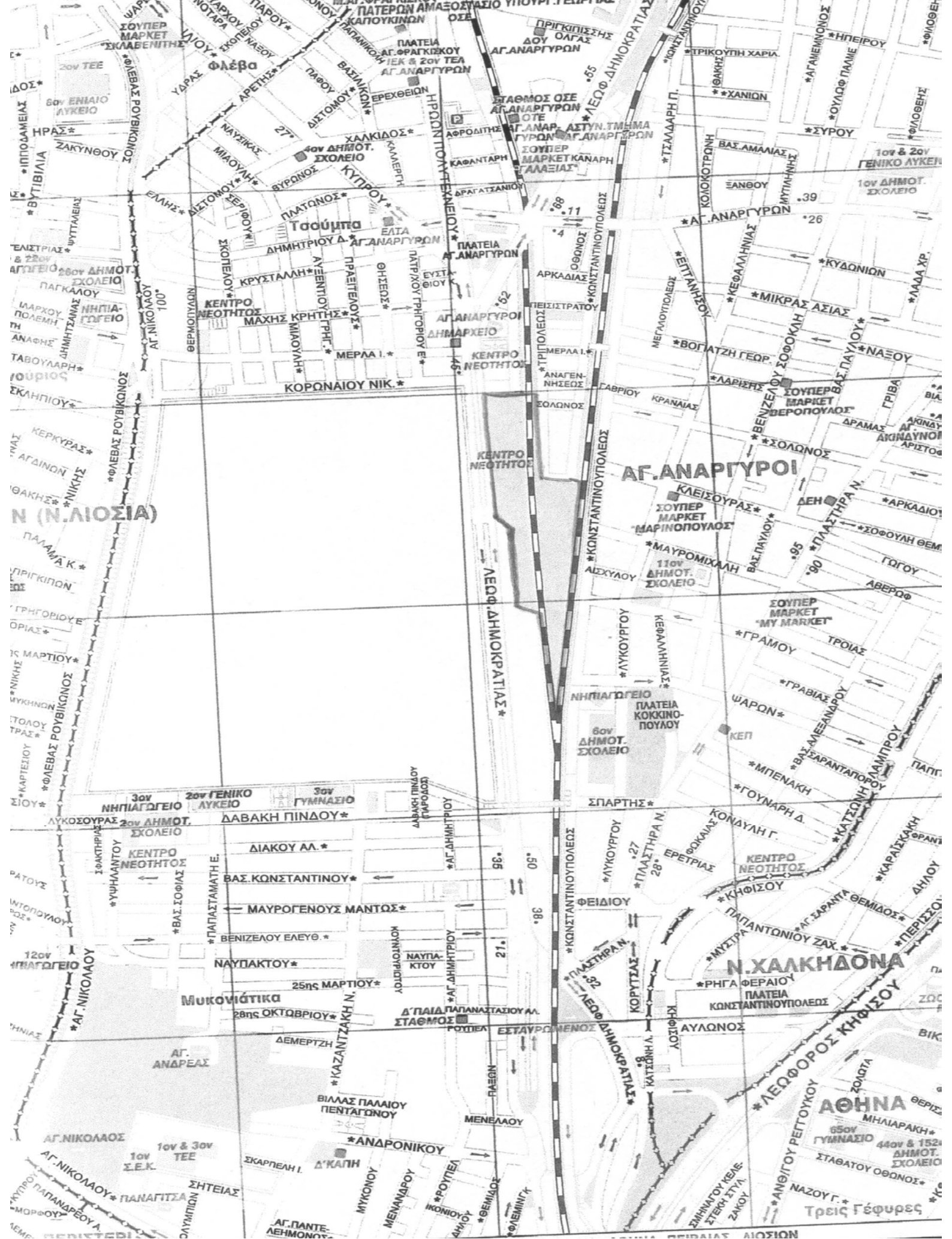
Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του πάρκου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα σε όλη την έκταση του πάρκου.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

3.14 Άλσος Νέας Σμύρνης

Φ 3.14.1 Λίμνη

Το Άλσος Νέας Σμύρνης έχει έκταση 50 στρεμμάτων και περικλείεται από τις οδούς Ελευθερίου Βενιζέλου, Εφέσου, Κορδελιού και Πατριάρχου Ιωακείμ Γ.

Ο χώρος που βρίσκεται σήμερα το Άλσος είχε προβλεφθεί γι' αυτήν την χρήση ήδη από το πρώτο σχέδιο της πόλης που συντάχθηκε το 1924 από την επιτροπή Καλλιγιά. Αποτέλεσε το πρώτο έργο στον οικισμό το 1924, όταν ο Υπουργός Γεωργίας ήταν ο Α.Παπαναστασίου. Ο χώρος, πριν από την εγκατάσταση των προσφύγων, ανήκε σε Πλακιώτες κτηματίες, και σύμφωνα με μαρτυρίες, ήταν φυτεμένος με αμυγδαλιές και ευκαλύπτους. Τη βόρεια και τη νότια πλευρά του διέσχιζαν δύο μεγάλα ρέματα.

Ο αρχαιολόγος-γλύπτης Β.Καπάντασης αναφέρει ότι σε περιηγήσεις του στο Άλσος της δεκαετίας του '30 έβρισκε χάλκινα νομίσματα διαφόρων εποχών καθώς και ξεχειλίσματα χαλκού κατά την ώρα της χυτεύσεως του μετάλλου.

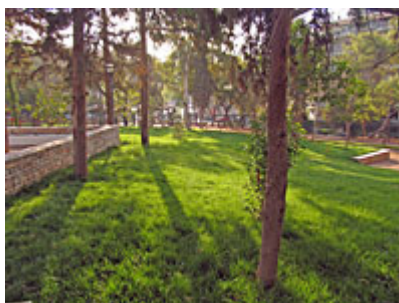

Φ 3.14.2 Χλωρίδα

Το γεγονός ίσως έχει την εξήγηση του στο πέρασμα, δυτικά του σημερινού Άλσους, της αρχαίας Φαληρικής οδού, αρχαίου δρόμου που λειτουργούσε αδιάκοπα μέχρι τις αρχές του αιώνα, συνδέοντας το λιμάνι του Φαλήρου με την Αθήνα.

Το 1926, χάρη στις ενάργειες του Α.Αθηνογένη, προέδρου του Ταμείου Κοινοφελών Έργων, ο χώρος χωρίστηκε με συρματοπλέγμα και άρχισε η φύτευση του βάσει σχεδίου που είχε συνταχθεί από το Υπουργείο Συγκοινωνιών.

Κατά το χρονικό διάστημα 2006-2007 πραγματοποιήθηκε με χρηματοδότηση ΠΕΠ Αττικής 2000-2006 Φ.Υ. του Δήμου Νέας Σμύρνης η τελευταία ανάπλαση του χώρου.

Φ3.14.3 Δέντρα

Στο χώρο του Άλσους δεν υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις. Σε καθημερινή βάση όμως λειτουργεί η παιδική χαρά. Οι περιμετρικοί διάδρομοι χρησιμοποιούνται για άθληση, ασκήσεις και τζόκιν από μεμονωμένα άτομα και από αθλητές σωματείων της πόλης. Εντός του άλσους υπάρχει ένα κυλικείο καθώς και ένα ανοιχτό θέατρο με σκηνή χωρητικότητας 2.500 ατόμων περίπου, παρασκήνια, αποδυτήρια, υπαίθριο σκάκι και εγκατάσταση κέντρου περιβαντολλογικής ενημέρωσης το οποίο βρίσκεται υπό ανάπτυξη.

Φ3.14.4 Παιδική χαρά

Φ3.14.5 Σκάκι

Υπάρχει ποδηλατοδρόμιο περιμετρικά σε όλη την έκταση του Άλσους.

Κάθε Σεπτέμβριο πραγματοποιούνται οι «Ιωνικές Γιορτές», πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνει ο Δήμος και περιλαμβάνουν θεατρικές, μουσικές και χορευτικές παραστάσεις. Το καλοκαίρι παρουσιάζουν τη δουλειά τους πολιτιστικά τμήματα του Δήμου (θέατρο, χορός, μπαλέτο). Επίσης, διοργανώνονται εκδηλώσεις άλλων φορέων της πόλης όποτε το ζητήσουν και υπερτοπικών, κατ' εκτίμηση ΑΜΕΑ, ποδηλάτες και φυσιολάτρες, σύλλογος φίλων Άλσους και αθλητών δρόμου αντοχής. Επίσης, διοργανώνεται και φεστιβάλ караγκιόζη.

Φ3.14.6 Παιδική χαρά

Πρόσβαση

Υπάρχουν πέντε είσοδοι πολιτών, δύο είσοδοι τροχοφόρων και τρεις είσοδοι ΑΜΕΑ. Οι τρόποι πρόσβασης στο Άλσος πραγματοποιούνται μέσω διαφόρων μέσων μαζικής μεταφοράς όπως του τραμ, των λεωφορείων και της τοπικής συγκοινωνίας.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Το Άλσος της Νέας Σμύρνης αποτελείται από δέντρα όπως χαλέπιος Πεύκη, κουκουναριά, πεύκη τύπου θάσου, κυπάρισσος κ.α.

Επίσης, το μεγαλύτερο μέρος του συγκεκριμένου χώρου πρασίνου καλύπτεται από υπόροφο θαμνών (βιβούρνο, αβουτήλο, μυόπωρο, πυράκανθος). Σήμερα, τα κωνοφόρα αποτελούν το 60% περίπου του φυτικού δυναμικού.

Το φυτικό υλικό του Άλσους χαρακτηρίζεται σχεδόν από μονοκαλλιέργεια και ξηρόφυτο πράσινο φυτεμένο σε πολύ μεγάλη πυκνότητα. Αν και τα τελευταία χρόνια ο ξηροφυτικός χαρακτήρας έχει αλλοιωθεί λόγω αρδέσεως με αυλάκια.

Πανίδα

Παλαιότερα, το άλσος φιλοξενούσε σε ειδικούς χώρους ένα ζευγάρι παγώνια, μία αλεπού και άλλα ζώα.

Σήμερα, εντός του χώρου βρίσκονται περιστέρωνες που καλύπτουν επιφάνεια 60μ. περίπου και στους οποίους φιλοξενούνται εκατοντάδες περιστέρια.

Τα πτηνά (κότσυφες, δεκαοχτούρες, σπουργίτια κλπ.) αποτελούν το βασικό τμήμα της πανίδας του Άλσους.

Φ3.14.7 Βρύση

Σημερινή κατάσταση

Η γενική κατάσταση του Άλσους είναι πολύ καλύτερη σε σχέση με παλαιότερα χρόνια.

Προσπελασιμότητα

Μέσα στο πάρκο υπάρχει ποδηλατόδρομος για παιδιά. Υπάρχει πλήρης πρόσβαση για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Φωτισμός

Ο φωτισμός είναι πλέον φροντισμένος με προβολείς ανάμεσα στα μικρά μονοπάτια ώστε να αισθάνεται ο επισκέπτης ασφαλής.

Καθαριότητα

Σε κάποια σημεία του λόφου παρατηρούμε σωρούς από σκουπίδια, μερικά σπασμένα παγκάκια και κάδους απορριμάτων που δείχνουν μια άσχημη εικόνα για το λόφο αυτό καθώς προσελκύει πολύ κόσμο λόγω του κυλικείου και της παιδικής χαράς του.

Κάποιες φορές συναντάμε σύριγγες από τη χρήση που κάνουν περιθωριακοί που διαλέγουν το άλσος κατά τις βραδινές ώρες.

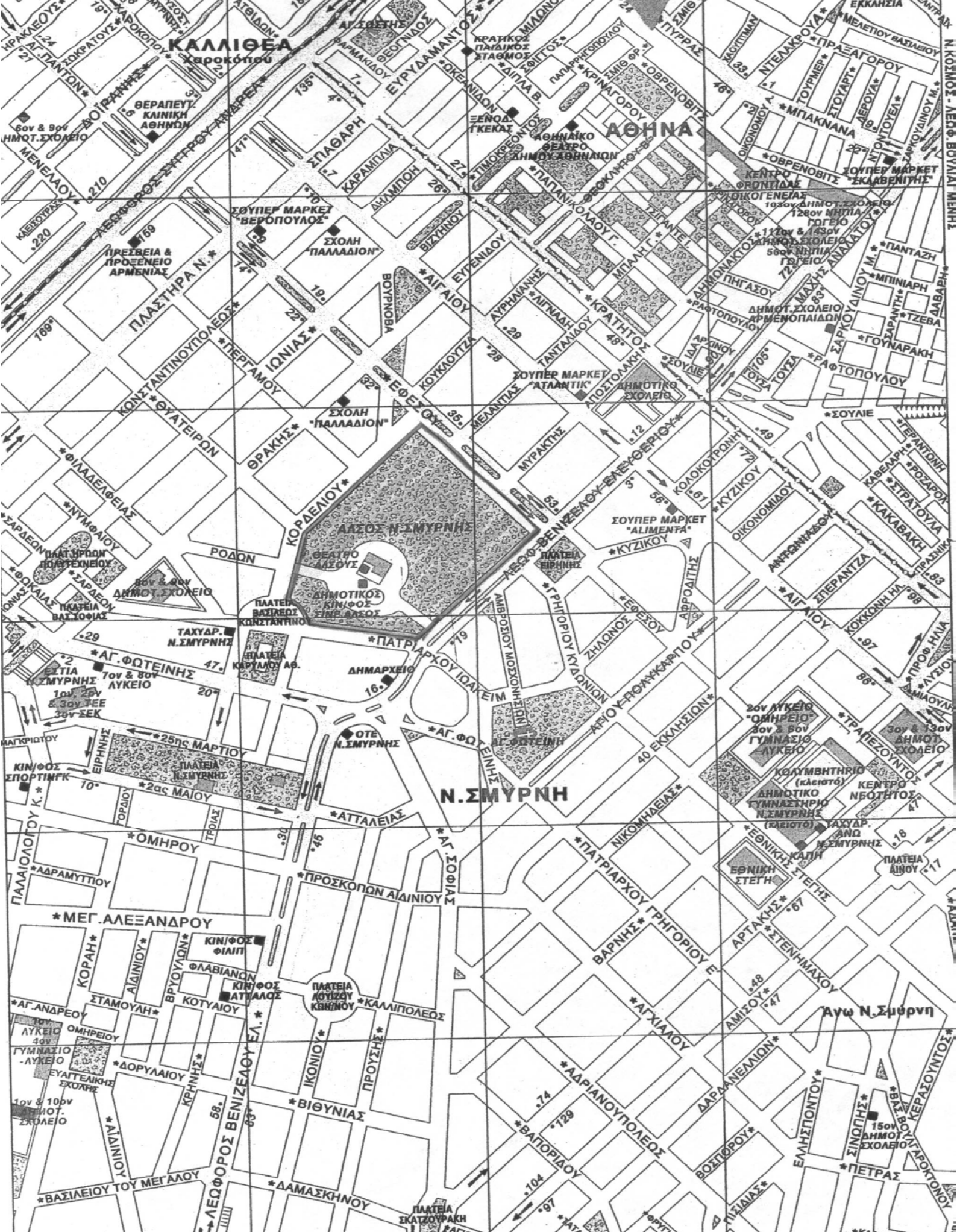
Ιδιωτικές παρεμβάσεις

Δυστυχώς, όπως και στα περισσότερα πάρκα, έχει γίνει και αυτό το άλσος καταφύγιο αστέγων που αναζητούν ένα χώρο για να κοιμηθούν.

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του άλσους.
- αντικατάσταση σπασμένων καθισμάτων και κάδων απορριμμάτων.

- **Κεφάλαιο 4**

4.1. Λόφος του Στρέφη

Φ4.1.1 Λόφος του Στρέφη (attiko-prasino.gr)

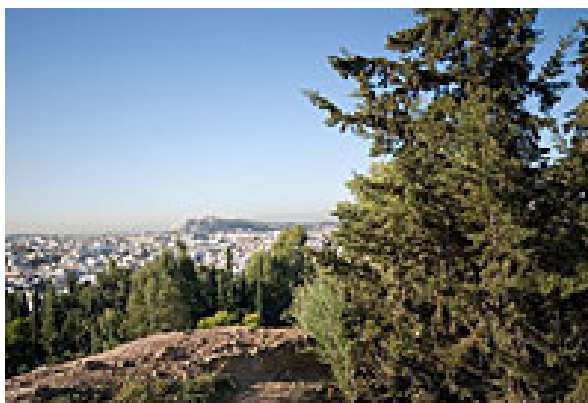
Ο λόφος Στρέφη αποτελεί το βασικό πνεύμονα των Εξαρχείων, της συνοικίας της Αθήνας. Εκτείνεται σε 48 στρέμματα, έχει ύψος 168 μέτρα, ενώ κυρίαρχο στοιχείο στη βλάστησή του είναι το πεύκο. Στο λόφο Στρέφη υπάρχει γήπεδο καλαθοσφαίρισης, μία παιδική χαρά και ένα μικρό θέατρο.

Ιστορία

Ο λόφος του Στρέφη ή λόφος Αγγέσμου, όπως ήταν το πρώτο του όνομα, λειτουργούσε ως λατομείο (πέτρα, αργυρόχωμα, πυλόχωμα) από τη δεκαετία του 1840 με ιδιοκτήτη τον Στρέφη. Στον λόφο, μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα, λειτουργούσε δεξαμενή της «ΟΥΛΕΝ» (αγγλική, ιδιωτική εταιρεία ύδρευσης). Το **1963** η οικογένεια Στρέφη δώρισε τον λόφο στον δήμο Αθηναίων.

Πρόσβαση

Ο λόφος του Στρέφη έχει πρόσβαση από τις οδούς Εμμανουήλ Μπενάκη, Ανεξαρτησίας, Πουλχερίας και Ειρήνης Αθηναίας.

Φ4.1.2 Χλωρίδα του λόφου (attiko-prasino.gr)

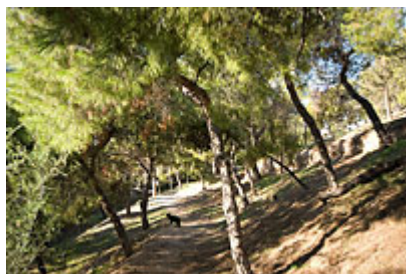
Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Η βλάστηση στο Λόφο Στρέφη αποτελείται κυρίως από διάφορα ελληνικά και ξενικά είδη πεύκων. Συναντά κανείς κατά κύριο λόγο την χαλέπιο πεύκη, αλλά επίσης υπάρχουν κωνοφόρα και θάμνοι, από πικροδάφνες ως θυμάρια.

Πανίδα

Στο λόφο μπορεί να συναντήσει ο επισκέπτης πολλά είδη πουλιών όπως για παράδειγμα τσαλαπετεινούς.

Φ4.1.3 Πεύκα

Φ4.1.4 Μονοπάτι

Σημερινή κατάσταση

Ο Λόφος του Στρέφη σήμερα παρουσιάζει τραγική εικόνα, αφού τα απορρίμματα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του τοπίου και εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους υγείας. Επιπροσθέτως, μεγάλη είναι και η πιθανότητα εκδήλωσης πυρκαγιάς, εξαιτίας των ξερών χόρτων που υπάρχουν στο χώρο και δεν έχουν απομακρυνθεί. Αμφίβολη θεωρείται η συμβατότητα των πυροσβεστικών κρουστών, ενώ το ποτιστικό σύστημα φαίνεται να μην λειτουργεί.

Για μερικά χρόνια ο λόφος διατηρούνταν σε καλή κατάσταση και ήταν πόλος έλξης των κατοίκων των Εξαρχείων αλλά και όλης της Αθήνας. Η συνεχής εγκατάλειψη και αδιαφορία των δημοτικών αρχών για τους ελεύθερους χώρους της Αθήνας είχε σαν αποτέλεσμα την απαξίωση του λόφου. Στη σημερινή του κατάσταση ο λόφος λειτουργεί ως καταφύγιο ναρκομανών και αστέγων και είναι επισκέψιμος μόνο από άτομα ηλικίας 18 έως 30 ετών και από τους ιδιοκτήτες σκύλων, αποτρέποντας τις άλλες ηλικίες και κοινωνικές ομάδες. Η κατάσταση του λόφου αυτή τη στιγμή είναι:

Χλωρίδα

Τα περισσότερα δέντρα είναι κομμένα, ενώ τα υπόλοιπα παρουσιάζουν εικόνα εγκατάλειψης. Το ποτιστικό σύστημα είναι προβληματικό, με αποτέλεσμα την μεγάλη απώλεια νερού.

Πυρασφάλεια

Οι κρουνοί που βρίσκονται στον χώρο είναι ασύμβατοι με τους πυροσβεστικούς σωλήνες.

Παιδική χαρά – Γήπεδο καλαθοσφαίρισης

Τα όργανα είναι κατεστραμμένα και επικίνδυνα για την υγεία, λόγω της ανεπαρκούς συντήρησης ενώ ο φωτισμός είναι ελλιπής έως ανύπαρκτος.

Διαμόρφωση χώρων

Η απουσία οποιασδήποτε συντήρησης έχει προξενήσει την καταστροφή των σκαλοπατιών, την κατεδάφιση πολλών τοιχίων, σπάσιμο πλακών ή αφαίρεση αυτών καθώς και σχηματισμό αδιάβατων η χορταριασμένων μονοπατιών.

Φωτισμός

Σε μεγάλη έκταση τα φωτιστικά συστήματα είναι κατεστραμμένα, με αποτέλεσμα ο φωτισμός να είναι ανεπαρκής και πολλές φορές ασυντόνιστος (τα φώτα ανάβουν τη μέρα, αλλά όχι τη νύχτα).

Οχήματα

Καμία μέριμνα δεν υπάρχει για να μην κυκλοφορούν οχήματα στον λόφο. Μέσα στον ελεύθερο πράσινο χώρο κυκλοφορούν, παρκάρουν και επισκευάζονται κάθε είδους οχήματα. Επίσης ο λόφος του Στρέφη χρησιμοποιείται και ως χώρος εγκατάλειψης αυτοκινήτων.

Ενέργειες καθαρισμού του λόφου του Στρέφη από τους πολίτες

Οι κάτοικοι των Εξαρχείων με δική τους πρωτοβουλία καθάρισαν μέρος των απορριμμάτων που υπήρχαν στο λόφο (μεταξύ των οποίων και χρησιμοποιημένες σύριγγες) και τα άφησαν έξω από το δημαρχείο της Αθήνας.

Φ4.1.5/Φ4.1.6 Καθαρισμός του λόφου από τους κατοίκους

Φ4.1.7 Καθαρισμός του λόφου από τους κατοίκους

Φ4.1.8 Σύριγγες που μαζεύτηκαν από το λόφο

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του λόφου.
- αντικατάσταση σπασμένων καθισμάτων και κάδων απορριμμάτων.
- να αντικατασταθούν τα όργανα της παιδικής χαράς.
- να γίνει καλύτερη μελέτη φωτισμού διότι τις νυχτερινές ώρες είναι ιδιαίτερα επικίνδυνα.
- να ληφθούν μέτρα ώστε να αποφευχθεί η κίνηση οχημάτων εντός του λόφου.

4.2 Λυκαβηττός

Φ4.2.1 Ο λόφος του Λυκαβηττού (www.attiko-prasino.gr).

Ο Λόφος του Λυκαβηττού είναι ο υψηλότερος λόφος της πρωτεύουσας με ύψος 277 μέτρων και ξεχωρίζει για την μοναδική του θέα. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δει από εκεί όλη την έκταση από το κέντρο της πόλης και την Ακρόπολη μέχρι τον Πειραιά. Ο λόφος είναι πευκόφυτος και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πνεύμονες πρασίνου του κέντρου της Αθήνας. Στην κορυφή του δεσπόζει το μικρό εκκλησάκι του Αγ. Γεωργίου, ενώ υπάρχει επίσης, καφετέρια, εστιατόριο και ένα Ανοιχτό θέατρο.

Στην κορυφή του Λυκαβηττού βρίσκεται ο ναός του Αγίου Γεωργίου. Πρόκειται για ένα μικρό λευκό εκκλησάκι, του 19ου αιώνα. Έχει χτιστεί στο ίδιο σημείο στο οποίο κατά την αρχαιότητα βρισκόταν ο ναός του Ακραιού Δία και είναι μονόκλιτος ναός με τρούλο.

Φ4.2.2 Ναός του Αγ. Γεωργίου

Φ4.2.3 Καμπαναριό

Κοντά στην κορυφή του Λυκαβηττού και στο εκκλησάκι λειτουργεί **εστιατόριο** και **καφετέρια**, όπου μπορεί κανείς να ξαποστάσει και να απολαύσει ένα ρόφημα ή ένα γεύμα με θέα στο λεκανοπέδιο.

Φ4.2.4 / Φ4.2.5 Ο λόφος του Λυκαβηττού (www.attiko-prasino.gr)

Στην άλλη άκρη του λόφου βρίσκεται το **ανοιχτό θέατρο** του Λυκαβηττού, στο οποίο την καλοκαιρινή περίοδο πραγματοποιούνται πολλές μουσικές συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις. Κατασκευάστηκε το 1964 – 1965 στη θέση του παλιού λατομείου, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Τ. Ζενέτο και με πρωτοβουλία της ηθοποιού Άννας Συνοδινού προκειμένου να παρουσιάζονται παραστάσεις αρχαίου δράματος. Έχει χωρητικότητα 3.000 θέσεων και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού φιλοξενούνται σημαντικά πολιτιστικά γεγονότα που αποτελούν πόλο έλξης για τους λάτρεις της μουσικής και του θεάτρου.

Κοντά στο θέατρο υπάρχει η **εκκλησία των Αγίων Ισιδώρων**, που αποτελεί και ενορία.

Από τα πιο ενδιαφέροντα πράγματα που μπορεί να κάνει κανείς στο Λόφο Λυκαβηττού είναι να απολαύσει την μοναδική θέα. Εάν οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν μπορεί να δει την πρωτεύουσα σχεδόν στο σύνολό της, ενώ με τη χρήση του τηλεσκοπίου που διατίθεται για τους επισκέπτες μπορεί να δει ακόμα και την Αίγινα και τον Σαρωνικό Κόλπο.

Ο Λόφος προσφέρεται και για μια νυχτερινή βόλτα με θέα την Αθήνα φωτισμένη, ενώ αποτελεί ιδανικό προορισμό και για την ημέρα της Καθαρής Δευτέρας με πολλούς Αθηναίους και μη να τον επισκέπτονται και να πετούν εκεί χαρταετό και να κάνουν πικνικ.

Ιστορία

Ο Λυκαβηττός πιθανολογείται ότι πήρε το όνομα του από τους λύκους που υπήρχαν παλιά στην ευρύτερη περιοχή (λυκοβατίας δρυμός).

Σύμφωνα πάντως με την μυθολογία, ο Λόφος εμφανίστηκε όταν η Θεά Αθηνά έριξε έναν βράχο που κουβαλούσε στα χέρια της και τον οποίο θα χρησιμοποιούσε για το χτίσιμο της Ακρόπολης, εξαιτίας μιας άσχημης είδησης που της έφερε ένα κοράκι.

Πρόσβαση

Η πρόσβαση στο λόφο του Λυκαβηττού μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους. Υπάρχουν διαμορφωμένα σκαλοπάτια που διευκολύνουν την πρόσβαση από την οδό Πλουτάρχου, στο Κολωνάκι.

Εναλλακτικά υπάρχει το τελεφερίκ, η αφετηρία του οποίου βρίσκεται στο τέρμα της οδού Πλουτάρχου. Υπάρχουν δύο συρμοί που εκτελούν τη σύντομη και ευχάριστη διαδρομή ανά 30 λεπτά. Κοντά στην οδό Πλουτάρχου υπάρχει ο σταθμός του Μετρό ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ.

Φ4.2.6 Τελεφερίκ (attiko-prasino.gr)

Όποιος επιθυμεί να προσεγγίσει το χώρο με το αυτοκίνητό του μπορεί να πάει από τη βόρεια πλευρά και συγκεκριμένα από την περιοχή Νεάπολης. Μπροστά από το θέατρο υπάρχει μεγάλη έκταση για οργανωμένη στάθμευση ικανού αριθμού ιδιωτικών αυτοκινήτων.

Φ4.2.7/ Φ4.2.8 Χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων.

Χλωρίδα και πανίδα

ΧΛΩΡΙΔΑ

Ο λόφος του Λυκαβηττού είναι ένας ασβεστολιθικός βράχος που ήταν άδενδρος μέχρι το 1880. Τα πρώτα δέντρα που φυτεύτηκαν ήταν πεύκα.

Σήμερα εκτός από τα πεύκα, που αποτελούν το χαρακτηριστικότερο είδος δένδρου της Αττικής, υπάρχουν πολλά είδη δέντρων, ανάμεσα στα οποία: κυπαρίσσια, ευκάλυπτοι, ελιές, χαρουπιές, αίλανθος. Η βλάστηση συμπληρώνεται στο χώρο και από αρκετά είδη θάμνων όπως ο ευώνυμος, ο κισσός, το δεντρολίβανο, η πικροδάφνη, η φραγκοσυκιά, η μυρτιά, το λιγούστρο, το τεύκριο.

Με τα έργα εμπλουτισμού του πρασίνου που πραγματοποιήθηκαν την Άνοιξη του 2008, οι υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων φύτευσαν επίσης μεταξύ άλλων, δέντρα όπως: αμυγδαλιές, αριές, δρυς, κουκουναριές, κουτσουπιές, αγριαχλαδιές, αγριελιές, μυρτιές και ρείκια, αλλά και θάμνους όπως το αγιόκλημα, η αγράμπελη, η βίγκα, η λεβάντα, η λυγαριά, το σπάρτο και ο ράμνος.

ΠΑΝΙΔΑ

Σήμερα, στο λόφο, ανάλογα με την εποχή, ο επισκέπτης παρατηρεί διάφορα είδη πουλιών όπως: σταχτάρες, καρδερίνες, φλώρους, δεκαοχτούρες, παπαδίτσες, κοτσύφια, σπίνους, ψαρόνια, κοκκινολαίμηδες, καρακάξες, κουκουβάγιες.

Στις πλαγιές του Λυκαβηττού συναντάται ο πετρίτης, το ξεφτέρι, και την ποντικοβαρβακίνα, αρπακτικά που κάνουν σε αραιά διαστήματα την εμφάνισή τους. Κατά τις βραδινές ώρες είναι πιθανό να αντληφθεί

κανείς την παρουσία νυχτερίδων που φωλιάζουν στα εκκλησάκια του Αγίου Γεωργίου και των Αγίων Ισιδώρων (κοντά στο θέατρο).

Σημερινή κατάσταση

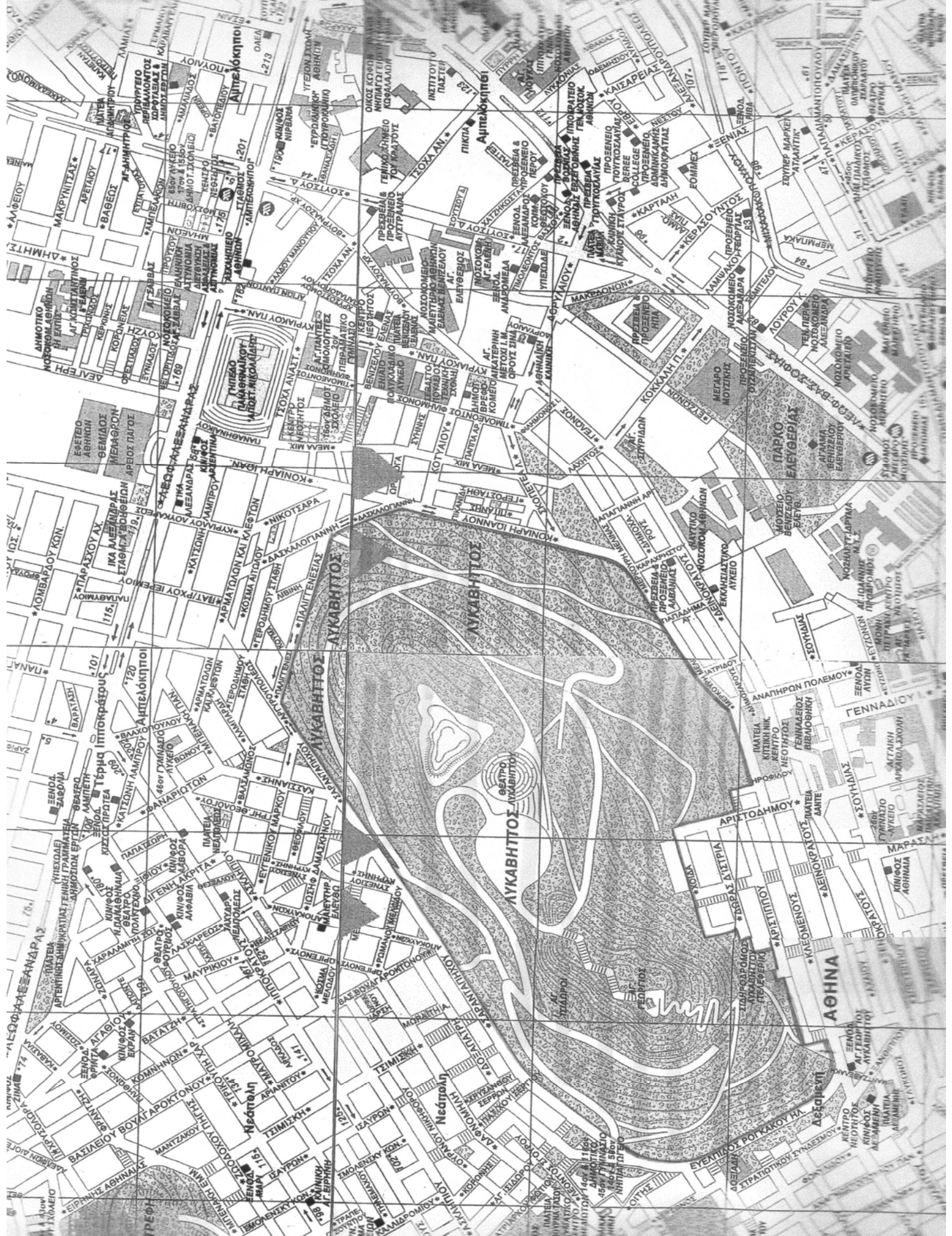
Ο Λόφος Λυκαβηττού ανήκει στο 1ο Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων. Τον Μάρτιο του 2008 ο Δήμος προέβη στον εμπλουτισμό του πρασίνου του λόφου με την φύτευση 500 δένδρων και 34.380 θάμνων και την ταυτόχρονη εκρίζωση ξερών δέντρων και θάμνων. Το έργο ανάπλασης του Λόφου ήταν συνολικού προϋπολογισμού 693.756, 89 ευρώ και υλοποιήθηκε από τη δημοτική αρχή με στόχο τη συνολική αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος της πόλης.

Τα δέντρα επελέγησαν ώστε να αντέχουν στις κλιματολογικές συνθήκες της πόλης (ενδεικτικά αναφέρονται: αμυγδαλιές, αριές, δρυς, κουκουναριές, κυπαρίσσια, πεύκα, χαρουπιές, κουτσουπιές και αγριαχλαδιές) ενώ πραγματοποιήθηκαν και έργα υποδομής, ώστε να μην υπάρξει διάβρωση χωμάτων.

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του λόφου.
- αντικατάσταση σπασμένων καθισμάτων και κάδων απορριμμάτων.
- να γίνει καλύτερη μελέτη φωτισμού διότι τις νυχτερινές ώρες είναι ιδιαίτερα επικίνδυνα.

4.3 Λόφος Φιλοπάππου

Φ4.3.1 Χλωρίδα του λόφου.

Τα 700 στρέμματα του λόφου του Φιλοπάππου αποτελούν από μόνα τους ευλογία για την Αθήνα. Ο λόφος είναι ιδιαίτερης σημασίας καθώς έχει πολλαπλές χρήσεις: πρόκειται για αρχαιολογικό χώρο, χώρο αναψυχής, περιπάτου και πρασίνου.

Ιστορία

Ο λόφος των Μουσών, νοτιοδυτικά της Ακρόπολης και με θέα το νησί της Σαλαμίνας μέχρι και τα Αργολικά Βουνά, είναι τώρα γνωστός

ως λόφος Φιλοπάππου. Από το σημείο αυτό βρίσκεστε σχεδόν στο ίδιο οπτικό πεδίο με την Ακρόπολη και έχετε εκπληκτική θέα του Παρθενώνα. Χαμηλότερα, η πόλη εκτείνεται για χιλιόμετρα προς όλες τις κατευθύνσεις, την Πάρνηθα, τον Υμηττό. Το μνημείο χτίστηκε στη μνήμη του Ρωμαίου Γάιου Ιούλιου Αντίοχειου Φιλοπάππου, ευεργέτη της πόλης χρονολογείται περί το 115 μ.Χ.

Φ4.3.2 Μνημείο του Φιλοπάππου.

Μεταξύ του λόφου των Μουσών και του Λόφου της Πνύκας βρισκόταν η Κοίλη, μια από της πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της Αθήνας. Από την οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου έχετε πρόσβαση στα μονοπάτια της περιοχής. Απέναντι από την υπαίθρια καφετέρια και το γραφικό παρεκκλήσι του Αγίου Δημητρίου Λουμπαρδιάρη τα μονοπάτια χάνονται μέσα στην πυκνή βλάστηση και περνούν μέσα από το αλσύλιο, κατάφυτο από πεύκα και περιστέρια.

Ο λόφος του Φιλοπάππου προσφέρεται για διαλογισμό και από κει μπορείτε να ατενίσετε το θαύμα που συντελέστηκε και που ακόμα συντελείται σε αυτή τη μεγάλη αρχαία πόλη. Η κατηφορική διαδρομή θα σας φέρει στους πρόποδες της Πνύκας, το χώρο όπου συγκεντρώνονταν οι Αθηναίοι στην αρχαιότητα όπου σπουδαίοι ρήτορες . όπως ο Δημοσθένης και ο Θεμιστοκλής, κήρυξαν στους Αθηναίους. Τα βράδια μπορούσατε να απολαύσετε το υπερθέαμα ήχου και φωτός που πραγματοποιούνταν στην Ακρόπολη, το οποίο εξηγούσε την ιστορία της πόλης, αλλά δυστυχώς έπαψε να πραγματοποιείται το 2000.

Πίσω από το λόφο της Πνύκας βρίσκεται ο λεγόμενος λόφος του Μουσείου. Το τείχος του Θεμιστοκλή περνούσε νότια από κει και

ακολουθούσε το δρόμο μέχρι τον Πειραιά. Απέναντι από την Πνύκα βρίσκεται ο λόφος των Νυμφών, όπου βρίσκεται το Αστεροσκοπείο.

Φ4.3.3 Θέα από το μνημείο.

Θέατρο Δώρας Στράτου

Από τις αρχές Μαΐου έως τις 25 Σεπτεμβρίου μπορείτε να απολαύσετε την ελληνική κουλτούρα με τη μορφή παραδοσιακής ελληνικής μουσικής και χορών. Τραγούδια, χοροί και μουσική με ιστορία πάνω από δύομιση χιλιάδων χρόνων. Σίγουρα δεν είναι από τα πράγματα που κάνετε κάθε μέρα αλλά δε μπορείτε να παραβλέψετε τη μεγάλη ιστορική του αξία.

Κάθε Τρίτη εως Σάββατο στις 21:30 και κάθε Κυριακή στις 20:15, στο θέατρο Δώρας Στράτου απέναντι από τον ιερό βράχο της Ακρόπολης και μέσα στο ειδυλλιακό περιβάλλον του λόφου του Φιλοπάππου, η ελληνική κουλτούρα έρχεται ξανά στη ζωή όταν 75 χορευτές, τραγουδιστές και παραδοσιακοί μουσικοί παρουσιάζουν παραδοσιακά τραγούδια και χορούς. Τα μουσικά όργανα και οι χορευτές, που είναι ντυμένοι με παραδοσιακές στολές, προσφέρουν ένα υπέροχο θέαμα και επιβεβαιώνουν ότι οι αρχαίες ελληνικές παραδόσεις συνεχίζονται.

Το θέατρο, το οποίο είναι 900 θέσεων, βρίσκεται από την Ακρόπολη στη ΒΔ πλευρά του λόφου του Φιλοπάππου και χτίστηκε αποκλειστικά

για την εταιρία «Δώρα Στράτου». Η σκηνή σχεδιάστηκε από το διάσημο Έλληνα ζωγράφο Σπύρο Βασιλείου. Το πάτωμα είναι πολύ μεγάλο σε διαστάσεις, ώστε να επιτρέπει στους χορευτές να κινούνται ελεύθερα. Μέσα στη σκηνή έκτασης 76 τ.μ. χτίστηκε επίσης μια αίθουσα για τις χειμερινές παραστάσεις και πρόβες.

Το εθνικό αστεροσκοπείο

Το εθνικό αστεροσκοπείο είναι ένα επιστημονικό ινστιτούτο που μελετά τα αστρικά σώματα και επίσης ασχολείται με τη σεισμολογία. Βρίσκεται στο λόφο των Νυμφών και σε υψόμετρο 107 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Άρχισε να χτίζεται το 1846 και ολοκληρώθηκε το 1890.

Τέσσερα ινστιτούτα συνεργάζονται στο Εθνικό Αστεροσκοπείο: το ινστιτούτο Αστρονομίας και Αστροφυσικής, το Ινστιτούτο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Ανάπτυξης, το Ινστιτούτο Γεωδυναμικής και το Ινστιτούτο Διαστημικών Εφαρμογών και Λήψης Απομακρυσμένων Σημάτων.

Πνύκα

Ο Λόφος της Πνύκας βρίσκεται περίπου 500 μέτρα δυτικά της Ακρόπολης. Είναι εκτεταμένος, ημικυκλικός και η αρχικά βραχώδης κορυφή του μετατράπηκε σε επίπεδο χώρο, το Βήμα, με βήμα για τους ρήτορες, όπως φανερώνει και η ονομασία. Ήταν εδώ όπου έλαβαν χώρα οι πρώτες συγκεντρώσεις της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Αυτή η συγκέντρωση, η Εκκλησία, πραγματοποιούνταν κατά μέσο όρο κάθε εννέα ημέρες και οι συζητήσεις είχαν θέματα που προέκυπταν από τη Βουλή. Κάθε ελεύθερος πολίτης μπορούσε να καταθέσει τη γνώμη του και οι αποφάσεις παίρνονταν μέσω ψηφοφορίας, όπου προέκυπτε η πλειοψηφία. Πάντως, χρειάζονταν 6000 πολίτες (όλοι άνδρες) για να υπάρξει απαρτία και πολλές φορές χρειαζόταν να σταλούν άτομα στην Αγορά, 400 μέτρα βορειοανατολικά, για να συγκεντρωθούν οι 6000 που απαιτούνταν.

Στην περιοχή αυτή διακρίνουμε τρεις φάσεις οικοδόμησης και εξάγεται το συμπέρασμα ότι πρωτοχρησιμοποιήθηκε στις αρχές του 5^{ου} αιώνα π.Χ. και συνέχισε να χρησιμοποιείται μέχρι τουλάχιστον τον 4^ο αιώνα π.Χ. Κατά την πρώτη περίοδο, η λοφοπλαγιά χρησιμοποιούνταν ως μέρος θεάτρου. Η επιφάνεια αμβλύθηκε με την αφαίρεση των ογκωδών ασβεστόλιθων, ενώ χτίστηκε τείχος για να συγκρατεί τη βόρεια πλευρά. Κατά τη δεύτερη περίοδο, η διευθέτηση του αμφιθεάτρου ήταν πολύ διαφορετική: ένα ψηλό, ημικυκλικό τείχος χτίστηκε στη βόρεια πλευρά, περιορίζοντας την κατολίσθηση προς τα νότια, που αυτή τη φορά γινόταν προς την αντίθετη φορά σε σύγκριση με την πρώτη περίοδο. Η πρόσβαση γινόταν μέσω των δύο σειρών σκαλοπατιών πλάτους 3,90 μέτρων. Η Πνύκα της 3^{ης} περιόδου είχε ακριβώς την ίδια

οργάνωση . αλλά σε μεγαλύτερη κλίμακα: ένα μεγάλο τείχος συγκράτησης κατασκευάστηκε από μεγάλους λίθους που πάρθηκαν από τη γύρω περιοχή, ενώ το νέο Βήμα τοποθετήθηκε στα νότια. Κατά κάποιον τρόπο, η Εκκλησία μετακινήθηκε κοντά στο πιο πρακτικό Θέατρο του Διονύσου στις νοτιότερες πλαγιές της Ακρόπολης.

Η τοποθεσία αυτή είναι εκπληκτική και μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η γενέτειρα της Αθηναϊκής δημοκρατίας, αφού διάσημοι Αθηναίοι ηγέτες και ρήτορες, όπως ο Θεμιστοκλής, ο Περικλής και ο Δημοσθένης απεύθυναν διάγγελμα εδώ.

Πρόσβαση

Ο λόφος έχει εισόδους από τις οδούς Αρακύνθου, Παναιτωλίου, Αποστόλου Παύλου και Γαριβάλδη.

Φ4.3.4 Καθαρή Δευτέρα στο λόφο Φιλοπάππου.

Χλωρίδα και πανίδα

Χλωρίδα

Στο λόφο βρίσκονται πολλά διαφορετικά είδη φυτών, όπως πεύκα, κυπαρίσσια, κυπαρίσσια γλαυκά, χαρουπιές, ελιές, κουμαριές, πικροδάφνες, μυρτιές, δενδρολίβανα.

Πανίδα

Στο λόφο συναντά κανείς πολλά είδη πουλιών όπως τσαλαπετεινούς, περιστέρια κ.α. Εκτός από τα πτηνά υπάρχουν και χελώνες, σκαντζόχοιροι ακόμα και φίδια.

Φ4.3.5 Γεράκι πάνω από το λόφο («Έθνος», τεύχος 2/11/2009)

Σημερινή κατάσταση

Ξεραμμένα πεύκα, κυπαρίσσια, θάμνοι και κομμένοι κορμοί είναι η εικόνα που παρουσιάζει ο Λόφος.

Σύμφωνα μάλιστα με την έκθεση, η επιβίωση των δέντρων κρίνεται οριακή, καθώς οι απώλειες μόνο στα κυπαρίσσια έχουν φτάσει στο 60%. Σημαντικές ξηράνσεις έχουν ακόμα και οι ελιές από την έλλειψη υγρασίας. Τα τοπία σε πολλά σημεία, κυρίως πίσω από το Αστεροσκοπείο, είναι σχεδόν ερημικά, με δεκάδες κομμένους κορμούς και η βλάστηση έχει αραιώσει επικίνδυνα.

Επίσης στον δρόμο που ενώνει τον Λουμπαδιάρη με το θέατρο της Δόρας Στράτου, όπως αναφέρει η έκθεση των γεωπόνων, υπάρχει «ένδειξη χρήσης τοξικών και καταστροφής πολλών θάμνων και δέντρων.

Φ4.3.6 / Φ4.3.7 Κομμένα δέντρα στο λόφο.

Στην κατεύθυνση αυτή, οι επιστήμονες ζητούν άμεση δράση για την αναστροφή της κατάστασης και την εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης, στην οποία θα ορίζονται οι όροι κλάδευσης, φύτευσης, συντήρησης, φυτοπροστασίας, ανάπλασης και προστασίας του υπάρχοντος οικοσυστήματος. Παράλληλα ζητούν την ύπαρξη σχεδίου φυτεύσεων και αντικαταστάσεων των χιλιάδων θάμνων που έχουν κοπεί και αποκατάσταση του έργου φύτευσης του Πικιώνη.

Υδρευση

Το σύστημα ποτίσματος είναι κατεστραμμένο εδώ και χρόνια.

Φωτισμός

Ο φωτισμός του λόφου είναι επαρκής και ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες καθώς υπάρχουν φωτιστικά συστήματα στους κεντρικούς του κυρίως άξονες.

Καθαριότητα

Ο χώρος είναι καθαρός διότι υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων σε μικρές μεταξύ τους αποστάσεις.

Φ4.3.8 Παγκάκι ξεκούρασης ανάμεσα στα δέντρα.

Προτάσεις

Για την βελτίωση και ανάδειξη του χώρου προτείνουμε:

- πρόσληψη κηπουρών για την φροντίδα των φυτών και θάμνων του άλσους.
- πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για την φύλαξη του λόφου.
- αντικατάσταση του συστήματος ύδρευσης.

4.4 Λόφος Κυνοσάργους

Φ4.4.1 Άποψη του λόφου από την πλατεία.

Ο λόφος του Αγ. Ιωάννη του κυνηγού ή λόφος Κυνοσάργους όπως είναι ευρύτερα γνωστός, βρίσκεται στην περιοχή Κυνοσάργους, στα σύνορα των δήμων Αθηνών και Δάφνης. Το όνομα του οφείλεται στην ομώνυμη εκκλησία επί της λεωφόρου Βουλιαγμένης και παλαιότερα σε αυτόν συνήθιζαν να κυνηγούν. Πρόκειται στην ουσία για ένα λόφο που περικλείεται από την λεωφόρο Βουλιαγμένης και δευτερεύοντες τοπικούς οδούς. Πάνω στο λόφο σημειώνεται η ύπαρξη μιας μεγάλης δεξαμενής νερού, ενός δημοτικού σχολείου, το κέντρο προσκόπων Δάφνης, καθώς και μερικών παιδότοπων.

Πρόσβαση

Το Άλσος διαθέτει εισόδους από τους δρόμους Κασομούλη, Αγ.Ιωάννη κυνηγού, Μπέκα, Ελευθερίας και Πυθέου.

Η εξυπηρέτηση των πολιτών με τα μέσα μεταφοράς γίνεται από όλες σχεδόν της περιοχές της Αθήνας με τακτικές συγκοινωνίες

Φ4.4.2 Είσοδος του λόφου.

Ο συγκεκριμένος λόφος αποτελεί έναν από τους λιγοστούς πνεύμονες πρασίνου της περιοχής και παραμένει σχετικά αποκομμένος από τον αστικό ιστό. Παρά την προφανή ευεργετική βιοκλιματική του προσφορά στην ευρύτερη περιοχή, λειτουργεί περισσότερο ως ένα οπτικό διάλειμμα στον πυκνοδομημένο αστικό ιστό, παρά ως ένας ζωντανός χώρος για τους περιοίκους. Ο λόφος θα μπορούσε να αποτελεί τόπο αναψυχής και βόλτας, κάτι το οποίο δεν ισχύει.

Χλωρίδα

Στην κορυφή του λόφου εμφανίζονται πεύκα και κυπαρίσσια, ενώ χαμηλότερα υπάρχουν ευκάλυπτοι και λεύκες.

Φ4.4.3/ Φ4.4.4 Χλωρίδα του λόφου.

Φ4.4.5 Χλωρίδα του λόφου.

Σημερινή κατάσταση

Φ4.4.6 Στηθαίο μεταλλικό.

Η κακή συντήρηση και καταστροφή των υποδομών του λόφου (σκάλες, δρόμοι, παιδότοποι, φωτισμός, παγκάκια, κ.α.) δε θα μπορούσε παρά να αποτελεί τη βασική αιτία της χρηστικής του απαξίωσης. Το γεγονός αυτό, σε συνδιασμό με τη συγκέντρωση στον λόφο, κυρίως κατά τις νυκτερινές ώρες, διάφορων περιθωριακών ομάδων συμπληρώνει την εικόνα εγκατάλειψης του λόφου και αποτρέπει την επίσκεψη του.

Πρόκειται για δυσάρεστη κατάσταση, η οποία απαιτεί άμεση λύση, ώστε να αποκτήσει ο λόφος βιώσιμο ρόλο μέσα στην πόλη, συνδέοντας χρήσεις και δραστηριότητες με το φυσικό περιβάλλον, ώστε να αποτελέσει σημείο εκτόνωσης του φορτισμένου αστικού ιστού. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητο να καταγραφούν τα πραγματικά αίτια της σημερινής καταστασης και να βρεθούν τρόποι προσέλκυσης των πολιτών μέσα από την αναμόρφωση του λόφου και πιθανώς μέσω μιας περιορισμένης κλίμακας πολεοδομικής παρέμβασης.

Ένα στοιχείο που αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του λόφου τις τελευταίες δεκαετίες αποτελεί η δεξαμενή νερού που βρίσκεται στην κορυφή του. Κτίστηκε κατά την περίοδο της χούντας και στην ουσία πρόκειται για ένα οικοδομημα αρκετά μεγάλων διαστάσεων. Αντί η δεξαμενή αυτή να κατασκευαστεί υπόγεια, αντίθετα έφθασε μέχρι και τα 4 μέτρα πάνω από το επίπεδο, με αποτέλεσμα να αποκτήσει βαριά μορφή και να αποτελεί δυσμενές στοιχείο για το λόφο. Άμεσο αποτέλεσμα της παρουσίας της δεξαμενής είναι η αισθητική υποβάθμιση της κορυφής του λόφου και η παρουσία μιας μεγάλης ανεκμετάλλευτης επιφάνειας πάνω σε αυτήν.

Φ4.4.7 Εγκατάσταση προσκόπων της περιοχής.

Φ4.4.8 Ελεύθερα καλώδια ρεύματος.

Ένα ακόμα σημείο όπου εντοπίζεται αδυναμία στη διαχείριση της περιοχής σε σχέση με τον λόφο, βρίσκεται στην ανατολική του πλευρά και μάλιστα δίπλα στη λεωφόρο Βουλιαγμένης. Πρόκειται για δύο οικοδομικά τετράγωνα, δίπλα στην πλατεία του Αγίου Ιωάννη και στον σταθμό του μετρό. Στην περιοχή αυτή θα περίμενε κανείς ότι λόγω της γειτνίασης τόσο με την εμπορική λεωφόρο όσο και με τον σταθμό του μετρό, θα ήταν έντονη η αναπτυξιακή τάση της περιοχής.

Αντίθετα όμως η περιοχή αυτή όχι μόνο παραμένει ανεκμετάλλευτη, αλλά παρουσιάζει και σημάδια εγκατάλειψης. Η κατάσταση αυτή είναι αποτέλεσμα τόσο της απουσίας ενδιαφέροντος εκ μέρους της πολιτείας όσο και των δημοτικών αρχών. Το 1998 οπότε και γινόταν η διάνοιξη της σήραγγας του μετρό προκλήθηκαν σημαντικές ζημιές σε υπερκείμενα κτίρια, που σε συνδυασμό με το σεισμό του 1999 έκριναν τα κτίρια κατεδαφιστέα. Το αποτέλεσμα ήταν η συνύπαρξη δύο εγκαταλελειμμένων κτιρίων με μικρές ισόγειες αποθήκες χαμηλής αξίας. Διαμορφώθηκε, λοιπόν μία μέτρια κατάσταση που υποβαθμίζει την πλατεία και μαζί μ' αυτήν τη μοναδική είσοδο προς τον λόφο από την πλευρά της λεωφόρου.

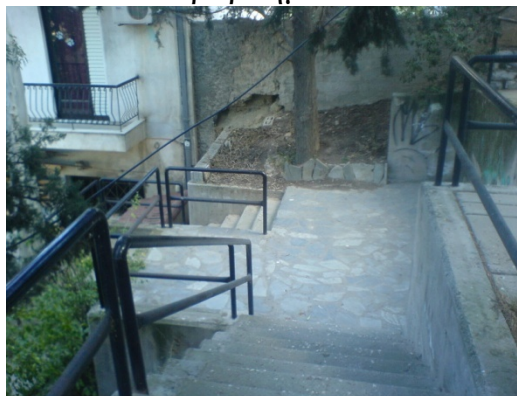

Φ4.4.9 Βρύση.

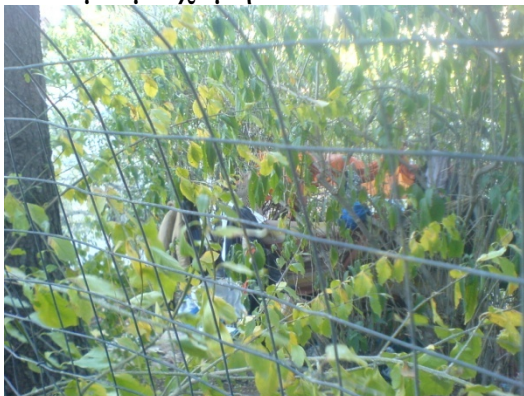
Ιδιωτικές παρεμβάσεις

Κατά κύριο λόγο βασικό χαρακτηριστικό του λόφου αποτελεί η παρουσία στη δυτική, αποψιλωμένη, πλευρά των πολυάριθμων πρόχειρων αυθαίρετων κατασκευών που χρησιμεύουν για κατοικία. Οι κατοικίες αυτές, που έκαναν την εμφάνιση τους σταδιακά απο τη δεκαετία του 1950 αποτελούν μία αυθαίρετη μεν, χαρακτηριστική δε, ανθρώπινη επέμβαση, που άλλαξε ριζικά τη φυσική υπόσταση του μισού λόφου. Οι κατοικίες είναι κτισμένες ελεύθερα στην πλαγιά και μικροί αρκετά επικλινείς χωματόδρομοι έχουν ανοιχτεί για την εξυπηρέτηση των κατοίκων. Το γεγονός ότι η πλευρά του λόφου, στην οποία έχουν κτιστεί αυτές οι κατοικίες εμφανίζει έντονη κλίση (σε ορισμένα σημεία φθάνει το 50%) μαζί με την άναρχη οικοδόμηση των κατοικιών

καθιστούν προβληματικό αυτόν τον οικισμό με χαμηλό ποιοτικό επίπεδο

Φ4.4.10 Πολυκατοικία εντός του λόφου

Φ4.4.11.Αυτοσχέδιο κατάλυμα.

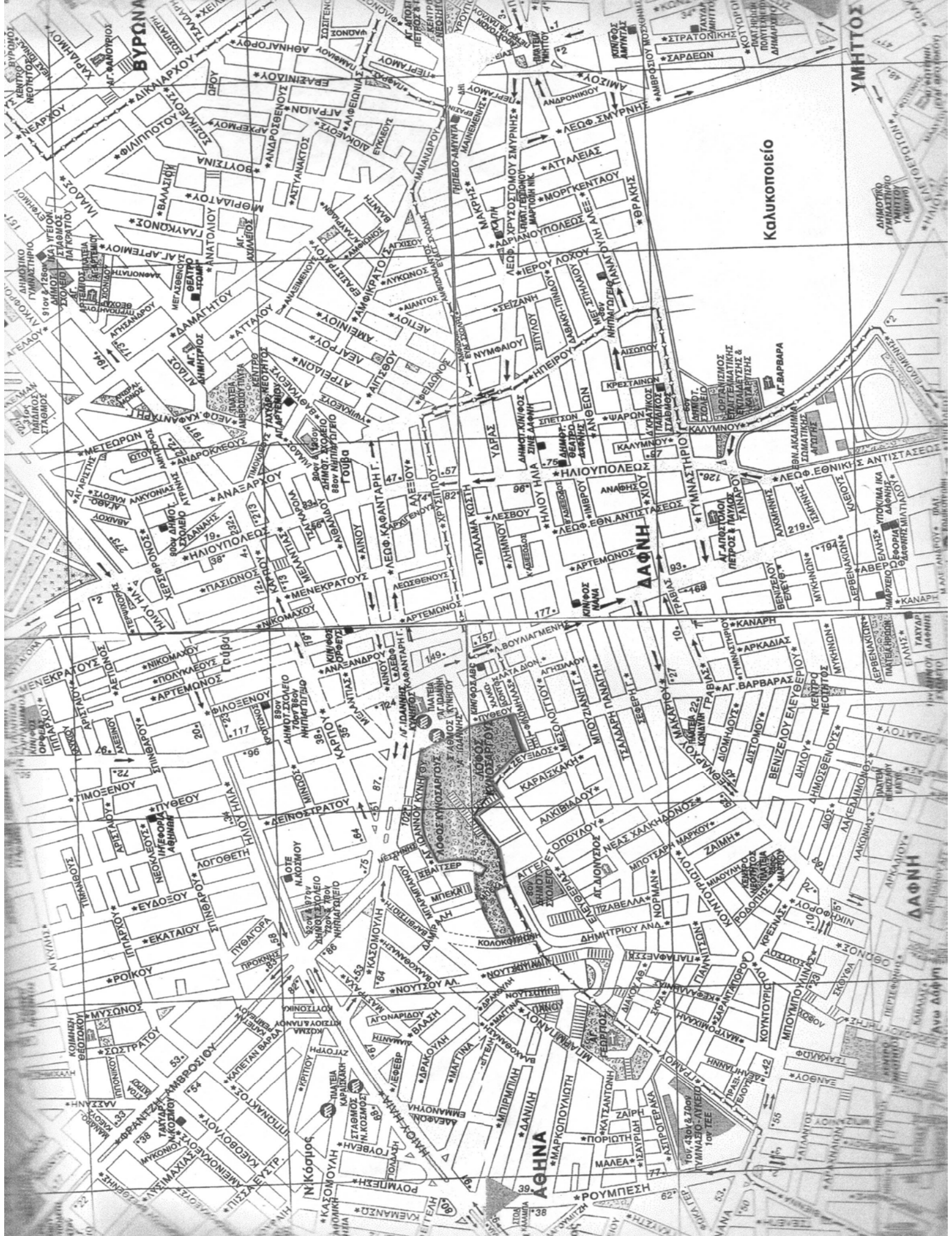
Προτάσεις

Η απομάκρυνση όλων των αυθαίρετων κατοικιών από την πλαγιά του λόφου. Για την αντιμετώπιση του κοινωνικού ζητήματος που δημιουργείται προτείνεται η μεταφορά αυτών σε οργανωμένα οικοδομικά τετράγωνα ανατολικότερα στην άκρη του λόφου. Ο χώρος που μπορεί να απελευθερωθεί μπορεί να φυτευτεί και να διαμορφωθούν μέσα σε αυτόν διαδρομές ώστε να γίνεται η κίνηση. Ο λόφος σχεδόν θα διπλασιαστεί και αποκτά το πραγματικό του μέγεθος. Έτσι θα αποκατασταθεί η φυσική του υπόσταση.

Η δεξαμενή πρέπει να επιχωματωθεί και να ενσωματωθεί στο λόφο. Έτσι θα πάψει να αποτελεί ένα πρόσθετο ασύνδετο με το λόφο στοιχείο και θα εμφανίζεται ως επέκταση της κορυφής του. Παράλληλα η σημερινή ανεκμετάλλευτη επιφάνεια της θα αποκτήσει χρήση. Θα πρόκειται πλέον για το υψηλότερο σημείο του λόφου με ανεμπόδιστη θέα στο βορρά, δηλαδή το κέντρο της Αθήνας και την Ακρόπολη.

Τα δύο κατεδαφιστέα κτίρια πρέπει να κατεδαφιστούν και να απαλλοτριωθούν μαζί με το παρακείμενο οικόπεδο του υπαίθριου χώρου στάθμευσης και τις ισόγειες αποθήκες ώστε να δημιουργηθούν ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι. Στα κτίρια που θα παραμείνουν καθορίζετε η μελλοντική τους χρήση, ώστε να συνάδουν με την ουσιαστική αναβάθμιση και προσπάθεια ανάδειξης της περιοχής. Με τον τρόπο αυτό ο λόφος αποκτά μεγαλύτερη οντότητα στην ευρύτερη περιοχή και ενισχύει το ρόλο του

Μελετώντας και εξετάζοντας τις δυνατότητες αξιοποίησης των φυσικών χαρακτηριστικών του λόφου, συνοψίζοντας τρία διαφορετικά σημεία με δυνατότητα επέμβασης, με απώτερο στόχο την επαναδιαπραγμάτευση του σημαντικότερου περιβαλλοντικού του ρόλου και την οργανική ένταξή του στην ευρύτερη περιοχή.

- **Παρατηρήσεις – Συγκρίσεις – Σχόλια**

• Παρατηρήσεις – Συγκρίσεις – Σχόλια

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα στην Αθήνα και την Αττική ήταν και είναι η έλλειψη χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής μέσα στην κατοικημένη περιοχή, η διασύνδεσή τους με χώρους που βρίσκονται εκτός σχεδίου σε όμορες περιοχές, καθώς και με τους γύρω ορεινούς όγκους. Ο πίνακας που παρατίθεται είναι ενδεικτικός των αντιστοιχιών που υπάρχουν μεταξύ Αθήνας και άλλων πόλεων (1994).

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

ΠΟΛΗ	σε m ² /κατ.
Αθήνα	2,55
Θεσσαλονίκη	2,73
Λονδίνο	9,00
Παρίσι	8,54
Ρώμη	9,00
Βιέννη	20,00
Βαρσοβία	18,00
Άμστερνταμ	27,00
Ρότερνταμ	28,00
Χάγη	27,00
Ζυρίχη	10,00
Βόνη	35,00
Μπορντό	2,00
Βερολίνο	13,00
Ουάσιγκτον	50,00

Σήμερα, μετά από χρόνια επίπονης προσπάθειας μελέτης αλλά και Εφαρμογής προωθείται η υλοποίηση του ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ για τη διαμόρφωση και την ανάδειξη του Πρασίνου μέσα στο Λεκανοπέδιο και τη σύνδεσή του με το Περιαστικό Πράσινο, με το Πράσινο των Ορεινών Όγκων. Παράλληλα προωθούνται δεκάδες -μικρές και μεγάλες παρεμβάσεις- για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος μέσα και έξω από την πόλη.

Πρόκειται για ένα Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα με στόχο την Ενοποίηση του Αστικού πρασίνου (Μητροπολιτικού, Διαδημοτικού και Τοπικού χαρακτήρα) και την διασύνδεσή του με το περιαστικό (Ορεινοί Όγκοι που περιβάλλουν το Λεκανοπέδιο), ώστε να δημιουργηθεί ένα

εκτεταμένο δίκτυο "πράσινων διαδρόμων και διαδρομών" μέσα στον αστικό χώρο.

Αυτό το Δίκτυο Πρασίνου που θα ενώσει τον Υμηττό με το Αιγάλεω και την Πάρνηθα με τις Ακτές Σαρωνικού σε συνδυασμό με την Προστασία των Ορεινών Όγκων, την εξυγίανση, την ανάπλαση και προστασία των ρεμμάτων, την μετατροπή των ανενεργών λατομείων και των παλαιών χωματερών σε χώρους Πρασίνου και Αναψυχής και μια σειρά πολλών άλλων, τέτοιου χαρακτήρα, Παρεμβάσεων για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Με το Πρόγραμμα "ΑΤΤΙΚΗ SOS", σχεδιάστηκαν και προωθήθηκαν μέτρα θεσμικής Προστασίας των περιαστικών ορεινών όγκων, και Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου ενώ υλοποιούνται οι μεγάλες παρεμβάσεις για τη σημαντική αύξηση του Αστικού Πρασίνου και για την αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής των Πολιτών, που υπηρετούν τους εξής στόχους:

- Την Ανάπτυξη του Πρασίνου μέσα στην πόλη και τη σύνδεσή του με το περιαστικό και τους ορεινούς όγκους. Την προστασία του τοπίου, των ακτών και των ειδικών περιοχών φυσικού κάλλους.
- Την οικολογική ανασυγκρότηση της Αθήνας, την προστασία της γεωργικής γης, των δασών, των υγροτόπων και των άλλων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος.
- Την Αναβάθμιση των ιδιαίτερα υποβαθμισμένων περιοχών.
- Την προστασία της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παράλληλα, λοιπόν, με την κοινωνικο-οικονομική διάρθρωση, τη διάταξη και τη λειτουργία του Μητροπολιτικού Κέντρου της Αττικής προωθούμε:

- Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας και διαχείρισης των φυσικών πόρων.
- Ένα σχέδιο τόσο για την αύξηση του αστικού και του περιαστικού πρασίνου όσο και για τη δημιουργία νέων χώρων αναψυχής ή την ενοποίηση των υπαρχόντων.
- Ένα σχέδιο ενοποίησης και ανάπτυξης των πόλων πολιτισμικής, ιστορικής και αρχιτεκτονικής αναφοράς.

ΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ για την Προστασία, την Ενίσχυση και την Ανάδειξη του Αστικού Περιαστικού Πρασίνου

Στο Πρόγραμμα αυτό διακρίνονται πέντε προτεραιότητες και πρωτοβουλίες μεγάλων παρεμβάσεων:

ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αποτελούν οι παρεμβάσεις που αναφέρονται στη δημιουργία Μητροπολιτικού Πρασίνου στο σύνολο του Αστικού και Περιαστικού χώρου του Λεκανοπεδίου.

Κεντρικός στόχος λοιπόν είναι η διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου για τη δημιουργία, Ενοποίηση και Οργάνωση των χώρων Πρασίνου Μητροπολιτικής εμβέλειας (όπως ο χώρος Αεροδρομίου Ελληνικού, ο χώρος Στρατοπέδου ΚΕΒΟΠ στο Χαϊδάρι, του Πύργου Βασιλίσσης στους Αγ. Αναργύρους, το Πάρκο στο Γουδί, τα Τουρκοβούνια κλπ.) και η διασύνδεσής τους με τους ορεινούς όγκους που περιβάλλουν το Λεκανοπέδιο (Υμηττός, Πεντέλη, Πάρνηθα, Αιγάλεω).

Στο Στρατηγικό Σχέδιο Δημιουργίας και Διασύνδεσης του Μητροπολιτικού Αστικού Πρασίνου περιλαμβάνονται τα εξής προγράμματα για:

- Το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης στον Πύργο Βασιλίσσης στους Αγίους Αναργύρους που η δημιουργία του βρίσκεται σε εξέλιξη.
- Τους Λόφους του Λεκανοπεδίου και ειδικότερα τα Τουρκοβούνια με την Ανάπλαση των Λατομείων και τη δημιουργία Πάρκου, με την ολοκλήρωση της κατασκευής χώρων Άθλησης και Αναψυχής στο ΑΤΤΙΚΟ ΑΛΣΟΣ, ο Λυκαβηττός με την επέκταση του Πρασίνου στη γύρω περιοχή, η περιοχή Φιλοπάππου.
- Το Μητροπολιτικό Πάρκο στο χώρο του σημερινού Αεροδρομίου στο Ελληνικό.
- Το Πάρκο στο Γουδί.
- Την Ενοποίηση των Χώρων Πρασίνου, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (Γουδί - Αμπελόκηποι - Αλεξάνδρας - Λυκαβηττός) σε συνδυασμό με το Ασκληπιείο Πάρκο.
- Την αναβάθμιση των σημαντικών γνωστών υφιστάμενων Πάρκα (Εθνικός Κήπος, Πεδίο Άρεως, Άλσος Συγγρού, κλπ.)
- Τα Πάρκα της περιοχής του Ελαιώνα.
- Τα Στρατόπεδα, των οποίων προβλέπεται η μετεγκατάσταση (ΚΕΒΟΠ, Γουδί, Στρατόπεδα Βοτανικού, Στρατόπεδα στον Πειραιά, κλπ.)

- Το Θαλάσσιο Μέτωπο και τις περιοχές Πρασίνου και Αναψυχής που δημιουργούνται στις Ακτές του Σαρωνικού από τον Πειραιά μέχρι το Σούνιο και από το Σούνιο μέχρι τον Ωρωπό.
- Την Προστασία των Ορεινών Όγκων γύρω από την Αθήνα (Αιγάλεω, Πάρνηθα, Υμηττός) και την Αττική (Λαυρεωτική).
- Τις παλαιές Χωματερές στα Άνω Λιόσια και στο Σχιστό που μεταβάλλονται σε χώρους πρασίνου, Αθλητισμού και αναψυχής
- Τα Λατομεία που αποκαθίσταται το φυσικό τους ανάγλυφο και αναδασώνονται (Σελεπίτσαρι, Βιαρόπουλου, Καρέας, Σιακανδάρη, κλπ.)
- Τις Ζώνες Πρασίνου κατά μήκος του Κηφισού και των άλλων σημαντικών ρεμμάτων του Λεκανοπεδίου.
- Το Πράσινο και τους ελεύθερους χώρους που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων.
- Το Βοτανικό Κήπο στην Πετρούπολη.
- Το Διομήδειο Κήπο στο Χαϊδάρι.
- Την απομάκρυνση των νεκροταφείων μέσα από τον Αστικό Ιστό των Δήμων του Πειραιά και άλλων Δήμων.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στην αναλυτική καταγραφή και αναβάθμιση του Διαδημοτικού και Τοπικού πρασίνου (π.χ. Άλση, Λόφοι, Πλατείες κλπ.) καθώς και στη διερεύνηση των δυνατοτήτων ενοποίησης και διασύνδεσής τους μέσω του Αστικού Ιστού με τους Μητροπολιτικούς πυρήνες ζώνης πρασίνου σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του αρχικού Στρατηγικού Σχεδίου. Στη διερεύνηση αυτή εξετάζονται, επίσης, και άλλοι χώροι -που στο σύνολό τους ή κατά τμήμα τους - θα μπορούσαν να μετατραπούν σε χώρους πρασίνου ή σε ελεύθερους χώρους για κοινωφελείς δραστηριότητες και υποδομές.

Τέτοιοι χώροι, για παράδειγμα, είναι οι χώροι των υπό μετεγκατάσταση Στρατοπέδων, οι χώροι ανενεργών λατομείων καθώς και χώροι Φορέων του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Τράπεζες, Ιδρύματα, Νοσοκομεία κλπ.).

Η ΤΡΙΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στην εσωτερική οργάνωση των χώρων Πρασίνου Μητροπολιτικού χαρακτήρα (π.χ. Γουδί, ΚΕΒΟΠ, Τουρκοβούνια κλπ.) αλλά και Διαδημοτικού και Τοπικού χαρακτήρα (Άλση, Πλατείες, Κήποι κλπ.), που έχουν μεγάλη έκταση και βρίσκονται μέσα στον αστικό ιστό.

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στις τροποποιήσεις των Εγκεκριμένων Ρυμοτομικών Σχεδίων όπου απαιτείται και για όλες τις κατηγορίες πρασίνου (Μητροπολιτικό, Διαδημοτικό, Τοπικό) σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση σύμφωνα πάντα με το Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό.

Τέλος, η ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ αναφέρεται στη φύτευση των αναδασωτέων εκτάσεων, των ελεύθερων χώρων, των χώρων πρασίνου όλων των κατηγοριών που πρόκειται να θεσμοθετηθούν ή είναι θεσμοθετημένοι με προτεραιότητα στους ορεινούς όγκους γύρω από το Λεκανοπέδιο. Επισημαίνεται ότι, σε κάθε επίπεδο παρέμβασης αναζητούνται κατά προτεραιότητα οι χώροι που έχουν την δυνατότητα άμεσης δένδροφύτευσης, ανεξάρτητα από το χρόνο ολοκλήρωσης των αντίστοιχων κάθε φορά μελετών.

Όλα τα Προγράμματα, οι Δράσεις και οι Παρεμβάσεις που είναι ενταγμένες στο Στρατηγικό αυτό Σχέδιο, έχουν στόχο στην αναβάθμιση του Φυσικού Περιβάλλοντος, στην αύξηση του πρασίνου, στη δημιουργία δικτύου πρασίνου μέσα στην πόλη, στην ανάπλαση και στην αύξηση των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων, στην ανακατανομή λειτουργιών με ταυτόχρονες αναπλάσεις προκειμένου να αμβλυνθεί η ανάμειξη ασυμβίβαστων χρήσεων.

Αυτές οι δράσεις, παρεμβάσεις και αναπλάσεις αποκτούν σήμερα ιδιαίτερη σημασία στο Μητροπολιτικό Σχεδιασμό της Αττικής, καθώς η φάση που διανύουμε χαρακτηρίζεται αφενός μεν από μεγάλες ανακατατάξεις, μεγάλα έργα και προγράμματα, αφετέρου δε από μια προσπάθεια αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού της παραγωγικής βάσης από τη σταθεροποίηση των δημογραφικών μεγεθών και από την ολοκλήρωση έργων κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποδομής.

Η προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που σώρευσε στο περιβάλλον των Άνω Λιοσίων η δεκαετία του 60 οδήγησε το Δήμο Άνω Λιοσίων στην ανάληψη τριών μεγάλων καινοτόμων έργων που ξεπερνούν τα όρια του Δήμου έχοντας χαρακτηριστεί υπερτοπικά. Πρόκειται για την αποκατάσταση της Παλαιάς Χωματερής με τη δημιουργία υπερτοπικού πάρκου αναψυχής, τη δημιουργία Πάρκου Πόλης εκτάσεως 308 στρεμμάτων στη συνοικία Λίμνη και τη θεσμοθέτηση και λειτουργία Βιοτεχνικού Πάρκου, στα όρια του

οικιστικού ιστού των πολεοδομικών ενοτήτων Αγ.Νικόλαος και Αγ. Ιωάννης.

- Το υπερτοπικό πάρκο αναψυχής στην κορεσμένη από τα απορρίμματα χωματερή: Το έργο αυτό αφορούσε στην αποκατάσταση των εκτάσεως 500 στρεμμάτων νότιων και νοτιοδυτικών πρανών της χωματερής των Άνω Λιοσίων, τα οποία έχουν κορεσθεί από απορρίμματα. Ήδη από τα τέλη Ιουνίου 1998 η έκταση αυτή είναι χώρος πρασίνου, αφού εκτός από τα έργα διαμόρφωσης και στεγανοποίησης της απορριμματικής μάζας ολοκληρώθηκαν και τα έργα φύτευσης, ώστε να αποτελέσει σύντομα πνεύμονα αλλά και παράγοντα αισθητικής αναμόρφωσης της ευρύτερης περιοχής.
- Το Πάρκο Πόλης στη συνοικία Λίμνη: Τα έργα διαμόρφωσης του υπερτοπικού πάρκου αναψυχής που θα δώσει ανάσα ζωής στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής βρίσκονται σε εξέλιξη. Ο Δήμος έχει ήδη απελευθερώσει τα 308 στρέμματα της έκτασης αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο μια περιοχή που κρίθηκε ακατάλληλη για οικιστική χρήση μετά τις πλημμύρες του 1994. Η μελέτη προβλέπει τη δημιουργία ενός προωθημένου πόλου αναψυχής που περιλαμβάνει ένα συνδυασμό υπαίθριων, ημιυπαίθριων και στεγασμένων χώρων διατεταγμένων στις όχθες μιας τεχνητής Λίμνης που καταλαμβάνει το κέντρο του Πάρκου. Το υδάτινο στοιχείο δεν κυριαρχεί μόνο στη Λίμνη αλλά και στη «χώρα του νερού» (WATERLAND), δηλαδή ένα συγκρότημα που περιλαμβάνει πισίνες, σιντριβάνια και τσουλήθρα με νερό. Γύρω από τη λίμνη προβλέπεται η δημιουργία χώρων για διοίκηση (κτίριο διοίκησης, συνεδριακό κέντρο, βιβλιοθήκη), αναψυχή (εστιατόριο, αναψυκτήριο, κινηματογράφος) και άθληση. Προβλέπεται ακόμα η δημιουργία παιδότοπου (κτίριο παιδιού, παιδική χαρά, τοίχος αναρρίχησης, λούνα παρκ). Οι επιμέρους χώροι του πάρκου συνδέονται μεταξύ τους με δίκτυο πεζόδρομων αλλά και με τρενάκι. Τέλος θα δημιουργηθούν επαρκείς χώροι στάθμευσης στις εισόδους του πάρκου. Ήδη στο τέλος του καλοκαιριού του 1998 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του ολυμπιακών προδιαγραφών κολυμβητηρίου, του αναψυκτηρίου και των υπαίθριων χώρων άθλησης και στάθμευσης.
- Το Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟ.ΠΑ.): είναι η πρώτη επιστημονικά οργανωμένη βιοτεχνική γη στην Αττική. Βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο του Δήμου Άνω Λιοσίων, σε έκταση 492,6 στρεμ., όπως αυτή εγκρίθηκε και οριοθετήθηκε από Κοινή

Υπουργική Απόφαση, σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΓΠΣ του Δήμου Άνω Λιοσίων (Δ.Α.Λ.). Το ΒΙΟ.ΠΑ. παρουσιάζει το συγκριτικό πλεονέκτημα να βρίσκεται σ' ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομβικό σημείο στα πλαίσια του Λεκανοπεδίου Αθηνών. Η Λεωφόρος Σταυρού - Ελευσίνας δίνει τη δυνατότητα άμεσης σύνδεσης και επικοινωνίας της περιοχής με την Πελοπόννησο, την Εθνική Οδό προς τη Βόρεια Ελλάδα και το αεροδρόμιο των Σπάτων. Η ίδια δυνατότητα επικοινωνίας γίνεται και μέσω της υπεραστικής και προαστιακής γραμμής του Ο.Σ.Ε. Επιπλέον σε απόσταση 7 Km περίπου πρόκειται να εγκατασταθεί σταθμός διαλογής εμπορευμάτων του Θριάσιου Πεδίου, απ' όπου θα μπορούν να διακινούνται εμπορεύματα για όλη την Ελλάδα. Κοντά στον κόμβο της Σταυρού-Ελευσίνας με την Λεωφ. Φυλής προγραμματίζεται η δημιουργία επιβατικού σταθμού του Ο.Σ.Ε. Εξ' άλλου η Λεωφ. Αιγάλεω δίνει τη δυνατότητα σύνδεσης της περιοχής με τις δυτικές συνοικίες και με την λιμενοβιομηχανική ζώνη του Πειραιά. Είναι λοιπόν εμφανής η ιδιαιτερότητα και σημαντικότητα της θέσης του ΒΙΟ.ΠΑ. το οποίο παρουσιάζει δυνατότητα επιρροής και ανάπτυξης πέρα από το Δ.Α.Λ.

Για την δημιουργία και λειτουργία του ΒΙΟ.ΠΑ. βρίσκονται σε εξέλιξη μια σειρά μελετών, έργων και ενεργειών τέτοιων ώστε να το καταστήσουν ένα πρότυπο, επιστημονικά δομημένο και αυτοδιαχειριζόμενο, μέσω ενός φορέα Διαχείρισης, βιοτεχνικό χώρο που θα ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες για τις οποίες δημιουργείται. Η καθαρή βιοτεχνική γη είναι 350 στρεμ. και πρόκειται να εγκατασταθούν περίπου 300 βιοτεχνίες χαμηλής όχλησης, δίνοντας προτεραιότητα και κίνητρα σ' εκείνες που είναι εγκατεστημένες και λειτουργούν στον οικιστικό ιστό του Δήμου Άνω Λιοσίων. Οι βιοτεχνίες που θα εγκατασταθούν, θα ομαδοποιηθούν σε λειτουργικές και χωρικές υποενότητες με βάση και το επίπεδο όχλησης σε σχέση με τη χρήση και τις περιοχές κατοικίας, αλλά και τη λειτουργική συγγένεια – συμβατότητα των βιοτεχνικών κλάδων.

Η σκοπιμότητα της δημιουργίας του ΒΙΟ.ΠΑ. στο Δήμο μας είναι αυταπόδεικτη και θα οδηγήσει:

1. Σε βελτιστοποίηση της Πολεοδομικής δομής του ευρύτερου χώρου,
2. Σε βελτίωση στο περιβάλλον από την επιβολή περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας στις εγκαθιστάμενες βιοτεχνικές μονάδες,

3. Στην απομάκρυνση οχλουσών μονάδων από χώρους αμιγούς κατοικίας με ταυτόχρονη αποδέσμευση χώρων για ικανοποίηση άλλων κοινωνικών αναγκών,
4. Στη δημιουργία νέων σύγχρονων βιοτεχνικών μονάδων που θα οδηγήσουν και στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης,
5. Στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των απασχολουμένων, μια και οι μονάδες που θα βρίσκονται στο ΒΙΟ.ΠΑ. θα λειτουργούν με αυστηρές προδιαγραφές συνθηκών και ασφάλειας εργασίας,
6. Στη μείωση του κόστους λειτουργίας των μονάδων που είτε θα μετεγκαταστηθούν στο ΒΙΟ.ΠΑ. ή ήδη με τη συνολική διαχείριση των πηγών ενέργειας και υπηρεσιών.

Κεντρική αρχή του σχεδιασμού του ΒΙΟ.ΠΑ. είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητάς του, που αυτό μεταφράζεται σε συμβίωση, τόσο στο σχεδιασμό όσο και στη μετέπειτα λειτουργία του, της περιβαλλοντικής προστασίας με την οικονομική βιωσιμότητα και τη σύγχρονη πολεοδομική και διοικητική λειτουργία αλλά και με την ποιότητα συνθηκών εργασίας των επιχειρήσεών του.

- Ο εξορθολογισμός της διαχείρισης των απορριμμάτων στοχεύει στον τερματισμό της ανεξέλεγκτης ταφής των απορριμμάτων που εγκυμονεί τεράστιους κινδύνους για την υγεία των δημοτών. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής ο Δήμος αποδέχθηκε το πνεύμα του συνολικού σχεδιασμού της διαχείρισης των απορριμμάτων που εκπόνησε ο Ενιαίος Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής (ΕΣΔΚΝΑ) και ενέκρινε το ΥΠΕΧΩΔΕ. Με βάση τον σχεδιασμό αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή του εργοστασίου μηχανικής ανακύκλωσης και του νέου χώρου υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων.

Το εργοστάσιο ανακύκλωσης θα έχει δυναμικότητα 1.200 τόνων ημερησίως. Από τη λειτουργία του, που θα μειώνει κατά 75% το συνολικό φορτίο των απορριμμάτων θα ανακτώνται τα εξής υλικά:

1. COMPOST: (εδαφοβελτιωτικό) χρησιμοποιείται στις γεωργικές καλλιέργειες ως κηπευτικό καθώς και ως ηχομονωτικό.
2. RDF: (καύσιμο υλικό - μείγμα χαρτιού και πλαστικού) χρησιμοποιείται λόγω της ιδιαίτερα υψηλής θερμοαντικτικής του ικανότητας από τις τσιμεντοβιομηχανίες καθώς και για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος.
3. Σιδηρούχα μέταλλα: χρησιμοποιούνται ως «σκραπ» από τη χαλυβουργία.

4. Αλουμίνιο: χρησιμοποιείται ως ύλη για την παραγωγή νέων υλικών αλουμινίου.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 10,5 δις και θα καλυφθεί κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και 25% από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Η ολοκλήρωσή του προβλέπεται να γίνει στις αρχές του 2.000.

Οι Οικιστικές Παρεμβάσεις.

Η ανάγκη εξασφάλισης φτηνής και σύγχρονης κατοικίας σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό δημοτών και η σύνδεση των προγραμμάτων Εργατικής Κατοικίας με την αναπτυξιακή λογική του Δήμου Άνω Λιοσίων, έκανε αναπόφευκτη τη συνεργασία του Δήμου με τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ). Η συνεργασία των δύο αυτών φορέων που τέθηκε αμέσως υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εργασίας απέφερε την εκπόνηση του οικιστικού προγράμματος «Γεώργιος Γενηματάς».

Ήδη, λίγο πριν το Πάσχα του 1998 παραδόθηκαν σε ισάριθμους δικαιούχους οι 32 κατοικίες του πρώτου τμήματος του οικισμού στη συνοικία Πανόραμα. Σε εξέλιξη εξ άλλου βρίσκονται τα έργα κατασκευής ενός μεγαλύτερου οικισμού στη συνοικία Άγιος Ιωάννης (Τσουκλείδι). Το πρώτο τμήμα του οικισμού αυτού περιλαμβάνει 300 διώροφες κατοικίες και κεντρικό συγκρότημα με 13 καταστήματα και αίθουσα εκδηλώσεων που θα ανεγερθεί στην πλατεία του οικισμού. Περιλαμβάνει επίσης χώρους αθλοπαιδιών, παιδικών χαρών, κοινοχρήστου πρασίνου, πεζόδρομους και δρόμους που ενώνουν τις γειτονιές του οικισμού και μεταξύ τους και με την ευρύτερη περιοχή.

Τέλος, ένα πραγματικά καινοτόμο πρόγραμμα έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή και αναμένεται να έχει αποδώσει καρπούς μέσα στην προσεχή διετία. Πρόκειται για το πρόγραμμα οργανωμένης δόμησης, που περιλαμβάνει έναν συνδυασμό από παρεμβάσεις οι οποίες ξεκινούν από την ενοποίηση των ακάλυπτων χώρων των οικοπέδων και φτάνουν μέχρι την τροποποίηση των όρων δόμησης. Οι παρεμβάσεις αυτές στηρίζονται από ένα ακόμη οικιστικό πρόγραμμα του ΟΕΚ που περιλαμβάνει την ανέγερση 39 κατοικιών μέσα στην πολεοδομική ενότητα Αγ.Ιωάννης, στα όρια της οποίας εφαρμόζεται η οργανωμένη δόμηση. Στόχος του Δήμου είναι μέσα από την εφαρμογή του φιλόδοξου αυτού προγράμματος να αλλάξει όψη μια από τις πλέον προβληματικές συνοικίες της πόλης.

Γεωλογία & Γεωμορφολογία του Δήμου Άνω Λιοσίων.

Η γεωλογία και κυρίως η γεωμορφολογία του Δήμου Άνω Λιοσίων είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Ο χώρος που εκτείνεται το σύνολο της πόλης αποτελεί, γεωμορφολογικά, ένα λεκανοπέδιο, το οποίο οριοθετείται από τους ορεινούς όγκους και του πρόποδες της Πάρνηθας και του όρους Αιγάλεω, καθώς και τα υψώματα του Μενιδίου και του Ζεφυρίου. Μοναδικές φυσικές «Έξοδοι» του Λεκανοπεδίου υπάρχουν στο νοτιοανατολικό άκρο του, στη θέση «Σίδερα» (Ρέμα Ευπυρίδων-έξοδος προς Αθήνα), και στο νοτιοδυτικό άκρο του, κοντά στο στρατόπεδο της αεροπορίας (έξοδος προς Ασπρόπυργο).

Τα γύρω βουνά αντιπροσωπεύουν, γεωλογικά, τους αλπικούς σχηματισμούς της περιοχής και αποτελούνται κυρίως από κρητιδικούς ασβεστόλιθους (ανωκρητιδική επίκληση), που υπέρκεινται πάνω σε σχιστόλιθους, ηλικίας ανωτάτου παλαιοζωικού-Μέσου Τριαδικού, και ασβεστόλιθους και δολομίτες ηλικίας Μέσου Τριαδικού-Μέσου Ιουρασικού. Οι μεταλλικοί σχηματισμοί που υπέρκεινται και καλύπτουν ασύμφωνα τους αλπικούς, αποτελούνται κυρίως από νεογενείς αποθέσεις (κροκαλοπαγή, άργιλοι, ψαμμίτες) αλλά και πιο πρόσφατες αλλουβιακές και ανθρωπογενείς προσχώσεις.

Οι νεογενείς αποθέσεις, αποτελούν ουσιαστικά ένα τεράστιο αλλουβιακό ριπίδιο-κώνο, του οποίου τα υλικά προέρχονται κυρίως από τους αλπικούς σχηματισμούς της Πάρνηθας και ο οποίος καλύπτει, ουσιαστικά, το σύνολο του λεκανοπεδίου των Άνω Λιοσίων.

Από τεκτονική άποψη υπάρχουν επιπεύσεις στην περιοχή του Αγ. Ιωάννη, στη θέση Πλάτωμα και στη θέση Κουταλά, καθώς και σειρά ρηξιγενών ζωνών, τόσο βόρεια, στις νοτιοδυτικές υπώρειες της Πάρνηθας, στα σύνορα με το Δήμο Φυλής, όσο και νότια, στις βόρειες απολήξεις του όρους Αιγάλεω, στην περιοχή της Ζωφριάς.

- **Παράρτημα – Βιβλιογραφία**

• Βιβλιογραφία

1. Αραβαντινός Αθ. – Κοσμάκη Π., «Υπαίθριοι χώροι στην πόλη – Θέματα ανάλυσης και πολεοδομικής οργάνωσης αστικών ελεύθερων χώρων και πρασίνου», Ε.Μ.Π. (Τμήμα Αρχιτεκτόνων – Τομέας ΙΙ), Αθήνα 1988
2. Κασσιός Κώστας, «Αστικό πράσινο, δημιουργία – προστασία και συμβολή στην ποιότητα ζωής», Νομαρχία Δυτικής Αττικής – ΚΑΤΕΕ Αθηνών – Δήμος Αιγάλεω.
3. Γενική εγκυκλοπαίδεια σύγχρονων γνώσεων ΥΔΡΙΑ – CAMBRIDGE – ΗΛΙΟΣ, εκδόσεις Τέσσερα Έψιλον, Αθήνα 1991
4. Ελληνική Δημοκρατία, ΦΕΚ 482/Δ/29-5-1987, Αθήνα 1987
5. «Ένας πνεύμονας σε ασφυξία» Έθνος, (τεύχος 9/11/2009, σελίδα 23)
6. Σκορδίλης Α, Δασκαλάκου Ε.Ν., Θάνος Κ.Α.(1998),« ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ», Τομέας Βοτανικής, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
7. Κάσσιος Κ.Α (1989) «ΑΤΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ», Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα.
8. Περιοδικό «ΟΙΩΝΟΣ» (2005, Χειμώνας) , τεύχος 24, αφιέρωμα στο πάρκο «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ» Τριμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.
9. Δραγούμης Φ. «Η Αθήνα των πουλιών», ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, τ.50 Αθήνα 1988, σ.16-19.
10. Εφημερίδα «Αναζήτηση», «ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΑΛΣΗ» Μάιος 2008 σελίδα 9-11

- 11.Αττικό πράσινο, Υπερνομαρχία Αθηνών- Πειραιώς
<http://www.attiko-prasino.gr/>
- 12.Πεδίον του Άρεως : Το Ιστορικό Πάρκο της Αθήνας
Ξαναγεννιέται!,
<http://www.aftodioikisi.gr/controlitem.aspx?id=208>
- 13.Τουριστικός Πληροφοριακός Οδηγός Αθηνών, Ελλάς
<http://www.athensinfoguide.com/gr/wtsphilopappou.htm>
14. Δήμος Ύμηττού
<http://www.ymittos.gr/>
15. Υπουργείο περιβάλλοντος ενέργειας και κλιματικής αλλαγής
<http://www.minenv.gr/#>
16. Φιλοδασική Ένωση Αθηνών
<http://www.philodassiki.org/>
17. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
www.ornithologiki.gr